

Zagorje ob Savi, 06. 10. 2015

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM ZASAVSKE REGIJE

za obdobje
2014–2020

REGIONALNI CENTER
ZA RAZVOJ d.o.o.

Kazalo

1.	Uvod	6
1.1.	Izhodišča za izdelavo regionalnega razvojnega programa 2014–2020	6
1.2.	Ocena izvajanja RRP 2007–2013	7
1.2.1.	Uspešnost črpanja sredstev	8
1.2.1.1.	Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov	8
1.2.1.2.	Operativni program razvoja človeških virov	9
1.2.1.3.	Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture	9
1.2.1.4.	Programi mednarodnega sodelovanja	10
1.2.2.	Poraba sredstev za usmeritev Regionalni razvojni programi	10
1.2.2.1.	Prometna infrastruktura	12
1.2.2.2.	Okoljska infrastruktura	12
1.2.2.3.	Razvoj urbanih naselij	13
1.2.2.4.	Ekonomska in izobraževalna infrastruktura	13
1.2.2.5.	Dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva	14
1.2.2.6.	Socialna infrastruktura	14
1.2.3.	Doseženi rezultati – gospodarstvo	14
1.2.3.1.	Spodbujanje podjetništva	14
1.2.3.2.	Kadrovsko prestrukturiranje delavcev RTH	15
1.2.3.3.	Energetika	16
1.2.3.4.	Energetska oskrba	17
1.2.3.5.	Spodbujanje razvoja turizma v regiji	18
1.2.4.	Doseženi rezultati – razvoj človeških virov	19
1.2.5.	Doseženi rezultati – okolje in prostor	21
1.2.6.	Doseženi rezultati – razvoj infrastrukture	22
1.2.7.	Doseženi rezultati – razvoj podeželja in spodbujanje kmetijstva	23
2.	Opis regije z oceno stanja	25
2.1.	Ocena stanja v regiji	26
2.1.1.	Demografska podoba	26

2.1.1.1.	Zaposlenost in delovna mesta.....	28
2.1.2.	Gospodarska podoba	29
2.1.2.1.	Kmetijstvo.....	32
2.1.2.2.	Turizem	34
2.1.3.	Okolje in prostor.....	36
2.1.3.1.	Funkcije naselij v regiji Zasavje.....	39
2.1.3.2.	Občinski in državni prostorski načrti.....	39
2.1.4.	Kakovost življenja	41
2.2.	Prednosti, slabosti, priložnosti in ovire razvoja regije	43
3.	Strategija razvoja regije.....	44
3.1.	Razvojna vizija	44
3.2.	Razvojna specializacija regije.....	44
3.3.	Strateški razvojni cilji	44
3.3.1.	Povečati število podjetij in delovnih mest v regiji ob hkratnem ohranjanju obstoječih .	45
3.3.1.1.	Razvoj energetike v Zasavju	45
3.3.1.2.	Turizem kot nova gospodarska dejavnost in neizkoriščena priložnost	45
3.3.2.	Zmanjšati brezposelnost na vzdržno mejo.....	45
3.3.3.	Izboljšati stanje okolja in odpravljati negativne vplive	45
3.3.4.	Učinkovitejša izraba prostora.....	46
3.3.5.	Primerljiva raven kakovosti življenja	46
3.3.6.	Povečati medregijsko in mednarodno sodelovanje.....	46
3.4.	Horizontalna usmerjenost razvojnih prioritet regije.....	48
4.	Razvojne prioritete regije, investicijska področja in ukrepi	49
4.1.	<i>Konkurenčnost gospodarstva</i>	49
4.1.1.	Ukrep 1 – konkurenčno gospodarstvo	52
4.1.1.1.	Projekt 1 – Razvojni center eNeM, razvoj novih materialov, izdelkov in storitev	54
4.1.1.2.	Projekt 2 – Go International na regionalni ravni	55
4.1.1.3.	Projekt 3 – Spodbujanje naložb podjetij v raziskave, tehnološki razvoj, inovacije in dodatna znanja	55
4.1.1.4.	Projekt 4 – Steklarna Hrastnik – Pametna tovarna.....	56

4.1.2.	Ukrep 2 – Trajnostna proizvodnja in raba energije.....	57
4.1.2.1.	Projekt 1 – Izgradnja verige HE na srednji Savi	58
4.1.2.2.	Projekt 2 – Regionalni center za biomaso.....	58
4.1.2.3.	Projekt 3 – Zeleno gospodarstvo in obnovljivi viri.....	59
4.1.2.4.	Projekt 4 – Ustanovitev razvojnega centra zasavske energetike	59
4.1.3.	Ukrep 3 – Podjetništvo.....	60
4.1.3.1.	Projekt 1 – finančne sheme.....	62
4.1.3.2.	Projekt 2 – Podjetniški inkubator in ostale podjetniške podporne aktivnosti.....	62
4.1.3.3.	Projekt 3 – Podjetno Zasavje	63
4.1.3.4.	Projekt 4 – Podjetniški vavčer za start up podjetja	64
4.1.3.5.	Projekt 5 – Razvojna mreža za promocijo podjetništva.....	64
4.1.4.	Ukrep 4 – Socialno podjetništvo	64
4.1.4.1.	Projekt 1 – Mehanika – center kreativnih industrij.....	65
4.1.5.	Ukrep 5 - Program HRT.....	66
4.2.	<i>Trajnostni turizem</i>	67
4.2.1.	Ukrep 1 – Izboljšanje kakovosti obstoječih in razvoj novih turističnih produktov	68
4.2.2.	Ukrep 2 – Spodbujanje investicij v turistično infrastrukturo.....	69
4.2.3.	Ukrep 3 – Promocija in trženje zasavske turistične ponudbe pod blagovno znamko V 3 krasne	70
4.2.4.	Ukrep 4 – Ugodno poslovno okolje za razvoj turizma v regiji	71
4.3.	<i>Razvoj človeškega kapitala</i>	72
4.3.1.	Ukrep 1 – Zasavje kot kulturna in kreativna družba.....	74
4.3.1.1.	Projekt 1 – Ustanovitev regijskega kreativnega grozda.....	76
4.3.1.2.	Projekt 2 – MREST: Mreža NVO zasavske regije	76
4.3.2.	Ukrep 2 – Zaposlovanje.....	76
4.3.2.1.	Projekt 1 – Karierna platforma za zaposlene	77
4.3.3.	Ukrep 3 – Mladi.....	78
4.3.3.1.	Projekt 1 – Podjetno v svet podjetništva (PVSP).....	79
4.3.3.2.	Projekt 2: Štipendijske sheme	79
4.3.3.3.	Projekt 3 – Projektno učenje za mlajše odrasle.....	79
4.3.4.	Ukrep 4 – Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine	80

4.3.4.1.	Projekt 1 – Razvojno usmerjeni projekti za ranljive ciljne skupine (mladi brezposelni, brezposelni, starejši)	80
4.3.4.2.	Projekt 2 – Razvojno usmerjeni projekti v podporo starejših in invalidov na domu in izven doma	81
4.3.4.3.	Projekt 3 – Bivalna kmetija VDC Zagorje ob Savi	82
4.3.5.	Ukrep 5 – Skrb za zdravje prebivalstva	82
4.3.5.1.	Projekt 1 – Skrb za zdravje v Zasavju na primarni, sekundarni in terciarni ravni ...	83
4.3.6.	Ukrep 6 – Mednarodno sodelovanje	83
4.3.7.	Ukrep 7 – Razvoj in spodbujanje vseživljenjskega učenja	84
4.3.7.1.	Regijski medgeneracijski center vseživljenjskega učenja in povezovanja	84
4.4.	<i>Okolje, zdravje, prostor in infrastruktura</i>	85
4.4.1.	Ukrep 1 – Izboljšanje kakovosti zraka v Zasavju	86
4.4.2.	Ukrep 2 – Prometna infrastruktura – nove investicije	89
4.4.3.	Ukrep 3 – Dokončna sanacija površin RTH	91
4.4.3.1.	Izgradnja OIC Bukova gora	93
4.4.3.2.	Urbani vrt Hohkrautova	93
4.4.3.3.	Celostna ureditev območja Ojstro	93
4.4.4.	Ukrep 4 – Ravnanje z odpadki	94
4.4.5.	Ukrep 5 – Sanacija stavb, racionalna raba, zeleni koncept	94
4.4.6.	Ukrep 6 – Varovana območja (območja Natura 2000 in zavarovana območja)	95
4.4.7.	Ukrep 7 – Vode, čistilne naprave, sekundarni razvodi	97
4.4.8.	Ukrep 8 – Trajnostna mobilnost	97
4.5.	<i>Razvoj podeželja</i>	98
4.5.1.	Ukrep 1 – Oživljanje zasavskega kmetijstva	100
4.5.2.	Ukrep 2 – Zasavsko podeželje in samooskrba	100
4.5.3.	Ukrep 3 – Spodbujanje kratkih prehranjevalnih verig	101
4.5.4.	Ukrep 4 – Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (CLLD – lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost)	101
4.5.5.	Ukrep 5 – Razvoj zadrug	102
5.	Ocena finančne vrednosti RRP	103
6.	Najpomembnejši regijski projekti	104

6.1.	<i>Izgradnja verige HE na srednji Savi</i>	106
6.2.	<i>Podjetno v svet podjetništva</i>	108
6.3.	<i>Sofinanciranje razvojnih projektov za nastajanje novih start-up podjetij in inovativnih proizvodov ter spodbujanje njihove globalne rasti</i>	109
6.4.	<i>Povezovanje regionalnih destinacijskih organizacij 2014–2020</i>	113
6.5.	<i>Enotne regijske štipendijske sheme</i>	116
6.6.	<i>Ustanovitev regijskega kreativnega grozda</i>	118
6.7.	<i>Podpora manjšim projektom nevladnega sektorja</i>	120
6.8.	<i>MREST: mreža NVO zasavske regije</i>	121
6.9.	<i>Karierna platforma za zaposlene</i>	123
6.10.	<i>Projektno učenje za mlajše odrasle</i>	125
6.11.	<i>Bivalna kmetija VDC</i>	126
6.12.	<i>Skrb za zdravje v Zasavju</i>	129
6.13.	<i>Regijski center vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega povezovanja</i>	130
6.14.	<i>Izvajanje EU iniciative Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD)</i>	132
6.15.	<i>Razvojni center eNeM, razvoj novih materialov, izdelkov in storitev</i>	134
7.	<i>Spremljanje RRP</i>	137
7.1.	<i>Sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranosti izvajanja RRP</i>	137
7.1.1.	<i>Postopek priprave RRP</i>	137
7.1.2.	<i>Organiziranost izvajanja RRP</i>	138
7.1.3.	<i>Spremljanje in vrednotenje učinkov RRP</i>	138
7.2.	<i>Sistem informiranja in obveščanja javnosti</i>	139

1. Uvod

Zasavska regija je z 264 km² površine in 42.983 prebivalci¹ najmanjša med dvanajstimi slovenskimi statističnimi regijami. Tradicionalno industrijska in rudarsko-energetska območje je po zapiranju rudnikov in zatonu nekaterih industrijskih panog v zadnjih dvajsetih letih v obdobju preobrazbe. Spreminjanje spremlja vrsta težav, povezanih s staro industrijsko strukturo, neugodno demografsko podobo z visoko brezposelnostjo, pokrajinsko degradacijskimi procesi in onesnaženim okoljem. Podobni procesi so značilni za vsa podobno »izčrpana« območja v Evropi, znano je tudi, da preobrazba traja nekaj desetletij, pri čemer je izjemnega pomena razumevanje širše skupnosti in posebna obravnava takšnih območij, ki vključuje tudi denarno pomoč.

Zasavje je bilo deležno takšne pomoči med letoma 2001 in 2006, ko je Zakon o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje–Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije zagotavljal posebna sredstva za razvojno prestrukturiranje regije. Trendi so se začeli postopoma spreminjati, a sta jih prenehanje izvajanja programa in gospodarska kriza znova obrnili v večanje razvojnega zaostanka za drugimi regijami.

Zasavje sestavljajo občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi, ki imajo enake industrijsko-rudarske temelje. Območje je precej policentrično, hkrati pa razpeto med močnejši naselitveni središči Ljubljano in Celje. Nobena izmed zasavskih občin se ne uvršča med močno nadpovprečno gospodarsko razvite občine, je pa njihov položaj različen in težave neenakomerno zgoščene.

Konec 2013 je bila objavljena sprememba uredbe o statistični klasifikaciji teritorialnih enot NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics), ki je na ravni NUTS3 oziroma statističnih regij preselila občino Litija iz osrednjeslovenske v zasavsko statistično regijo. Občina Litija se s svojimi razvojnimi projekti in programi za obdobje 2014–2020 sicer pojavlja v RRP osrednjeslovenske regije.

1.1. Izhodišča za izdelavo regionalnega razvojnega programa 2014–2020

Svet zasavske regije je 11. oktobra 2012 potrdil program priprave regionalnega razvojnega programa za obdobje 2014–2020 za območje zasavske razvojne regije, ki obsega območja občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi. Program določa strukturo in minimalno vsebino dokumenta, pri čemer sledi priporočilom 4. člena Uredbe o regionalnih razvojnih programih²:

- analiza regionalnih razvojnih potencialov, opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije, položaj regije v mednarodnem prostoru,
- opredelitev vizije razvoja regije,
- opredelitev in utemeljitev razvojnih specializacij regije,
- opredelitev in opis (strateških) razvojnih ciljev regije,
- opredelitev in opis razvojnih prioritet regije s kvantificiranimi kazalniki in navedbo virov podatkov za spremljanje kazalnikov,
- skupna okvirna finančna oceno vrednosti RRP,
- opredelitev in podroben opis ukrepov v okviru posamezne prioritete,
- opredelitev sistema spremljanja, vrednotenja in organiziranosti izvajanja RRP,

¹ SURS, 2014

² Uradni list RS, št. 69/2012

- opredelitev sistema informiranja in obveščanja javnosti o načrtovanju in izvajanju RRP,
- predstavitev najpomembnejših regijskih projektov.

Na isti seji je bila imenovana ožja skupina za pripravo programa, ki jo sestavlja strokovno osebje Regionalnega centra za razvoj in vodje odborov regionalnega razvojnega sveta za pripravo RRP 2014–2020. Določena je bila tudi širša delovna skupina, kamor so vključeni predstavniki različnih ustanov, strokovnjaki in zainteresirani posamezniki. Določena so bila medsebojna razmerja med omenjenima skupinama in organi (odbori regionalnega razvojnega sveta, regionalni razvojni svet in svet regije) ter njihove naloge v posameznih korakih priprave RRP 2014–2020.

1.2. Ocena izvajanja RRP 2007–2013

Regionalni razvojni program Zasavja za čas med letoma 2007 in 2013 je v šestih prioritetah, razdeljenih na nadaljnje programe in ukrepe, opredelil vrsto projektov in ciljev. Veliko jih je bilo doseženih v celoti, nekateri deloma, prav tako precej se jih ni uresničilo. Med slednjimi so bili nekateri nerealni, za druge se je izkazalo, da čas hitrih sprememb zahteva tudi hitre planske spremembe, predvsem pa je preteklo obdobje zelo zaznamovala svetovna finančna kriza, ki je prerasla v gospodarsko in socialno in katere spon se v regiji še nismo osvobodili. Skupaj s spremenjenimi razmerami so se predrugačile tudi možnosti, razmisleki o tem, kaj je nujno, prednostno, vitalno, drugačne so postale tudi nekatere vrednote.

Želje in hotenja za preteklo obdobje so bila združena v nekaj glavnih ciljev. Prvi je bil, da bo Zasavje odprta, prijazna in v širšem okolju razpoznavna regija z visoko kakovostjo življenja za vse prebivalce. Zasavje je z različnimi promocijskimi aktivnostmi, razvojem turistične podobe, vrhunskimi dosežki in še marsičim razbijalo stereotipne podobe o industrijski in umazani regiji, medtem ko je blaginjo in kakovost življenja nedvomno zaznamovala huda kriza. Merjenje kakovosti življenja je zapleteno, saj je pojav izrazito večdimenzionalen, določajo ga tako materialne razmere, zdravje, družbene vezi, možnosti v določenem okolju kot elementi osebnega počutja, občutje varnosti, dojemanje okolja. Vsaj za materialne razmere in socialno varnost velja, da so se v povprečju slabšale.

Naslednji cilj je bil, da bo gospodarski razvoj temeljil na podpiranju razvoja obstoječih zdravih podjetniških jeder in vzpostavitvi razvojne infrastrukture za podporo razvoju novih dejavnosti, na pospeševanju podjetništva, tehnoloških in inovacijskih jedrih ter izobraževalnih in razvojnih organizacijah. Na tem področju je bil storjen korak naprej, a so njegovi učinki manj opazni zaradi dejstva, da so v istem času propadla nekatera podjetja in je bilo izgubljenih precej delovnih mest.

Kljub osredotočanju na maksimalno izrabo ustvarjalnih potencialov posameznikov, njihovih znanj, veščin in zmogljivosti, so kazalci predvsem na področju zaposlenosti slabi. Številni ukrepi in njihovi dobri rezultati ostajajo v senci težav, predvsem visoke brezposelnosti.

Z gradnjo čistilnih naprav za vode in zrak se je stanje okolja izboljšalo, problemi, ki ostajajo, so povezani predvsem z onesnaženim zrakom in problematiko majhnih prašnih delcev, ki jo zaostreje geografska lega s slabo prevetrenostjo urbaniziranih dolin. Prav tako so bili storjeni pomembni koraki pri sanaciji degradiranih površin, smotni rabi prostora in urejanju določenih mestnih predelov. Enako velja pri ohranjanju naravne danosti in biotske pestrosti, saj se vse bolj uveljavlja okolju prijazno kmetovanje, zaščita določenih predelov je formalizirana tudi z razglasitvijo krajinskih parkov in območij Natura 2000.

Tabela 1: Doseganje zastavljenih ciljev Regionalnega razvojnega programa 2007–2013

	Planirano	Doseženo
Realna stopnja rasti bruto domačega proizvoda	4 %	2,1 %

Realna stopnja rasti bruto domačega proizvoda na prebivalca	4,3 %	3,8 %
Stopnja registrirane brezposelnosti	8,5 %	14,7 %
Stopnja rasti zaposlenosti po SNA	1,7 %	- 11,2 %
Stanje onesnaženosti zraka	Prvi razred onesnaženosti	Prvi razred onesnaženosti

Vir: SURS, ZRSZ, ARSO

1.2.1. Uspešnost črpanja sredstev

Evropska sredstva so bila pomembna dodana vrednost pri izvajanju projektov, s pojavom krize pa se je njihov pomen še povečal. Kohezijska politika se je v Sloveniji izvajala preko treh operativnih programov:

- Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov (sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj)
- Operativni program razvoja človeških virov (sredstva Evropskega socialnega sklada)
- Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (pretežno sredstva Kohezijskega sklada in delno Evropskega sklada za regionalni razvoj)

1.2.1.1. Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov

V tem operativnem programu je bilo v zasavski regiji skupno sofinanciranih 59³ projektov iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, višina dodeljenih sredstev znaša skupaj 46.288.677 €. Sofinancirani so bili projekti s področij konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost, povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, gospodarsko-razvojna infrastruktura in razvoj regij.

Finančno največji projekt je bil sofinanciranje Razvojnega centra Novi Materiali (11.037.721 €). Konzorciju dvanajstih podjetij, ki ga vodi Eti Elektroelement, v njem pa so iz Zasavja še TKI Hrastnik, Steklarna Hrastnik, Termoelektrarna Trbovlje, Amtec Pro, RTCZ, RCR in Območna zbornica Zasavje, je bilo na javnem razpisu razvojni centri slovenskega gospodarstva dodeljenih dobrih enajst milijonov evrov. Ključni cilj in namen ustanovitve Razvojnega centra Novi Materiali je spodbujanje razvojno-raziskovalne dejavnosti, ustanavljanje novih inovativnih podjetij z visoko dodano vrednostjo in posledično hitrejši gospodarski razvoj.

Na področju konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost so bila na razpisih sredstva dodeljena 20 investicijskim in raziskovalnim projektom: Bonpet Systems (58.250 €), trikrat Dewesoft (405.684 €), prav tako trikrat Eti Elektroelement (3.579.240 €), Forstek (111.121 €), Grafex (78.150 €), dvakrat Kovit Projekti (460.000 €), Kumplast (250.000 €), Orija (135.326 €), Skitti (249.839 €), Telkom (120.792 €), dvakrat Tevel (403.094 €), TKI Hrastnik (200.000 €) in Xella Porobeton (30.000 €). Med omenjenimi je bilo največ sredstev dodeljenih Eti Elektroelementu za skupni razvojno-investicijski projekt Nova dimenzija sistemov električnih zaščitnih in kontrolnih aparatov.

Na področju povezovanja naravnih in kulturnih potencialov so bili sofinancirani štiri projekti. Z rekonstrukcijo in dozidavo Hotela Utrip Prvine (480.000,00 €) in gradnjo mladinskega centra Trbovlje s hostelom (599.544 €) je bilo zgrajenih 64 oziroma 24 ležišč. V Hrastniku je bila z 879.713 € sofinancirana preureditev stanovanjskega objekta za potrebe knjižnice, za projekt regionalna destinacija organizacija Zasavje pa je bilo dodeljenih 199.988 €.

³ Vir podatkov o zneskih v tem poglavju je portal EU skladi Službe Vlade za razvoj in kohezijsko politiko <http://www.eu-skladi.si/>, stanje 21. 4.

Leta 2013 je bilo Splošni bolnici Trbovlje dodeljenih 2.651.055 € za urgentni center, ki bo povečal učinkovitost, izboljšal dostopnost in zvišal strokovno raven izvajanja neprekinjene nujne medicinske pomoči v zasavski regiji (področje gospodarsko-razvojne infrastrukture).

Največ projektov sodi na področje regionalnega razvoja in so natančno pojasnjeni v naslednjem poglavju.

1.2.1.2. Operativni program razvoja človeških virov

V tem operativnem programu je bilo v zasavski regiji skupno sofinanciranih 28 projektov iz sredstev Evropskega socialnega sklada, višina dodeljenih sredstev znaša skupaj 4.226.781 €. Sofinancirani so bili projekti s področij izobraževanje, štipendije, podjetništvo, nevladne organizacije in socialni partnerji.

Na področju izobraževanja in štipendiranja je bila Zasavska ljudska univerza uspešna na več razpisih in je za centre vseživljenjskega učenja, za dvig ravni pismenosti in splošno neformalno izobraževanje odraslih skupaj prejela dobrih 660 tisoč evrov. Regionalni center za razvoj je na šestih razpisih za sofinanciranje zasavske štipendijske sheme prejel dobrih 900 tisoč evrov, na dveh razpisih za sofinanciranje projektnega učenja za mlajše odrasle pa dobrih 410 tisoč evrov.

V obdobju 2013-2015 se je izvajal program PVSP 2013 in PVSP 2014, kjer je bilo vključenih 610 mladih, višje in visoko izobraženih udeležencev, mlajših od 35 let na območju vseh 12 regij v Sloveniji. Program je bil vreden za celotno Slovenijo 8.649.806 €, za Zasavje 1.615.251 €

Dvanajst projektov je bilo med izbranimi na področju podjetništva. Na razpisih mladi raziskovalci iz gospodarstva so bile uspešne družbe Bartec Varnost, DAX, dvakrat Dewesoft, RTCZ in Ultra, ki so skupaj prejele dober milijon evrov. S področja mobilnosti raziskovalcev so DAX, dvakrat Ultra in Eti Elektroelement skupaj prejeli slabih 270 tisoč evrov, Eti Elektroelement in Xella Porobeton pa sta bila uspešna na javnem razpisu raziskovalni vavčer (skupaj 63.200 €). Na javnem razpisu za sofinanciranje projektov vzpostavitve in delovanja kompetenčnih centrov za razvoj kadrov je bila uspešna Steklarna Hrastnik (208.185 €).

Sklad dela Zasavje je na štirih javnih razpisih za spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga skupaj prejel nekaj manj kot 530 tisoč evrov.

Glavni cilj v tem operativnem programu je bil doseganje večje zaposlenosti in socialne vključenosti. Zasavčani so bili vključeni v programe, ki jih je izvajal Zavod RS za zaposlovanje, sofinanciral pa Evropski socialni sklad. Programom je bilo namenjenih 5.166.286 €, vanje je bilo vključenih 2.540 udeležencev. Med temi je bilo podprtih 217 ustanovitev novih s.p. in 670 vključitev v programe usposabljanja na delovnem mestu.

1.2.1.3. Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture

V tem operativnem programu sta bili neposredno potrjeni dve operaciji. Za 2. fazo Regijskega centra za ravnanje z odpadki v Zasavju CEROZ bo namenjenih 12.847.045 € (9.043.934 € iz kohezijskega sklada), upravičenke pa so občine Hrastnik, Trbovlje, Litija, Zagorje ob Savi in Radeče. Za 2. fazo projekta Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju srednje Save pa je bilo namenjenih dvajset milijonov evrov (16,9 milijona € iz kohezijskega sklada), upravičenke so bile občine Litija, Šmartno pri Litiji, Radeče in Zagorje ob Savi.

V okviru javnih razpisov s področja trajnostne raba energije so bila sredstva dodeljena naslednjim projektom s področja energije: povečanje učinkovitosti javne razsvetljave in energetska sanacija šole in kulturnega doma v Kisovcu, šole Toneta Okrogarja v Toplicah in podružnične šole na Mlinšah (Občina Zagorje ob Savi), energetska sanacija osnovne šole Trbovlje, vrtčevske enote Ciciban (Občina Trbovlje) in osnovne šole narodnega heroja Rajka Hrastnik. Sredstva so bila dodeljena tudi za izgradnja kotlovnice oziroma vgradnja kotlovske naprave na lesno biomaso v Radljah, Gabrovki in fitness centru Spin (EVJ

Elektroprom), za podobne projekte ogrevanja na lesno biomaso pa so bili na javnih razpisih izbrani tudi Avtohiša Malgaj, Dukart in Svea.

1.2.1.4. Programi mednarodnega sodelovanja

V okviru programa mednarodnega sodelovanja INTERREG IVC 2007-2013 sta bila za sofinanciranje odobrena dva projekta, v katerih sodeluje Sklad dela Zasavje, ustanova za izvajanje aktivne politike zaposlovanja. Projekt PROSPECTS je bil namenjen prenosu dobrih praks na področju spodbujanja podjetništva v območjih, ki so bila tradicionalno odvisna od premogovništva, vsebina projekta DESUR pa je identifikacija, analiza, izmenjava in prenos dobrih praks na področju regionalnih in lokalnih sektorskih politik za izboljšanje instrumentov in metodologij za spodbujanje eko-inovacij, večjo konkurenčnost in kvalitetnih delovnih mest ter učinkovitejšega varstva okolja v malih in srednjih podjetjih. Zanj je Sklad dela Zasavje pridobil sofinanciranje v višini 252.416,07 € iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ter 17.014,80 € iz proračuna Republike Slovenije.

Regionalni center za razvoj je v tem obdobju kot partner sodeloval v več teritorialnih programih (Central Europe, Southeast Europe) Evropskega sklada za regionalni razvoj, tematike pa so bile rudniška dediščina kot razvojna priložnost, uporaba sončne energije za ogrevanje sanitarne vode, zmanjševanje izgub v vodovodnih omrežjih, izboljšanje upravljanja kulturnih vrednot.

Zasavske srednje šole in mladinski centri se dejavno vključujejo predvsem v programe izobraževanja, usposabljanja, prostovoljstva (Erasmus, Comenius ...).

1.2.2. Poraba sredstev za usmeritev Regionalni razvojni programi

Cilj Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov je bila inovativna, dinamična in odprta Slovenija, z razvitimi regijami in konkurenčnim, na znanju temelječim gospodarstvom. Med petimi prioritetami je tudi razvoj regij. V njeni prednostni usmeritvi regionalni razvojni programi se je Svet zasavske regije odločil, da glavnino pripadajočih sredstev usmeri v razvoj urbanih naselij, okoljsko, prometno in socialno infrastrukturo. Možno je bilo financirati tudi ekonomsko in izobraževalno infrastrukturo, razvojne projekte v območjih s posebnimi varstvenimi režimi in v turističnih območjih..

Tabela 2: Dodeljena oz. porabljen sredstva po prednostnih nalogah (v €)

Prednostna naloga	Pogodbena vrednost	Odstotek
Prometna infrastruktura	3.568.939,08	16,70 %
Okoljska infrastruktura	4.404.409,03	20,61 %
Ekonomska in izobraževalna infrastruktura	2.119.158,54	9,92 %
Razvoj urbanih naselij	7.485.396,82	35,03 %
Dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva	900.964,36	4,22 %
Socialna infrastruktura	2.892.484,36	13,53 %
SKUPAJ	21.371.352,19	100,00 %

Upravičenci oziroma ciljne skupine iz sredstev usmeritve regionalni razvojni programi so praviloma samoupravne lokalne skupnosti, sveti regij pa imajo možnost, da kot upravičence določijo tudi lokalne javne gospodarske službe, javne zavode, javne službe, koncesionarje, subjekte spodbujanja razvoja na regionalni ravni, neprofitne organizacije s področja družbenih dejavnosti in podobno.

Tabela 3: Regionalni projekti ⁴

Zap. št.	Nosilec	Naziv projekta	Porabljena/ dodeljena EU sredstva (v €)
1.	RCR	Mrežni inkubator v Zasavju	996.703,98
2.	RCR	Mrežni inkubator Vašava Zagorje	433.499,99
3.	Občina Hrastnik	Rekonstrukcija LC Hrastnik–Radeče	427.036,56
4.	Občina Hrastnik	Vodovod Turje–Gore–Kopitnik	378.532,37
5.	Občina Hrastnik	Modernizacij LC Marno – Turje–Gore	455.386,16
6.	Občina Hrastnik	Rekonstrukcija LC Čeče–Boben	314.024,99
7.	Občina Hrastnik	Rekonstrukcija LC Dol–Blate	235.013,83
8.	Občina Hrastnik	Ureditev mestnega jedra Hrastnik	856.829,97
9.	Občina Trbovlje	Natura – turistične zanimivosti Zasavja	106.249,50
10.	Občina Trbovlje	Rekonstrukcija LC kopališče–Vreskovo– OIC Neža	932.960,00
11.	Občina Trbovlje	Celovita prenova občinske kolonije	554.139,00
12.	Občina Trbovlje	Vodooskrba mesta Trbovelj	793.333,00
13.	Občina Zagorje ob Savi	Rekonstrukcija LC Izlake–Čemšenik	425.425,77
14.	Občina Zagorje ob Savi	Rekonstrukcija LC Zaloka–Jesenovo– Vrhe	322.505,10
15.	Občina Zagorje ob Savi	Rekonstrukcija LC Šentlambert–Mošenik	456.586,67
16.	RCR	Vse teče v 3 krasne	372.121,36
17.	Občina Hrastnik	Gradnja sekundarnega kanalizacijskega omrežja območja Dol pri Hrastniku	921.943,24
18.	Občina Hrastnik	Gradnja vodovoda Spodnje Marno– Slatno–Dol	677.703,73
19.	Občina Trbovlje	Gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje mesta Trbovelj	900.175,20
20.	Občina Trbovlje	Gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje okolice mesta Trbovelj	732.721,49
21.	Občina Zagorje ob Savi	Celovita prenova degradiranih površin – Cesta Borisa Kidriča	898.140,86

⁴ Pri projektih do vključno zaporedne številke 24 so navedeni zneski porabljenih sredstev. Projekti pod zaporednimi številkami od 25 do vključno 29 so bili potrjeni in so navedena dodeljena sredstva. Enako velja za projekte, navedene pod številkami 30 do 32, ki so bili izbrani na 8. javnem pozivu. Njegova posebnost je bila, da ni upošteval regionalnih kvot, ampak je bil razpisan za celotno Slovenijo, izvajanje projektov pa poteka že v letu 2015.

22.	Občina Zagorje ob Savi	Celovita prenova degradiranih površin – Cankarjev trg	841.951,35
23.	RCR	Podjetno v svet podjetništva	472.459,57
24.	RCR	Podjetno Zasavje	216.495,00
25.	Občina Hrastnik	Urejanje mestnega jedra Hrastnika: Log – Montigny	750.502,28
26.	Občina Hrastnik	Rekonstrukcija in energetska sanacija vrtca Dolinca	572.603,57
27.	Občina Trbovlje	Prenova mestne ulice Kešetovo – Rudarska cesta	727.674,07
28.	Občina Trbovlje	Adaptacija in energetska sanacija vrtca Pikapolonica	521.333,67
29.	Občina Zagorje ob Savi	Vrtec Zagorje – investicija enota Smrkci	1.798.547,12
30.	Občina Hrastnik	Urejanje mestnega jedra Hrastnika: Novi Log	380.092,60
31.	Občina Zagorje ob Savi	Obnova rudarskega muzeja Loke	422.593,50
32.	Občina Zagorje ob Savi	Revitalizacija mestnega trga v Zagorju	2.476.066,69
SKUPAJ			21.371.352,19

1.2.2.1. Prometna infrastruktura

Na področju prometne infrastrukture so bili izvedeni naslednji projekti:

- modernizacija lokalne ceste Marno–Turje–Gore: 1.410 m moderniziranega cestnega omrežja
- rekonstrukcija lokalne ceste Hrastnik–Radeče: 1.961 m rekonstruirane trase
- rekonstrukcija lokalne ceste Čeče–Boben: 1.180 m posodobljene cestne povezave
- rekonstrukcija Dol–Blate: 200 m rekonstruiranega cestnega omrežja in 170 m zgrajenega hodnika za pešce
- rekonstrukcija ceste Kopališče–Vreskovo–Obrtna industrijska cona Neža: 1092,8 m obnovljene ceste in 1168,9 m obnovljenega vodovoda
- rekonstrukcija lokalne ceste Izlake–Čemšenik: 1840 m rekonstruirane ceste
- rekonstrukcija lokalne ceste Zaloka–Jesenovo–Vrhe: 2.300 m rekonstruirane in modernizirane ceste
- rekonstrukcija lokalne ceste Šentlambert–Mošenik: 3.580 m posodobljene ceste

1.2.2.2. Okoljska infrastruktura

Na področju okoljske infrastrukture so bili izvedeni naslednji projekti:

- vodovod Turje–Gore–Kopitnik: 3022 m položenih cevi vodovoda in hidrantnega omrežja in komunalno urejen aglomerat
- vodooskrba mesta Trbovelj: 70 prebivalcev s kvalitetnejšim in varnejšim vodovodnim sistemom
- gradnja sekundarnega kanalizacijskega omrežja območja Dol pri Hrastniku: celotna dolžina predvidenega dopolnilnega fekalnega kanalizacijskega omrežja znaša 6791,61 m in 3 kd fekalna črpališča

- gradnja vodovoda Spodnje Marno–Slatno–Dol: skupna dolžina vodovoda znaša 2.759 m, signalnega optičnega kabla v zaščitni cevi PE d63 L pa 1417 m
- gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje mesta Trbovelj: zgrajenih 4.500 m omrežja in 13 krakov sekundarne kanalizacije; omogočenih 180 novih priključkov na fekalno in meteorno kanalizacijo
- gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje okolice mesta Trbovelj: zgrajenih 4.518 m omrežja in 11 krakov sekundarne kanalizacije, omogočeno 152 novih priključkov na fekalno in meteorno kanalizacijo

1.2.2.3. Razvoj urbanih naselij

Pri prednostni nalogi razvoj urbanih naselij so bili izvedeni oz. se v 2015 še izvajajo naslednji projekti:

- urejanje mestnega jedra občine Hrastnik: 14.380 m² prenovljenega mestnega jedra
- celovita prenova Občinske kolonije: obnovljenih 15 objektov kulturne dediščine
- celovita prenova degradiranih površin – Cankarjev trg: 895 m² saniranega degradiranega območja in 2252 m² urejenega mestnega območja
- celovita prenova degradiranih površin – Cesta Borisa Kidriča: prenovljene ulice in površin za pešce, prenovljene fasade in stavbno pohištvo
- urejanje mestnega jedra občine Hrastnik: Log – Montigny: izboljšanje bivalnih pogojev in prometne varnosti, prenova komunalne infrastrukture ureditev površin za parkiranje, za pešce, zelenih površin
- prenova mestne ulice Kešetovo – Rudarska cesta: ureditev parkovnih površin, prenova in ureditev pločnikov, zamenjavo javne razsvetljave in dela komunalne infrastrukture
- urejanje mestnega jedra občine Hrastnik – Novi Log: izboljšanje bivalnih pogojev in prometne varnosti, ureditev parkirnih in peščevih površin, prenova komunalne infrastrukture in ureditev parkovnih površin
- revitalizacija mestnega trga v Zagorju: celovita prenova in ureditev mestnega jedra v Zagorju, obnova mestnega trga s parkom, dveh javnih objektov, dveh parkirišč ...

1.2.2.4. Ekonomska in izobraževalna infrastruktura

Pri prednostni nalogi ekonomska in izobraževalna infrastruktura so bili izvedeni naslednji projekti:

- mrežni inkubator Zasavje:
  - na območju obrtno industrijske cone Nasipi v Trbovljah zgrajen nov objekt bruto površine 873,33 m², urejeno 1.603 m² okolice
  - v obrtno-poslovni coni Ob Bobnu zgrajen nov objekt bruto površine 793,40 m², urejeno 1.494 m² okolice
  - urejenih 2.765 m² okolice s parkirišči pri že obstoječem inkubatorju v Zagorju
- mrežni inkubator – Vašhava Zagorje: urejenih 632 m² bruto površin in 2.315 m² okolice
- Podjetno v svet podjetništva: spodbujanje podjetništva in ustvarjanja novih delovnih mest, 40 vključenih udeležencev
- Podjetno Zasavje: spodbujanje podjetništva, mreženje podjetij, vzpostavitev informacijske podpore (portal in vodnik), izobraževanja in svetovanja

1.2.2.5. Dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva

Pri prednostni nalogi razvoj turizma so bili izvedeni oz. se izvajajo v 2015:

- Natura – turistične zanimivosti Zasavja: izdelan operativni program razvoja turizma, štirje sonaravni turistični produkti, skupna blagovna znamka, promocijske akcije in delavnice ...
- Vse teče v tri krasne: ustanovljena krovna organizacija za razvoj turizma v regiji, novi turistični produkti in storitve, informacijska podpora (spletni portal, zloženke ...), promocijski dogodki, usposabljanja, predstavitve, študije, ...
- obnova rudarskega muzeja Loke: obnova in preureditev objekta in opreme, večja energetska varčnost, funkcionalnost muzeja in novih dejavnosti

1.2.2.6. Socialna infrastruktura

Pri prednostni nalogi socialna infrastruktura so bile izvedene naložbe v tri vrtce:

- rekonstrukcija in energetska sanacija vrtca Dolinca v Hrastniku: gradnja prizidka in preureditev, toplotna izolacija, zamenjava oken, vrat, strehe
- adaptacija in energetska sanacija vrtca Pikapolonica v Trbovljah: boljši bivalni pogoji, povečanje kapacitete in za 30 % manjša porabe energije
- gradnja enote Smrkci v vrtcu Zagorje; ureditev energetske varčnega in sodobno opremljenega vrtca za 221 otrok, ureditev centralne kuhinje

1.2.3. Doseženi rezultati – gospodarstvo

1.2.3.1. Spodbujanje podjetništva

V RRP 2007–2013 je bilo zadano povečanje števila delovnih mest, zmanjšanje stopnje registrirane brezposelnosti in ustanavljanje novih podjetij. Dva cilja nista bila dosežena, saj se je število delovno aktivnih prebivalcev zmanjšalo, stopnja registrirane brezposelnosti se je povečala, ustanovljenih pa je bilo več novih podjetij, kot je bil cilj. Zaostanek v primerjavi s Slovenijo se povečuje. Brezposelnost je posebej pereč problem v občinah Hrastnik in Trbovlje, saj je tam stopnja brezposelnosti značilno višja kot v sosednjih. Za reševanje problema so bili na državni ravni sprejeti posebni ukrepi za območje Hrastnika, Trbovelj in Radeč za obdobje 2013–2018.

Podjetja so lahko koristila pomoč Slovenskega podjetniškega sklada v obliki subvencioniranja za nakup tehnološke opreme ipd., pridobila garancije in kredite z nižjimi obrestnimi merami, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja je objavljala javne razpise za pridobitev nepovratnih sredstev za ukrepe za diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti (ukrep 311), podporo pri ustanavljanju in razvoju mikro podjetij (ukrep 312) ter ohranjanje in izboljšanje dediščine na podeželju (ukrep 323).

Občina Hrastnik je v letih 2007–2013 na podlagi 56 vlog podjetjem za naložbe v prostore, opremo in nematerialne pravice dodelila 149.960 € pomoči »de minimis« ter 12.526 € za 32 inovacij.

V regiji so se izvajali ukrepi programa pomoči malim, srednjim in velikim podjetjem, ki so bili navedeni v predhodnem RRP. Tako je bil sistematično zgrajen mrežni podjetniški inkubator, ko so se inkubatorju v Zagorju (RR Center) pridružili novi v Trbovljah (Nasipi), Hrastniku (Ob Bobnu) in Zagorju (Vašhava). Skupaj z okolico in parkirišči je bilo urejenih 10.476 m². Vsi inkubatorji razpolagajo s 559 m² pisarniških prostorov, 1468 m² proizvodnih površin in več konferenčnimi prostori. Povprečna zasedenost prostorov je 85-odstotna, vanje je bilo doslej vključenih 77 podjetij.

Za gospodarski razvoj regije je ključnega pomena podpora malemu in srednjemu gospodarstvu, saj so ta podjetja dokazala, da so lahko nosilec razvoja in pomemben zaposlovalec, v dolgoročni perspektivi pa se lahko razvijejo v velika podjetja. Zaradi svojih specifičnih značilnosti potrebujejo posebno obravnavo in podporo. Med preverjeno uspešnimi metodami je zagotavljanje ugodnih dolžniških virov financiranja investicij, kar se izvaja preko garancijske sheme. Od leta 2007 do 2013 je bilo odobrenih oz. koriščenih 5,6 mio € kreditnih sredstev z garancijo RCR, namenjenih financiranju podjetniških investicijskih projektov. V zadnjih letih povpraševanje po teh sredstvih pada, kar je posledica zmanjšanja investicijske dejavnosti v času gospodarske in finančne krize. Kljub temu je pomembno, da tovrstne instrumente ohranjamo, krepimo in prilagajamo potrebam podjetij.

Izvajali so se tudi podporni inštrumenti za razvoj malih in srednjih podjetij in promocijo podjetništva. Zadnje čase so potekali predvsem v obliki informiranja podjetij o razpisih, dogodkih in podobnem ter preko dejavnosti VEM točk. Njihov namen je bodočim podjetnikom poenostaviti postopke za ustanovitev podjetja, obstoječim podjetjem pa olajšati postopke sprememb in druge postopke, ki jih VEM točke.

Kljub prizadevanjem Regionalnega centra za razvoj, gospodarske in obrtnih zbornic ter drugih institucij podpornega okolja, je v zasavski regiji še vedno premalo iniciative na področju podjetništva, inovativnosti in kreativnosti, zaradi česar je dinamika ustanavljanja novih podjetij nižja kot v drugih regijah v Sloveniji.

Zadnjih nekaj let beležimo visok porast iskalcev zaposlitve: Poseben problem so mladi, saj iščejo svoje zaposlitvene možnosti v večjih centrih, zaradi česar se regija demografsko prazni in izgublja svoj intelektualni potencial. Ker so zaposlovalne namere velikih in srednjih podjetij zelo slabe, so v Regionalnem centru za razvoj želeli spodbuditi nastajanje novih podjetij in delovnih mest. Pripravili in izvedli so inovativni projekt Podjetno v svet podjetništva, ki je vključeval mlade brezposelne z višjo in visoko izobrazbo z območja zagorske občine. V projekt je bilo od leta 2010 do septembra 2012 vključenih 40 udeležencev, ki so razvijali svoje podjetniške ideje. Konec leta 2012 se je projekt razširil na vso državo. V 2013 je bilo vključenih 25 skupin s po desetimi udeleženci iz vseh slovenskih regij, v 2014 pa je bilo takšnih skupin 36. Cilji operacije so podjetniško usposabljanje mladih z višjo in visoko izobrazbo, ustvarjanje novih delovnih mest ter zaposlovanje. Pričakovali smo vsaj 35 odstotkov izhodov v obliki samozaposlitev oz. zaposlitev, realiziranih pa jih je bilo kar 60 odstotkov. Operacijo sta financirala Evropski socialni sklad ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve ter enake možnosti.

1.2.3.2. Kadrovsko prestrukturiranje delavcev RTH

Osnovni cilj je bilo zmanjšati število zaposlenih ter zagotoviti nadaljnjo socialno varnost vsem, ki bodo vključeni v letne programe razreševanja presežnih delavcev. Možnosti za aktivno razreševanje s prezaposlovanje presežnih delavcev so se začele slabšati že po letu 2004, število vlog na razpisih za dodelitev premij iz naslova prezaposlovanja je bilo iz leta v leto manjše.

Kadrovsko-socialni program v obdobju 2005–2009, ki je določal število zaposlenih ob koncu posameznega leta, je bil vsakič nekoliko presežen. Stroški programa so znašali 8.245.938 €, kar je za 1.728.190 € manj od načrtovanega zneska.

Zaradi slabšanja gospodarskih razmer in možnosti prezaposlovanja so v letu 2010 prevladovala pasivne oblike razreševanja, v letu 2011 pa je bilo več aktivnih oblik. Tega leta načrt zmanjševanja števila zaposlenih prvič ni bil dosežen.

Tabela 4: Število zaposlenih v RTH v začetku leta

leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
stanje	907	848	786	721	620	488	436	369

Vir: RTH

Pri načrtovanju obsega zmanjševanja števila zaposlenih za obdobje 2012–2015 so v Rudniku Trbovlje–Hrastnik upoštevali zakonske okvire, dejansko število zaposlenih za nedoločen čas in potrebe delovnega procesa. Stalež naj bi zmanjšali za 339 oseb, tako da bi bilo na koncu leta 2015 v RTH zaposlenih le še 30 oseb za dokončanje zapiralnih del in za monitoring.

Tabela 5: Načrtovano število zaposlenih v RTH v začetku leta

leto	2012	2013	2014	2015	2016
stanje	370	282	261	131	30

Vir: RTH

Stroški kadrovsko-socialnega programa v obdobju 2012–2015 bodo predvidoma znašali dobrih 9 milijonov evrov, pri čemer bo največji delež namenjen pasivnim oblikam (57 %), za aktivne oblike bo namenjenih 40 % sredstev, trije odstotki pa za predhodne postopke.

1.2.3.3. Energetika

Med cilji s področja proizvodnje električne energije sta bila ohranitev in razvoj energetske dejavnosti ter uporaba okoljsko sprejemljivih energentov, kot ukrep pa je bila navedena tudi gradnja plinsko parne elektrarne ali termoelektrarne na trda goriva, kjer bi premog kot energent lahko do polovice zamenjala lesna biomasa.

Z vključitvijo v skupino HSE v letu 2007 so se razvojni projekti Termoelektrarne Trbovlje pokazali kot težko uresničljivi, saj so bile investicijske prioritete skupine usmerjene v druge projekte. Zaradi tega je bilo v Zasavju leta 2009 doseženo široko soglasje, ki je bilo formalizirano v memorandumu o razvoju energetike Zasavska energetika jutri: Zasavska energija – razvojna, čista, konkurenčna. Memorandum je vztrajal pri gradnji plinsko-parne elektrarne, gradnjo elektrarne na trda goriva je prekvalificiral v prenovi bloka 4, terjal je podaljšanje zapiranja rudnika RTH, vključil je izgradnjo elektrarn na srednji Savi in obnovljive vire energije. Izražal je odločenost, da se energetika v Zasavju ohranja in razvija, pri čemer je Termoelektrarna Trbovlje ključni steber tega razvoja.

Ti ukrepi so bili vključeni v dopolnjeni regionalni razvojni program, kjer je bil dodan nov program obnovljivi viri in racionalna raba energije s tremi ukrepi: spodbujanje novih zmogljivosti na področju biomase, daljinsko ogrevanje in pridobitev koncesije za hidroelektrarne na srednji Savi. Od načrtovanih ukrepov je bilo delno realizirano le podaljšanje zapiranja RTH (namesto 2010 se je proizvodnja v RTH dokončno zaključila 11. 4. 2013, v memorandumu je bilo predvideno podaljšanje odkopa do leta 2017). Pri projektu plinsko-parne elektrarne so se postopki zelo zavlekli, tako da je Vlada RS državni prostorski načrt potrdila šele 19. 7. 2012. Nadaljnje aktivnosti se niso izvajale zaradi neekonomičnosti proizvodnje električne energije iz plina in nezmožnosti financiranja projekta. Skupina HSE se kljub pripravljenim različnim variantam ni odločila niti za prenovi bloka 4. Na področju izgradnje verige srednje savskih hidroelektrarn je bila ustanovljena družba SRESA, ki še miruje, ker ni podpisana koncesijska pogodba, uresničevanje pa ovira tudi pomanjkanje denarnih sredstev in prostorsko umeščanje v varovano območje Natura 2000.

Ker razvojni načrti s HSE kot lastnikom Termoelektrarne Trbovlje niso zaživel, se je konec leta 2014 začel postopek likvidacije družbe, saj je obratovanje postalo finančno in ekonomsko nevzdržno. Še vedno v regiji ostaja načelno soglasje, da se ta energetska lokacija ohrani.

V omenjenem obdobju je bilo v Zasavju postavljenih med 20 in 30 sončnih elektrarn s skupno močjo 1540 kWp⁵. Največjo moč, 389 kWp, ima elektrarna, ki je instalirana na strehi rudniških objektov RTH v

⁵ PV portal za fotovoltaike, Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani

Trbovljah. Trend investicij v sončne elektrarne je začel naglo upadati v začetka leta 2012, ko so se znižale subvencije za odkup električne energije iz takšnih sistemov. Načrti za postavitev dodatnih sončnih elektrarn obstajajo v občinah Trbovlje, Hrastnik in v družbi RTH, vendar je njihova prihodnost močno odvisna od državne politike spodbujanja.

1.2.3.4. Energetska oskrba

V Hrastniku podjetja porabijo kar 88 odstotkov energije, največ podjetje Steklarna Hrastnik (74 %). Raba električne energije v gospodinjstvih predstavlja 12 odstotkov, javna razsvetljava pa le odstotek. Primerjava porabe med letoma 2011 in 2012 kaže skupno zmanjšanje porabe energije za 4 odstotke, ki je v največji meri posledica 3-odstotnega zmanjšanja poslovnega odjema. Poraba v gospodinjstvih se je od leta 2009 znižala za 13 odstotkov, medtem ko se je za 11 odstotkov povečala poraba za javno razsvetljava.

Iz centralne kotlovnice Petrol Energetike se preko toplovodnega omrežja ogrevajo objekti v širšem območju centra mesta. Iz omrežja se tako ogreva 76 večstanovanjskih objektov, 65 poslovnih zgradb in 79 individualnih stavb.

Glavni plinovod je ločen v tri veje: do centralne kotlovnice, v južni del do podjetij Steklarna Hrastnik in TKI Hrastnik ter skozi naselje Dol pri Hrastniku. V naselju je izvedenih 394 priključkov, od tega je 291 aktivnih. Naselje Podkraj je priključeno na omrežje zemeljskega plina, prebivalci Ceste Hermana Debelaka pa se oskrbujejo iz centralnega rezervoarja UNP, iz katerega se plin distribuira do okoliških večstanovanjskih in individualnih stavb.

Ohranjenost srednje-napetostne elektroenergetske infrastrukture je dobra. Srednje-napetostni izvodi iz razdelilne transformatorske postaje (RTP) Hrastnik, ki električno energijo dovajajo na podeželje in v oddaljene zaselke, nimajo zagotovljenega obratovanja po kriteriju N-1. To ne bo mogoča, dokler ne bo izveden prehod na nadzorništvo Trbovlje. Srednje-napetostna elektroenergetska infrastruktura nima drugih šibkih točk, razen samega transformatorskega nizkonapetostnega omrežja, ki je delno dotrajano in potrebno obnove. Elektro omrežje v občini upravlja Elektro Ljubljana.

Tudi v Trbovljah se največ, kar 94,1 odstotka energije porabi v podjetjih. Največji delež ima premog, porabljen v TET (1.639.494 MWh), sledi petrolkoks, ki ga uporablja Lafarge cement (148.243 MWh). Za ogrevanje objektov je najbolj uporabljan energent zemeljski plin (daljinsko ogrevanje iz centralne kotlovnice Polaj), sledita kurilno olje in lesna biomasa. Na plinovodno omrežje, speljano po južnem delu mesta, je priključena le centralna kotlovnica. Raba električne energije v gospodinjstvih predstavlja 33 odstotkov celotne rabe, delež javne razsvetlave je dvoidstoten, preostalo porabijo poslovni odjemalci. Primerjava porabe med letoma 2009 in 2010 kaže skupno zmanjšanje porabe energije za 6,4 odstotka, kar je posledica 10,5-odstotnega zmanjšanja poslovnega odjema, medtem ko je bil gospodinjiski odjem višji za 4,2 odstotka.

V individualnih stavbah sta najpogostejši energent za ogrevanje kurilno olje in drva. Ti sistemi imajo slabe izkoristke, hkrati so nevarni za uporabo. Problem predstavljajo tudi skladišča, ki so večina v kletnih prostorih brez primerne zračenja ter protipožarne varnosti. Med 2076 individualnimi objekti se jih le 62 ogreva iz daljinskega ogrevanja. 72 odstotkov individualnih stavb ima lastno centralno ogrevanje: 44 odstotkov jih uporablja kurilno olje, 43 odstotkov pa les ozirom drva. Od skupaj 356 večstanovanjskih stavb se jih polovica ogreva z daljinskim ogrevanjem. 20 odstotkov večstanovanjskih stavb še nima centralnega sistema ogrevanja, stanovalci uporabljajo lastne ogrevalne sisteme na kurilno olje ali drva.

Pri stanju elektro infrastrukture predstavlja problem tri-stopenjska transformacija napetosti (110/35/10 kV) namesto dvostopenjske (110/20 kV). Transformacija 110/35 kV se zgodi v RTP TET, v RTP Trbovlje pa še 35/10 kV. V RTP Trbovlje ni izvedena regulacija 10 kV napetosti, ker se ta vrši le v RTP TET v 35 kV omrežju. Zaradi tega in množičnih priklopov elektrarn, ki oddajajo električno energijo v srednje-napetostno omrežje, se bo pojavil problem regulacije napetosti v tem omrežju. Trenutno je preobremenjen DV Nasipi iz RTP Trbovlje, saj že v normalnem obratovalnem stanju dosega sto odstotkov zmogljivosti

prenosa električne energije. Problem bo odpravljen s prehodom na 20 kV obratovalno napetost v srednje-napetostnem omrežju. Elektro omrežje v občini upravlja Elektro Ljubljana.

V Zagorju ima največji delež med energenti za proizvodnjo toplote v stanovanjih lahko kurilno olje (40 odstotkov), sledijo lesna biomasa (36 odstotkov), sistem daljinskega ogrevanja (12 odstotkov), zemeljski plin (8 odstotkov) in električna energija (4 odstotkov). Zagorje ima tridesetletno zgodovino daljinskega ogrevanja na lesno biomaso: na omrežje v dolžini 1.200 m je priključenih 21 toplotnih postaj. Na sistem daljinskega ogrevanja je priključenih 964 stanovanj. Tretjina stanovanj v občini je ogrevana z lesno biomaso.

Komunala Zagorje upravlja s sistemom daljinskega ogrevanja na lesno biomaso, Adriaplin s plinovodnim omrežjem in Elektro Ljubljana z električno energijo. Ostala oskrba je individualna.

V javnih stavbah v občini Zagorje večinoma uporabljajo zemeljski plin (52 odstotkov), kurilno olje (30 odstotkov) in daljinsko centralno ogrevanje (18 odstotkov).

V industrijski rabi končne energije prednjačita zemeljski plin (87 odstotkov) in električna energija (12 odstotkov). Dolžina plinskega omrežja je 25 km in pokriva urbana območja Zagorja, Kisovca in Izlak; skupaj je v občini 551 odjemnih mest za zemeljski plin.

Vse občine imajo izdelane lokalne energetske koncepte (LEK), v katerih so zajeti potenciali razvoja energetske infrastrukture, ki so usklajeni z občinskimi prostorskimi načrti. Vsi vsebujejo potrebne ukrepe za povečanje učinkovite rabe energije in dvig uporabe obnovljivih virov energije v javnih in zasebnih objektih.

1.2.3.5. Spodbujanje razvoja turizma v regiji

Regionalni razvojni program 2007–2013 je izhajal iz dejstva, da je turistično gospodarstvo vzpenjajoča se gospodarska dejavnost, zato se je v tem obdobju izvajalo več projektov s področja turizma. Sredstva za razvoj turizma bo potrebno povečevati tudi v prihodnje, predvsem za izboljšanje turistične infrastrukture, za nove namestitvene kapacitete oziroma dvig kakovosti obstoječih.

Kot glavne pomanjkljivosti pri nadaljnjem razvoju turizma so bile identificirane prav pomanjkljiva in premalo raznovrstna turistična infrastruktura, prenizka kakovost turističnih storitev, nizka stopnja prepoznavnosti turistične ponudbe, nepovezanost turističnih ponudnikov z gospodarstvom in občinami. Oblikovanih je bilo sedem ukrepov: razvoj kulturnega turizma in ponudbe, ki temelji na rudarski dediščini, ohranjanje naravne dediščine, usposabljanje in izobraževanje turističnih ponudnikov ter njihovo regijsko povezovanje, investicije v obstoječo in novo turistično infrastrukturo, nadgradnja obstoječih tematskih poti in promocija regije kot turistične destinacije.

Z aktivnostmi v okviru operacij Natura 2000 – turistične zanimivosti Zasavja, Vse teče v 3 krasne in Regionalna destinacijska organizacija ter več projektih LAS je bila uresničena velika večina postavljenih ciljev. Razvijanje turistične ponudbe je temeljilo na izdelanem operativnem programu razvoja turizma v Zasavju do leta 2013, ki je kot najbolj perspektivna področja izpostavil industrijski turizem, ponudbo podeželja, kulturni turizem v najširšem pomenu, ponudbo športnega in pustolovskega turizma. Razvita je bila skupna blagovna znamka zasavske turistične ponudbe in njena celostna grafična podoba, opravljena so bila usposabljanja za vodnike in ponudnike storitev, izvedena natečaja za spominke, razviti so bili številni turistični produkti (pohod po rovih nekdanjega rudnika, ogled steklarne in cementarne, arheološke delavnice, možnost obiska zasavskih kmetij, spust po Savi in drugi adrenalinski produkti...). Izdelana je bila strategija trženja turistične destinacije in različno promocijsko gradivo: vodnik po Zasavju, spletni portal, monografija Poglavlja iz Zasavja, različne zloženke v več jezikih, zgoščenka z zasavsko glasbo, promocijski filmi. Na različnih promocijskih dogodkih doma in v tujini so se turistični ponudniki predstavljali pod skupno blagovno znamko. Nastalo je nekaj novih, za obiskovalce zanimivih prireditev (kulinarična festivala Funšterc in Mala malca, otroški Želodkov festival ...). Vzpostavljena sta bila Zasavska turistična organizacija in TIC, pripravljenih je bilo več strokovnih študij, urejene baze podatkov, Zasavje se je

intenzivno oglaševalo in gradilo svojo prepoznavnost. Prvič po mnogih letih so se pod enotno blagovno znamko združila društva, gostišča, podjetniki, kmetije, ki že beležijo večje zanimanje in tudi prodajo.

Več manjših projektov, namenjenih turističnemu razvoju podeželja, je bilo izvedenih s pomočjo Društva za razvoj podeželja LAS Zasavje in evropskih sredstev LEADER. Med drugim sta bili urejeni Botanična učna pot Urtica in Naravoslovna gozdna učna pot Dobovec, z drugimi sredstvi pa sta bili urejeni Čebelarska učna pot na Izlakah in naravoslovno-zgodovinska broderska pot ob nekdanjem dvorcu Prusnik. V projektu Vse drugačne – vse krasne je bilo delno obnovljenih sedem kmetij, še nekaj gospodarskih poslopij pa v drugih projektih ali samostojno. Urejene so bile sušilnice sadja in nekaj manjših etnoloških zbirk, s sredstvi Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja je bila obnovljena kašča v Šavni Peči (ukrep Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja). Izvedenih je bilo več usposabljanj za ponudnike s podeželja, v okviru LAS je bil pripravljen tudi katalog ponudbe zasavskega podeželja.

V preteklem obdobju so bile vzpostavljene trdne organizacijske in informacijske osnove za nadaljnje uveljavljanje zasavskega turizma, razvijanje novih produktov in širjenje kroga ponudnikov. Manj uspešen je bil ukrep, ki je predvideval investicije v obstoječo in novo turistično infrastrukturo. Resda sta bila zgrajena hotel Dom Utrip na Prvinah in mladinski hostel v Trbovljah, a je na drugi strani zaprl vrata hotel Medijske toplice, ki je bil skupaj s kopališkim kompleksom najpomembnejši del zasavske turistične ponudbe.

1.2.4. Doseženi rezultati – razvoj človeških virov

Na področju razvoja človeških virov se je regija soočala s številnimi problemi, kot sta nizka kvalifikacijska struktura in beg možganov. V primerjavi s slovenskim povprečjem najbolj izstopa visok indeks staranja, majhen delež zaposlenih z visoko ter višjo izobrazbo ter še posebej visoka stopnja brezposelnosti.

Težave na trgu dela so bile delno povezane tudi z institucionalnimi značilnostmi trga dela. Na strani ponudbe se kažejo posledice v strukturi brezposelnosti določenih skupin iskalcev zaposlitve, predvsem starejših z nizko stopnjo izobrazbe in mladih iskalcev prve zaposlitve. Večino oseb, ki je izgubila zaposlitev, je pri iskanju novega dela oviralo dejstvo, da so bili usposobljeni za manj zahtevna dela v določeni panogi, pri čemer razen delovnih izkušenj niso imeli znanja in kompetenc, ki bi bile primerne za delo v drugih panogah. Na drugi strani se je veliko podjetij v času krize soočilo z nujnostjo prilagajanja zaposlenosti, med ukrepi zniževanja stroškov pa so se menedžerji pogosto odločali za zmanjševanje števila zaposlenih.

V okviru te prioritete je imel regionalni razvojni program 2007–2013 sedem programov. Prvi je vseboval ukrepe za povečanje prilagodljivosti podjetij in zaposlenih ter se je vsebinsko navezoval na podjetništvo, saj je posebej izpostavljala pomen modernizacije organizacije dela, prestrukturiranja gospodarskega sektorja in spodbujanja vlaganj v razvoj človeških virov. Vzpostavljeni sta bili enotna štipendijska shema in sofinanciranje prvih zaposlitev diplomantov višjih in visokih šol, kar se je izvajalo tudi v okviru operacije Podjetno v svet podjetništva. Dodeljevale so se tudi občinske štipendije za dijake poklicnih šol in študente z nižjim socialnim statusom (Občina Hrastnik), sofinancirali so se podjetniški krožki (predvsem na osnovnih šolah) in različna izobraževanja za podjetnike in njihove zaposlene.

Program PVSP je v tem obdobju iz regionalnega prerasel v vseslovenskega. V PVSP 2013 in PVSP 2014 je bilo vključenih 610 udeležencev, od tega 60 iz Zasavja. Cilj 35 % izhodov v zaposlitev v lastnem podjetju ali zaposlitev pri drugem delodajalcu je bil krepko presežen in se vrti okrog vrednosti 60 %.

Program povečanja zaposljivosti posameznikov je imel za cilj zmanjšati socialno izključenost s povečevanjem števila samozaposlitev, zaposlitev brezposelnih oseb in z vključevanjem v različne izobraževalne programe. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje je skušal povečevati zaposljivost s programi motiviranja, informiranja, izobraževanja in usposabljanja posameznikov za iskanje zaposlitve v okviru vseživljenjske karijerne orientacije, zaposlitvene pisarne in drugih projektov za pridobivanje

kompetenc za večjo zaposljivost. Izvajale so se aktivnosti projektnega učenja za mlajše odrasle PUM, kjer so motivirali mlade, da se ponovno vključijo v prekinjeno izobraževanje in si s tem pridobijo poklicno ali strokovno izobrazbo, kar bi povečalo njihovo konkurenčnost na trgu delovne sile. Poleg zavoda za zaposlovanje so bili v programe vključeni še Regionalni center za razvoj, območne obrtne zbornice, območna gospodarska zbornica, Sklad dela Zasavje, centri za socialno delo in drugi.

Manj uspešna je bila izvedba programa dviga ravni izobrazbene strukture in uveljavitve koncepta kulture vseživljenjskega učenja, kjer so se nadaljevali programi iz predhodnega regionalnega razvojnega programa, niso pa bili nadgrajeni s predvidenimi novimi ukrepi.

Pri povečanju socialne vključenosti sta bila cilja predvsem ustvarjanje novih delovnih mest za ljudi s težavami in razvijanje strategij za vključevanje v socialna podjetja. Sklad dela Zasavje se je s projektom vzpostavitve socialnega inkubatorja kot podpornega okolja za socialno podjetništvo prijavil na razpis ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, a ni bil uspešen. V pripravi je strategija razvoja socialnega podjetništva v zasavski regiji, ki bo definirala strateški okvir s konkretno opredeljenimi izvedbenimi aktivnostmi.

Ukrepi v programu dvig kakovosti življenja so predvidevali skrb za posamezne starostne skupine prebivalcev, izgradnjo šolske in športne infrastrukture, spodbujanje delovanja nevladnih organizacij, krepitev oziroma ohranjanje osnovne in regijske bolnišnične zdravstvene dejavnosti ter dvig kvalitete kulturne ponudbe. Pri uresničevanju ukrepa za celostni razvoj mladih in njihovo vključevanje v družbo velja izpostaviti ureditev pogojev za delovanje mladinskih centrov v vseh treh občinah. Na kulturnem in športnem področju je bilo uresničenih več projektov, ki razširjajo možnosti za tovrstno udejstvovanje. Precejšen polet spodbujanju delovanja društev, nevladnih organizacij in ostalih pobud civilne družbe je bil dan z vzpostavitvijo in delovanjem regionalnega stičišča nevladnih organizacij Mrest. Sklad dela Zasavje je z uspešnim kandidiranjem na treh razpisih omogočil vzpostavitev sistemske podpore nevladnim organizacijam in omilil težave zaradi nezadostne materialne podlage in strokovnega manjka specifičnih znanj.

Največji dosežki regionalnega stičišča nevladnih organizacij so bili vzpostavitev neformalne mreže nevladnih organizacij, ki je bila prva in so jo prevzela tudi druga stičišča. Nadalje so podpisali sporazume o sodelovanju z vsemi zasavskimi občinami in zagotovili pet mest za predstavnike nevladnih organizacij v regionalnem razvojnem svetu, s čimer se je zagotovil večji vpliv teh na oblikovanje regionalne politike. Veliko je bilo promocijskih dogodkov, od organizacije in izvedbe dneva nevladnih organizacij in podelitve priznanj najdejavnejšim do portala stičišča in spletnih strani posamičnih organizacij, ki so imele ves čas tudi možnost izposoje IKT opreme. Slednje je pomembno, saj ima regija močno razvito mrežo nevladnih organizacij, ki pa imajo praviloma nizke prihodke in nimajo zaposlenih ljudi. Med 418 organizacijami (od tega 96,7 % društev, 2,4 % zavodov in 0,9 % ustanov), ki so delovale v letu 2012, jih je skoraj tri četrtine imelo manj kot 25.000€ prihodkov, dobrih 97 odstotka jih je imelo manj kot enega zaposlenega.

Tabela 6: Nevladne organizacije (NVO) v Zasavju v 2012

Število NVO v regiji	418
društva	404
ustanove	4
zavodi	10
Število NVO glede na višino letnega prihodka	
brez prihodkov	52
1 – 25.000 €	308
25.000 – 250.000 €	56
nad 250.000 €	2

Število NVO glede na število zaposlenih	
manj kot 1 zaposlen	52
1 – 5 zaposlenih	308
več kot 5 zaposlenih	0

Vir: Pitija: Krepitev kapacitet nevladnih organizacij s pomočjo vzpostavljanja podpornih struktur, Ljubljana 2014

Na področju zdravstvenega varstva je bil glavni cilj ohranitev splošne specialistične bolnišnične dejavnosti na sekundarnem nivoju. Splošna bolnišnica je ohranila vse štiri temeljne oddelke (interni, kirurški, pediatrični in ginekološko porodni) ter jim v letu 2012 dodala nov negovalni oddelek. V letu 2007 sta začeli delovati nevrološka in urološka ambulanta, od leta 2010 pa delujejo radiološka in ultrazvočna ambulanta ter računalniška tomografija. Bolnišnica postopno povečuje gravitacijsko območje, saj delež oseb v akutni bolnišnični obravnavi, ki prihajajo izven Zasavja, znaša že 34 odstotkov. Enako velja tudi za specialistične ambulantne in dializno dejavnost⁶.

V programu skrb za starostnike in ostale potrebne pomoči sta bila identificirana ukrepa izgradnje mreže varovanih kmetij in oskrbe na domu ter oskrbovanih stanovanj, ki po vsebini sodita v socialno podjetništvo. Zaradi pomanjkanja konkretnih ukrepov in podpornih mehanizmov za uresničevanje projektov socialnega podjetništva v Sloveniji so tovrstni projekti še v povoj.

1.2.5. Doseženi rezultati – okolje in prostor

Na okoljskem področju sta bila v RRP vključena programa izboljšanja kakovosti bivanja in trajnostne rabe prostora.

Ekološka sanacija največjih zasavskih onesnaževalcev poteka po programih posameznih podjetij in je odvisna od politike posameznega podjetja ter njihovih možnosti prilagajanja zakonskim omejitvam in rokom. Ekološka sanacija je trajnosten ukrep, ki zagotavlja kakovostno bivalno okolje, vendar se obremenjevanje okolja zmanjšuje le pri emisijah SO₂, vedno večji problem in nevarnost za prebivalce pa postajajo količine delcev PM₁₀ v zraku. Vlada je sprejela odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja, ki so ga skupaj z načrtom izvajanja ter načrtom izvajanja in financiranja projektov za izboljšanje stanja potrdili tudi občinski sveti zasavskih občin.

Pri varstvu pred škodljivim delovanjem svetlobnega onesnaževanja in osvetljevanja so občine izvajale ukrepe posodabljanja ulične razsvetljave z uporabo okolju bolj prijaznih sijalk, s čimer se znižujejo stroški porabe energije za razsvetljevanje, hkrati pa se znižujejo emisije CO₂.

Med ukrepi programa izboljšanja kakovosti bivanja so v regiji potekali različni projekti informiranja prebivalcev o stanju in kakovosti okolja. Najbolj obširna je bila raziskava Zdravje za Zasavje z znanstveno podprtimi rezultati. Z objavami v različnih medijih se je vršilo osveščanje prebivalcev o vplivih okolja na zdravje ljudi. V vseh treh občinah so informacijska mesta, kjer se lahko prebivalci seznanijo s trenutnim stanjem oziroma kakovostjo zraka.

Naravna dediščina in zavarovana območja so pomemben dejavnik prihodnjega razvoja regije. V predhodnem obdobju so bila območja Nature 2000 označena z 20 informacijskimi tablami, katerih vsebina obiskovalce osvešča o živalskih in rastlinskih posebnostih posameznih območij, na področju krajinskega parka Kum sta bili urejeni dve tematski poti.

Na področju posodabljanja in prenavljanja starih stanovanj so potekale predvsem obsežne izolacije fasad, podprte s subvencijami Eko sklada. V okviru celovite prenove starih mestnih jeder je bilo v občini

⁶ Podatki Splošne bolnišnice Trbovlje

Hrastnik prenovljeno 14.380 m² mestnega jedra. V Zagorju je bila izvedena celovita prenova površin na Cankarjevem trgu, kjer so sanirali 895 m² degradiranega območja in uredili 2252 m² mestnega območja, na Cesti Borisa Kidriča pa je bila celovita prenova degradiranih površin izvedena s prenovno ulice in površin za pešce. V okviru izvajanja sanacije starih zaščitenih stanovanj je bila obnovljena Občinska kolonija v Trbovljah oziroma njenih 15 enot. S pomočjo sedmega in dodatnega osmega razpisa sredstev so vse tri občine pridobile še sredstva za prenovno mestnih jeder (Log in Novi Log v Hrastniku, Rudarska cesta v Trbovljah in območje okrog Delavskega doma v Zagorju).

Na področju trajnostne rabe prostora sta bila predvidena ukrepa sanacije degradiranih površin ter izboljšanje vodnih ekosistemov ter vodnih virov pitne vode. V okviru sanacije degradiranih in opuščeni rudniških in ostalih površin so se izvajala dela, ki so povezana z zapiranjem rudnika RTH in s sanacijo kamnoloma podjetja Lafarge.

V RTH niso izvedli vseh planiranih del, razlog je predvsem zmanjšanje sredstev za zapiranje. V posameznih letih so načrtovane cilje uresničili v naslednjih odstotkih: 2007 – 69 %; 2008 – 59 %; 2009 – 91 %; 2010 – 36 %; 2011 – 30 % in 2012 – 85 %. Zaradi težkega finančnega stanja v podjetju potekajo le še dela v lastni režiji. V obdobju od 2013 do 2015 je bilo za vsako leto načrtovanih okrog 300.000 € za sanacijo oziroma vzdrževanje površine v pridobivalnem prostoru RTH. Poleg rednega vzdrževanja naj bi sanirali območje III. polja, površine na območju Ojstrega, opuščeni podzemni kop Bukova gora, uredili naj bi odvodnjavanje okolice jaška Gvido. Izdelan je program za obdobje 2016–2020, kamor so vključena neizvedena dela ekološko-prostorske sanacije površin, ki jih je potrebno opraviti pred dokončnim zaprtjem RTH.

Trboveljska cementarna je že uredila šest področij znotraj kamnoloma Plesko, kjer je končala s pridobivanjem surovine. Na teh površinah so zasadili 2600 dreves, na tri izmed področij je bilo potrebno pripeljati tudi zemljinu. V letu 2012 so na dveh območjih z blaživitvijo naklonov in odstranjevanjem visečih kosov poskrbeli za stabilnost brežin.

Na področju izboljšanja kakovosti vodnih ekosistemov je opazen premik na boljše, saj reka Sava v Zasavju spada v razred od dober do zelo dober, kar je bila ciljna zahteva do leta 2017.

Projekti s področja izboljšanja regionalno pomembnih vodnih virov pitne vode so bili delno izvedeni. Največ jih je bilo s področja prenove in dograditve vodovodnih omrežij. Na novo je bilo v tem obdobju zgrajeno približno 4000 metrov novih vodovodnih povezav.

1.2.6. Doseženi rezultati – razvoj infrastrukture

Pri prioriteti razvoj infrastrukture so bili opredeljeni trije programi: razvoj komunalne infrastrukture, prometne povezave in tretja razvojna os. V prvi program so bili vključeni ukrepi regionalnega sistema oskrbe s plinom, razvijanje sistema regionalnega ravnanja z odpadki ter gradnja kolektorskih sistemov in centralnih čistilnih naprav v vseh treh občinah.

Zaradi cen energentov, priključkov na mestne ogrevalne sisteme, naraščanja rabe lesa kot energenta za ogrevanje in drugih vzrokov je poraba plina v Sloveniji med letoma 2007 in 2012 upadla za 12 odstotkov, v prihodnjem obdobju pa naj bi zaradi korekcij cen in drugih razlogov ponovno rasla. Hrastnik in Zagorje že imata vpeljano distribucijo, Trbovlje pa je v razvojnem načrtu Geoplin plinovodov za 2011–2020 uvrščeno med območja, kjer je priključitev manj sprejemljiva.

Javna komunalna podjetja in Center za ravnanje z odpadki v Zasavju, ki so ga leta 2005 ustanovile občine Hrastnik, Litija, Radeče, Trbovlje in Zagorje ob Savi, je uspešen pri zmanjševanju količine odloženih odpadkov. V letu 2013 so omenjene občine skupaj odložile 11.411 ton odpadkov, kar je 4.242 ton manj kot 2011.. V Hrastniku so tako odložili 1.769 ton odpadkov, v Trbovljah 3.552 ton in v Zagorju ob Savi 2.748 ton.

Z nadgradnjo centra za ravnanje z odpadki – aktivnosti v sklopu projekta CEROZ – II. faza so se začele konec leta 2011 – bodo omogočeni pogoji za zmanjšanje količin odloženih komunalnih odpadkov in povečanje ustrezne predelave ločenih frakcij. V 2013 je bil v opuščeni odlagališču komunalnih

odpadkov Neža v Trbovljah urejen prostor za predelavo inertnih gradbenih odpadkov s kapaciteto 30.000 ton/leto. Na Uničnem bo odlagališče za odlaganje nenevarnih odpadkov razširjeno, s čimer se bo kapaciteta povečala za 200.000 kubičnih metrov, kar pomeni podaljšanje življenjske dobe odlagališča za več kot dvakrat. Zgrajeni bosta sortirnica z letno kapaciteto 20.000 ton in kompostarna s skupno kapaciteto 9.000 ton.

V Trbovljah in Hrastniku sta bili zgrajeni in dani v uporabo komunalni čistilni napravi s primarnimi in sekundarnimi vodi za zbiranje odpadne komunalne vode. Centralna čistilna naprava v Trbovljah ima zmogljivost čiščenja za 19.000 populacijskih enot (PE), v Hrastniku za 11.000 PE. V Zagorju ob Savi je centralna čistilna naprava z zmogljivostjo 11.000 PE za naselji Zagorje in Kisovec začela poskusno delovati konec leta 2014.

Na področju prometa je bilo rekonstruiranih in moderniziranih več lokalnih in regionalnih prometnih povezav, ostajajo pa še neuresničene naloge in nejasnosti. Cesto Hrastnik–Zidani Most–Radeče je Vlada RS uvrstila med najpomembnejše projekte prometne infrastrukture. Priprava državnega prostorskega načrta za državno cesto med avtocesto A1 (Celje) in avtocesto A2 (Novo mesto), ki je središčni del tretje razvojne osi, je v fazi izdelave študije variant in okoljskega poročila.

1.2.7. Doseženi rezultati – razvoj podeželja in spodbujanje kmetijstva

Prioriteta razvoj podeželja in spodbujanje kmetijstva in gozdarstva v regiji je bila razdeljena na šest programov. Prvi je bil razvoj okolju prijaznega kmetovanja, saj naravne danosti ne omogočajo razvoja intenzivnega kmetovanja, na drugi strani pa ekološko kmetovanje omogoča ohranjanje kmetijske proizvodnje, proizvode višje kakovosti in ohranjanje biotske pestrosti, naravnih virov ter kulturne krajine. Število ekoloških kmetij se povečuje, saj jih je bilo leta 2012 že 67⁷, od tega 45 v Zagorju, 12 v Hrastniku in 10 v Trbovljah. Ob upoštevanju podatkov iz popisa kmetij v letu 2010 znaša delež ekoloških kmetij v Zasavju 6,2 odstotka, v vsej Sloveniji pa je s 3,6 odstotka veliko nižji.

Prvi cilj programa izboljšanja strukture kmetijskih gospodarstev, živilsko predelovalnih in drugih s kmetijstvom povezanih enot je bil povečanje velikosti kmetij iz takratnih slabih šestih hektarov, dejansko pa se je povprečna velikost kmetij zmanjšala na 5,6 hektara. Primerjava popisov v letih 2000 in 2010 kaže tudi rahlo padanje deleža kmetijskih zemljišč v uporabi, zmanjševanje njivskih površin, povečuje pa se delež trajnih nasadov in travniških ter pašniških površin. Ista medletna primerjava kaže, da se je delež kmetij s predvidenim naslednikom skoraj podvojil in je z dobrimi 45 odstotki za malenkost višji od slovenskega povprečja. Kmetijske površine se po večini nahajajo na gorsko-višinskih, strmih in gričevnatih območjih, vendar so se kljub neugodnim pogojem nekatere kmetijske dejavnosti ohranile; najbolj razviti sta živinoreja in poljedelstvo, v Zagorju ob Savi pa tudi kmečki turizem.

Na področju trženja produktov podeželja in oblikovanja skupne ponudbe so bili storjeni precejšnji premiki, saj je bila leta 2012 vzpostavljena mreža zasavskih ekoloških kmetij, okrog dvajset kmetij pa samostojno trži ekološke pridelke in proizvode. Vzpostavljena je bila eko trgovina v Kisovcu, podjetnik iz Zagorja in kmetija iz Hrastnika sta razvila program lokalne samooskrbe (Pridelano doma, Domače zame), ki omogoča učinkovito distribucijo in prodajo domačih živil domačemu prebivalstvu, organizirane so ekotržnice, prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov na obstoječih tržnicah (sofinanciranje stojnic kmetijam), izdelan je bil prodajni katalog LAS, naraslo je število dopolnilnih dejavnosti.

V programu povezovanja in sodelovanja vseh za razvoj podeželja pomembnih institucij v regiji je bil leta 2007 ustanovljen LAS – Društvo za razvoj podeželja Zasavje, lokalno javno-zasebno partnerstvo, ki skrbi za razvoj podeželja in omogoča pridobivanje sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v okviru programa LEADER. Od leta 2009 je bilo odobrenih 37 projektov v skupni vrednosti 940

⁷ Seznam eko kmetij 2012, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

tisoč evrov, od tega znaša prispevek programa LEADER 576 tisoč evrov. Največji projekt je bil s skupno vrednostjo skoraj 137 tisoč evrov in polovičnim sofinanciranjem Vse drugačne vse krasne, kjer je bila urejena okolica osmih kmetij, ki želijo izboljšati pogoje za svojo turistično ponudbo.

Kmetijska gospodarstva in drugi so pridobili sredstva Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja v okviru ukrepov pomoči mladim prevzemnikom kmetij, posodabljanja kmetijskih gospodarstev, zgodnjega upokojevanja kmetov, podpore pri ustanavljanju in razvoju mikro podjetij, diverzifikacije v nekmetijske dejavnosti, ohranjanja in izboljševanja kulturne dediščine. Med drugim je bil v okviru ukrepa obnova in razvoj vasi zgrajen večnamenski družbeni objekt Podkraj (občina Hrastnik). Občini Hrastnik in Zagorje sta dodeljevali državne pomoči predvsem za naložbe v gospodarske objekte in opremo na kmetijskih gospodarstvih. Natančen seznam prejemnikov po letih in ukrepih je dostopen na spletni strani Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (www.arsktrp.gov.si).

2. Opis regije z oceno stanja

Zasavska regija je po površini (264 km²) in številu prebivalcev (42.983) najmanjša slovenska statistična regija. Glede na gostoto prebivalstva (162,8) je za osrednjeslovensko regijo druga najgosteje poseljeno območje. Razpršenost prebivalstva je neenakomerna, saj so visoke koncentracije značilne le za občinska urbana jedra Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. Število prebivalstva upada hitreje kot v drugih regijah, saj znaša kar – 11,9 ‰. Naravni prirast (– 2,4 ‰) je bil drugi najnižji, za pomursko regijo, še bolj neugodno pa je selitveno gibanje, saj je selitveni prirast najbolj negativen med vsemi regijami (–9,5 ‰).

Naravne, geografske in zgodovinske danosti so ustvarile razmere za tradicionalno usmerjenost regije v industrijo. Bruto domači proizvod na prebivalca je leta 2013 znašal 10.972 evrov, s čimer je bil najnižji med vsemi slovenskimi regijami in je krepko zaostajal za slovenskim povprečjem (17.550 €). Struktura ustvarjene bruto dodane vrednosti je vse bolj primerljiva s slovensko, saj največji delež s 51,8 % ustvari storitvena dejavnost, delež industrije je 46,4 %, kmetijstva pa 1,8 %. Nova podjetja so nastajala relativno hitro, saj je regija leta 2012 z 10,57-odstotnim deležem novonastalih podjetij (odstotek od vseh podjetij) nad slovenskim povprečjem, hkrati pa ima zelo visok delež podjetij, ki so prenehala poslovati (10,09 %). 2609 podjetij v regiji je leta 2013 ustvarilo 768,467 milijonov evrov prihodka.

Zasavska regija ima bogato kulturno dediščino. V regiji je 519 enot kulturne dediščine, od tega 108 kulturnih spomenikov in 411 registrirane dediščine.

Med letoma 2008 in 2013 so investicije v varstvo okolja na letni ravni znašale od 1,2 do 7,8 milijona evrov, kar je pomenilo od 0,3 do 2,1-odstotni delež vseh slovenskih naložb v okolje. Skupna vrednost naložb je bila slabih 29 milijonov evrov (23 % za varstvo biološke raznovrstnosti pokrajine, 17 % za varstvo zraka in klime, 27 % za upravljanje odpadnih voda, 18 % za ravnanje z odpadki, 10 % za varstvo in izboljšavo tal, podtalnice in površinskih voda).

Zasavska regija ima izjemno visok delež prezgodnje umrljivosti, saj delež umrlih pred 65. letom znaša med moškimi 25,0 %, med ženskami pa 14,7 %. Stanovanja so tako po površini kot po številu sob v povprečju najmanjša v Sloveniji, najvišji pa je delež gospodinjstev, ki prebivajo v najemnih stanovanjih. Gostota cestnega omrežja je med najvišjimi v državi, najnižje pa je število avtomobilov (469 na tisoč prebivalcev).

Tabela 7: Nekaj primerjav zasavske regije in Slovenije (zadnji razpoložljivi podatki)

	Zasavje	Slovenija
Število prebivalcev	42.983 (2014)	2.061.085 (2014)
Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca (v €)	10.972 (2013)	17.550 (2013)
Število delovno aktivnih prebivalcev	11.132 (2013)	791.323 (2013)
Stopnja registrirane brezposelnosti	16,7% (november 2014)	12,5% (november 2014)

⁸ Vir tega in naslednjih statističnih podatkov v besedilu je SURS

Število diplomantov na 1000 prebivalcev	8,58 (2013)	9,11 (2013)
Število podjetij	2.609 (2013)	182.089 (2013)
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v €)	32.610 (2013)	39.011 (2013)
Neto dodana vrednost na prebivalca (v €)	4.387 (2013)	8.068 (2013)
Število samozaposlenih oseb	1.514 (november 2014)	95.598 (november 2014)
Število novonastalih podjetij	218 (2012)	15.395 (2012)
Investicijska aktivnost gospodarskih družb – bruto investicije v nova osnovna sredstva na prebivalca (v €)	969 (2013)	2.238 (2013)
Povprečne mesečne neto plače na zaposleno osebo pri pravnih osebah (v €)	934,58 (2013)	997,01 (2013)
Število prenočitev turistov	7.486 (2013)	9.579.033 (2013)
Število registrirane nepremične kulturne dediščine	411 (2014)	20794 (2014)
Število kulturnih spomenikov	108 (2014)	8374 (2014)
Investicije za varstvo okolja (v 1000 €)	7.795 (2013)	378.505 (2013)

Viri: SURS, UMAR, AJPEŠ, MK, lastni izračuni

2.1. Ocena stanja v regiji⁹

2.1.1. Demografska podoba

Zasavska regija ima najmanj prebivalcev med slovenskimi statističnimi regijami, število prebivalstva pa tudi najhitreje nazaduje. Kljub temu ima še vedno drugo največjo gostoto prebivalstva. Pričakovati je nadaljnje upadanje, saj sta za regijo značilna visok indeks staranja prebivalstva (za 25,7 indeksnih točk nad slovenskim povprečjem) in najvišji delež negativnega selitvenega prirasta.

Tabela 8: **Prebivalstvo v Zasavju**

⁹ Opisi stanja v regiji temeljijo na statističnih in drugih podatkih iz različnih podatkovnih zbirk in evidenc. Razvoj v zadnjih letih je v precejšnjem obsegu zajet že v poglavjih o doseženih rezultatih, zato tam navedenih podatkov in dejstev v tem delu ne ponavljamo.

Občina	Prebivalstvo (1. 1. 2014)	Gostota prebivalstva (preb./km ²) (1. 1. 2014)	Indeks staranja prebivalstva (1. 1. 2014)	Skupni prirast prebivalstva (1. 1. 2014)
Hrastnik	9.580	163,5	162,8	- 134
Trbovlje	16.628	286,7	165	- 256
Zagorje ob Savi	16.775	114,0	120,8	- 127
Zasavje	42.983	162,8	145,3	- 517
Slovenija	2,1 %	107,7	119,6	2264

VIR: SURS, lastni izračuni

Zasavje je v zadnjih letih območje, iz katerega se prebivalstvo hitro izseljuje, pri čemer je večina migracij notranjih. Prvi razlog je, da je Zasavje razpeto med dva močnejša naselitvena jedra, Ljubljano in Celje, in večina notranjih selitev poteka v teh dveh smereh. Drugi razlog je gospodarsko in socialno stanje, saj je stopnja registrirane brezposelnosti druga najvišja v državi, zato ljudje iščejo možnosti v okoljih, kjer imajo več priložnosti.

Tabela 9: Gibanje prebivalstva

		2009	2010	2011	2012	2013
Naravni prirast	Slovenija	1,5	1,8	1,6	1,3	0,9
	Zasavje	0,3	-1,6	-1,7	- 1,7	- 2,4
Selitveni prirast	Slovenija	5,7	-0,2	1,0	0,3	0,2
	Zasavje	-4,8	-9,5	-5,3	- 8,1	- 9,5
Skupni prirast	Slovenija	7,2	1,6	2,6	1,6	1,1
	Zasavje	-4,5	-11,1	-7,0	- 9,8	- 11,9

VIR: SURS

Ob koncu leta 2013 je živel v Zasavju 42.983 prebivalcev, kar je 2,1 % vseh prebivalcev Slovenije. V obdobju 2008-2013 se je število prebivalcev zmanjšalo za 5,0 %. Trendu zmanjševanja števila prebivalcev se uspešno upira le Zagorje ob Savi, ki je zaradi tega postalo zasavska občina z največ prebivalci. Spolna struktura je podobna slovenskemu povprečju, delež žensk presega delež moških.

Tabela 10: Gibanje števila prebivalcev

	2008			2014		
	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske

Hrastnik	10.298	4.937	5.361	9.580	4.695	4.885
Trbovlje	17.761	8.691	9.070	16.662	8.113	8.515
Zagorje ob Savi	17.167	8.401	8.766	16.775	8.278	8.497
Zasavje	45.226	22.029	23.197	42.983	21.086	21.897
Slovenija	2.025.866	1.000.624	1.025.242	2.061.085	1.020.874	1.040.211

VIR: SURS

Izobrazbena struktura prebivalstva, starega 15 let ali več, je nekoliko slabša od slovenskega povprečja: brez izobrazbe ali z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo je 4,8 % prebivalcev (Slovenija 3,9 %), osnovno šolo ima končano 25,8 % prebivalcev (Slovenija 23,4 %), srednjo izobrazbo je pridobilo 54,3 % prebivalcev (Slovenija 53,3 %), višjo in visoko šolo je končalo 15,1 % prebivalcev (Slovenija 19,4%). Trend je pozitiven, saj se je število diplomantov terciarnega izobraževanja v obdobju 2007–2013 povečalo za 15,0 %, kar je več kot na slovenski ravni, vendar hkrati obstaja nevarnost, da se jih bo precejšen del pridružil odselitvenemu valu.

2.1.1.1. Zaposlenost in delovna mesta

V letu 2013 je bilo v Zasavju 11.132 delovno aktivnih prebivalcev (1,4 % celotnega slovenskega aktivnega prebivalstva). Od tega je bilo 86 % oseb zaposlenih v podjetjih, družbah in organizacijah, ostali pa pri samozaposlenih osebah. Samozaposlenih oseb je bilo 14 % (Slovenija 12,3 %).

Stopnja povprečne registrirane brezposelnosti se je do leta 2008 nižala (2005: 13,8 % in 2008: 8,2), z izbruhom gospodarske krize pa se je ponovno začela vzpenjati (2013: 16,6 %). Vseskozi je za nekaj odstotnih točk višja od slovenskega povprečja, v letu 2013 pa je bila druga najvišja v državi.

Tabela 11: Stopnja povprečne letne registrirane stopnje brezposelnosti

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	november 2014
Zasavje	8,2	11,0	11,9	13,3	14,7	16,6	16,7
Slovenija	6,7	9,1	10,7	11,8	12,0	13,1	12,5

VIR: ZRSZ, SURS

Stanje se v zadnjih letih poslabšuje v celotni regiji, pri čemer so razlike znotraj regije precejšnje. V občinah Hrastnik in Trbovlje je registrirana brezposelnost dosegla kritično mejo, saj je bila tri zaporedne mesece 17- ali več odstotna, zaradi česar sta občini upravičeni do posebnih ukrepov.

Tabela 12: Število brezposelnih oseb in stopnja brezposelnosti (konec leta)

	2011	stopnja	2012	stopnja	2013	stopnja	november 2014	stopnja
Hrastnik	636	15,0	732	17,7	784	18,1	763	18,4
Trbovlje	1231	16,7	1357	18,7	1496	19,6	1403	19,4

Zagorje ob Savi	837	10,9	972	12,6	1072	13,0	1022	13,2
-----------------	-----	------	-----	------	------	------	------	------

Vir: ZRSZ, lastni izračun

2.1.2. Gospodarska podoba

Čeprav je zasavsko gospodarstvo beležilo pozitiven trend – povečal se je bruto domači proizvod, prav tako število podjetij, rasla je dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah, bistveno se je povečala investicijska aktivnost gospodarskih družb – pa se je njegov zaostanek za slovenskim povprečjem po večini spremljanih kazalcev povečal. Gospodarska moč regije se primerjalno slabša vse od leta 2000, v zadnjih letih pa se poslabševanje ustavilo pri približno dveh tretjinah povprečnega slovenskega bruto domačega proizvoda.

Tabela 13: Regionalni bruto domači proizvod (v odstotkih glede na slovensko povprečje)

leto	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	72,5	71,2	70,3	69,9	67,2	66,2	66,7	66,7	67,7	67,0	64,2	62,5

VIR: SURS

Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca v Zasavju je leta 2013 znašal 10.972 € na prebivalca in je dosegal 62,5 % višine slovenskega. Padec v desetletnem obdobju je posledica obstoječe strukture dejavnosti v regiji, prenehanja poslovanja več podjetij ali obratov, premajhnega števila novih podjetij in njihove slabše uspešnosti, skratka, prestrukturiranje zasavskega gospodarstva ni bilo končano.

Precejšnji premiki se dogajajo v sami gospodarski strukturi, saj nekdanj močno prevladujoča industrija hitro izgublja svojo vlogo, če kot kazalnik uporabimo dodano vrednost.

Tabela 14: Regionalna bruto dodana vrednost (v osnovnih cenah po dejavnostih)

Dejavnost	Leto 2000	Leto 2013
Kmetijstvo in gozdarstvo	2,1	1,8
Industrija	46,0	41,0
Gradbeništvo	6,5	5,4
Trgovina, gostinstvo, promet	10,6	12,7
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	2,8	1,8
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	3,4	1,4
Poslovanje z nepremičninami	8,7	9,7
Strokovne, znanstvene, tehnične in druge poslovne dejavnosti	5,1	8,2
Uprava in obramba, socialno varstvo, izobraževanje, zdravstvo	12,5	16,5

Druge dejavnosti	2,3	1,5
-------------------------	-----	-----

Vir: SURS

Število podjetij (registrirane pravne in fizične osebe, ki ustvarjajo dohodek) se je v letih od 2004 do 2013 povečalo za 1198 podjetij. Leta 2013 je bilo v 2609 podjetjih zaposlenih 10.913 delavcev, kar je 15,5 % manj kot v letu 2008. Število novonastalih podjetij se je v primerjavi z letom 2004 povečalo za 38 %. Trend v Zasavju je ustanavljanje novih podjetij in zmanjševanje števila zaposlenih v njih. Glede na prihodek predstavljajo zasavska podjetja približno odstotek vsega slovenskega gospodarstva.

Tabela 15: Število podjetij

leto	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	2421	2478	2514	2553	2609
Delež v Sloveniji	1,50	1,49	1,48	1,47	1,43

VIR: SURS

Tabela 16: Število oseb, ki delajo

leto	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	12183	11846	11525	11352	10913
Delež v Sloveniji	1,41	1,41	1,40	1,39	1,33

VIR: SURS

Tabela 17: Prihodek (v 000 €)

leto	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	805109	819967	853627	810812	768467
Delež v Sloveniji	0,97	0,95	0,94	0,89	0,85

VIR: SURS

Zadnji podatki o poslovanju zasavskega gospodarstva so iz leta 2013¹⁰. Temeljijo na podatkih iz letnih poročil, ki jih je predložilo 649 družb in 1.086 podjetnikov. Zasavske družbe že četrto leto zapored beležijo negativen poslovni izid, ki se je v primerjavi z letom 2012 povečal za 17 %. Na drugi strani podjetniki že vrsto let poslujejo pozitivno, njihov poslovni izid pa se je v 2013 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 12 %. Zasavske družbe so v 2013 povečale neto čisto izgubo, ki so jo imele že v letu 2012 – ta je znašala 10,2 milijona evrov ali 17 % več kot v 2012. Realno sliko zasavskega gospodarstva zelo kviri

¹⁰ Vir podatkov o poslovanju v letu 2013 je Informacije o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v zasavski regiji za leto 2013, AJPES

vpliv družb s področja oskrbe z električno energijo, plinom in paro in družbe s področja rudarstva, saj so te ustvarile 20,2 milijona evrov izgube. Prihodki so se v primerjavi z letom 2012 zmanjšali za tri odstotke, odhodki pa za dva. Prihodki od prodaje na tuje trge so se povečali za dva odstotka, domača prodaja je padla za šest odstotkov. Neto dodana vrednost na zaposlenega je znašala 31.610 evrov, kar pomeni povečanje za sedem odstotkov.

Zasavske družbe so leta 2013 zaposlovale 5.852 delavcev ali štiri odstotke manj kakor v 2012. Povprečna mesečna plača na zaposlenega je bila v letu 2013 1.454 evrov in je bila za 8 evrov višja kakor v 2012. Prihodki na zaposlenega (107.842 €) so bili najnižji med vsemi regijami, neto dodana vrednost (32.610 €) je bila višja od tiste v pomurski in podravski regiji, neto čisto izgubo na zaposlenega (-1.747 €) pa so imeli v šestih regijah, poleg zasavske še v obalno-kraški, podravski, gorenjski, pomurski in savinjski regiji.

Tabela 18: Deleži družb iz Zasavja v slovenskem gospodarstvu, 2013

	družbe	zaposleni	prihodki	neto dodana vrednost
Zasavje	1,1	1,4	0,8	1,1

Vir: AJPES, Informacije o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v zasavski regiji za leto 2013

Spodbudnejše je poslovanje podjetnikov. Neto podjetniški dohodek je v letu 2013 znašal 4.009 tisoč evrov, kar je 29 % več kakor v letu 2012. Poslovni prihodki so se povečali za 8 % glede na leto 2012, poslovni odhodki pa za 7 %. Neto dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2013 znašala 26.905 evrov in se je v primerjavi z 2012 povečala za 3 %. Zaposlovali so 580 delavcev, kar je 4 % več glede na leto 2012, povprečna mesečna plača pa je bila z 909 evri za 0,1 % višja kakor v letu 2012.

Tabela 19: Deleži podjetnikov iz Zasavja v slovenskem gospodarstvu, 2013

	podjetniki	zaposleni	prihodki	neto dodana vrednost
Zasavje	1,6	1,4	1,3	1,2

Vir: AJPES, Informacije o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v zasavski regiji za leto 2013

Podatka o gospodarski kondiciji sta tudi delež hitrorastočih podjetij in višina investicij v osnovna sredstva.

Tabela 20: Hitrorastoča podjetja

	2010	delež v RS	2012	delež v RS
Število hitrorastočih podjetij glede na zaposlene osebe	8	1,46	9	2,29
Število hitrorastočih podjetij glede na prihodek	12	1,28	10	0,96

Vir: SURS

Bruto investicije v nova osnovna sredstva so se realno zmanjšala, vendar je to padanje počasnejše kot v Sloveniji, zato se zasavski delež povečuje. Kljub temu se porabljena investicijska sredstva na prebivalca šele približujejo polovici povprečno vloženi sredstev v državi.

Tabela 21: **Investicije v nova osnovna sredstva**

	2007	Delež v RS	2013	Delež v RS
Skupaj bruto investicije (000 €)	45782	0,77	41988	0,91
Bruto investicije – gradbeni objekti in prostori (000 €)	19678	0,65	20007	1,00
Bruto investicije – stroji, oprema, prevozna sredstva (000 €)	24785	0,91	20889	0,87
Bruto investicije na prebivalca (€)	1012	34,38	969	43,30

Vir: SURS

2.1.2.1. Kmetijstvo

Število kmetijskih gospodarstev v zasavski regiji narašča in je leta 2010 doseglo številko 1075 (leta 2007 jih je bilo 942), skladno s tem se manjša površina kmetijskih zemljišč, ki jih ima v uporabi posamezno gospodarstvo. Zasavska kmetijska gospodarstva predstavljajo 1,44 odstotka vseh gospodarstev v državi, medtem ko je leta 2007 ta delež znašal 1,25 odstotka. Delež velikih kmetijskih gospodarstev z najmanj desetimi hektari kmetijskih zemljišč ostaja enak, saj je bil v letih 2000 in 2010 enajstodstoten. V Sloveniji se je v istem obdobju ta delež povečal iz 12,7 na 15,3 odstotka.

Glede na rabo zemljišč premočno vodijo trajni travniki in pašniki, katerih delež se še povečuje, medtem ko je njivam in trajnim nasadom namenjenih le še sedem odstotkov vseh kmetijskih zemljišč. Živinoreja ostaja glavna kmetijska dejavnost zasavskega kmetijstva, čeprav primerjava popisov v 2000 in 2010 kaže na zmanjšanje glavne velike živine (GVŽ). Zasavje je bilo leta 2000 na slovenskem povprečju (5,4 GVŽ na kmetijsko gospodarstvo), v 2010 pa se je ta številka znižala na 5,0 (slovensko povprečje je 5,6). Malenkosten padec je viden tudi pri drugih kazalnikih: po številu GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč iz 0,93 na 0,89, po številu GVŽ na tisoč prebivalcev iz 123 na 120. Delež kmetijskih gospodarstev, ki redijo živino, se je znižal iz 97,4 na 89,6 odstotka. Prevladuje govedo, reja krav dojlj in vzreja pitancev, manjši del kmetijskih gospodarstev se ukvarja (tudi) z rejo drobnice, konjerejo, prašičerejo ali perutninarstvom.

Tabela 22: **Raba kmetijskih zemljišč**

	2000		2010	
	Zasavje	Slovenija	Zasavje	Slovenija
Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na gospodarstvo (ha)	5,9	5,6	5,6	6,4
Delež kmetijskih zemljišč v uporabi glede na celotno površino (%)	23,4	24,0	22,8	23,4
Delež površine njiv glede na kmetijsko zemljišče v uporabi (%)	7,2	35,1	4,1	35,9
Delež površine trajnih travnikov in pašnikov glede na kmetijsko zemljišče v uporabi (%)	91,7	58,7	92,9	58,5
Delež površine trajnih nasadov glede na kmetijsko zemljišče v uporabi (%)	1,0	6,2	3,0	5,6
Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na 1.000 prebivalcev (ha)	133	244	135	232

Vir: SURS

Skupni vložek dela v kmetijstvu izraža statistika s polnovrednimi delovnimi močmi, pri čemer ta enota predstavlja 1800 delovnih ur na leto. Tako za Zasavje kot za celotno državo je značilno zmanjševanje vloženi delovnih ur, pri čemer so vrednosti v Zasavju višje od državnega povprečja.

Tabela 23: Vložek dela v kmetijstvu

	2000		2010	
	Zasavje	Slovenija	Zasavje	Slovenija
Polnovredne delovne moči na kmetijsko gospodarstvo	1,41	1,25	1,25	1,03
Polnovredne delovne moči na ha kmetijskih zemljišč v uporabi	0,24	0,22	0,22	0,16

Vir: SURS

Gozdovi pokrivajo 17.200 hektarov, kar pomeni, da predstavljajo 65 odstotkov površine. Za gozdarsko dejavnost so značilne težke razmere, saj med gozdnimi površinami prevladujejo strma pobočja, približno petina pa jih je zaradi ekstremnih nagibov razglašeni za varovalne gozdove, v katerih se sečnja izvaja le v minimalnem obsegu ali sploh ne. Lesna zaloga je okrog 300 m³/ha in se povečuje, saj evidentirani posek zaostaja za možnim.

Statistične primerjave med letoma 2000 in 2010 kažejo na podoben obseg sečnje na družinskih kmetijah, povečuje se delež lesa za kurjavo.

Tabela 24: Posek lesa na družinskih kmetijah (m³)

	2000	delež v RS	2010	delež v RS
Hlodi	9517	2,03	5449	1,26
Drogovi in tehnični les	221	0,44	398	0,90
Les za kurjavo	14265	1,95	17045	2,01
Gozdni sortiment skupaj	24711	1,92	23088	1,70

Vir: SURS

Število samozaposlenih kmetov narašča, eden izmed razlogov je tudi zmanjševanje števila delovnih mest v zasavskem gospodarstvu in večanje brezposelnosti.

Tabela 25: Povprečno število kmetov (zaposleni kot kmetje)

	2010	2013
Hrastnik	49	103
Trbovlje	66	101
Zagorje ob Savi	206	387

Vir: SURS, Trg dela. Delovno aktivno prebivalstvo. Lastni izračuni – povpreček.

V Zasavju je bilo v juniju 2014 registriranih 54 dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, od tega 32 v Zagorju ob Savi, 16 v Hrastniku in 7 v Trbovljah (peka kruha in peciva, vrtnarstvo, predelava sadja, predelava

mesa, predelava mleka, prodaja proizvodov kmetij, kmetijska mehanizacija ...). Poleg razvijanja dopolnilnih dejavnosti je značilnost zadnjih let naraščanje števila ekoloških kmetij. K temu premiku je precej prispeval LAS – Društvo za razvoj podeželja Zasavje, ki je finančno podprl 37 projektov razvoja podeželja iz programa LEADER (usposabljanja, razvijanje novih produktov, urejanje tematskih poti in kmetij ter podobno). Pomembno vlogo pri dvigovanju kakovosti življenja na podeželju imajo tudi številna društva, ki na krajevem ali strokovnem temelju povezujejo prebivalce (Živinorejsko društvo Zagorje, Sadjarsko društvo Hrastnik, društva kmečkih žena in deklet Čemšenik, Hrastnik, Izlake–Mlinše–Kolovrat, Podkum, Trbovlje).

Tabela 26: Izvedbeni projekti LAS za posamezna leta

	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Število projektov	10	10	7	10	37
Skupna vrednost (v €)	158.000	242.500	197.000	342.000	939.500
Sredstva LEADER (v €)	87.500	134.000	148.000	206.500	576.000

VIR: LAS Zasavje

2.1.2.2. Turizem

Turizem sodi med doslej slabo izkoriščene priložnosti, saj se je šele leta 2007 začelo načrtnejše delo, kako izrabiti številne turistične potenciale in regijo uvrstiti na turistične zemljevide.

Največja ovira za razvoj turizma je majhno število ležišč, njihova razporejenost in relativno slaba kakovost, saj se v večini primerov vanje ni vlagalo že nekaj desetletij. V zadnjem obdobju sta bila sicer urejena hotel na Prvinah in mladinski hotel v Trbovljah, hkrati pa je zaprl vrata hotel Medijske toplice, ki je bil s svojo ponudbo najbolj zanimiva zasavska turistična točka.

Zasavje je s približno enajstimi turističnimi ležišči na tisoč prebivalcev na zadnjem mestu med slovenskimi regijami (po podatkih Zasavske turistične organizacije, ki je konec leta 2013 opravila popis namestitvenih kapacitet, je trenutno v 14 namestitvenih objektih 517 ležišč). Edini večji turistični ponudnik, ki nudi tudi dovolj kakovostne sobe, je tako Gostišče Vidrgar, večina ležišč pa je v planinskih domovih, kjer imajo sobe praviloma nizek standard. Največ ležišč je v Zagorju, najmanj pa v Hrastniku.

:

Tabela 27: Prenočitvene zmogljivosti v letu 2013

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	SKUPAJ
1. Hotel	0	1	0	1
število sob	0	6	0	6
število ležišč	0	24	0	24
2. Gostilna ali gostišče	0	1	3	4
število sob	0	12	48	60
število ležišč	0	34	99	133
3. Planinski domovi	3	3	3	9
število sob	26	30	35	91
število ležišč	120	124	116	360
Skupaj				
Število objektov	3	5	6	14
Število sob	26	48	83	157
Število ležišč	120	182	215	517

Vir: interna analiza, Zasavska turistična organizacija

Glavnina ležišč je v planinskih domovih. Namenjena so predvsem planincem-pohodnikom, zato je opremljenost praviloma zelo osnovna in preprosta, večina sob ima skupne kopalnice in sanitarije. Izjema je dom na Prvinah, ki ponuja prenočišča hotelske kvalitete, poleg tega pa sodobne konferenčne prostore, manjši wellness in podobno, vendar dom ni stalno odprt.

Trenutno edini delujoči hotel je mladinski hotel v Trbovljah, ki gostom v dveh apartmajih, treh dvoposteljnih sobah in dormitoriju skupaj ponuja 24 ležišč, vendar sta tudi tu kar dve tretjini ležišč v skupnem prostoru in tako manj primerni za večino obiskovalcev.

V gostilnah in gostiščih je kakovost sob različna. Zadovoljive kakovosti in primerne za večino obiskovalcev so sobe v Gostišču Kum v Zagorju, ki je edino v urbanem delu Zasavja. Ustrezna je tudi kakovost v gostišču Pri Vidrgarju, ki ima največje število prenočitvenih zmogljivosti. Neustrezne kakovosti so sobe v gostišču na Sveti Planini, ki ima izjemno atraktivno lego in bogato tradicijo, vendar razvoj objekta hromi namen (in neuspešni poskusi) lastnika, da objekt proda.

V pregled niso vključene nastajajoče zmogljivosti gostilne Čop v Podkumu, kjer urejajo osem dvoposteljnih in eno štiriposteljno sobo, ki zadoščajo vsem zahtevam sodobnega turista, prav tako ne napovedana urejanja pri nekaterih drugih ponudnikih.

Stanje na področju prihodov obiskovalcev in njihovih prenočitev statistični podatki prikazujejo nepopolno, saj Statistični urad RS vodi podatke le za nastanitvene objekte, ki razpolagajo z vsaj desetimi stalnimi ležišči. Druga težava je, da v primeru občine Trbovlje in redkeje tudi občine Hrastnik manjkajo podatki za posamezne mesece ali so ti označeni kot zaupni in zato nedostopni.

Tabela 28: Prihodi in prenočitve v objektih z vsaj 10 stalnimi ležišči

		Zagorje	Trbovlje	Hrastnik	SKUPAJ
2009	prihodi	3608	-	818	4426
	prenočitve	8342	-	2570	10.912
2010	prihodi	2172	-	214	2386
	prenočitve	5098	-	647	5745
2011	prihodi	1782	-	104	1886
	prenočitve	4145	-	398	4543
2012	prihodi	1618	-	87	1705
	prenočitve	4336	-	229	4565
2013	prihodi	1619	856	169	2644
	prenočitve	4384	2469	333	7186

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Čeprav so podatki nepopolni, je razvidno, da je zasavski turizem doživel najhujši udarec z zaprtjem hotela Medijske toplice, saj primerjava let 2009 in 2010 kaže, da se je tako število obiskovalcev kot tudi nočitev zmanjšalo za polovico. Po letu 2010 podatki malenkostno nihajo, vendar nepopolni podatki ne omogočajo realnih zaključkov. Seveda pa se je položaj turističnih ponudnikov poslabšal tudi zaradi splošnih razmer, kot so gospodarska kriza, zniževanje števila delovnih mest in upadanje kupne moči.

Zaradi šibke ponudbe nastanitev veliko obiskovalcev Zasavja uporablja nastanitvene kapacitete v soseščini. Zasavski turistični ponudniki sodelujejo s hoteli v bližnji okoliščini, ustvarjeni so že tudi prvi programi, ko obiskovalci Zasavja prenočijo v okoliških hotelih oziroma ko ti hoteli svojim gostom ponudijo krajše programe obiska zasavskih turističnih točk.

Zasavski delež v slovenskem turizmu je po prihodih in prenočitvah gostov, ki so vezane na spalne zmogljivosti, izredno majhen. Statistika ne beleži dnevnikih gostov, ki so jim v zadnjih letih razviti programi predvsem namenjeni in katerih število se, po pričanjih ponudnikov teh programov, povečuje. V zadnjih nekaj letih je bilo namreč ustvarjenih nekaj prepoznavnih turističnih produktov, ki se večinoma oglašujejo pod blagovno znamko V 3 krasne. Najhitrejši vzpon je opazen na področju industrijskega turizma. Programe bo treba v prihodnje nadgraditi z novimi privlačnimi vsebinami, že zdaj pa so nekateri (pot po rudniškem podzemlju, hrastniški steklarni in trboveljski cementarni) dosegli zadovoljivo obiskanost in prepoznavnost. Dobro je obiskana etnološka pot v Trbovljah, narašča tudi zanimanje za rudarski muzej v Kisovcu, ki pa ga čaka obnova in vsebinska prenova. Hitro se razvija ponudba zelenega, podeželskega Zasavja, kjer nastajajo tematske poti, vanje pa se vključujejo predvsem kmetije, ki so se odločile za

naravno pridelavo in predelavo pridelkov. Največja primerjalna prednost Zasavja bi bila ustvarjanje integralnih turističnih produktov, ki bi na izjemno kratkih razdaljah povezovali ta kontrastna pola.

Velik še ne docela izkoriščen potencial predstavlja kulturna dediščina Zasavja, tako snovna kot nesnovna, ki je izjemno privlačna in izraža posebnosti podeželskega prostora in urbanih središč. Na območju Zasavja se nahajajo 519 enot nepremične kulturne dediščine: stavbna dediščina, ki je predvsem v svojem industrijskem delu in nanj se navezujočih stanovanjskih zgradbah precej unikatna, rudarska naselja, steklarska dediščina in srednjeveška dediščina (gradova Medija in Gamberk, Lovski gradič). Med starejšimi zgradbami prevladuje sakralna dediščina z okrog 50 cerkvami z bogato notranjo opremo in poslikavami. Območje je bogato tudi z živo dediščino – kulturne in kulinarične prireditve, prireditve, ki izhajajo iz rudarske in steklarske dediščine in podobno, kar daje velike možnosti za razvoj in nadgradnjo turističnih produktov in storitev.

Športni oziroma aktivni turizem za zdaj predstavlja predvsem velik potencial. Prvi tovrstni turistični produkti ponujajo aktivnosti ne reki Savi (rafting, kajak in kanu), odlične so možnosti za športno plezanje v naravi, cestno in gorsko kolesarstvo, jahanje in podobno. Najbolj razvito je pohodništvo, ki pa potrebuje sodobnejšo ponudbo.

Veliko turističnih produktov in programov še ni dovolj razvitih, so preozki in premalo osredotočeni na ciljne skupine, zato prevladujejo posamezne atrakcije, kot so prepoznavne turistične točke in prireditve. Takšno stanje je v veliki meri posledica dejstva, da regija ni imela krovne organizacije, ki bi povezovala ponudnike. Stanje se je začelo spreminjati z nastankom TIC Zasavje in doseglo pomemben mejnik leta 2012, ko je bila ustanovljena krovna organizacija za razvoj turizma v Zasavju. Ta je že povezala številne ponudnike pri razvoju, organizaciji in izvedbi turističnih proizvodov. V prihodnje bo potrebno mrežo še razvijati in krepiti, da se bo vzpostavila smiselna, celovita in privlačna ponudba, ki bo okrepila prepoznavnost turističnega Zasavja.

Razvitost turistične infrastrukture je še vedno skromna, zato bodo potrebna precejšnja vlaganja v razvoj in urejanje rekreativnih, kolesarskih, konjeniških in tematskih poti in druge infrastrukture. Pomankljiv je sistem označevanja, usmerjevalnih in pojasnjevalnih tabel in kažipotov, obveščanja in usmerjanja s pomočjo novih tehnoloških možnosti. Povečati bo treba število informacijskih točk, ki bodo predstavljale in ponujale turistične programe, pri čemer so dobrodošli tudi informacijski večpredstavniki zasloni, kakršni so bili postavljeni v vseh treh mestih.

V Zasavju prevladuje in bo še nekaj časa izletniški turizem, ki v veliki meri temelji na samoiniciativnosti obiskovalcev, manj na organiziranih oblikah prihodov, zato je ekonomski učinek nemogoče izmeriti, težko ga je celo realno oceniti. Ponudba v večini primerov ni stalna, večina produktov je dostopna le po predhodni najavi, kar neorganiziranim obiskovalcem onemogoča ali vsaj otežuje ogled. Premalo produktov je zasnovanih regijsko, premalo je tudi takšnih, ki bi temeljili na privlačnih zgodbah. V porastu pa je število kakovostnih, drugačnih in za obiskovalce zanimivih dogodkov: kulinarični festivali (npr. Funšterc), kulturne prireditve (Rdeči revirji, Speculum Artium itd.), športni dogodki (pohodi, kolesarski vzponi in spusti ...), otroški festivali (Želodkov festival).

V preteklem programskem obdobju so bili storjeni prvi koraki, sprožen je bil proces razvoja zasavskega turizma, ki bo cilje dosegel v dolgoročnem obdobju, seveda če bo v fazi rasti imel potrebno podporo.

2.1.3. Okolje in prostor

Zasavje spada med onesnažena območja v Sloveniji. V preteklosti je bilo zelo problematično onesnaževanje z SO₂, posledično je bila večja tudi ogroženost prebivalcev, sedaj so emisije SO₂ nižje od tistih, ki so bile zahtevane v sanacijskem programu leta 1985, koncentracije pa so pod mejnimi vrednostmi.

V preteklih letih so v podjetju Lafarge zgradili razžvepljevalno napravo za dimne pline, v delovanju je tudi razžvepljevalna naprava v TET. Kljub drugačnim načrtom se v preteklem sedemletnem obdobju število merilnih mest v Zasavju ni povečevalo, prav tako obstoječi merilni sistem ni bil nadgrajen za merjenje razširjenega spektra indikatorjev kakovosti zraka.

Stroka kot največjo grožnjo kakovosti zraka izpostavlja delce PM₁₀. 24-urna mejna koncentracija teh delcev za varovanje ljudi je 50 µg/m³ in je v koledarskem letu lahko presežena največ 35 krat.

Tabela 29: Število preseganj dnevne mejne koncentracije PM10 v letu 2014

Merilno mesto	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	skupno
Hrastnik	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	1	1	10
Trbovlje	5	2	8	2	0	0	0	0	0	2	7	7	33
Zagorje ob Savi	5	5	10	0	0	0	0	0	0	2	8	8	38

Vir: ARSO

Med naložbami, povezanimi z varstvom okolja, so imele najvišji delež investicije v upravljanje z odpadnimi vodami ter v varstvo biološke raznovrstnosti in krajine, visok delež pa dosegajo tudi investicije v varstvo zraka in ravnanje z odpadki.

Tabela 30: Investicije za varstvo okolja (v tisoč €)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Varstvo zraka	1434	852	632	1842	254	17	5031
Upravljanje odpadnih voda	167	53	4558	753	178	2184	7893
Ravnanje z odpadki	1025	268	483	596	357	2605	5334
Varstvo in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda	93	47	31	/	3	2616	2790
Varstvo pred hrupom in vibracijami	2	17	45	/	/	/	64
Varstvo biološke raznovrstnosti in pokrajine	2239	2261	961	1019	250	43	6773
Drugo	144	/	43	394	201	331	1113
SKUPAJ	5104	3498	6753	4604	1243	779 5	2899 7

Vir: SURS

Na področju oskrbe s pitno vodo je bilo izvedenih več novogradenj in adaptacij, poraba vode pa se v zadnjem desetletju znižuje s podobnim tempom, kot je povprečje v državi.

Tabela 31: Poraba vode iz javnega vodovoda v gospodinjstvih (m³ na prebivalca)

leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	37,2	36,2	35,5	34,8	34,7	34,9	34,2	33,8	33,5	30,2	35,0
Slovenija	46,1	43,4	42,4	42,9	43,6	43,8	41,8	41,2	40,7	41,3	38,2

VIR: SURS

Delež komunalnih odpadkov, zbranih v sistemu javnega odvoza odpadkov, se je v zadnjem obdobju prav tako zniževal, pri čemer je Zasavje uspešnejše od slovenskega povprečja.

Tabela 32: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom odpadkov (kg na prebivalca)

leto	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	385	347	381	405	401	362	374	338	327	320
Slovenija	395	399	414	419	416	404	389	352	323	312

VIR: SURS

Zasavje je prometno prehodna regija, vendar se glede na raven prometne dostopnosti uvršča med regije s podpovprečno razvitim prometnim omrežjem. Z dostopom do avtocestnega križa pod Trojanami so se prometne povezave regije izboljšale, vendar povezava zaradi velike koncentracije prebivalstva in velike dnevne migracije ne zadošča. Problematična ostaja povezanost proti vzhodni smeri, saj je predvsem na relaciji Zasavje–Zidani Most popolnoma neustrezna. To še dodatno prispeva k nekonkurenčnosti regije in zmanjšuje zanimanje investitorjev.

Tabela 33: Dolžina cest

	2008	Delež v RS	2011	Delež v RS
Državne ceste	93,8	1,41	94,0	1,40
Občinske ceste	661,5	2,05	657,6	2,04
Javne ceste - skupaj	755,3	1,94	751,6	1,93

Vir: SURS

Število stanovanj in njihova površina se v času minulega regionalnega razvojnega programa skoraj nista spreminjala. Delež novih stanovanj, zgrajenih po letu 2005, je v Zasavju le 1,7-odstoten (v Sloveniji 5). Odstopa Zagorje ob Savi, ki ima najbolj ugodno demografsko podobo, s 3,3-odstotnim deležem, medtem ko ta delež v drugih dveh občinah znaša 0,9 %.

Tabela 34: Stanovanjske razmere v letu 2011

	Število stanovanj	Število stanovanj na 1.000 prebivalcev	Povprečna uporabna površina (m ²) stanovanja	Povprečna uporabna površina (m ²) na stanovalca	Povprečno število oseb v stanovanju
Hrastnik	4201	420,8	64,4	24,5	2,6
Trbovlje	7555	439,4	64,1	25,8	2,5
Zagorje	6218	364,8	80,9	25,8	3,1
Zasavje	17974	406,4	69,9	25,5	2,7
Slovenija	844656	412,0	79,6	27,4	3,0

VIR: SURS

2.1.3.1. Funkcije naselij v regiji Zasavje

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (2004) opredeljuje somestje Trbovlje–Hrastnik–Zagorje ob Savi kot središče nacionalnega pomena. Enako kot za druga središča širšega pomena velja tudi za Zasavje, da slabša opremljenost funkcij krepí pretirano središčno vlogo Ljubljane, Maribora in Celja. Za Zasavje je to še bolj izrazito zaradi bližine Ljubljane in Celja, drugi razlog pa je, da urbani sistem nima ustreznega središča.

Funkcije somestja Trbovlje–Hrastnik–Zagorje ob Savi služijo oskrbi prebivalstva z javnimi funkcijami in služnostnimi dejavnostmi na nacionalni ravni. Njihova poglobitna naloga je pokrivanja splošno preskrbovalnih potreb prebivalstva v izobraževalnem, socialnem, kulturnem in gospodarskem pogledu ter tudi povezovanje prebivalstva iz lokalnih in občinskih središč.

Somestje se razvija ob delitvi funkcij (npr. regionalna bolnišnica in okrajno sodišče sta v Trbovljah, davčni urad v Hrastniku, inšpektorati v Trbovljah in Zagorju ob Savi, regionalna razvojna agencija ter območna enota GZS v Zagorju ob Savi). Trbovlje in Zagorje ob Savi sta tudi srednješolski izobraževalni središči.

V zadnjih desetletjih je regija izgubila znaten del predelovalne industrije ter rudarstva in energetike v vseh treh občinah.

Somestje bi se v prihodnje moralo okrepiti predvsem s ponudbo storitev, pestrosti in stalnosti kulturnega dogajanja za različne ciljne skupine, saj na tem področju v primerjavi z bližnjimi nacionalnimi središči najbolj zaostaja.

Sodelovanje somestja je v prihodnosti smiselno tudi zaradi kritične mase prebivalstva, kapitala in znanja ter obstoječe in pričakovane dnevne mobilnosti na tem območju.

Pomembnejša lokalna središča imajo šolske in športno igralne kapacitete, osnovno socialno-zdravstveno opremo ter zadovoljive trgovske in služnostne kapacitete. Pomembnejša lokalna središča so Izlake, Kisovec in Dol pri Hrastniku.

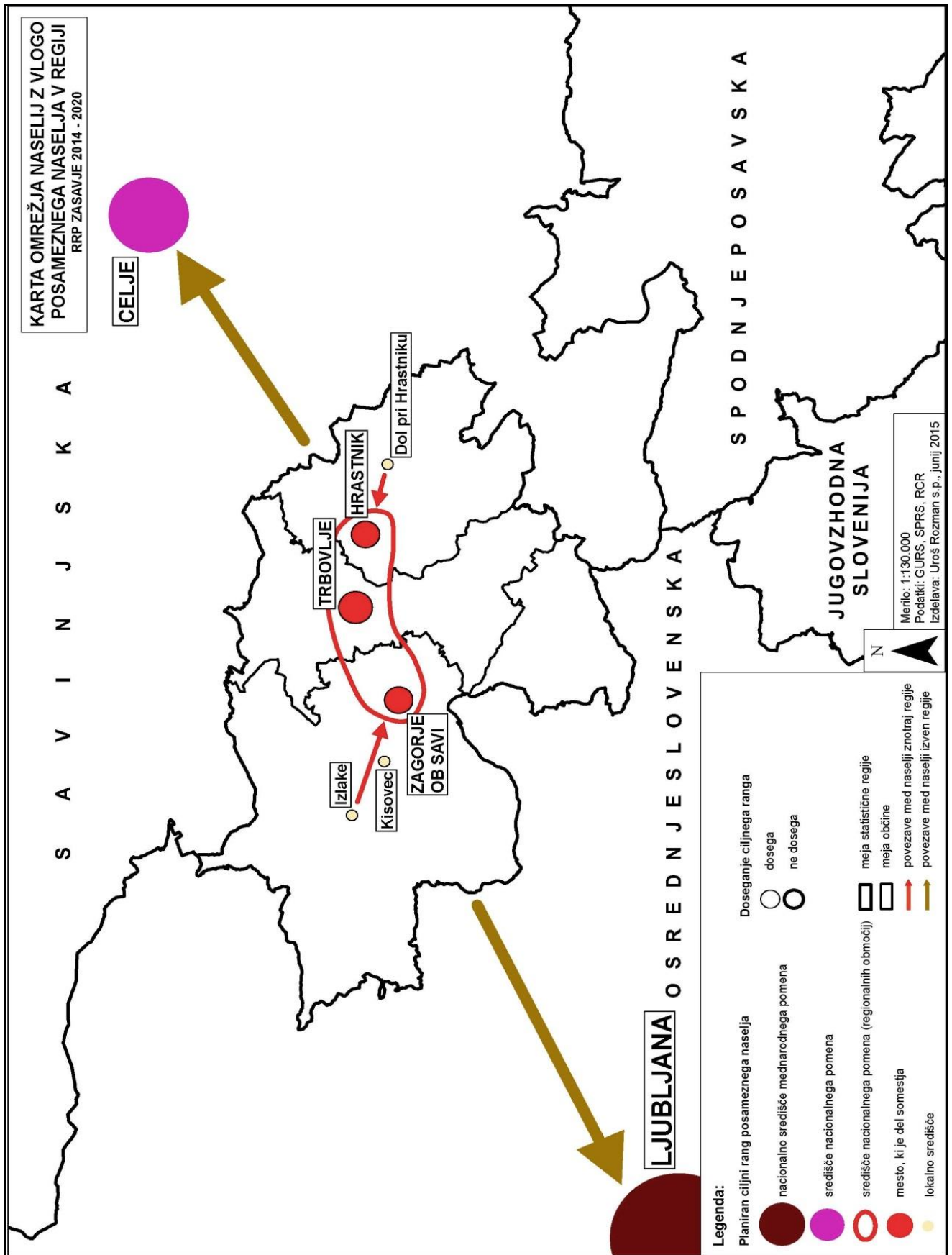
2.1.3.2. Občinski in državni prostorski načrti

V začetku 2007 sprejeti Zakon o prostorskem načrtovanju predvideva, da bodo občine svoje občinske prostorske načrte (OPN) v največ treh letih oziroma do konca leta 2009 prilagodile novi generaciji zahtev. Do konca leta 2013 je imelo potrjene OPN 125 slovenskih občin. Občine zasavske regije so v različnih fazah sprejemanja novih občinskih prostorskih načrtov: v občini Zagorje ob Savi je sprejet, v Hrastniku in Trbovljah pa je predviden sprejem do konca leta 2015.

Za izgradnjo HE Renke, HE Trbovlje in HE Suhadol na srednji Savi še ni bil sprejet državni prostorski načrt.

Sprejet je bil državni prostorski načrt za daljnovod DV 2×110 kV na odseku Beričevo–Trbovlje.

Za potrebe izgradnje ceste G2-108 je v veljavi državni prostorski načrt za G2 cesto Hrastnik-Zidani Most-Radeče in G1 Rimske Toplice-Zidani Most-Radeče.

2.1.4. Kakovost življenja

V poglavju o kakovosti življenja predstavljamo predvsem stanje na področju družbenih dejavnosti, saj so stanje okolja, bivalni pogoji in oskrbljenost z naravnimi dobrinami predstavljeni v prejšnjem poglavju.

Pomanjkanje zdravnikov je bilo tudi v tem obdobju ena večjih težav. Še slabše je pri zdravnikih specialistih, zaradi česar so v Splošni bolnišnici Trbovlje sami začeli štipendirati študente in financirati specializacije.

Tabela 35: Število prebivalcev nad 20 let na zdravnika v dejavnosti splošne / družinske medicine

leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zasavje	2125	2122	2082	2735	2370	2358	2015	2512	2462	1751
Slovenija	1860	1734	1688	1776	1783	1743	1714	1766	1798	1685

VIR: SURS

V bolnišnici kot osrednji zdravstveni ustanovi so v preteklem programskem obdobju namenili za naložbe okrog 4,5 milijona evrov lastnih sredstev, od ustanovitelja pa so prejeli 3 milijone evrov. Najpomembnejša vlaganja v opremo so bila pet ultrazvočnih aparatov, endoskopska videolinija za potrebe gastroenterologije, cikloergometer, računalniški tomograf, digitalni mamograf, pri vlaganjih v prostore pa usposobitev neposrednega dostopa do fizioterapije in laboratorija iz Rudarske ceste, obnova ginekološko-porodnega oddelka, oddelka za radiologijo, fizioterapije, dela kirurgije, generalna obnova ginekoloških in kirurških operacijskih dvoran, adaptacija dela stare pediatrične stavbe za potrebe negovalnega oddelka.

Podatki o vzrokih za obisk v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu kažejo, da so v Zasavju najpogostejše bolezni dihal, gibal in kosti ter bolezni živčevja in čutil. Pri vzrokih za odsotnost z dela pa prevladujejo bolezni kosti, mišic in vezivnega tkiva ter poškodbe in zastrupitve. Glavni vzroki umrljivosti v Zasavju so bolezni srca in ožilja, rak in poškodbe. Bolezni srca in ožilja so vodilni vzrok smrti pri prebivalcih starih 65 let in več, kot pomemben vzrok smrti pa se prično pojavljati že v starosti 45 let in več. Starostna umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja počasi upada, a je še vedno nekoliko višja kot v Sloveniji. V primerjavi s Slovenijo je pri odraslih v vseh zasavskih občinah več bolezni srca in obtočil, medtem ko je v predšolskem in šolskem zdravstvenem varstvu obiskov zaradi bolezni srca in obtočil manj kot drugje v Sloveniji.

Na področju predšolske vzgoje je po zakonskih spremembah zelo naraslo število otrok, vključenih v vrtec. Vključenost je leta 2013 že presejala dvotretjinski delež.

Tabela 36: Število otrok, vključenih v vrtec

	2008	Stopnja vključenosti (%)	2013	Stopnja vključenosti (%)
Zasavje	1118	59,9	1360	66,9
Slovenija	65950	70,2	83478	74,9

Vir: SURS

Srednje šole so se v tem obdobju srečevale s pomanjkanjem kandidatov za razpisana mesta, zmanjšuje se tudi število študentov (glede na celotno prebivalstvo), vendar številke ostajajo v bližini slovenskega povprečja.

Tabela 35: Število študentov v terciarnem izobraževanju (na 1000 prebivalcev)

leto	2009	2010	2011	2012	2013
Zasavje	50	48	49	43	39
Slovenija	56	52	51	47	44

VIR: SURS

Na drugi strani se je v istem obdobju povečevalo število oskrbovancev v domovih za ostarele. Višji delež od povprečja v državi so predvsem odraz demografske slike, saj je prebivalstvo Zasavja nadpovprečno staro.

Tabela 37: Število oskrbovancev v domovih za ostarele (na 1000 prebivalcev)

leto	2010	2011	2012	2013
Zasavje	11,6	12,0	12,4	12,2
Slovenija	8,1	8,4	9,1	9,4

VIR: SURS

Kulturna dejavnost je množična in kakovostna. Poleg ustanov, kjer se poklicno ukvarjajo s ponudbo kulturnih dobrin – kulturni domovi, knjižnice in glasbene šole v vseh treh občinah, muzej – deluje veliko število društev, ljubiteljskih skupin in posameznikov. Če so prvi predvsem posredniki, so drugi praviloma ustvarjalci. Med večjimi in zanimivejšimi dogajanji sta festivala Rdeči revirji in Speculum Artium, slikarska kolonija Izlake-Zagorje, različni pevski in glasbeni festivali in ciklusi.

V preteklem obdobju je bilo uresničenih več naložb v pridobivanje novih prostorov in posodabljanje obstoječih, prav tako tudi v tehnološko opremo. Med drugim je bil obnovljen Delavski dom v Zagorju, zgrajen prizidek k muzeju v Trbovljah, urejeni novi galeriji v prostorih bivše kurilnice in depoja za premog Delavskega doma Trbovlje in v Weinbergerjevi hiši v Zagorju, prenovljena kulturna dvorana in spremljajoči prostori v Zadružnem domu Mlinše in Lovskem gradiču v Trbovljah, urejena kašča v Šavni Peči in pridobljeni novi prostori nove knjižnice v Hrastniku.

V vseh treh občinah so uredili pogoje za delovanje mladinskih centrov: v Trbovljah je bil zgrajen nov center s hostelom, v Zagorju so urejeni prostori v nekdanjem športnem domu Proletarec, v Hrastniku pa v bivših prostorih rudnika.

Tabela 38: Število društev v letu 2013

	športna in rekreativna	za pomoč ljudem	kulturna in umetniška	skupaj	ustanovljena po 2007
Hrastnik	28	18	11	83	14
Trbovlje	57	23	27	152	33
Zagorje ob Savi	65	26	31	180	47
Zasavje	150	67	69	415	94

Vir: Centralni register društev pri Ministrstvu za notranje zadeve, lastni izračun

2.2. Prednosti, slabosti, priložnosti in ovire razvoja regije

Tabela 39: SWOT analiza regionalnih razvojnih potencialov, ključnih razvojnih ovir in prednosti regije

<p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugodna geografska lega in bližina centrov • obstoj osnovnega podpornega okolja za razvoj podjetništva • kadrovski potencial v regiji – mladi diplomanti in strokovnjaki ter izkušeni kadri v dejavnostih, ki so tradicionalno prisotne (energetika, elektroindustrija, steklarstvo, kemična industrija, strojništvo-mehatronika, lesna industrija, IT ...) • dobra pokritost različnih področij srednješolskega izobraževanja • naravni viri (ohranjenost podeželja, gozd, vodni viri) • bogata snovna in nesnovna kulturna dediščina, veliko število prireditev in dogodkov • železnica v vseh zasavskih občinah • razvita energetska infrastruktura, ogrodje plinovodnega omrežja in omrežje daljinskega ogrevanja • relativna bližina avtoceste • poceni in hitro dostopna stanovanja • regijska bolnišnica in zdravstveni domovi/ ambulate v urbanih naseljih 	<p>Slabosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odliv prebivalstva iz regije • staranje prebivalstva • visoka onesnaženost zraka • obsežna degradirana območja zaradi rudarjenja • pomanjkanje kvalitetnih, visoko zahtevnih in ustrezno plačanih delovnih mest • visoka stopnja brezposelnosti, prekerne zaposlitve in zaposlovanje izven regije • slabe cestne povezave proti vzhodu • prepočasno nastajanje novih podjetij in gospodarskih dejavnosti • premalo izkoriščen potencial kulturne in naravne dediščine • neizkoriščena prostorska infrastruktura in objekti • neustrezna turistična infrastruktura, posebej pomanjkanje kakovostnih namestitvenih zmogljivosti • nesoglasja vodilnih struktur v regiji glede razvojnih prioritet v regiji (energetika, ekologija, kmetijstvo, turizem)
<p>Priložnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prestrukturiranje regije • izkoriščanje vodnih in drugih obnovljivih virov energije • z večjim vlaganjem v znanje ter kompetence ljudi in tehnološki razvoj okrepiti gospodarsko moč regije • z revitalizacijo degradiranih površin pridobiti nove površine za možna vlaganja • iskanje novih vsebin za prazne industrijske objekte in lokacije • izkoriščanje naravne, kulturne in zgodovinske dediščine • razvoj podeželja in njegova gospodarska krepitev z uvajanjem dopolnilnih dejavnosti • ustvarjanje novih kvalitetnih delovnih mest s pospešenim razvojem podjetništva • razvoj različnih turističnih področij (industrijski turizem, športni turizem, kmečki turizem...) • črpanje EU sredstev in dodatni začasni ukrepi vlade RS za razvoj regije • socialno podjetništvo in kreativne industrije 	<p>Nevarnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izguba tradicionalne energetske dejavnosti • odločevalci, ki vplivajo na razvoj ključnih razvojnih projektov v regiji, delujejo izven nje • pomanjkanje državnih finančnih virov • pomanjkanje tujih investicij • ugodnejši delovni pogoji in dostopnost delovnih mest izven regije ter posledično »beg možganov« • višja stopnja obolevnosti zaradi obremenjenosti okolja • slaba prepoznavnost regije ter negativne predstave o njej • nerazumevanje potenciala kulturne dediščine in izguba tradicionalnih znanj in veščin

3. Strategija razvoja regije

3.1. Razvojna vizija

Soustvarjamo odprto, moderno Zasavje

Zasavje bo ostala najmanjša slovenska regija po površini in številu prebivalcev, raslo pa bo v gospodarski uspešnosti, razpoložljivem znanju, urejenem okolju in kakovosti življenja.

Gospodarstvo bo po vsebinski in organizacijski strukturi in predvsem po kazalnikih uspešnosti postalo primerljivo z gospodarstvom v bolj razvitih regijah.

Okolje bo čistejše, bolj zdravo in urejeno, raba prostora bo racionalnejša.

Učinkovito zdravstveno in socialno varstvo, razvita infrastruktura, možnosti na področju učenja, kulture in zabave bodo omogočali kakovostno življenje in naredili regijo privlačno za bivanje.

3.2. Razvojna specializacija regije

Zasavje je zaradi stoletne industrijske tradicije in prevladujočega položaja rudarstva, energetike in težke industrije še vedno v fazi gospodarskega prestrukturiranja regije in ekološko-okoljske sanacije, k čemur je pripomogla nejasna in spreminjajoča se politika okrog usode rudarstva in energetike ter prekinitev financiranja razvojnega prestrukturiranja regije, ki je v letih izvajanja dalo dobre rezultate.

Regija mora najprej zaključiti omenjene procese prestrukturiranja, izvesti sanacijo in vzpostaviti pogoje, ki bodo omogočali razvoj novih dejavnosti, in dobiti dokončne odgovore okrog nekaterih strateških investicij.

Specializacija regije bo temeljila na dejavnostih, ki imajo potencial v podjetjih, ki so konkurenčni na svetovnem trgu, izvozno usmerjena in imajo močan razvojni potencial. Konkretno to pomeni področje 3E (elektrotehnika – elektronika – energetika), steklarstvo, nove materiale, kemično industrijo in turizem. Razvoj je usmerjen v nove produkte in rešitve za pametne zgradbe in dom. Z razrešitvijo uvodoma navedenih dilem bo v regiji mogoče določiti tudi potencialno nove dejavnosti, ki imajo kadrovske, prostorske in drugi potencial, nimajo pa znanega nosilca oziroma nosilcev aktivnosti (npr. lesna in strojna industrija z bogato tradicijo in trenutno le majhnimi podjetji. Podobno velja tudi za energetiko, ki je doslej temeljila na premogu, na temelju obnovljivih virov pa se mora šele vzpostaviti (na primer hidroelektrarne na Savi, lesna biomasa).

3.3. Strateški razvojni cilji

3.3.1. Povečati število podjetij in delovnih mest v regiji ob hkratnem ohranjanju obstoječih

Nova podjetja bodo prinesla bolj uravnoteženo gospodarsko strukturo, višjo ustvarjeno vrednost, zaposlovanje in uporabo različnih znanj, zmanjševala odliv ljudi. Učinkovito gospodarstvo je v medsebojni povezavi s kvaliteto življenja, privlačnostjo regije in razvitostjo drugih področij življenja v skupnosti.

Hkrati si bomo prizadevali za ohranitev števila obstoječih delovnih mest.

3.3.1.1. Razvoj energetike v Zasavju

Pretekla prevladujoča energetska dejavnost pomeni koncentracijo znanja, ki je primerljiva prednost regije, prenosljiva na nova področja, kot je pridobivanje energije iz obnovljivih virov. Prednost so tudi razpoložljivi naravni viri (razpoložljiva vodna energija, lesna biomasa), lokacije in v preteklosti ustvarjena strpnost do energetskih objektov.

3.3.1.2. Turizem kot nova gospodarska dejavnost in neizkoriščena priložnost

Zaradi zadostnosti in velikanskega pomena industrijske in rudarsko-energetske dejavnosti so bile danosti za razvoj turizma v preteklosti prezrte. Turistična ponudba postaja vse bolj raznovrstna in išče drugačne proizvode, ki jih s kontrastno podobo med urbaniziranimi dolinami in neokrnjenim podeželjem, bogato dediščino in naravno danostjo Zasavje lahko ustvarja.

Turistična dejavnost bo do 2020 prinašala do 2 odstotka bruto domačega proizvoda regije.

3.3.2. Zmanjšati brezposelnost na vzdržno mejo

ki bo primerljiva s povprečno stopnjo v Republiki Sloveniji

Visoka brezposelnost je ena največjih težav v regiji, saj pomeni visok delež ljudi, ki si ne morejo z lastnim delom zagotavljati socialne varnosti, eksistence in kakovostnega življenja. Ob osebnih stiskah ustvarja črnogledno družbeno vzdušje in ima številne, predvsem negativne vplive na druga področja življenja v skupnosti.

3.3.3. Izboljšati stanje okolja in odpravljati negativne vplive

ki jih imajo različne oblike onesnaževanja na zdravje ljudi in čistost okolja

Nadaljevanje procesa izboljševanja stanja zraka, vod, zemlje pomeni izboljševati pogoje za bivanje, povečevati privlačnost Zasavja za bivanje, zmanjševati škodljive vplive na zdravje ljudi in druge oblike življenja. Okolje, ki ne bo izstopalo zaradi povečanih onesnaženj, je bistven element kakovosti življenja in za razvoj določenih dejavnosti, kot je turizem. Za dosegajo cilja so pomembne tako sanacija obstoječih

problemov kot omejevanje dejavnosti s škodljivimi vplivi – presoja okoljskih učinkov je eden bistvenih kriterijev pri umeščanju novih dejavnosti v prostor.

3.3.4. Učinkovitejša izraba prostora

ki je predvsem zaradi goste poseljenosti dolin omejevalni dejavnik razvoja

Sanacija degradiranih površin in praznih/neustreznih industrijskih, poslovnih in stanovanjskih objektov, ki so ostalina pretekle industrijske in predvsem rudarsko-energetske dejavnosti, in njihovo sočasno komunalno opremljanje (komunikacijske povezave, energetska sanacija in drugo) razrešuje največjo prostorsko težavo.

3.3.5. Primerljiva raven kakovosti življenja

široka dostopnost družbenih/javnih storitev ter njihovo prilagajanje potrebam ljudi

Razvijati mreže zdravstva, šolstva, socialne varnosti, kulture in drugih pomembnih področij, ki določajo kakovost življenja in varnost, in jih nenehno prilagajati potrebam ljudi in okolja. Uvajati nove organizacijske oblike in vsebine, ki se bodo hitro prilagajale potrebam in bodo temeljile na modernih načelih široke vključenosti in aktivne participacije, enakopravnosti, trajnostnega razvoja in podobnih vrednotah.

3.3.6. Povečati medregijsko in mednarodno sodelovanje

na vseh področjih dela in življenja

Spodbujanje internacionalizacije v vseh pogledih pomeni večati pretok ljudi, znanja in kapitala. Kot majhna regija Zasavje težko dosega kritično maso znanja za razvojne projekte na številnih področjih, kot aktivni partnerji v različnih oblikah mednarodnega sodelovanja (projektno sodelovanje, študijske izmenjave, tuje naložbe ...) pa lahko v soseščini poiščemo dobre zglede in jih, deloma preurejene za naše potrebe, hitreje uresničimo.

Razdelitev Slovenije na vzhodno in zahodno kohezijsko regijo in dejstvo, da je Zasavje na nivoju NUTS 3 dobilo možnost vključevanja v programe obmejnega sodelovanja, je še dodatna spodbuda regionalnemu sodelovanju ter mednarodnemu povezovanju.

Sredstva državnega proračuna 2014 – 2020

Sredstva strukturnih skladov EU 2014 – 2020

Izzivi in priložnosti

- povečati stopnjo gospodarske dejavnosti, izboljšati konkurenčnost gospodarstva in poslovno okolje
  - naravni in človeški potenciali, raziskovalna, tehnološka, inovacijska znanja
  - raziskovalna in znanstvena odličnost na številnih področjih ter obstoječa infrastruktura
  - povečanje zaposlenosti, zmanjšanje brezposelnosti v ključnih ciljnih skupinah
  - dvig usposobljenosti in znanj,
  - staranje prebivalstva
  - šibak nevladni sektor in nizek delež socialnega podjetništva
  - emisije toplogrednih plinov iz prometa in posledice podnebnih sprememb, drugi pritiski na okolje, nizka snovna produktivnost gospodarstva

Namen

- oblikovati okolje za rast in razvoj MSP, ustvarjati vrednostne verige in dodano vrednost
  - prehod v nizkoogljično, z viri gospodarno družbo z visoko dodano vrednostjo
  - izkoristiti potencial raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti vseh akterjev
  - izboljšati usklajenost med ponudbo in povpraševanjem po znanjih in kompetencah na trgu dela, odprava ovir za vstop (predvsem mladih) in napredovanje na trgu dela
  - zmanjšati delež prebivalcev, ki se sooča s tveganjem revščine
  - povečati vključenost starejših na trg dela, storitve dolgotrajne oskrbe
  - zmanjševanje neenakosti v zdravju
  - povečati učinkovitost delovanja javne uprave in pravosodnih organov, večja vloga NVO

Prioriteta za financiranje iz strukturnih skladov

- raziskave, inovacije in tehnološki razvoj za večjo konkurenčnost gospodarstva in prehod v nizkoogljično, z viri gospodarno družbo
- spodbujanje podjetništva in izboljšanje konkurenčnosti MSP
- spodbujanje zaposlovanja in večje zaposljivosti
- boljše znanje, kompetence, spretnosti in mobilnost na trgu dela
- učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije
- boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti
- socialna vključenost in manjše tveganje revščine, aktivno staranje in zdravje
- infrastruktura za trajnostno mobilnost
- pravna država z učinkovito javno upravo in dobro razvitimi nevladnimi organizacijami

Cilji

- dvig konkurenčnosti in inovacijskega potenciala gospodarstva
- zvišanje stopnje zaposlenosti moških in žensk predvsem v ključnih ciljnih skupinah (mladi, starejši, dolgotrajno brezposelni)
- doseganje nacionalnih ciljev na področju podnebno energetskega paketa
- zmanjšanje števila oseb, ki se soočajo z visokim tveganjem revščine in socialne izključenosti.

3.4. Horizontalna usmerjenost razvojnih prioritete regije

Pri izboru projektov in programov bomo upoštevali dve skupini načel: horizontalna načela, ki bodo veljala za izbor operacij v vseh razvojnih prioritetah regije, na investicijskih področjih in pri ukrepih, in specifična načela, ki so predstavljena v okviru vsake razvojne prioritete.

Projekti/programi bodo morali:

- upoštevati mehanizme za osredotočanje na ustvarjanje novih delovnih mest in rast v vseh sektorjih (tudi v tretjem sektorju),
- izboljšati stanje okolja ali vsaj ne bodo smeli nanj negativno vplivati,
- izkazovati realno izvedljivost v obdobju, za katerega velja podpora, in jasno dodano vrednost v smislu inovativnosti, projektnega pristopa, zasnove in izvajanja,
- prispevati k doseganju ciljev in rezultatov na ravni razvojne prioritete regije in neposrednih učinkov ter izkazovati ustreznost upravičencev in ciljnih skupin,
- upoštevati načela nediskriminatornosti in enakih možnosti, vključno z dostopnostjo za invalide,
- prispevati k uravnoteženemu regionalnemu razvoju,
- biti celoviti in pripravljeni tako, da bo z njihovim izvajanjem mogoče doseči čim več sinergijskih učinkov,
- upoštevati potrebe po razvoju človeških virov, znanju in kompetencah.

Vsi programi oziroma projekti bodo morali vključevati horizontalni cilj presoje okolja. Vsak razpis, neposredna potrditev, program ali projekt bo presojan tudi iz okoljskega vidika kot pogoja za izvedbo.

Kjer je relevantno, bodo morali projekti/ programi upoštevati tudi:

- zahtevo po jasni in izvedljivi izhodni strategiji, ki vključuje tudi upoštevanje drugih virov financiranja kot možnih alternativ,
- ustreznost predvidene umestitve v prostor glede na lokacijo in program oziroma namen,
- prispevek k reševanju družbenih izzivov (snovna in energetska učinkovitost, mobilnost, zdravje, staranje prebivalstva, prehrana in samooskrba, vključujoča družba),
- pristop k zelenemu in inovativnemu javnemu naročanju,
- prispevek k mreženju in povezovanju relevantnih deležnikov v dobavnih in vrednostnih verigah.

Pri izboru bomo regijske projekte/programme potrjevali s programskim pristopom, neposrednimi potrditvami in razpisi.

4. Razvojne prioritete regije, investicijska področja in ukrepi

V Zasavju smo opredelili naslednje razvojne prioritete:

- Konkurenčnost gospodarstva
- Trajnostni turizem
- Razvoj človeškega kapitala
- Okolje, zdravje, prostor in infrastruktura
- Razvoj podeželja

V okviru vsake razvojne prioritete bomo podprli tiste ukrepe, ki bodo prispevali k pričakovanim horizontalnim in posebnim ciljem znotraj nje.

RRP vključuje tudi projekte, ki so bili usklajeni med vsemi regijami in se bodo izvajali na celotnem območju Slovenije po enotnih standardih. Gre za nacionalne projekte, ki so vključeni v operativni program in se bodo izvajali v vseh regijah skladno s pravili izvajanja za vzhodno in zahodno kohezijsko regijo (priloga 6).

Poleg regijsko usklajenih projektov je sestavni del RRP tudi program ukrepov za območje Trbovelj, Hrastnika in Radeč, ki ga je 25. 7. 2013 sprejela Vlada RS in se bo izvajal v obdobju 2013–2018.

V Zasavju ugotavljamo, da se je zaradi opuščanja prej dominantne energetske dejavnosti nakopičilo toliko gospodarskih, socialnih in razvojnih problemov (kar kaže tudi indeks razvojne ogroženosti, ki regijo uvršča na predzadnje mesto, pred pomursko), da ti niso rešljivi brez posebne pomoči. Zasavje zato zahteva poseben zakon po zgledu pomurskega, saj nič več ne premore potrebnih potencialov za razvojni preboj. Glavna funkcija posebnega zakona za Zasavje bi bila vzpostavitev ugodnejših pogojev za nove naložbe in delovna mesta.

4.1. Konkurenčnost gospodarstva

Opis

Evropske makroekonomske politike po obdobju bežanja od industrije za novo programsko obdobje več poudarka namenjajo ukrepom, ki bodo na območju unije zagotovili dvig deleža industrije iz 15 na 20 odstotkov. Zaradi zasavske tradicije in obstoječih potencialov (lokacije, infrastruktura, kadri) bo tako imela regija ob primerni evropski, nacionalni in lokalni politiki spodbujanja industrije in podjetništva priložnost, da ponovno ustvarja delovna mesta v industriji, podjetništvu, obrti in storitvah, ki bodo nadomestili rudarstvo in nanj vezane bivše stebre gospodarstva. Zaradi družbene odgovornosti in socialnih vrednot, ki so v tem okolju zasidrane, se bo v regiji pospešeno spodbujalo socialno podjetništvo in sodobne oblike dela, ki ciljnim skupinam omogočajo prehod v podjetništvo (coworkig, inkubatorji, zadruga ...).

Izvozni del gospodarstva je konkurenčnejši od tistega, ki posluje le doma, saj ga razmere na svetovnem trgu silijo v večja vlaganja, hitrejši razvoj in prilagajanje razmeram. Struktura gospodarstva se bo v tem programskem

obdobju spremenila, saj se bo končal proces zapiranja Rudnika Trbovlje-Hrastnik, ustvarjeni bodo prostorski pogoji za razvoj novih dejavnosti. Prednostna naloga je razvoj obstoječih hrbtničnih podjetij, ki bodo po principu pametne specializacije vlagala v znanje, kompetence zaposlenih, nove produkte in storitve ter njihovo internacionalizacijo.

Razvoj gospodarstva bo temeljil na več celotah:

- nadaljnji razvoj obstoječih nosilcev gospodarske dejavnosti v regiji, kot so elektro in elektronska industrija, steklarstvo, kemična industrija, kovinarska industrija, nekovinski materiali, trgovina. Nosilci v teh dejavnostih so praviloma velika ali srednja podjetja z višjo dodano vrednostjo glede na svojo panogo, usmerjeni so v izvoz, veliko vlagajo v razvoj in so investicijsko naravnani, imajo pozitiven odnos do okolja. Zaradi potrebe po stalnem razvoju in prilagajanju bodo podjetja usmerjena v iskanje poslovnih niš z višjo dodano vrednostjo, kar jim bo na globalnem trgu omogočalo konkurenčnost. Večina nosilcev načrtuje organsko rast, nekateri pa v tem programskem obdobju načrtujejo večje investicije;
- razvoj dejavnosti, ki imajo v regiji tradicijo in kadrovske, prostorske ter druge potencial (strojna industrija, lesna dejavnost ...), nimajo pa še znanega nosilca in bodo zanimiva predvsem za potencialne nove vlagatelje;
- razvoj malih in srednjih podjetij, ki delujejo v verigah vrednosti z obstoječimi nosilci gospodarstva v regiji ali samostojno nastopajo na globalnem trgu. Nekatera med njimi imajo potencial hitro rastočih podjetij, zato lahko glede na predvidena intenzivna vlaganja (npr. Novi material) pričakujemo večje število odcepljenih podjetij (»spin off«);
- večja dinamika ustanavljanja manjših podjetij in samostojnih podjetnikov, ki bo posledica intenzivnega dela in vključevanja v različne programe spodbujanja podjetništva ter primerne okolje.

Trajnostna proizvodnja in raba energije ostajata med razvojnimi prioritetami, saj bodo investicije v energetiko omogočile uresničitev načela 20-20-20 (uporaba 20 odstotkov obnovljivih virov, 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prav tolikšno povečanje energetske učinkovitosti) do leta 2020. S tem bodo hkrati ohranjena delovna mesta in odprta nova. Veriga hidroelektrarn na srednji Savi zagotavlja trajnostni vir obnovljive energije, ob tem pa bi poživila tisti del zasavskega gospodarstva, ki bi sodeloval pri njeni pripravi, gradnji in upravljanju. S projektom je povezano tudi pospešeno urejanje potrebne infrastrukture. Ker je bilo Zasavje vedno pomemben člen slovenske energetske verige, tako v smislu proizvodnje kot prenosa energije v druge regije, je potrebno energetske lokacije ohraniti in ponovno oživiti.

Glede na obremenjenost zraka z delci PM₁₀ bomo v gospodarstvu spodbujali energetske ukrepe, da se kot energent v proizvodnih procesih uporablja zemeljski plin.

Nadaljevalo se bo prestrukturiranje gospodarstva, zato je pomembno, da bomo z dodatnimi ukrepi spodbujali hitrejši razvoj podjetništva in ustvarjanja novih delovnih mest v mikro, malih in srednjih podjetjih: spodbujanje mladih za podjetništvo, zagotavljanje ustreznih pogojev, finančno spodbujanje in strokovna podpora, promocija, usposabljanje za hitrejšo vključevanje na globalni trg in drugo. Aktivnosti bodo še posebej poudarjene v občinah Hrastnik in Trbovlje, ki sta opredeljeni kot problemsko območje z nadpovprečno stopnjo brezposelnosti, zaradi česar je Vlada RS sprejela ukrepe za izboljšanje konkurenčnosti in spodbujanje odpiranja novih delovnih mest.

Specifični cilji

- Učinkovitejša uporaba obstoječe infrastrukture in razvitega znanja/ kompetenc za boljše nacionalno in mednarodno sodelovanje
- Izboljšana konkurenčnost gospodarstva
- Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij
- Povečanje indeksa zgodnje podjetniške aktivnosti in rast prihodkov od prodaje v podprtih podjetjih
- Večja mednarodna vpetost zasavskih MSP
- Povečanje energetske učinkovitosti objektov v privatni in javni lasti
- Povečanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi energije
- Boljša kakovost bivanja zaradi boljše kakovosti zraka v mestih
- Spodbujanje nastanka, rasti in razvoja mikro, malih in srednje velikih podjetij
- Spodbujanje večje internacionalizacije podjetij in tujih neposrednih investicij
- Spodbujanje socialnega podjetništva

Rezultati

- Večja mednarodna konkurenčnost zasavskega gospodarstva
- Več inovacijsko aktivnih podjetij, ki uvajajo tehnološke in ne-tehnološke inovacije
- Pritegnitev večjega potenciala zasebnih investicij zaradi učinkovitejših vlaganj v RRI
- Večja podjetniška aktivnost
- Večja stopnja preživetja novonastalih podjetij
- Večji prihodki v podprtih MSP
- Rast števila zaposlenih v podprtih podjetjih
- Rast produktivnosti (dodane vrednosti na zaposlenega in snovne produktivnosti)
- Več izvozno usmerjenih podjetij
- Več zasavskih podjetij na novih izvoznih trgih
- Večji izvoz iz naslova turističnih produktov in storitev
- Energetsko učinkovita obnova stavb
- Večja proizvodnja toplote, hladu in električne energije iz obnovljivih virov energije
- Ohranitev energetskih lokacij v Zasavju
- Zgrajena sistemska terciarna rezerva na območju Termoelektrarne Trbovlje
- Nova podjetja z zaposlenimi
- Nova delovna mesta
- Vlaganje v povezovanje in mreženje podjetij
- Izboljšan prenos znanja med javnimi raziskovalnimi organizacijami (JRO) in gospodarstvom
- Učinkovito izkoriščena in v nacionalne in regionalne infrastrukturne centre povezana raziskovalna infrastruktura
- Večji delež visoko tehnoloških izdelkov v celotnem izvozu
- Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij (vključno s podjetniškimi inkubatorji)
- Večja mednarodna vpetost MSP (razvijanje in izvajanje novih poslovnih modelov, zlasti za internacionalizacijo)
- Več v globalne dobaviteljske verige in konzorcije vključenih podjetij

Kazalniki rezultata

- Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu
- Število podprtih novih izvoznikov
- Delež sredstev gospodarskih družb za financiranje raziskovalno razvojnih dejavnosti (v bruto domačem proizvodu)
- Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu
- Število podprtih novih izvoznikov (tudi novi trgi in novi produkti pri obstoječih izvoznikih)
- Delež inovacijsko aktivnih podjetij
- Število podjetij, ki prejmejo nepovratna sredstva
- Število podjetij, ki prejmejo podporo
- Število vzpostavljenih razvojnih partnerstev
- Število podjetij, podprtih za uvajanje novih izdelkov na trgu

Ukrepi

- 4.1.1. Ukrep 1 – Konkurenčno gospodarstvo
- 4.1.2. Ukrep 2 – Trajnostna proizvodnja in raba energije
- 4.1.3. Ukrep 3 – Podjetništvo
- 4.1.4. Ukrep 4 – Socialno podjetništvo
- 4.1.5. Ukrep 5 – Program HRT

4.1.1. Ukrep 1 – konkurenčno gospodarstvo

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Država bo spodbujala razvoj konkurenčnosti in vlaganj v razvoj in tehnologijo na podlagi pametne specializacije (Smart specialisation), raziskovalno-inovacijske strategije Slovenije za spodbujanje gospodarske rasti, gospodarskega preoblikovanja regij, strukturnih reform oziroma novega modela gospodarske rasti. Strategija pametne specializacije predstavlja strateški in izvedbeni načrt za prestrukturiranje slovenskega gospodarstva in družbe s podporo EU sredstev v obdobju 2014–2020.

Njen cilj je, da se regija bolj osredotoči na večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva, kar predvidevajo pomembni strateški dokumenti (na primer Obzorja 2020). Pri tem je ključna odprtost institucij znanja do vseh deležnikov in iniciativ inovacijskega razvoja, njihovo medsebojno sodelovanje in povezovanje, usmerjenost h končnim uporabnikom in v največji možni meri na aktivnosti vrednotenja tržnega potenciala. Za regijo je pomembno, da okrepi obseg inovacijskih aktivnosti, pri čemer izhaja iz že obstoječih podpornih programov (razvojni centri, podjetniški inkubatorji, finančne sheme, PVSP, »coworking« ...) in večje uporabe znanstveno-tehnološkega znanja. Sem se vključuje tudi razvoj kreativnih industrij in njihov pomen za dvig gospodarske konkurenčnosti. Tako se bo regija gospodarsko okrepila, saj bo poleg že začrtanih smernic ustvarjanja zelenih delovnih mest vključevala tudi tako imenovano krožno gospodarstvo (»circular economy«) in dizajnersko razmišljanje (»design thinking«), s čimer bo zagotavljala trajnostni razvoj gospodarstva. Takšna osredotočenost bo področja raziskav, razvoja in inovacij povezala z znanjem, izobraževanjem in usposabljanjem, kar bo omogočilo obsežnejša vlaganja v raziskave in razvoj, skladen razvoj podjetij in nova, trajnostna delovna mesta.

Pametna specializacija izhaja iz obstoječih prednosti in potencialov, osredotoča se na učinke in vplive, ki jih bo imelo izvajanje ukrepov na gospodarski in družbeni razvoj, vključuje kritično maso potencialov, temelji na podjetniškem principu odkrivanja tržnih priložnosti in sodelovanju z raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami ter drugimi deležniki pri identifikaciji razvojnih priložnosti (tako imenovani pristop od spodaj navzgor).

Strategija pametne specializacije se ne nanaša samo na visokotehnološke dejavnosti, ampak predstavlja strategijo za ustvarjanje in rast dodane vrednosti v vseh dejavnostih, s čimer omogoča njihovo prestrukturiranje na podlagi identificiranih prioritet in vzpostavlja možnosti za ustvarjanje novih delovnih mest.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

Vlaganja v razvoj

V Zasavju je bil leta 2011 ustanovljen Razvojni center Novi Materiali (RC eNeM), ki v devetih podružnicah razvija nove materiale. Tudi v obdobju od 2014 do 2020 bo svoje aktivnosti usmerjal predvsem v razvoj novih materialov in razvoj novih izdelkov iz teh materialov (električne varovalke, močnostni stikalni elementi, odklopniki, nadtokovna in prednapetostna zaščita, elektronski sklopi, izdelki iz stekla in drugi industrijski izdelki s področja kemije, elektrotehnike itd.). Svoje delovanje bo usmeril še na krepitev ključnih kompetenc partnerjev pri razvijanju novih materialov in izdelkov, krepitev razvojnega okolja za podporo in izvajanje raziskovalnih, razvojnih in inovativnih projektov ter storitev za izvozno usmerjene industrijske naročnike.

Vpliv RC eNeM na regijo:

- nastajanje novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo,
- pospešen razvoj novih proizvodov in storitev v izvozno usmerjeni industriji,
- krepitev sposobnosti zasavske industrije za nastop na globalnih trgih,
- ustanavljanje novih podjetij in zaposlovanje,
- razvoj intelektualne lastnine,
- novi materiali, nove ideje, višja dodana vrednost.

Razvoj kreativnih industrij za dvig konkurenčnosti gospodarstva v regiji

Kreativne industrije so lahko bistveni element povečanja konkurenčnosti gospodarstva, zato je potrebno nameniti ustrezno pozornost prepoznavanju njihove vloge pri:

- identiteti in prepoznavnosti gospodarskih družb,
- prepoznavnosti njihovih blagovnih znamk, izdelkov in storitev na trgu,

- uporabi kreativnosti kot strateške sestavine,
- raziskovanju potreb trga,
- razvoju novih tehnologij in materialov,
- kreativnem in kvalitetnem upravljanju z grajenim in naravnim okoljem,
- zviševanju ekonomske, uporabne in vizualne kakovosti prostora.

Naloge s tega področja so zato dvig ravni splošne in strokovne izobrazbe na področjih kreativnih industrij, integracija kreativnih industrij v poslovne procese gospodarskih družb, »coworking« in ustvarjanje pogojev za razvoj kreativnih industrij na vseh področjih, še zlasti pa:

- oblikovanja kot ustvarjalne dejavnosti in vzpostavitve lastnosti posameznih predmetov in procesov,
- industrijskega oblikovanja, ki omogoča preoblikovanje znanstvenih dosežkov in novih tehnologij v uporabne izdelke in storitve, pri čemer združuje širok spekter znaj in področij povezanih z razvojem izdelka,
- vizualnih komunikacij, ki prevajajo kompleksne podatke v razumljive informacije in prispevajo k vizualni kvaliteti identitete podjetij, saj so informacije učinkovita vrednota, če so pravilno oblikovane,
- tržnih komunikacij, ki predstavljajo vse interakcije med proizvajalcem in proizvodom, kupcem oziroma uporabnikom,
- arhitekture, ki ima z vplivom na kvaliteto grajenega okolja posreden vpliv na povečanje konkurenčnosti.

Internacionalizacija

Izkušnje uspešnih držav kažejo, da lahko sistemsko načrtovane in vodene aktivnosti tudi v času zmanjšanega globalnega povpraševanja prispevajo h krepitvi gospodarskega položaja na svetovnih trgih. Nadaljnja krepitev izvoza je pomembna rezerva za višjo rast, zato je potrebno spodbujati vključevanje malih in srednjih podjetij na mednarodne trge, razvoj in krepitev njihovih blagovnih znamk, usposabljanje, promocijo regijskega gospodarstva, mreženje med velikimi in malimi podjetji na področju izvoza. Zasavska podjetja se bodo vključevala v razvoj inovativnih pristopov in modelov za iskanje globalnih priložnosti, spodbujala izobraževanje in usposabljanje za mednarodno poslovanje, povezovanje in skupno nastopanje podjetij na tujih trgih.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

93 mio €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število podjetij, ki prejmejo nepovratna sredstva (ciljna vrednost 2 podjetji; v Sloveniji 100)
- Število podjetij, ki prejmejo podporo (ciljna vrednost 2 podjetji; v Sloveniji 100)
- Število podjetij, ki prejmejo finančno podporo, ki niso nepovratna sredstva (ciljna vrednost 2 podjetji; v Sloveniji 100)
- Število vzpostavljenih razvojnih partnerstev (ciljna vrednost 1 razvojno partnerstvo; v Sloveniji 5)
- Število podjetij, podprtih za uvedbo novih izdelkov na trgu (ciljna vrednost 4 izdelki; v Sloveniji 200)
- Število podjetij, ki so podprta za izvedbo uvedbo novih izdelkov (ciljna vrednost 8 podjetij do 2023; v Sloveniji 200)
- Število podjetij ki sodelujejo z raziskovalnimi institucijami in gospodarskimi subjekti (ciljna vrednost 6 podjetij do 2023; v Sloveniji 135)
- Dodana vrednost na zaposlenega v MSP (ciljna vrednost 35.000 €; v Sloveniji 38.000 €)
- Število podjetij, ki so uvedla ukrepe za učinkovito ravnanje z viri – vključuje ukrepe za povečanje energetske in snovne učinkovitosti (ciljna vrednost 7 podjetij; v Sloveniji 1000)
- Delež sredstev (v bruto domačem proizvodu), ki jih gospodarske družbe namenjajo za financiranje raziskovalno-razvojnih dejavnosti (ciljna vrednost 1,8 %; v Sloveniji je izhodiščna vrednost 1,67 %, ciljna pa 2 %)
- Delež inovacijsko aktivnih podjetij (ciljna vrednost v Zasavju 49 %; v Sloveniji je izhodiščna vrednost 46,5 %, ciljna pa 55 %)

Projekti ukrepa

4.1.1.1. Projekt 1 – Razvojni center eNeM, razvoj novih materialov, izdelkov in storitev

Opis projekta

Projekt predvideva razvoj novih materialov in storitev s področja tehnične keramike, stekla in anorganske kemije ter razvoj elektrotehničnih izdelkov, ki bodo temeljili na novih materialih. Zelo pomembna je povezava med novimi materiali, izdelki in storitvami tega raziskovalnega področja, saj razvoj vključuje tudi ekološki vidik: cilj je razviti in pridobiti nova znanja, nujno potrebna za spremljanje in zmanjševanje vplivov na okolje.

Opis namena in ciljev projekta ter opis skladnosti z razvojno specializacijo regije

Projekt je namenjen:

- ustvarjanju novega znanja na področju keramike in drugih materialov za razvoj varovalk in drugih zaščitnih aparatov za električne inštalacije,
- razvoju, ustvarjanju in pridobivanju novega znanja o materialih in storitvah na področju oplemenitena steklenih izdelkov, ki vključuje sodobno opremo za avtomatizacijo in optimizacijo,
- razvoju, pridobivanju in uporabi novih znanj ter metod na področju spremljanja in zmanjševanja vplivov na okolje in na področju povečanja trajnosti in energetske učinkovitosti.

Cilj projekta je razvoj novih znanj, materialov, izdelkov in postopkov za širitev in posodobitev proizvodnih zmogljivosti matičnih podjetij in z njimi povezanih družb. Na področju keramike je to povezovanje s tehnično keramiko, vključno z varistoro keramiko in s končnimi elektrotehničnimi izdelki. Pri steklu in kemijskih materialih gre za povezovanje med partnerji znotraj družbe, z zunanjimi raziskovalnimi institucijami, dobavitelji materialov in tehnologij za oplemeniteno stekla na eni strani ter matičnim podjetjem Steklarna Hrastnik na drugi.

V skladu z usmeritvami pametne specializacije bo oblikovana razvojna pobuda na področju pametnih zgradb in domov, kar bo vključevala nove proizvode za električne inštalacije, steklene izdelke in zaščitne premaze.

Nova znanja bodo omogočila odpiranje delovnih mest, kar bo prispevalo k izboljšanju življenjskega standarda in gospodarskemu preboju regije. Uresničitev projekta prinaša podjetjem nove tržne priložnosti in povečanje prihodkov zaradi večje dodane vrednosti izdelkov. Standardizacija in posodobitev tehnoloških procesov, funkcionalno usposabljanje zaposlenih, vertikalno in horizontalno povezovanje ter izmenjava znanja in izkušenj bodo prispevali k razvoju in rasti panog.

Nosilec projekta

Nosilec projekta bo RC eNeM, partnerji pa gospodarske družbe (ETI-Elektroelement, Steklarna Hrastnik, TKI, RTCZ, Amtec-Pro, Varsi, Iskra Zaščite, Iskra Sistemi, RCR, GZS OZ Zasavje) in institucije znanja (Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, tehnološki centri SEMTO, ICEM, Teces).

Opis aktivnosti

Aktivnosti projekta bodo razvoj novih materialov, izdelkov in storitev, razvoj novih elektrotehničnih izdelkov, razvoj sodobnih postopkov oplemenitena steklenih izdelkov in razvoj monitoringa izpustov. Z njimi se bodo ustvarjala nova znanja, razvijali se bodo novi izdelki in storitve na osnovi novih materialov (keramika, steklo, kemija) na področju elektrotehnike in elektronike, električnih varovalk in varistorjev. Razvoj in raziskave bodo potekale na področju standardizacije in optimizacije tehnoloških postopkov, dekoriranja, temperiranja in drugih vrst oplemenitena steklenih izdelkov, vključno z razvojnimi investicijami za nakup oziroma razširitev potrebnih

proizvodnih in skladiščnih prostorov ter opreme za plemenitenje in nadaljnjo obdelavo steklenih izdelkov, z izvajanjem monitoringa ter razvojem postopkov in znanj na področju spremljanja izpustov delcev PM₁₀.

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Operacija je ovrednotena na 37 mio €. Kot možni viri financiranja so predvidena sredstva ESRR in lastna sredstva partnerjev v projektu.

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Dodana vrednost na zaposlenega v MSP
- Delež sredstev gospodarskih družb za financiranje raziskovalno razvojnih dejavnosti (v bruto domačem proizvodni)
- Delež inovacijsko aktivnih podjetij

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

4.1.1.2. Projekt 2 – Go International na regionalni ravni

Opis projekta

Med metodami internacionalizacije je zelo razširjeno mreženje: podjetja s skupnimi interesi in cilji se združujejo v poslovne mreže, si medsebojno pomagajo, spodbujajo in dopolnjujejo. Sodelovanje jim prinaša lažji dostop do virov informacij, novih tehnologij in znanj, skupne nastope na tujih trgih, delitev stroškov pri storitvah (npr. transport, logistika, zastopništvo) in druge prednosti. Podjetja se lažje odzivajo na spremembe na trgu in se jim prilagajajo. Mreža ne predstavlja samo med sabo povezana podjetja, institucije in organizacije, ampak tudi prepletenost odnosov med njimi (podjetniški grozdi, kooperantsko povezovanje ...).

Nosilec projekta

GZS OZ Zasavje, CEMP

Opis kazalnikov

- Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu
- Število podprtih novih izvoznikov (lahko tudi novih trgov, produktov pri obstoječih izvoznikih)

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

4.1.1.3. Projekt 3 – Spodbujanje naložb podjetij v raziskave, tehnološki razvoj, inovacije in dodatna znanja

Opis projekta

Zasavska podjetja bodo v naslednjem programskem obdobju vlagala v raziskave in razvoj, pospeševala inovacijsko dejavnost, uvajala rezultate v tehnološke aplikacije, skrbela za prenos strokovnega znanja v prakso

(samostojno ali s pomočjo zunanjih strokovnjakov). Večina prenosov se bo zgodila znotraj podjetij, možen pa je tudi prenos znanja in pravic v druga podjetja (prodaja nematerialnih pravic, prototipov ipd.). Podjetja bodo za realizacijo aktivnosti skušala pridobiti finančno podporo (nepovratna sredstva, garancije, znižanje obrestnih mer pri kreditiranju ipd.), odvisno od vrste raziskav in vlaganj ter njihove višine (državne pomoči za nakup strojev in opreme ter materialov, za razvoj prototipov, za pridobitev licenc, certifikatov, akreditacij in drugih potrdil, za pokritje stroškov zaposlenih, njihovega izobraževanja in usposabljanja za potrebe uvajanja novih tehnologij in inovacij, za izvedbo raziskav ipd.). Med možnimi viri financiranja so sredstva Slovenskega podjetniškega sklada, lokalnih skupnosti, Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja (AKTRP), pobude LEADER ...

Ciljna skupina

Razvojna partnerstva, podjetja, institucije znanja

Nosilec projekta

Pravne osebe javnega prava, podjetja, različne oblike medsebojnega povezovanja podjetij in povezovanja z institucijami znanja ter kulture, podjetniško inovacijsko podporno okolje, zbornice, zavodi, raziskovalne organizacije, institucije regionalnega razvoja, NVO, institucije znanja.

Opis kazalnikov

- Število podjetij, ki prejmejo nepovratna sredstva
- Število podjetij, ki prejmejo podporo
- Število podjetij, ki prejmejo finančno podporo, ki niso nepovratna sredstva
- Število vzpostavljenih razvojnih partnerstev
- Število podjetij, podprtih za uvedbo novih izdelkov na trgu

Časovni okvir za izvedbo

2014–2020

4.1.1.4. Projekt 4 – Steklarna Hrastnik – Pametna tovarna

Opis projekta

Steklarna Hrastnik želi v Hrastniku obdržati znanje, ustvariti nova delovna mesta ter še naprej izjemno dobro sodelovati z lokalnim okoljem. Zato si na tem področju med Steklarno Hrastnik ter TKI želi zgraditi novo, pametno tovarno za proizvodnjo specialnega embalažnega stekla.

Pametna tovarna bi dala več kot 120 novih, visoko kvalificiranih delovnih mest. Na dan bi lahko proizvedla približno 180 ton parfumskih stekleničk in specialne steklene embalaže super premium kakovosti oziroma višjega cenovnega razreda. Predvidenih je 5 IS proizvodnih linij. Vsi delovni procesi v tovarni bi bili povezani v enoten nadzorni sistem, maksimalno bi izkoristili vso sodobno tehnologijo, predvsem pa bi bila tovarna okolju prijazna in energetske pasivna s poudarkom na uporabi obnovljivih virov energije. Vrednost investicije je trenutno ocenjena na 38 mio €.

Pogoj za izvedbo projekta

V skladu z novimi tehnološkimi smernicami, načinom dela ter zagotavljanjem čim boljšega okolja za vse je v prostorskem načrtu Občine Hrastnik na območju C. 1. maja (med Steklarno Hrastnik in TKI, kjer stojijo stanovanjski bloki) predvidena obrtno industrijska cona. Za realizacijo projekta in vlaganj potencialnih investorjev v druge dele obrtne cone se bodo zagotovila nadomestna občinska stanovanja (72 enot) in nadomestna lastniška stanovanja (4 enote), pridobila se bo projektna dokumentacija za odstranitev stanovanjskih in pomožnih objektov, izvršilo rušenje in groba izravnava terena.

4.1.2. Ukrep 2 – Trajnostna proizvodnja in raba energije

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Energetika ostaja pomemben del zasavskega gospodarstva z vidika ustvarjenega prihodka in števila zaposlenih, zato bomo podpirali njen nadaljnji razvoj na trajnostnih osnovah. Dejstvo pa je, da je njen nadaljnji razvoj odvisen predvsem od strategije države in namer lastnikov, o njej se bo torej odločalo izven regije. Zavzemali se bomo za oživljanje in ohranjanje energetske lokacije v Zasavju ter podpirali morebitno izgradnjo terciarne rezerve na območju TET ter izgradnjo novih in nadgradnjo obstoječih elektro distribucijskih omrežij. Proučiti je potrebno realne možnosti za nadaljnjo uporabo energetske lokacije na območju TET in na osnovi teh načrtovati razvoj lokacije.

V Zasavju se bomo dolgoročno zavzemali za razvoj in izgradnjo novih proizvodnih enot za proizvodnjo energije, ki bo temeljila na izrabi vseh razpoložljivih vrst obnovljivih virov, kot so vodna energija, izraba biomase, sončna in vetrna energija, geotermalna energija. Ključni projekt za razvoj energetike je gradnja hidroelektrarn na srednji Savi, zato Zasavje o tem zahteva poseben zakon, ki bo opredelil vsa potrebna razmerja, roke, vire in podobno.

V Zasavju bomo podpirali tudi uporabo plina za ogrevanje stavb ter uporabo v proizvodnih dejavnostih, kot fosilnega energenta z najmanjšimi izpusti PM10.

V Zasavju se bomo zavzemali tudi za učinkovito rabe energije v gospodarstvu, javni stavbah ter gospodinjstvih, za povečanje zanesljivosti oskrbe z energijo, za zagotavljanje boljše stroškovne učinkovitosti energetske oskrbe javnih objektov in hkratnemu zniževanju stroškov za energijo ter manjšim izpustom v okolje.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

Srednjeročno, torej v času programskega obdobja, ki ga obravnava ta razvojni program, so predlagane naslednje aktivnosti:

- izgradnja hidroelektrarn na srednji Savi,
- regionalni center za biomaso,
- razvoj drugih obnovljivih virov energije (geotermalna energija, lesne njive ...),
- sanacija degradiranih površin zaradi zaprtja RTH (poglavje 4.4),
- izločitev ter nadaljnje delovanje delov RTH, ki imajo potencial. (poglavje 4.4),
- ustanovitev razvojnega centra zasavske energetike.

Dolgoročne aktivnosti so namenjene doseganju končnega cilja, to je vzpostavitvi in razvoju prenovljene oziroma nove energetske dejavnosti, ki bo tradicionalno energetske regije preobrazila v pomembnega proizvajalca čiste energije. Sem sodijo:

- nadaljevanje izgradnje verige hidroelektrarn na srednji Savi,
- oživljanje in ohranjanje energetske lokacije v Zasavju,
- morebitna izgradnja sistemske terciarne rezerve na območju TET,
- črpalna elektrarna,
- vetrne elektrarne,
- ustanovitev inštituta za obnovljive vire energije.

Časovni načrt za izvedbo

Srednjeročne aktivnosti v okviru ukrepa se bodo izvajale v obdobju do 2020, dolgoročne aktivnosti pa po letu 2020.

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Srednjeročni ukrepi so finančno ovrednoteni na približno 302.000.000 €.

*V tej vrednosti niso zavzeti spremljajoči projekti, ki so navedeni pri projektu Izgradnja verige HE na srednji Savi

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število podprtih projektov: 2 letno

Projekti ukrepa

4.1.2.1. Projekt 1 – Izgradnja verige HE na srednji Savi

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Izgradnja načrtovanih HE na srednji Savi bo pozitivno vplivala na regionalni in lokalni razvoj, saj bi prinesla povečanje števila delovnih mest, izboljšanje prometne in komunalne infrastrukture, razširitev energetskega omrežja in vzpostavitev novih območij za rekreacijske dejavnosti. Pozitivne posledice bi bile tudi zaščita pred škodljivim delovanjem poplavnih voda, izboljšana vodooskrba, boljša kontrola kakovosti in količine vode ter podtalnice.

Z vstopom na evropski energetski trg je za Slovenijo postala obvezujoča izpolnitev določenih zahtev in mora pri zagotavljanju zadostne oskrbe z električno energijo upoštevati mednarodne sporazume. Država se je med drugim zavezala, da bo do leta 2020 povečala proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov, k čemur lahko izgradnja HE na srednji Savi bistveno prispeva. Zato to ni zgolj projekt vključenih gospodarskih subjektov, ampak ima širši lokalni in državni pomen.

Zasavje ima bogato energetske tradicijo, s pridobitvijo koncesije za hidroelektrarne na srednji Savi pa bi bile vzpostavljene možnosti za nadaljnji energetski, tehnološki, okoljski in družbeni razvoj, prav tako bi se povečala socialna varnost.

Pri pripravi predloga koncesijske pogodbe so občine in drugi nosilci razvoja pripravili seznam več kot 50 projektov, ki se navezujejo na gradnjo HE, izboljšujejo stanje infrastrukture in omogočajo razvoj novih dejavnosti. Zasavsko gospodarstvo želi aktivno sodelovati v vseh fazah investicije, od projektiranja do izvedbe, regija pa zahteva tudi, da se v Zasavju ustanovi samostojno podjetje, ki bo gradilo in vzdrževalo infrastrukturo.

Pri proizvodnji električne energije v regiji bo poudarjeno tudi izkoriščanje hidrološkega potenciala manjših vodotokov z izgradnjo manjših HE (MHE).

Cilji

- Vzpostavitev delovanja podjetja SRESA za izgradnjo in obratovanje HE na srednji Savi
- Prenos koncesije za energetsko izkoriščanje srednje Save na podjetje SRESA
- Umestitev HE na srednji Savi v prostor
- Gradnja HE na srednji Savi

Seznam spremljajočih projektov je naveden v točki 6.1. RRP

4.1.2.2. Projekt 2 – Regionalni center za biomaso

Zasavje ima zaradi visokega deleža gozda in površin v zaraščanju velik potencial za izkoriščanje lesne biomase. Uporaba tega vira za proizvodnjo toplote je primerna predvsem na območjih in v naseljih, oddaljenih od mestnih vročevodov. V programskem obdobju bi morali v Zasavju zgraditi vsaj tri dislocirane enote na biomaso, ki bodo proizvajale toplotno energijo in z njo oskrbovale tri naselja. Nekatere zasavske občine so v lokalnih energetskih konceptih (LEK) že izpostavile naselja, kjer obstajajo potenciali za izgradnjo sistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso (DOLB), s čimer bi zagotovili večjo energetsko učinkovitost in zniževanje emisij delcev PM₁₀.

4.1.2.3. Projekt 3 – Zeleno gospodarstvo in obnovljivi viri

Prestrukturiranje gospodarstva v Zasavju ponuja priložnost za dolgoročen izhod iz krize, če bo temeljilo na spodbujanju zelenega gospodarstva, ki je okolju prijaznejše in socialno bolj vključujoče, konkurenčnost pa gradi na energetske in snovni učinkovitosti. To ni pomembno samo zaradi zmanjševanja vplivov na okolje, ampak tudi zaradi socialnih učinkov, predvsem ustvarjanja zelenih delovnih mest, ki se lahko razvijajo tudi na degradiranih območjih.

Spodbujati želimo prioriteta področja, določena v strategiji pametne specializacije (pametne skupnosti, pametne zgradbe in domovi, SI industry 4.0, obnovljivi viri in zdravje itd.). Nekatera področja, ki ponujajo razvoj delovnih mest, so:

Sončna energija

Potencial sončne energije je v Zasavju še precej neizkoriščen. Potrebno je nadaljevati z identificiranjem lokacij (zemljišča, objekti) s potencialom za izkoriščanje sončne energije za proizvodnjo električne energije in toplote/hladu v gospodinjstvih, negospodarstvu ter gospodarstvu. Primerna območja za izkoriščanje sonca so predvsem degradirane površine in strehe objektov. Nadaljnje izkoriščanje sončne energije bo povezano z višino odkupne cene za enoto električne energije, proizvedene v sončnih elektramah. Uporaba sončne energije trajnostno prispeva k zniževanju izpustov toplogrednih plinov ter k zmanjševanju onesnaževanja z delci PM₁₀.

Lesna biomasa

Zasavje ima zaradi velikega deleža gozdnih površin ter površin v zaraščanju pomemben potencial za izkoriščanje lesne biomase. Uporaba tega vira za proizvodnjo toplote je primerna predvsem na območjih in v naseljih, ki so oddaljena od mestnih vročevodov.

Geotermalna energija

Energetski potencial vode iz zasavskih rudnikov je precejšen in bi ga v prihodnje veljalo izkoristiti predvsem za ogrevanje objektov, ki se nahajajo v neposredni bližini. Študije, ki so jih opravile različne institucije (RTH, Geološki zavod Ljubljana, Preliv, ZRMK, Univerza v Ljubljani), kažejo, da potenciali in možnosti za izkoriščanje geotermalne energije obstajajo v vseh treh občinah.

Vetrna energija

V Zasavju so identificirane lokacije z vetrovnim potencialom, ki je primeren za postavitve vetrnih elektrarn. Z vidika učinkovitosti in nadaljnje umestitve v prostor je potrebno nadaljevati z ugotavljanjem vetrovnega potenciala in kasnejšo postavitvijo pilotne infrastrukture.

4.1.2.4. Projekt 4 – Ustanovitev razvojnega centra zasavske energetike

Opis projekta

Razvojni center za energetiko v Zasavju bo oživil gospodarsko dejavnost. V prvem koraku bo mobiliziral regijo za iskanje novih idej in projektov, v drugem pa organiziral in začel izgradnjo ter industrijsko proizvodnjo. Pomemben delež njegove dejavnosti bo razvoj obnovljivih virov energije (OVE), uvajanje učinkovite rabe energije (URE) za področje celotne Slovenije, nadgradnja prenosa, distribucije in upravljanja omrežja skladno z filozofijo pametnih omrežij.

Institucija bo usmerjena v širše in ožje področje/območje delovanja:

- **Razvojni center OVE in URE za celotno Slovenijo**
  - Zasavje se razvija v center OVE in URE za Slovenijo
  - Pridobiva in izvaja različne razvojne projekte za OVE in URE
  - Aktivira, vključuje in razvija raziskovalne in izobraževalne organizacije s področja OVE in URE
  - Razvija in izvaja pilotne energetske projekte s področja OVE in URE

- **Razvojna institucija energetike v Zasavju:**
  - Razvija dejavnost energetike v Zasavju
  - Razvija in ureja lokacije za investicijske namene (za področje energetike in tudi druga področja)
  - Nudi strokovno, vodstveno, izobraževalno in drugo podporo pri ustanavljanju in delovanju podjetij na področju energetike v Zasavju
  - Razvija in izvaja pilotne energetske projekte
  - Pomaga oziroma išče potencialne partnerje za vlaganja v energetiko v Zasavju

Rezultate svojega dela usmerja k drugim energetskim subjektom v Zasavju in širše, lahko pa tudi sam nastopa kot vlagatelj v določene energetske projekte in podjetja.

Ciljna skupina

Razvojna partnerstva, podjetja, institucije znanja

Nosilec projekta

Pravne osebe javnega prava, podjetja, različne oblike medsebojnega povezovanja podjetij in povezovanja z institucijami znanja ter kulture, podjetniško inovacijsko podporno okolje, zbornice, zavodi, raziskovalne organizacije, institucije regionalnega razvoja, NVO, institucije znanja.

Opis kazalnikov

- Število podjetij, ki prejmejo nepovratna sredstva
- Število podjetij, ki prejmejo podporo
- Število podjetij, ki prejmejo finančno podporo, ki niso nepovratna sredstva
- Število vzpostavljenih razvojnih partnerstev
- Število podjetij, podprtih za uvedbo novih izdelkov na trgu

4.1.3. Ukrep 3 – Podjetništvo

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Posledica finančne in gospodarske krize je bil precejšen padec slovenskega bruto domačega proizvoda v letu 2009 in 2011, s čimer se oddaljujemo od evropskega povprečja. Statistični podatki ob tem kažejo, da je dodana vrednost v podjetjih v vzhodni kohezijski regiji nižja kot v zahodni, manjše je tudi število hitrorastočih podjetij, zato je potrebno povečati podjetniško dejavnost ter dodano vrednost. Tudi v Zasavju se zaradi tradicionalne industrije, opuščanja rudarstva ter splošne gospodarske krize ponovno srečujemo z izgubo delovnih mest in visoko stopnjo brezposelnosti. Stanje zaostrojuje dejstvo, da zaradi preteklega gospodarskega razvoja ni podjetniške tradicije, miselnosti in potrebne fleksibilnosti, zaradi česar se je gospodarstvo še težje spopadalo s kriznimi razmerami.

Med ključnimi ovirami za rast in razvoj podjetij je dostop do ustreznih finančnih virov. V regiji bomo (ob predpostavki ureditve problematike državnih pomoči in podpore države) nadaljevali z izvajanjem obstoječih garancijskih shem, ki ju bomo prilagodili potrebam podjetij in uskladili z novimi določbami o državni pomoči.

Stopnja brezposelnosti je visoka in predvsem v občinah Trbovlje in Hrastnik odstopa od slovenskega povprečja. Posebej pereča je brezposelnost mladih, zato bomo zanje izvajali projekt Podjetno v svet podjetništva, ki nadaljuje uspešne istoimenske projekte preteklih let.

Podjetniško podporno okolje je nujno stalno krepiti z aktivnostmi, ki omogočajo lažje nastajanje novih podjetij: na primer delovanje VEM točk, inkubatorji, ustrezni programi za usposabljanje, primerni podporni programi sofinanciranja opreme in investicij ter spodbujanjem novih oblik povezovanja in mentoriranjem.

V regiji so za uspešen gospodarski razvoj nujno potrebne obrtno-industrijske cone, kjer bodo podjetjem in podjetnikom na voljo dostopne komunalno urejene površine.

Vse bolj se krepijo tudi sodobne, fleksibilne oblike združništva, kjer posamezniki z združevanjem sredstev, opreme in kadrovskega potenciala razvijajo nove produkte, ki spodbujajo tudi ustanavljanje novih delovnih mest. Še posebej so prisotne iniciative bivših zaposlenih podjetij v stečajih; zadruga se bodo praviloma razvijale v vseh dejavnostih ob ustreznem podpornem okolju in sistemu financiranja.

V obdobju 2014–2020 želimo izvesti naslednje projekte:

- Podjetno v svet podjetništva
- Finančne sheme
- Podjetniški inkubator in ostale podjetniške podpirne aktivnosti
- Razvojna mreža za promocijo podjetništva in podjetniška platforma
- Razvoj zelenega gospodarstva
- Izgradnja, posodobitev in urejanje obrtno-industrijskih con v regiji

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Usposabljanje udeležencev – podjetništvo
- Poenotenje delovanja regijskih garancijskih shem, izvajanje razpisov in odobravanje subvencij
- Izvajanje dejavnosti podjetniškega inkubatorja in točke VEM
- Sofinanciranje nabave opreme ter investicij

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Okvirno 20 mio €.

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Povečanje indeksa podjetniške aktivnosti
- Število hitrorastočih podjetij (ciljna vrednost 100 podjetij; v Sloveniji 5.000)
- Delež čistih prihodkov MSP v čistih prihodkih vseh podjetij
- Dodana vrednost na zaposlenega v MSP (ciljna vrednost 35.000 €; v Sloveniji 38.000)
- Število podjetij, ki so uvedla ukrepe za učinkovito ravnanje z viri – vključuje ukrepe za povečanje energetske in snovne učinkovitosti (ciljna vrednost 7 podjetij; v Sloveniji 1000)
- Število uporabnikov Enotne poslovne točke (ciljna vrednost 1.000 uporabnikov; v Sloveniji 50.000)
- Število podjetij, ki prejmejo nepovratna sredstva (ciljna vrednost 28 podjetij; v Sloveniji 1400)
- Število podjetij, ki prejmejo podporo (ciljna vrednost 100 podjetij; v Sloveniji 5000)
- Število podjetij, ki prejmejo finančno podporo, ki niso nepovratna sredstva (ciljna vrednost 72 podjetij; v Sloveniji 3600)
- Število podprtih novih podjetij (ciljna vrednost 15 podjetij; v Sloveniji 400)
- Število podprtih investicijskih projektov za fizično/ poslovno infrastrukturo (ciljna vrednost 2 projekta; v Sloveniji 12)
- Delež oseb na področju socialnega podjetništva, ki bodo zaposleni ob izhodu 25% (ciljna vrednost 25 %; v Sloveniji prav tako 25%)

Projekti ukrepa

4.1.3.1. Projekt 1 – finančne sheme

Opis projekta

S projektom želimo finančno in vsebinsko okrepiti nadaljnje izvajanje regionalnih garancijskih shem in tako olajšati dostop do ustreznih finančnih virov, ki je ena ključnih ovir za rast in razvoj podjetij. Pogoji za pridobitev posojil se zaostrejuje, malim in srednjim podjetjem namenjeni krediti so neugodni. Že delujoče nacionalne sklade ter regionalne garancijske sheme bo potrebno preoblikovati, jih v določeni meri poenotiti in povečati preglednost njihovega delovanja, oblikovati pa tudi posebne sheme za podporo ustanavljanju novih podjetij. Obstoječe finančne sheme namreč niso več dovolj učinkovite pri zagonu gospodarstva.

Delovanje garancijskih shem na regionalni ravni je nujno zaradi boljšega poznavanja lokalnega gospodarstva in njegovih posebnosti, potrebno pa jih je nadgraditi s subvencijami v primeru odprtja novih delovnih mest, z nižjo obrestno mero in lažjo dostopnostjo zavarovanj, z omogočanjem financiranja obratnih sredstev in podobnimi vsebinami. Za uresničitev projekta bo potreben dogovor med državnimi institucijami, regionalnimi garancijskimi shemami in bankami.

S predlaganim projektom želimo poenotiti delovanje regijskih garancijskih shem, povečati njihovo učinkovitost, okrepiti finančno moč, ohraniti njihove prednosti in oblikovati enotno krovno finančno institucijo. Odobranje garancij za bančne kredite bi okrepili s subvencijami za novonastala podjetja ob pogoju odprtja delovnega mesta in z delnim pozavarovanjem nacionalne krovne finančne institucije.

V skladu s horizontalnimi cilji bodo podprti le tisti investicijski projekti, ki prinašajo izboljšanje stanja okolja ali tega vsaj ne bodo dodatno poslabševali. Projekt bi se izvajal v vseh regijah, kjer delujejo regijske garancijske sheme.

Nosilec projekta

RCR d.o.o.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

4.1.3.2. Projekt 2 – Podjetniški inkubator in ostale podjetniške podporne aktivnosti

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Aktivno podporno podjetniško okolje povečuje uspešnost podjetniških projektov, potrebno pa ga je stalno posodabljanje glede na razmere v gospodarstvu in potrebe podjetij. Realizirati nameravamo projekt podjetniškega inkubatorja in drugih podpornih aktivnosti, kot so VEM točke in njihova dejavnost.

Namen projekta je spodbujanje nastajanja novih tehnoloških in inovativnih storitvenih start-up podjetij ter nastajanje inovativnih produktov z globalnim potencialom. Gre za nadgradnjo učinkovitih tehnik spodbujanja podjetništva in njihovo širjenje, pri čemer so ciljne skupine potencialni podjetniki, obstoječa start-up podjetja z inovativnim potencialom za prodor na globalne trge (prva tri leta poslovanja), uveljavljena domača MSP podjetja s ciljem razvoja novih start-up projektov in povezovanje s start up podjetji. Z njim bi spodbudili ustanavljanje novih podjetij v okviru tehnoloških parkov in inkubatorjev, zagotovili nove zaposlitve ter razvoj inovativnih produktov. Za doseganje teh ciljev se bodo izvajale aktivnosti promocije in krepitve kulture podjetništva, vzpostavljanja kreativno-podjetniškega prostora za aktivno pomoč pri realizaciji kariernih in podjetniških ambicij, podjetniškega vavčerja za start-up podjetja, informacijske točke in podobno. Projekt zajema vse regije, v njem sodelujejo tehnološki parki in inkubatorji.

VEM točke so podporni instrument podjetništva, ki obstoječim in nastajajočim podjetjem olajšajo registracijske postopke in spremembe, nudijo jim osnovno svetovanje in informiranje. S svojimi storitvami lahko bistveno pripomorejo k nastajanju podjetij, lažšanju začetnih korakov pri njihovem nastajanju in pri spodbujanju podjetništva na sploh. Njihovo dejavnost načrtujemo kot kontinuirano dejavnost podpore podjetništvu v regiji, predpogoj pa je proračunsko financiranje delovanja VEM točk.

Nosilec

RCR d.o.o., Območne obrtno-podjetniške zbornice Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi, GZS OZ Zasavje

Časovni načrt za izvedbo

2013–2018

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

Povečanje indeksa podjetniške aktivnosti

Ciljno skupino predstavljajo:

- 1) potencialni podjetniki, ki so običajno izobraženi ali v fazi pridobivanja izobrazbe (študentje,...), ambiciozni ter proaktivni posamezniki oziroma tisti, ki imajo specializirane poklicne kompetence ter
- 2) obstoječa start-up podjetja z inovativnim potencialom za prodor na globalne trge.
- 3) Uveljavljena domača MSP podjetja s ciljem razvoja novih start-up projektov in povezovanje s startup podjetji.

4.1.3.3. Projekt 3 – Podjetno Zasavje

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Podjetno Zasavje je intra regijski projekt, katerega nosilec je RCR, občine pa sodelujejo kot partnerji. Ciljne skupine so potencialni podjetniki, podjetja, vključena v mrežni inkubator, ter mikro, mala in srednje velika podjetja v regiji. Splošni cilji so krepitev podjetništva in konkurenčnosti podjetij ter vzpostavitev in izboljšanje podpornega okolja za razvoj podjetništva.

Cilj projekta

- Krepitev podjetniške kulture
- Dvig konkurenčnosti podjetij
- Vzpostavitev in izboljšanje ustreznega podpornega okolja za razvoj podjetništva

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Vzdrževanje spletne strani
- Izvajanje oglaševanja
- Izvajanje svetovanja

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Povečanje indeksa podjetniške aktivnosti

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

4.1.3.4. Projekt 4 – Podjetniški vavčer za start up podjetja

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Podjetniški vavčer za start up podjetja temelji na predpostavki, da se v Zasavju letno registrira 200 novih gospodarskih subjektov (s.p., d.o.o. itd). Podjetja, ki so registrirana, lahko koristijo usluge, da se izognejo začetnim pastem, si zagotovijo vso potrebno dokumentacijo za poslovanje, se izognejo kaznim in si olajšajo poslovanje z nižanjem nujnih stroškov. Podjetniški vavčer bi lahko uporabljalo 80 % novih podjetij (start-up mikro in mala podjetja s sedežem v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju ob Savi), medtem ko jih bo 20 % druge programe, kot sta program PVSP in usluge podjetniškega inkubatorja.

Nosilci

Območne obrtno-podjetniške zbornice Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Povečanje indeksa podjetniške aktivnosti

4.1.3.5. Projekt 5 – Razvojna mreža za promocijo podjetništva

Opis projekta

Strukturna brezposelnost je splošen, ne le regijski problem. S programom Promocija podjetništva – poklicno usmerjanje in karierna orientacija želimo vzpostaviti trajno promocijo podjetništva in tudi vse bolj redkih obrtnih poklicev. Aktivnosti bi se odvijale že v vrtcih, bolj aktivno pa v osnovnih in srednjih šolah v obliki predstavitev poklicev in podjetniških krožkov.

Cilji

Vzgoja bodočih podjetnikov in bodočih zaposlenih v podjetništvu, preseganje strukturne brezposelnosti in pravočasno usmerjanje mladih v tiste poklice, kjer so razpoložljiva delovna mesta

Nosilci

Območne obrtno-podjetniške zbornice Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Povečanje indeksa podjetniške aktivnosti

Obdobje izvajanja

2014–2020

4.1.4. Ukrep 4 – Socialno podjetništvo

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Prepoznavanje potreb na trgu, mreženje in spodbujanje povezovanja podjetij in drugih pravnih subjektov v prihodnji perspektivi predstavljajo izziv, s katerim se sooča tudi Zasavje. Tovrstno povezovanje in prepoznavanje novih oblik sodelovanja, kot so zadruga, mreže, grozdi ter druga interesna združenja, predstavlja močne interakcije med lokalnimi in regijskimi akterji ter podjetji, nevladnimi organizacijami (NVO) in drugimi, je nov vir idej in spodbujanja inovativnost in kreativnost. Razvoj zadrug je pomemben za podporo pri trženju, za povezovanje pri vlaganjih v skupno tehnologije, opremo in znanje ter za nadaljnje povezovanje.

Socialna podjetja so oblika takšnega povezovanja, ki lahko s svojimi aktivnostmi prispevajo h kreiranju novih delovnih mest na različnih področjih (kulturno, socialno, podjetniško in izobraževalno okolje, razvoj podeželja ...). Omogočajo sodelovanje kreativnih ustvarjalcev, poudarjeno pa je ustvarjanje novih delovnih mest v delavskih, mladinskih, stanovanjskih, zdravstvenih, socialnih, izobraževalnih, medgeneracijskih, turističnih, potrošniških, energetskih, prehransko oskrbnih in socialnih podjetjih oziroma zadrugah. Socialno podjetništvo predstavlja tudi področje razvoja tako imenovanih belih in zelenih delovnih mest.

V sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, NVO, drugimi iniciativami, forumi in regionalnimi razvojnimi agencijami (RRA) bodo v mrežah zagotovljeni celoviti programi podpornih storitev in produktov za vzpostavitev in razvoj socialnih podjetij. Njihov cilj bo ustvarjati dostojna nova delovna mesta in nuditi nove družbeno koristne storitve in produkte, ki bodo zadovoljevali potrebe ljudi in odgovarjali na razvojne izzive v lokalnem okolju. Za kakovostno izvajanje aktivnosti bo zagotovljena ustrezna prostorska in tehnična infrastruktura.

Socialno podjetništvo ima zato pomemben razvojni potencial. Njegov razmah sovпада z začetki gospodarske krize, saj spodbuja iskanje drugačnih, trajnih in družbeno bolj odgovornih poslovnih modelov, ki bi ponudili nove zaposlitvene možnosti naraščajočemu številu brezposelnih, predvsem tistim, ki za svojo delovno vključenost potrebujejo prilagojeno delovno okolje. Socialno podjetništvo je praviloma močno vpeto v regionalno in lokalno okolje, saj odgovarja na naraščajočo potrebo po socialnih inovacijah in razvoju novih, predvsem socialnih storitev in produktov. Zasavje ima široki nabor organizacij s področja socialne ekonomije, opazen je porast števila registriranih socialnih podjetij. Potencialna razvojna področja se kažejo na področju razvoja podpornega okolja, lokalnega razvoja (LAS), razvoja dejavnosti skupnih obliko nege in skrbi za ciljne skupine ter na področju delovnih usposabljanj za posamezne ranljive skupine.

Opis predvidenih aktivnosti:

- Oblikovanje podpornega programa
- Oblikovanje mreže socialnih podjetij
- Izvajanje povezovalne vloge

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja

- Število novih delovnih mest, ustvarjenih v socialnih podjetjih

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Srednjeročni ukrepi so finančno ovrednoteni na približno 10 milijonov €

4.1.4.1. Projekt 1 – Mehanika – center kreativnih industrij

Zemljišče in objekti na območju bivše tovarne Mehanika, ki je bilo do spremembe planskih aktov namenjeno proizvodni in skladiščni dejavnosti, je locirano v samem mestnem središču, na širšem območju Trga revolucije. Skladno s strategijo trajnostnega razvoja prostora, ki usmerja gradnjo industrijskih objektov v zaokrožena območja industrijsko-obrtnih con, je območje Mehanike v spremenjenih planskih aktih namenjeno osrednjim

mestnim oziroma centralnim dejavnostim. Zaradi centralne lege je odlično dostopno peš, s kolesom in javnim potniškim prevozom, kar je pozitivno tudi s stališča trajnostne mobilnosti.

V opuščenih industrijskih objektih predlagamo ureditev centra kreativnih industrij s prilagojenimi poslovnimi in stanovanjskimi prostori za mlade kreativne posameznike, njihove družine in skupine (»coworking«). Glede na velikost objektov in celotnega območja bi v koncept lahko vključili tudi pokrito ekološko tržnico, prodajalno lokalno pridelanih pridelkov in izdelanih izdelkov, testno kuhinjo za razvoj, pripravo in pokušino lokalnih jedi, medgeneracijsko središče, center ponovne rabe in druge dejavnosti, ki se vsebinsko navezujejo in spodbujajo kreativnost, ustvarjalnost in zvišujejo kvaliteto življenja. Našteta področja delovanja sovpadajo tudi s področji družbeno odgovornega podjetništva, zato je projekt lahko pomemben tudi s stališča spodbujanja socialnega podjetništva in vključevanja ranljivejših skupin.

4.1.5. Ukrep 5 - Program HRT

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Sklep o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo, ki obsega občine Hrastnik, Radeče in Trbovlje, je Vlada RS sprejela 25. julija 2013. Podlaga za odločitev je bila določba zakona o regionalnem razvoju, ki na območjih, kjer stopnja brezposelnosti tri mesece zapored preseže 17 %, omogoča prednostno izvajanje ukrepov za zmanjšanje razvojnih ovir in spodbujanje gospodarskega razvoja, čas izvajanja ukrepov pa določen za obdobje 2013–2018. Cilj programa je zmanjšati zaostanek v razvoju: ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanje, zagon novih inovativnih podjetij, razvoj socialnega podjetništva, spodbujanje tujih vlaganj in vzpostavitev pogojev gospodarske rasti, izboljšanje prometne in gospodarske infrastrukture.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

Program predvideva sedem ukrepov:

- **Ukrep 1: Program spodbujanja konkurenčnosti (13.374.000 €)**

- Podjetno v svet podjetništva Hrastnik–Radeče–Trbovlje (PVSP HRT), kamor bo vključenih 160 udeležencev, ki bodo v štirih mesecih razvili svojo podjetniško idejo, se dodatno usposobili in ustvarili nova delovna mesta v novonastalih podjetjih. Vključene bodo brezposelne osebe, ki bodo imele dobro poslovno idejo in motiv, da ustvarijo eno ali več delovnih mest v svojem podjetju. Za vključitev v program ne bo starostnih omejitev.
- Finančne spodbude za novonastala podjetja v obliki nepovratnih subvencij do 30.000 €, ki bodo namenjene za začetek poslovanja novonastalih podjetij (ne starejših od dveh let).
- Investicije v razvoj. Začetnim investicijam za mala in srednja podjetja so namenjene spodbude do 50.000 €, velikim podjetjem pa do 500.000 €. Spodbude so povezane z odpiranjem novih delovnih mest.
- Program Radeče papir za tuje investicije, ki bodo zagotavljale nova delovna mesta.

Program bo izvajalo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) ob sodelovanju Regionalnega centra za razvoj in Regionalne razvojne agencije Posavje. Agenciji bosta prijaviteljem pomagala pri pripravi projektov in prijav na razpise, spremljala in promovirala bosta program in njegove rezultate.

Predvidena je vključitev 160 oseb v operacijo PVSP HRT, najmanj 120 podjetij bo prejelo spodbude za novonastala podjetja, 40 malih, srednjih in velikih podjetij bo prejelo spodbude za začetne investicije. Pričakovani rezultati so najmanj 56 novonastalih podjetij ali drugih oblik dejavnosti, 260 novih delovnih mest in pet večjih investicij ali tujih vlaganj. Razen spodbujanja začetnih investicij v letu 2014 ni bil izveden nobeden od zgoraj navedenih instrumentov: MGRT ni sklepal pogodb, zato se bo izvajanje ukrepa časovno in finančno premaknilo v kasnejša leta, to pa verjetno pomeni nadaljnje večanje razvojnega zaostanka na problemskem območju.

- **Ukrep 2: Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost**, ki ga izvede Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
- **Ukrep 3: Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje**, ki ga izvede Davčna uprava Republike Slovenije.

- **Ukrep 4: Spodbude za trajnostni razvoj podeželja** iz programa razvoja podeželja 2014–2020, ki ga izvede Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.
- **Ukrep 5: Prometna infrastruktura**, ki jo izvede Ministrstvo za infrastrukturo in prostor.
- **Ukrep 6: Energetska infrastruktura** (Vlada RS je na seji 13. 11. 2014 razveljavila ta del programa, zato ukrep ni več relevanten).
- **Ukrep 7: Seznanitev z urejanjem javne infrastrukture in prenosi državnega premoženja iz države na občine**, kjer je izvedba v rokah občin Radeče, Trbovlje in Hrastnik.

Izvajanje ukrepov od 2. do 7. točke se navezujejo na nacionalne politike in prioritete. Sklep Vlade št. 00726-19/2013/7 z dne 25. 7. 2013 ministrstvom nalaga, da se izvajanje ukrepov vključi v nacionalne dokumente in zagotovi sofinanciranje njihovega izvajanja iz domačega proračuna ali evropskih strukturnih skladov.

Časovni načrt za izvedbo

2013–2018

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Okvirno 13,4 mio €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število novoustanovljenih podjetij (AJPES, podjetja, lastni izračuni)
- Število novih delovnih mest (AJPES, podjetja, lastni izračuni)

4.2. Trajnostni turizem

Opis

Turistična dejavnost v Zasavju je bila v preteklosti obrobna gospodarska panoga, odvisna predvsem od volje in sredstev posameznikov. Zanj so bili značilni posamični poskusi, med katerimi so bili le redki relativno uspešni, ni pa bilo mreže povezanih ponudnikov, načrtnega razvijanja skupne in prepoznavne zasavske ponudbe ali gradnje infrastrukture. To je sooblikovalo še vedno aktualni odnos, da se v Zasavju na prizadevanja in poskuse, da bi vzpostavili ustrezno turistično ponudbo, največkrat gleda podcenjujoče in s precejšnjimi dvomi. Kljub temu so bili v zadnjih letih storjeni bistveni premiki, steklo je načrtno delo na področju ustvarjanja in promocije ponudbe, pri povezovanju ponudnikov, gradnji skupne blagovne znamke ter izobraževanju. Ker se je načrtnejše delo, kako izrabiti številne turistične potenciale in regijo uvrstiti na turistične zemljevide, začelo šele leta 2008, dejavnost še vedno sodi med slabo izkoriščene priložnosti. Učinkovito vključevanje in povezovanje različnih odlik, ki jih skriva Zasavje (kulturna dediščina, narava, podeželje ...) in oblikovanje integriranih produktov bo v regijo pripeljalo nove turiste.

Največja ovira za razvoj zasavskega turizma je pomanjkanje kakovostnih ležišč. Leta 2013 je bilo v Zasavju 14 nastanitvenih objektov, ki skupno ponujajo 517 ležišč. Glavnina teh je v planinskih domovih (devet domov ima 91 sob in 360 ležišč). Tako je Zasavje po številu turističnih ležišč krepko zadnje med slovenskimi regijami, letno v povprečju ustvari le 0,07 % vseh turističnih nočitev v državi. Uradna statistika (SURS) ne beleži dnevnih gostov, katerih število se po podatkih turističnih ponudnikov povečuje.

Specifičen cilj

Razvoj turistične destinacije Zasavje, izboljšanje turistične ponudbe in njene prepoznavnosti

Rezultati

- Večje število turističnih ponudnikov
- Večje število in kakovost nastanitvenih objektov/ ležišč
- Večje število turističnih produktov in njihove obiskanosti
- Večji prihodek od turistične dejavnosti

Kazalniki rezultata

- Število turističnih ponudnikov, vključenih v enotno blagovno znamko
- Število nastanitvenih objektov, prihodi in nočitve
- Število turističnih produktov in njihovih obiskovalcev
- Delež prihodkov od turistične dejavnosti

Ukrepi

- Ukrep 1 – Izboljšanje kakovosti obstoječih in razvoj novih turističnih produktov
- Ukrep 2 – Spodbujanje investicij v turistično infrastrukturo
- Ukrep 3 – Promocija in trženje zasavske turistične ponudbe pod blagovno znamko V 3 krasne
- Ukrep 4 – Ugodno poslovno okolje za razvoj turizma v regiji

4.2.1. Ukrep 1 – Izboljšanje kakovosti obstoječih in razvoj novih turističnih produktov

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Turistični produkti predstavljajo privlačna območja, dejavnosti in teme, ki omogočajo nadaljnji razvoj. Celoten koncept obstoječih in novih zasavskih turističnih produktov je oblikovan na podlagi analize stanja, izbora ciljnih tržnih segmentov ter izbora strateških ciljev in usmeritev. Skladno z operativnim programom bomo spodbujali partnerstva za razvoj in trženje ter dvig kakovosti ponudbe turističnih destinacij, turistične produkte in storitve bomo promovirali na regionalni in nacionalni ravni.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Rudarska, steklarska in druga industrijska dediščina
  - Ureditev obstoječih regijskih muzejev, nadgradnja etnološke poti in ureditev drugih objektov in vsebin, ohranjanje snovnih in nesnovnih dobrin kulturne dediščine za turizem
  - Nadgradnja ogleda rudnika Trbovlje–Hrastnik in prireditve, ki slonijo na rudarski tradiciji
  - Nadgradnja steklarske poti
  - Širjenje možnosti ogledov in oblikovanje turistične ponudbe v drugih tradicionalnih industrijskih panogah (npr. v cementarni)
  - Organizacija kulturnih dogodkov v opuščeni industrijskih obratih in rudniških rovih, postavitve začasni in trajni športni objekti, ureditev degradiranih površin za športno-rekreativne, kulturne in druge dejavnosti
- Revolucionarna/ socialna/ uporniška dediščina
  - Razvoj turistične ponudbe v povezavi z revolucionarno/ socialno/ uporniško dediščino ter obeležji uporništva
- Arheološka dediščina
  - Vzpostavitev arheološkega parka na nekdanjih rudniških površinah v Zagorju, oblikovanje ponudbe na drugih območjih
- Mladinski turizem
- Športne, kulturne in druge prireditve
  - Športni festivali in obogatitev obstoječih/ novih športnih prireditve
  - Razvijanje in širjenje glasbeno-plesnih festivalov, festivala novih medijskih umetnosti, razvijanje/ vzpostavljane drugih kulturnih dogajanj in njihova bogatitev s turistično ponudbo
  - Razvijanje obstoječe in nove turistične ponudbe, ki temelji na snovni in nesnovni kulturni dediščini

- Kulinarične prireditve, otroški festivali in prireditve za otroke in družine
- Nadaljnji razvoj spominkarstva
- Naravna dediščina
  - Širjenje možnosti ogledov in oblikovanje turistične ponudbe na podlagi naravne dediščine, uvajanje turističnih dejavnosti v krajinskih parkih in na zaščiteneh območjih
- Vzpostavitev novih tematskih produktov z različnih področij razvoja turizma
  - Nadgradnja in vzpostavitev novih tematskih poti na podeželju in v urbanih naseljih, vzpostavitev novih in razvijanje obstoječih naravoslovnih in učnih poti, sodelovanje v širših vseslovenskih projektih (na primer Slovenska pisateljska pot)
  - Spodbujanje pohodniških aktivnosti in vključevanje ponudbe kmetij in kulturne dediščine v te produkte
  - Priprava kolesarskih poti, razvoj aktivnosti na reki Savi, nadgradnja športno-pustolovskih programov in urejanje osnovne športne/ pustolovske infrastrukture
  - Nadgradnja kulinaričnega projekta Menu V 3krasne, ponudbe domačih dobrot s podeželja in vzpostavitev novih kulinaričnih produktov

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Približno 4 milijone € iz različnih virov financiranja:

- javno-zasebna partnerstva za izvajanje razvojnih investicijskih projektov
- zasebni viri financiranja
- javni viri financiranja
- bančni viri financiranja, investicijski skladi in skladi tveganega kapitala
- finančni programi, namenjeni spodbujanju podjetništva, razvoju turizma, varstvu naravne in kulturne dediščine in drugih sektorjev, povezanih s celostnim urejanjem turizma (npr. transportna, komunalna infrastruktura, promocija, izobraževanje, izmenjava informacij in znanj itd.), strukturni skladi EU in komunitarni programi (Interreg, Equal, Leader itd.)

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število novih/ nadgrajenih turističnih produktov: 11 (podatki Zasavske turistične organizacije)
- Število obiskovalcev turističnih objektov (kjer spremljajo število obiskov): + 15 % v celotnem obdobju (podatki ponudnikov in Zasavske turistične organizacije)
- Vložena sredstva v vzpostavitev/ nadgradnjo turističnih produktov: 4 mio € (podatki ponudnikov in Zasavske turistične organizacije)

4.2.2. Ukrep 2 – Spodbujanje investicij v turistično infrastrukturo

Opredelitev in podroben opis ukrepa

V Zasavju je premalo investicij na področju turizma. Za nadaljnji razvoj je nujno spodbujati predvsem investicije v namestitvene kapacitete in osnovno turistično infrastrukturo, pri čemer imajo preнове prednost pred novogradnjami (investicije v povečanje števila in izboljšanje kvalitete nastanitev v mestih, v prenočitvene zmogljivosti planinskih domov, spodbujanje nadaljnjih investicij v turistične produkte in infrastrukturo, oblikovanje javno-zasebnih partnerstev za izvajanje razvojnih investicijskih projektov itd.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Vzpostavitev razpršenega (difuznega) hotela, gozdnih vil oziroma objektov apartmajskega tipa, investicije v zasebne namestitve in prenova spalnih kapacitet planinskih postojank
- Ureditev manjših avtokampov ter servisnih točk za avtodome, ureditev preprostih nastanitvenih objektov na kmetijah
- Investicije v vzpostavitev novih turističnih objektov in predvsem prenovo obstoječih (objekti kulturne dediščine, objekti za športno/ pustolovsko ponudbo itd.), naložbe v infrastrukturo turističnih kmetij, gostišč itd.
- Ureditev dostopov do turističnih zanimivosti in njihovega označevanja, enotne oznake turističnih zanimivosti in kažipotov, informacijske točke za obiskovalce

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja,

Približno 18 milijonov € iz različnih virov financiranja:

- javno-zasebna partnerstva za izvajanje razvojnih investicijskih projektov
- zasebni viri financiranja
- javni viri financiranja
- bančni viri financiranja, investicijski skladi in skladi tveganega kapitala
- finančni programi, namenjeni spodbujanju podjetništva, razvoju turizma, varstvu naravne in kulturne dediščine in drugih sektorjev, povezanih s celostnim urejanjem turizma (npr. transportna, komunalna infrastruktura, promocija, izobraževanje, izmenjava informacij in znanj itd.), strukturni skladi EU in komunitarni programi (Interreg, Equal, Leader itd.)

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število novih/ preurejenih turističnih namestitvenih objektov/ ležišč: + 8 % (SURs, podatki občin in Zasavske turistične organizacije)
- Število novih/ nadgrajenih turističnih objektov: 4 (podatki Zasavske turistične organizacije)
- Število prihodov/ prenočitev domačih/ tujih gostov: + 10 % (SURs)
- Vložena sredstva v vzpostavitev/ nadgradnjo turističnih objektov: 18 mio € (podatki ponudnikov in Zasavske turistične organizacije)

4.2.3. Ukrep 3 – Promocija in trženje zasavske turistične ponudbe pod blagovno znamko V 3 krasne

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Za povečanje prepoznavnosti krovne destinacijske blagovne znamke V 3 krasne bo potrebno nadaljevati opredeljevanje in povezovanje vrednot destinacije in ljudi, ki oblikujejo njeno identiteto. S tem bomo pripomogli k uspešnejšemu turističnemu razvoju, promociji in tudi k razvoju gospodarstva in odpiranju Zasavja za nove investicije.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Predstavitev Zasavja kot turistične destinacije, zagotavljanje stalne kakovosti ponudbe znotraj blagovne znamke in pospeševanje razvoja podznamk, nadaljnji turistični razvoj in promocija Zasavja, pridobivanje novih ponudnikov, povezovanje destinacijskih turističnih programov in produktov itd.
- Razvoj in izvajanje inovativnih turističnih storitev, proizvodov in programov, intenzivno obdelovanje obstoječih trgov, aktivno delo na področju odnosov z javnostmi, promocijske aktivnosti in akcije za posebne ciljne skupine, učinkovito izkoriščanje interneta in novih medijev ipd.

- Utrjevanje spletne strani V 3 krasne kot orodja za večanje prepoznavnosti in konkurenčnosti turistične destinacije, redno ažuriranje vsebine in njena nadgradnja v več jezikih, reorganizacija in povezovanje e-trženja s klasičnim trženjskim pristopom, predstavitev in trženje ponudbe na drugih spletnih straneh, nadgradnja sodobnih spletnih orodij in komunikacijskih kanalov itd.
- Prilagoditev obstoječe in razvijajoče se ponudbe glede na posamezne tržne segmente
- Analiza realnega stanja zasavske turistične ponudbe na terenu in doseganje standardov kakovosti
- Vključitev v tržne poti različnih subjektov, trženje konkretnih programov, sodelovanje z obstoječimi in s potencialnimi turističnimi ponudniki itd.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenj in predvidenimi viri financiranja,

Približno 3 milijone € iz različnih virov financiranja:

- javno-zasebna partnerstva za izvajanje razvojnih investicijskih projektov
- zasebni viri financiranja
- javni viri financiranja
- bančni viri financiranja, investicijski skladi in skladi tveganega kapitala
- finančni programi, namenjeni spodbujanju podjetništva, razvoju turizma, varstvu naravne in kulturne dediščine in drugih sektorjev, povezanih s celostnim urejanjem turizma (npr. transportna, komunalna infrastruktura, promocija, izobraževanje, izmenjava informacij in znanj itd.), strukturni skladi EU in komunitarni programi (Interreg, Equal, Leader itd.)

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število večjih akcij za promocijo zasavskega turizma: 6 (podatki Zasavske turistične organizacije)
- Število ponudnikov v okviru blagovne znamke V 3 krasne: + 15 % (podatki Zasavske turistične organizacije)
- Število obiskov spletne strani V 3 krasne: povprečno 50.000 letno (Google Analytics)

4.2.4. Ukrep 4 – Ugodno poslovno okolje za razvoj turizma v regiji

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Ustrezna organiziranost na ravni regije je ključnega pomena za nadaljnji razvoj turizma. Temeljiti mora na vzpostavitvi oziroma nadgradnji sodelovanja s ponudniki turističnih storitev in vsemi drugimi vpletenimi, ki skupaj razvijajo, oblikujejo in tržijo turistično ponudbo zasavske regije. Potrebno je povezovanje s sorodnimi institucijami iz drugih slovenskih regij in tujine, predvsem s partnerji iz nekdanjih rudarskih regij, ki se prav tako ukvarjajo s prestrukturiranjem gospodarstva in razvijanjem turizma. Izobraževanje za zaposlene v turizmu je neizbežno za doseganje konkurenčnih prednosti, razvijanje turističnih storitev, produktov in programov.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep.

- Organizirano delovanje krovne organizacije za razvoj turizma, vzpostavitev informacijskih točk, skrb za regionalno turistično infrastrukturo, skupno promocijo zasavskega turizma, kakovostno izvajanje turističnih storitev in vzpostavljanje integriranih turističnih produktov
- Organiziranost po načelih javno–zasebnega partnerstva, nadgradnja sodelovanja z občinami in zainteresiranimi podjetji, poglobitev sodelovanja z ministrstvi, s Slovensko turistično organizacijo itd.
- Vzpostavitev oziroma nadgradnja sodelovanja z regionalnimi destinacijskimi organizacijami po Sloveniji, lokalnimi TIC-i, mladinskimi centri, s turističnimi organizacijami in turističnimi agencijami,

šolami, kmetijami, z zavodi, gostinskimi obrati, društvi ter ostalimi subjekti, ki delujejo v turizmu in z njim povezanimi področji, mreženje in povezovanje v tujini itd.

- Organizacija izobraževanj, seminarjev, delavnic za zaposlene v turizmu, oblikovanje učnih programov za različne ciljne skupine, spodbujanje usposabljanja in mreženja turističnih subjektov na lokalni ravni, opravljanje vloge recepcije destinacije itd.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenj in predvidenimi viri financiranja,

Približno 0,5 milijona € iz različnih virov financiranja:

- javno-zasebna partnerstva za izvajanje razvojnih investicijskih projektov
- zasebni viri financiranja
- javni viri financiranja
- bančni viri financiranja, investicijski skladi in skladi tveganega kapitala
- finančni programi, namenjeni spodbujanju podjetništva, razvoju turizma, varstvu naravne in kulturne dediščine in drugih sektorjev, povezanih s celostnim urejanjem turizma (npr. transportna, komunalna infrastruktura, promocija, izobraževanje, izmenjava informacij in znanj itd.), strukturni skladi EU in komunitarni programi (Interreg, Equal, Leader itd.)

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število točk z informacijami in gradivi o turistični ponudbi Zasavja: 12 (podatki Zasavske turistične organizacije)
- Število izobraževanj za turistične ponudnike: 6 (podatki Zasavske turistične organizacije)

4.3. Razvoj človeškega kapitala

Opis

Ugotovitve iz analize stanja kažejo, da bo potrebno še intenzivneje uporabljati že obstoječe uspešne instrumente (npr. vseživljenjska karierna orientacija ter drugi programi za povečanje zaposljivosti posameznikov, PUM, štipendijska shema, Mrest – podporno okolje za nevladne organizacije), jih okrepiti in razvijati nove. Okrepiti bo potrebno fundacije na trgu dela, večati aktivnosti zasavskih podjetij na področju spremljanja in načrtovanja kompetenc, razvijati mentorske, »coaching« in medgeneracijske sheme ipd.

Vse večje spremembe na trgu dela, mobilnost kadrov in zahteve, pred katere so postavljeni zaposleni, terjajo sodelovanje med zaposlenimi in vodji pri skrbi za izobraževanje in osebnem usposabljanju. Za opredelitev vsebine in strukture potrebnega izobraževanja ter za boljšo usklajenost med ponudbo in povpraševanjem sta ključna presoja in predvidevanje potreb po kompetencah ter potrebah trga dela. Tovrstne napovedi so osnova pri oblikovanju izobraževalnih programov in pri spodbujanju vključevanja v tiste, ki so dolgoročno pomembni za gospodarstvo, ki lahko vplivajo na zmanjšanje neskladja med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili. Potrebno bo pripraviti poseben model za zaposlovalce, še posebej za majhna in srednja podjetja.

Pomemben dejavnik uspešnega razvoja potencialov je tudi stopnja identificirane socialne vključenosti, še posebej zaradi določanja in priprave učinkovitih usmerjenih aktivnosti, intervencij in strategij za podpiranje in razvijanje socialnih spretnosti in kompetenc ranljivih ciljnih skupin. Potrebno je intenzivirati spodbujanje neaktivnih oseb za vrnitev na trg dela. Učinkovite metode so tudi poglobljena individualna in skupinska obravnava, vključevanje v procese socialnega podjetništva. Prav tako je potrebno nadaljnje zaposlovanje v nevladnih organizacijah s poudarkom na večji stopnji profesionalizacije in vzpostavitve stalnega financiranja, kar bo izboljšalo kvaliteto programov in povečalo število zadovoljnih uporabnikov (nadaljevanje projekta Mrest).

Tudi staranje prebivalstva je proces, ki zahteva prilagajanje družbenih institucij. Strokovni razvoj in praksa sta pokazala, da so medgeneracijski centri v domačem kraju najbolj primerna oblika medgeneracijskega druženja.

Hkrati je to ozaveščanje otrok in mladih o sodobnih zdravstvenih in socialnih vprašanjih, promocija zdravega, perspektivnega, proaktivnega in odgovornega načina življenja. Večja kakovost institucionalne in izven institucionalne vzgoje ter usposabljanja omogoča mladim kvalitetno koriščenje prostega časa, konstruktivno socializacijo, razvijanje ustvarjalnosti in spodbujanje odgovornosti.

Pozabiti ne smemo ustvarjalnosti v skupnosti in družbenih iniciativ, ki temeljijo na uveljavljanju različnih interesov. Ljudje pri tem pogosto uporabljajo ustvarjalne metode v smislu skupnostne umetnosti, torej orodja, ki so sicer značilna tudi za politiko, aktivizem, raziskovanje in umetnostne prakse, s čimer se ustvarjajo pogoji za nastanek in razvoj kulturne in kreativne industrije. Hkrati kažejo perspektivo civilne družbe in pogoje za razvoj demokratične, odprte regije. Tovrstna industrija v zasavski regiji predstavlja ne le ekonomski in razvojni potencial, pač pa tudi urbano politiko razvoja ter socialno politiko.

Pomembno področje je razvoj preventivnih programov na področju zdravja, skrbi za prebivalstvo na primarnem in sekundarnem nivoju, s čimer bomo prebivalcem omogočili zdrav način življenja.

Na prednostno področje spada še razvoj človeških virov na področju zelenega gospodarstva, ustvarjanje novih programov in zelenih delovnih mest.

Poleg horizontalnih načel se projekti naslanjajo na razvoj storitvenih dejavnosti nevladnega sektorja, spodbujanje socialnega podjetništva in ustvarjanje novih delovnih mest. Projekti bodo prispevali k izmenjavi izkušenj, rezultatov in dobrih praks na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.

Specifični cilji

- Zagotavljanje kakovostne organizacije dela, delovnega okolja in storitev za prilaganje delavcev na spremembe na trgu dela.
- Izboljšanje kompetenc za zmanjšanje neskladij na trgu dela
- Večja vključenost v programe socialne vključenosti in aktivacije
- Izboljšanje dostopa do socialnih in zdravstvenih storitev ter podpora za prehod od institucionalnih k skupnostnim oblikam in storitvam nege in oskrbe
- Izboljšanje dostopnosti do preventivnih socialno zdravstvenih programov za krepitev zdravja in aktivnega življenja
- Povečanje obsega dejavnosti in zaposlitev v sektorju socialnega podjetništva
- Podpora kariernim/ poklicnim odločitvam posameznikov
- Usklajenost med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela
- Povečanje zaposljivosti
- Krepitev zmogljivosti in učinkovitosti okolja za ustvarjalno uporabo znanja
- Povečanje vključenosti v vseživljenjsko učenje
- Okrepljena zmogljivost NVO in socialnih partnerjev

Rezultati

- Večja vključenost oseb v programe socialne vključenosti in aktivacije
- Zagotavljanje kakovostne organizacije dela, delovnega okolja in storitev za prilaganje delavcev na spremembe na trgu dela.
- Zmanjšanje števila prejemnikov denarne socialne pomoči
- Hitrejši in celovitejši razvoj storitev na področju zdravstva
- Modernizirana izvajalska mreža na socialnem in zdravstvenem področju
- Zmanjšanje deleža prebivalcev z dejavniki tveganja za kronične bolezni in dvig zdravstvene pismenosti
- Večje število vključenih v aktiven in zdrav življenjski slog
- Ohranjanje obstoječih in vzpostavitev novih medgeneracijskih središč ter drugih storitev, ki se izvajajo v skupnosti
- Povečanje obsega dejavnosti in zaposlitev v socialnem podjetništvu
- Izboljšanje kompetenc in večja vključenost na področju vseživljenjskega učenja
- Povečana usposobljenost posameznikov za potrebe trga dela
- Izboljšan sistem svetovanja, vrednotenja in priznavanje neformalno in formalno pridobljenega znanja
- Povečana vloga NVO in število zaposlenih v njih

- Izboljšan socialni dialog
- Usklajenost med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela
- Povečanje zaposljivosti
- Zmanjšanje števila brezposelnih v regiji

Kazalniki rezultata

- Število zaposlenih in samozaposlenih mladih v roku šestih mesecev po zaključku izobraževanja ali usposabljanja
- Število posameznikov, ki so uspešno končali izobraževanje
- Število vključenih v nove modele usposabljanja
- Število podprtih socialnih podjetij
- Število z nepovratnimi sredstvi podprtih skupnih projektov (gospodarstvo, javni in nevladni sektor)
- Delež prihodkov NVO v strukturi bruto domačega proizvoda

Ukrepi

- 4.1.1. Ukrep 1 – Zasavje kot kulturna in kreativna družba
- 4.1.2. Ukrep 2 – Zaposlovanje
- 4.1.3. Ukrep 3 – Mladi
- 4.1.4. Ukrep 4 – Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine
- 4.1.5. Ukrep 5 – Skrb za zdravje prebivalstva
- 4.1.6. Ukrep 6 – Mednarodno sodelovanje na področju človeških virov
- 4.1.7. Ukrep 7 – Razvoj in spodbujanje vseživljenjskega učenja

4.3.1. Ukrep 1 – Zasavje kot kulturna in kreativna družba

Opredelitev in podroben opis ukrepa

V Zasavju ne obstajajo osnovne institucije, namenjene podpori kulturni in kreativni industrije (KKI). Te predstavljajo združitev sodobnih umetniških sektorjev s tradicionalnimi in pokrivajo široko ustvarjalnost, od obrti, uprizoritvenih in vizualnih umetnosti, kulturne dediščine, vključno z avdio-vizualnimi mediji, zabavno elektroniko, knjigo in tiskom. Kreativne industrije razumemo kot ključni dejavnik razvoja sodobne družbe. Njihov namen je spodbuditi uspešnost in konkurenčnost podjetij ob sočasnem vplivanju na dvig kakovosti življenja. Spodbujajo individualno ustvarjalnost, znanje in talente s potencialom za ustvarjanje dobička in novih delovnih mest ob uporabi razpoložljivih virov.

Zaradi nekoordiniranosti delovanja organizacij se njihove posamezne vloge prekrivajo, v nekaterih primerih njihovo poslanstvo in področje delovanja nista jasno opredeljena. KKI prispevajo k trajnostnemu razvoju predvsem s tem, da pomagajo ohranjati in razvijati kulturni kapital regije: vse vrste kulturnega premoženja, od tradicionalnih obredov do umetnin, artefaktov, stavb in prizorišč kulturne dediščine. Prav v tem je velika priložnost regije, ki ima bogato tradicijo in dediščino, svojevrstno kulturo, ob tem pa veliko zapuščenih industrijskih objektov.

Ker se tudi mnoge druge industrije opirajo na proizvodnjo vsebin za lastni razvoj, so do neke mere soodvisne s kreativnimi industrijami, zato je nujno medsebojno povezovanje kultura–izobraževanje, kultura–urbanizem, kultura–turizem ipd. Z razvojem KKI bomo ustvarjali platformo za povezovanje in ustvarjanje sinergij med gospodarstvom in javnimi ter nevladnimi organizacijami. Del gospodarstva je že prevzel prilagodljivost in sposobnost KKI, da ustvarjalno uporablja znanje, usvaja nove tehnologije in deluje z novimi poslovnimi modeli. Zato ima KKI širši družbeni pomen in vpliv na kakovost življenja, saj je lahko vpeta v upravljalne in načrtovalne strukture, ki se ukvarjajo z rešitvami za različne infrastrukture, z okoljsko občutljivimi projekti, vključevanjem skupin s posebnimi potrebami, projekti za zmanjšanje socialnih razlik med državljani itd.

Opozoriti moramo tudi na moč ustvarjalnosti v skupnosti in na družbene iniciative, ki ustvarjajo pogoje za nastanek in razvoj KKI, hkrati pa kažejo perspektivo civilne družbe in pogoje za razvoj demokratične, odprte

regije. Naša ambicija je, da bodo KKI predstavljale ne le ekonomski in razvojni potencial, pač pa tudi urbano politiko razvoja ter socialno politiko.

S kombinacijo različnih pristopov bomo ustvarjali pogoje za izkušensko učenje, ki bo pomagalo pri učinkovitem prenosu pridobljenega znanja v prakso. Posamezniki, ciljamo predvsem na mlade, bodo razvoj posameznih kompetenc dosegli z lastno aktivnostjo, stalnim treningom veščin, skrbjo za neprestan razvoj in ob pomoči ter spodbudi drugih udeležencev.

V sklopu navedenega ukrepa načrtujemo še krepitev pomena delovanja NVO in si prizadevamo za krepitev sodelovanja med javnim, gospodarskim in nevladnim sektorjem.

Nevladne organizacije so neprecenljivega pomena za sodobno družbo, saj je njihovo delovanje eden ključnih pogojev za uveljavljanje načel pluralnosti in demokracije, pa tudi za trajnostno naravnano družbeno razvoju, rast družbene blaginje, kakovosti življenja in socialne varnosti. V njih se uresničuje ustavna pravica do mirnega zbiranja in združevanja, svobode izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Hkrati je njihovo delovanje na področjih zaščite človekovih pravic, izobraževanja, varstva okolja in ohranjanja narave, socialnega in zdravstvenega varstva, znanosti, dobrotelčnosti, varstva potrošnikov, kulture, športa in še mnogih drugih izjemnega pomena za nadaljnjo demokratizacijo.

Zasavje želi postati aktivna regija, v kateri obstaja visoka stopnja razvojnega konsenza, hkrati pa je nad tem razvojem vzpostavljen ustrezen nadzor. Razvojnne dileme bo reševala na temelju organizacijskega in političnega pluralizma, gospodarski razvoj bo kombinirala cilj s socialno kohezivnostjo in kulturno prosperiteto. Enakopraven dialog med enakopravnimi partnerji je predpostavka uspešnega strateškega procesa, zato morajo v njem sodelovati kompetentni akterji, kamor sodijo tudi civilno-družbeni igralci. Vplivne, povezane in prepoznavne NVO, trajnostni razvoj zmogljivosti in razvoj podpornega okolja za NVO so prioritete razvojne naloge.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Projektni management
- Usposabljanja in svetovanja
- Priprava in izvedba dogodkov
- Promocija in krepitev sodelovanja na ravni javno-zasebno
- Monitoring in evalvacija
- Aktivno vključevanje nevladnega sektorja v delovanje regije
- Delovanje mreže NVO zasavske regije
- Vključevanje predstavnikov NVO v regionalni razvojni svet
- Izgradnja infrastrukture za NVO zasavske regije in vzpostavitev socialnega regijskega inkubatorja
- Financiranje nevladnega sektorja v regiji (trajnostno financiranje, časovna banka, sklad za financiranje projektov socialnega podjetništva ipd.)

Časovni načrt za izvedbo

2014-2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Za izvedbo predlaganega ukrepa predvidevamo 14,2 mio € (združevanje sredstev s strani različnih finančnih inštitucij, zasebni viri financiranja in predvsem evropski skladi ESRR, ESS ...)

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število zaposlenih in samozaposlenih med mladimi in ranljivimi ciljnim skupinami, še posebej tistih s statusom samostojnega kulturnega delavca (+60),
  - Število posameznikov, ki so uspešno končali izobraževanje (+200)
  - Število podprtih struktur, ki izvajajo podpirne aktivnosti za NVO in imajo 6 mesecev po izhodu vsaj 1 zaposlenega (1)
- (Viri spremljanja kazalnikov: AJPES, RCR, partnerji v projektu, socialna podjetja in ostali deležniki projekta)

Ostale predvidene aktivnosti in projekti ukrepa

4.3.1.1. Projekt 1 – Ustanovitev regijskega kreativnega grozda

V okviru ustanovitve regijskega kreativnega grozda bomo ustvarjalce kreativnih industrij povezali z gospodarskimi družbami. Povezave na osnovi interdisciplinarnih razvojnih procesov bodo omogočile dvig konkurenčnosti gospodarstva v regiji. Prepoznavanje vloge kreativnih industrij kot bistvenega elementa povečanja konkurenčnosti gospodarstva se bo kazalo z večjo prepoznavnostjo gospodarskih družb, njihovih blagovnih znamk, izdelkov in storitev na trgu, z uporabo kreativnosti kot strateške sestavine, raziskovanjem potreb trga, razvojem novih tehnologij in materialov, s kreativnim in kvalitetnim upravljanjem okolja in z zviševanjem gospodarske, uporabne in vizualne kakovosti prostora.

Uresničitev projektnega predloga bo prispevala k dvigu ravni splošne in strokovne izobrazbe na področjih kreativnih industrij, integraciji kreativnih industrij v poslovne procese gospodarskih družb in ustvarjanju pogojev za razvoj kreativnih industrij na vseh področjih.

4.3.1.2. Projekt 2 – MREST: Mreža NVO zasavske regije

Projekt Mrest – Mreža nevladnih organizacij Zasavja se bo izvajal na območju zasavske regije. Namenjen je krepitvi NVO in nevladnega sektorja v regiji in zagotavljanju podpornega okolja za NVO, da bi izboljšati njihovo delovanje na regionalni in lokalni ravni. Projekt bo zagotovil podporno okolje, sooblikoval bolj kakovostne in trajnostno naravnane javne politike, krepil usposobljenost NVO za izvajanje projektov in promoviral ter ozaveščal ožjo in širšo javnost o njihovi vlogi in pomenu ter ključnih.

Projekt bo omogočil izboljšanje strateškega položaja NVO v regiji in omogočil sinergijske učinke pri združevanju znanj, izmenjavi izkušenj, skupnih nastopih na razpisih, s čimer bodo NVO naredile kvalitativen premik v smeri hitrejšega lastnega razvoja.

4.3.2. Ukrep 2 – Zaposlovanje

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Višjo stopnjo zaposlenosti bomo dosegali z izvajanjem ukrepov aktivne politike zaposlovanja in drugih ukrepov, vključenih v RRP, saj bomo skladno s horizontalnim načelom vsak ukrep in projekt presojali tudi z vidika novih delovnih mest in zaposlitev. Zasavje beleži visoko stopnjo registrirane brezposelnosti, ki je v nekaterih mestih presegla kritično mejo. Problem prav tako predstavlja visoko število neregistriranih brezposelnih oseb, tako imenovanih neaktivnih brezposelnih. Ukrepom za dvig zaposlenosti in povečanje konkurenčnosti iskalcev dela je zato potrebno nameniti posebno pozornost, nenehno pa bo treba razvijati in izvajati še druge, kar je tudi eden ciljev strategije Evropa 2020 in na njej temelječih nacionalnih strateških dokumentov.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

Posebej nameravamo spodbujati zaposlovanje v okviru projekta Podjetno v svet podjetništva, kjer predlagamo, da se letno vanj vključi 60 mladih, kar pomeni 420 udeležencev v obdobju sedmih let. Tudi izvajanje ukrepov povečevanja konkurenčnosti za območje občin Trbovlje, Hrastnik in Radeče veže vsako aktivnost z ustvarjanjem novih delovnih mest in zaposlitev, enako velja tudi za druge projekte spodbujanja podjetništva.

Z razvojem turizma so bodo nova delovna mesta odprla tudi na področju storitvenih dejavnosti tako v mestih kot na podeželju.

Posebna pozornost bo namenjena čim hitrejši aktivaciji ključnih ranljivih ciljnih skupin na trgu dela, izvajali se bodo programi vseživljenjske karijerne orientacije, skrbeli bomo za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

V Zasavju bomo razvili poseben karierno-razvojni model. Karierna platforma za zaposlene bo omogočala večjo usklajenost med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela, vključevala model načrtovanja kompetenc in potreb po kadrih ter omogočala boljšo usposobljenost in aktivacijo iskalcev zaposlitve.

Časovni načrt za izvedbo

2015–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Izvedba posameznih programov ukrepa terja naslednja finančna sredstva:

- KPZ: 315.000 € (pilotni projekt za Slovenijo)
- VKO: približno 500.000 €

Predvideni viri financiranja: integralni proračun in ESS.

Prikaz kvantificiranih kazalnikov

- Število udeležencev v izobraževanju ali usposabljanju (5000)
- Število udeležencev, ki prejmejo ponudbo za zaposlitev, nadaljevalno izobraževanje, vajeništvo ali pripravništvo po zaključku sodelovanj (delež vključenih v izobraževanja ali usposabljanja),
- Število razvitih pripomočkov VKO (10)
- Delež zaposlenih, ki so uspešno zaključili usposabljanje, dokvalifikacijo specializacijo ali izvedli prekvalifikacije (300)

(Viri spremljanja kazalnikov: RCR, partnerji v projektu in ostali deležniki projekta, MDDSZ, SURS).

Ostale predvidene aktivnosti in projekti ukrepa

4.3.2.1. Projekt 1 – Karierna platforma za zaposlene

Karierna platforma za zaposlene je pilotni projekt s področja kadrovskega menedžmenta. Njegovi cilji so vzpostaviti sodoben model, ki bo omogočal prepoznavanje in analiziranje kratkoročnih/ srednjeročnih/ dolgoročnih napovedi na regionalnih trgih dela, razvoju temu ustreznih programov, ki odgovarjajo trgu dela ter okrepljenih vlaganjih v razvoj kariere ter izobraževanje / usposabljanje zaposlenih.

S projektom bomo vzpostavili celovit modularni sistem, ki bo na eni strani omogočal delodajalcem načrtovanje in napovedovanje dolgoročnejših potreb po kompetencah, na drugi strani pa zaposlenim pridobivanje kompetenc v najširšem smislu, vključno s tistimi za vodenje lastne kariere.

Namen projekta je razviti karierno platformo razvoja človeških virov v smislu prepoznavanja in spodbujanja pridobivanja kompetenc za trg dela, karijerne orientacije zaposlenih in njihovega usposabljanja in izobraževanja v skladu s potrebami gospodarstva. Tako se želimo približati podjetjem in njihovim specifičnim potrebam, omogočiti napovedovanje dolgoročnih potreb po specifičnih kompetencah zaposlenih v podjetju, zaposlene v teh podjetjih pa želimo pripraviti na dolgoročno vseživljenjsko karierno orientacijo in zavedanje o pomenu lastnega vodenja in načrtovanja kariere.

Cilji projekta še posebej naslavlajo prioritetni vidik strategije Evropa 2020, to je vključujoče gospodarstvo, ki bo z visoko stopnjo zaposlenosti krepilo ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo. Zato so cilji visoka stopnja zaposlenosti, pomoč ljudem vseh starosti, da se pripravijo na spremembe in jih obvladujejo, modernizacija trga dela in sistemov socialne varnosti ter zagotovilo, da gospodarska rast koristi vsej EU.

Projekt vključuje ključne akterje na trgu dela, konzorcij sestavlja partnerstvo Gospodarske zbornice Slovenije, Zavoda RS za zaposlovanje, Fundacije Prizma Maribor in Regionalnega centra za razvoj Zagorje.

4.3.3. Ukrep 3 – Mladi

Oprelitev in podroben opis ukrepa

Slovenija se sooča z visoko stopnjo brezposelnosti mladih med 15 in 29 leti, zaradi česar je za obdobje 2014–2015 sprejela program Jamstvo za mlade. Ta je usmerjen k preventivnemu ukrepanju: vseživljenjska karierna orientacija na vseh ravneh izobraževanja in po njem, štipendiranje, napovedovanje potreb na trgu dela, razvijanje možnosti za razvoj praktičnega usposabljanja pri delodajalcih. Ukrepi na področja aktivne politike zaposlovanja bodo mladim omogočali podporo pri iskanju zaposlitve.

Prednostno področje je podpora mladim za vstop na trg dela, saj je stopnja registrirane brezposelnosti mladih v starosti med 15 in 29 leti v letu 2012 preseгла 20 odstotkov, štiri leta prej pa je bila pol nižja (10,4 %).

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal projekt

V ukrepu bomo opredelili projekte, ki so namenjeni spodbujanju zaposlovanje mladih, vključno s prvimi zaposlitvami in pripravništvu, povezovanjem šolajoče se mladine s potencialnimi delodajalci, ki bodo spodbujali izobraževanje in usposabljanje brezposelnih za večjo zaposljivost, medgeneracijskim prenosom znanj z izvajanjem mentorstva mladih, podjetništvom, informiranjem o možnostih na trgu dela ter spodbujanjem razvoja vseživljenjske karierni orientacije za šolajočo mladino, spodbujanjem in razvijanjem aktivnega državljanstva, novimi oblikami zaposlovanja in samozaposlovanja (npr. v okviru trajnostnih skupnosti, z nadaljevanjem projekta PVSP, s samooskrbnimi projekti, z izkoriščanjem naravnih potencialov za dodano vrednost na podeželju, preko mladinskega dela), podpiranjem razvoja specializiranih storitev institucij na trgu dela za mlade. Projekti bodo prispevali k izmenjavi izkušenj, rezultatov in dobrih praks na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni, zastopali bodo interese mladih, programa PUM, interesnih organizacij mladih in mladinskih centrov.

Na pobudo Gimnazije in ekonomske srednje šole Trbovlje (GESŠ) se želimo vključiti v projekt mladinskega raziskovalnega dela. Projekt, ki ga organizira Zveza za tehnično kulturo Slovenije (ZOTKS), želi pri mladih spodbuditi raziskovalni duh, kreativnost in ustvarjalnost. Projekt vodi od ideje do projekta in zahteva podporo in sodelovanje regije in njenih ključnih deležnikov. ZOTKS vsako leto organizira državno srečanje mladih raziskovalcev Slovenije, kjer sodelujejo učenci in dijaki, ki s svojimi raziskovalnimi nalogami in inovativnimi projekti prepričajo ocenjevalce na regijskem srečanju. GESŠ namerava prevzeti vodenje in izvajanje projekta, pri čemer potrebuje podporo in sodelovanje vseh zasavskih osnovnih in srednjih šol, lokalnih skupnosti, gospodarstva, regionalnih razvojnih institucij, nevladnih organizacij in drugih interesnih skupin. Za izvedbo projekta na regijski ravni bo potrebno ustanoviti skupino predstavnikov vključenih institucij, ki bo pripravila načrt organizacije in izvedbe tekmovanja.

Hkrati se GESŠ močno zavzema za razvoj neformalnega izobraževanja kot odgovor na pesimizem mladih in slabe pogoje za delo in življenje v Zasavju. V sodelovanju s sodelavci Delavskega doma Trbovlje pripravlja program s področja novomedijske kulture, ki bi spodbujal k ustvarjalnosti, povezovanju idej, ustvarjanju izdelkov prihodnosti. Dajal bi široko splošno izobrazbo, hkrati pa omogočal razvoj kompetenc in spretnosti, usmerjenih v povezovanje znanja in kulture ter ustvarjanje konkretnih rešitev in izdelkov. Posamezniki, ki bi končali omenjeni program, bi bili zaposljivi v širokem spektru dejavnosti, saj bi imeli znanja, kako preiti od ideje do izvedbe in trženja.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

Izvedba posameznih programov ukrepa terja naslednja finančna sredstva:

- Podjetno v svet podjetništva: 34.705.964 € za celotno Slovenijo, od tega 4,5 mio € za Zasavje
- Štipendijska shema: 1,6 mio €
- PUM: približno 840.000 €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število mladih udeležencev, ki končajo ukrep, ki ga podpira pobuda za zaposlovanje mladih (270)
- Delež udeležencev, vključenih v izobraževanje, usposabljanje, vajeništvo ali pripravništvo šest mesecev po zaključku programa (40 %)

- Delež udeležencev, ki se zaposlijo v šestih mesecih po zaključku programa (40 %) (Viri spremljanja kazalnikov: RCR, partnerji v projektu in ostali deležniki projekta).

Ostale predvidene aktivnosti in projekti ukrepa

4.3.3.1. Projekt 1 – Podjetno v svet podjetništva (PVSP)

Projekt Podjetno v svet podjetništva (PVSP) je nadaljevanje in delna modifikacija operacije PVSP 2013 in PVSP 2014, ki sta se izvajala po vsej Sloveniji. Načrtujemo, da se bo operacija v vseh slovenskih regijah nadaljevala skozi vse obdobje, torej do leta 2020. V času krize, ko so se na trgu dela najbolj poslabšale razmere za mlade, sta se zelo povečali njihova brezposelnost in segmentacija na trgu dela. Projekt je nastal kot pomoč izobraženim brezposelnim mladim, ki vidijo izhod v samostojni podjetniški poti, za kar potrebujejo dodatna znanja, informacije, izkušnje, motivacijo.

Projekt je dosegel nadpovprečne rezultate pri spodbujanju samozaposlovanja oziroma zaposlovanja mladih, saj mladi pod ugodnimi pogoji nabirajo podjetniško znanje in imajo zagotovljeno strokovno mentorstvo. Med mladimi spodbuja podjetnost, zmanjšuje njihov odliv v druga središča, povečuje njihove izkušnje in znanja, da so po zaključku bistveno bolj konkurenčni na trgu dela.

Program bo namenjen mladim do 29 leta ne glede na stopnjo dosežene izobrazbe. Pričel se bo septembra 2015. V vsem obdobju ga bo obiskovalo 160 oseb iz Zasavja oziroma 1.920 mladih v vsej Sloveniji. Program je vključen tudi v shemo Jamstvo za mlade v RS, sofinancira se iz Evropskega socialnega sklada in MDDSZ.

4.3.3.2. Projekt 2: Štipendijske sheme

Enotne regijske štipendijske sheme (RŠS) so namenjene spodbujanju štipendiranja dijakov in študentov. Instrument temelji na partnerstvu med delodajalci, nosilci enotne štipendijske sheme in državo. Cilj takšnega posrednega sofinanciranja kadrovske štipendije je uskladitev razmerja med ponudbo in potrebami po kadrih, višanje ravni izobrazbene strukture, nižanje strukturne brezposelnosti, vračanje mladih iz univerzitetnih središč po končanem šolanju. Projekt spodbuja podjetja, da razvijajo kadrovske štipendiranje in dolgoročneje načrtujejo razvoj kadrov, ki bo skladen z njihovimi potrebami.

4.3.3.3. Projekt 3 – Projektno učenje za mlajše odrasle

Program Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM) je javno veljaven neformalni izobraževalni program, namenjen mladim odraslim v starosti od 15 do 25 let (osipnikom). Program se izvaja v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) in v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje. Delno je financiran iz sredstev Evropskega socialnega sklada. Program se izvaja v obliki projektnega učenja in temelji na odprtem kurikulumu, prilagojenem potrebam posameznih skupin. Glavni namen programa je spodbuditi osipnike za nadaljevanje opuščene, nedokončane šolanje ali za iskanje zaposlitve, s čimer se preprečuje socialna osamitev mladih neprivilegiranih skupin.

4.3.4. Ukrep 4 – Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine

Opredelitev in podroben opis ukrepa ter predvidene aktivnosti

Razviti preventivni programi zagotavljanja ustrezne ravni socialne varnosti posameznikom in družinam bodo usmerjeni v povečanje socialne vključenosti in zmanjševanje tveganja revščine (npr. kulturni programi za boljšo socialno vključenost).

Pomembno področje je tudi povezovanje akterjev na trgu dela in lokalnih skupnosti za povečanje učinkovitosti in kakovosti dela, učinkovitejše povezovanje z institucijami na področju socialnega varstva, odpravljanje arhitektonskih in drugih ovir za invalide in starostnike, sofinanciranje izobraževanja prostovoljcev. V Sloveniji nimamo razvitega sistema, ki bi celostno obravnaval problematiko socialno ogroženih in ranljivih skupin, zato si bomo na regionalnem nivoju, tudi s povezovanjem relevantnih lokalnih institucij, prizadevali za razvoj in vzpostavitev celostnega modela socialne aktivacije.

Pozornost bomo namenjali zlasti invalidom in osebam s posebnimi potrebami. Prizadevamo si za razvoj skupnih regijskih projektov, ki bodo spodbujali socialno vključenost invalidov, razvoj invalidskih podjetij in zaposlovanje invalidov, urejanje infrastrukture po meri invalidov in poudarjali pomen zgodnje obravnave otrok s posebnimi potrebami, motnjami v razvoju ali otrok invalidov.

Posebna skrb bo namenjena preživljanju starosti doma, nudenju pomoči na domu in drugim storitvam za starostnike. Storitve v domovih za starejših bodo ob cenovni vzdržnosti sledile sodobnim standardom.

Časovni termin izvedbe

2015 – 2020

Okvirno finančno ovrednotenje

Izvedba posameznih programov bo terjala naslednja finančna sredstva:

- Varstveno delovni center Zagorje (VDC): približno 450.000 €
- Dom upokojencev Franca Salamona (DUFSS): 2,8 mio €
- Drugo: 1 mio €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov

- Delež oseb iz ranljivih skupin, vključenih v iskanje zaposlitve, izobraževanje/usposabljanje, pridobivanje kvalifikacij ali zaposlitev ob izhodu (25 %)
- Število vzpostavljenih in podprtih medgeneracijskih središč (1)

(Viri spremljanja kazalnikov: RCR, občine, centri za socialno delo, VDC, zdravstveni domovi ...)

Ostale predvidene aktivnosti in projekti ukrepa

4.3.4.1. Projekt 1 – Razvojno usmerjeni projekti za ranljive ciljne skupine (mladi brezposelni, brezposelni, starejši)

Povezovanje društev na področju socialnega in zdravstvenega varstva ter skrbi za ranljive ciljne skupine je nujno, ker se dejavnosti pogosto podvajajo, viri pa so omejeni. Spodbujali bomo skupne projekte in akcije več društev, ki prispevajo k reševanju socialnih stisk, izboljšanju socialne varnosti in kakovosti življenja šibkejših skupin.

V primeru sofinanciranja ali drugega partnersko-finančnega modela bodo lokalne skupnosti pristopile k vzpostavitvi pilotnega projekta izgradnje sodobno zasnovanih in cenovno dostopnih energetske učinkovitih objektov s stanovanji, posebej prilagojenimi mladim družinam.

Kazalnik:

- delež oseb iz ranljivih ciljnih skupin, vključenih v razvojne programe (25 %)

4.3.4.2. Projekt 2 – Razvojno usmerjeni projekti v podporo starejših in invalidov na domu in izven doma

Občina Hrastnik kot nosilka certifikata Občina po meri invalidov in pobudnica razvojno usmerjenih projektov podpore invalidov na regionalnem nivoju želi nadaljevati in nadgrajevati izvajanje akcijskega programa za neodvisno življenje invalidov. Nosilki tega certifikata sta tudi občini Trbovlje in Zagorje ob Savi, ki si prav tako prizadevata za razvoj podpornih programov, kot so rehabilitacijski programi, dostopnost infrastrukture in objektov za invalide, izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter invalidov, zaposlovanje invalidov, spodbujanje aktivacije in socialne vključenosti invalidov ter udeleževanja na ljubiteljskih področjih. Ključna je zgodnja obravnava otrok s posebnimi potrebami in invalidov, saj je od preventivnih ukrepov v veliki meri odvisna njihova kakovost življenja in neodvisnost. Spodbujamo celostno obravnavo problematike z vključevanjem invalidskih organizacij, podjetij, društev in drugih interesnih skupin.

Nadaljuje se podpora regijskemu projektu Starejši za starejše, ki se bo pri izvajanju vzajemne pomoči starejšim postopno širil še na druga društva.

S povečevanjem deleža institucionalnega varstva starejših bo naraščala potreba po pomoči in oskrbi na domu, čemur bodo sledile vse zasavske občine; spodbujale bodo programe prostovoljstva in nudenja pomoči starejšim.

Obstoječi dom starejših v Hrastniku ne zadošča standardom, zato bo potrebno preučiti izvedbo in financiranje novega objekta vključno z oskrbovanimi stanovanji. Občina Hrastnik trenutno ne zagotavlja stanovanjskih enot za osebe s posebnimi potrebami, zato bo potrebno iskati možnosti za vzpostavitev vsaj ene bivalne enote do leta 2020.

Tudi Dom upokojencev Franc Salamon Trbovlje (DUFSS) ne zadošča standardom in normativom, zato bo potrebno poleg njega urediti enoto s podstandardnimi sobami, tam bodo zagotovljena tudi oskrbovana stanovanja. Potrebna je obnova pralnice, saj jo bo treba prostorsko povečati zaradi širitve storitev pranja za trg in opraviti energetske sanacije z novo pralno tehnologijo.

DUFSS načrtuje vzpostavitev medgeneracijskega središča, katerega cilji so:

- vključevanje mlade, srednje in tretje generacije,
- komplementarno dopolnjevanje in preseganje napetosti med posamezniki, skupinami, organizacijami in programi vseh treh generacij
- vodenje preko strokovne službe, ki je specializirana za organizacijo medgeneracijske socialne mreže v skupnosti, pri čemer je pomembno partnersko sodelovanje politike, civilne sfere in stroke,
- nudenje široke palete dejavnosti storitev za vse starostnike.

Kazalnik:

- delež oseb iz ranljivih ciljnih skupin, vključenih v razvojne programe (25 %)

4.3.4.3. Projekt 3 – Bivalna kmetija VDC Zagorje ob Savi

Evropska strokovna skupina za prehod iz institucionalne oskrbe na oskrbo v skupnosti (The European Expert Group on the Transition from Institutional to Community Based Care, 2012) poudarja nujnost deinstitucionalizacije pri skrbi za ljudi, potrebne dolgotrajne oskrbe, kamor sodijo tudi odrasli s posebnimi potrebami, uporabniki VDC Zagorje ob Savi. V skladu z evropskimi smernicami je bila leta 2013 sprejeta resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020, v kateri se poudarja pomen prehoda institucionalnega varstva na skupnostne oblike oskrbe. Projekt bivalne kmetije VDC Zagorje ob Savi pomeni uresničevanje evropskih in slovenskih smernic na področju socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva ter strateških usmeritev zasavskega VDC-ja.

Uresničitev projekta bivalne kmetije (skupnostne oblike bivanja) za odrasle osebe s posebnimi potrebami bi poleg bivanja uporabnikov (nadomeščanje doma) omogočala socialno vključevanje, medsektorsko povezovanje, nove zaposlitve in aktivnosti v zelenem programu.

Kmetija bi bila namenjena različnim interesnim skupinam (vrtcem, šolam, domom upokojencev, društvom, podjetjem, družinam, brezposelnim ...), saj bi nudila možnosti za igro, piknike, učenje, naravoslovne dneve, promocijo zdravja, usposabljanje, izmenjavo dobrih praks in izvajanje različnih športno-družabnih aktivnosti. S tem bi se zagotavljala integracija oseb s posebnimi potrebami v družbo, širitev njihove socialne mreže in podiranje stereotipov o drugačnosti.

Kmetija naj bi bila locirana na podeželju, a v bližini mesta Zagorje ob Savi, kjer se izvaja dnevno varstvo za osebe s posebnimi potrebami. Dostopna bi morala biti z javnimi prevoznimi sredstvi, kar bi stanovalcem kmetije omogočilo samostojno obiskovanje dnevnega varstva, lažje bi bila dosegljiva za zaposlene in obiskovalce.

4.3.5. Ukrep 5 – Skrb za zdravje prebivalstva

Opredelitev in podroben opis ukrepa ter predvidenih aktivnosti

Aktivnosti, ki izhajajo iz ugotovitev in priporočil projekta Zdravje za Zasavje, so bile doslej le delno uresničene, zato se bodo nadaljevale. Ustanovljen je bil regijski odbor za okolje in zdravje, delno ali sploh ne pa so bile izpeljane naloge na področju vzpostavitve mreže aktivnih udeležencev za izboljšanje kvalitete zdravja in življenja, oblikovanja zdravstveno-ekološke baze in katastra onesnaževalcev v Zasavju, spodbujanja podjetij pri uvajanju programov, ki varujejo in krepijo zdravje zaposlenih. Vlada RS naj te vključi med prednostne naloge za izboljšanje kakovosti zdravja in življenja v Zasavju.

Kontinuirano je potrebno spremljati (Zasavsko zdravniško društvo) zdravje otrok, prevalence in incidence bolezni, ki so indikator preteklih in sedanjih onesnaženj. Podpreti je treba preučevanje vpliva onesnažil na zdravje prebivalcev Zasavja in spremljati ter odpravljati škodljive emisije.

Drugi del ukrepa se nanaša na razvoj in nadaljnji obstoj Splošne bolnice Trbovlje (SBT). Ta načrtuje širitev dejavnosti (izgradnja urgentnega centra s heliportom, energetska sanacija, požarna sanacija, posodobitev nekaterih oddelkov in ureditev oddelkov za izvajanje onkologije in magnetne resonance), za kar bodo potrebne investicije v višini okrog deset milijonov evrov.

Vendar pa delovanje urgentnega centra pri SBT ne sme poslabšati dostopnosti občanov treh zasavskih občin do nujne medicinske pomoči. Sedanja pokritost terena z zdravniškimi ekipami zaradi delovanja urgentnega centra ne sme biti okrnjena, za kar je potrebno zagotoviti ustrezen kader in dodatna finančna sredstva. Sistem nujne medicinske pomoči v Zasavju mora ostati sodoben, evropski, potrebe bolnikov morajo biti postavljene v središče, hkrati pa sistem ne sme predstavljati dodatna tveganja izvajalcem nujne medicinske pomoči.

Priporočila evropskih politik usmerjajo aktivnosti k preventivnim in promocijskim ukrepom, zlasti na področju preprečevanja in zgodnjega odkrivanja kroničnih bolezni, k spodbujanju aktivnega in zdravega življenjskega sloga v celotnem življenjskem obdobju, ozaveščanju o prilagoditvi bivanjskih pogojev, pri čemer morajo aktivnosti

temeljiti na dokazano učinkovitih konceptih in primerih dobrih praks, interdisciplinarnih pristopih in lokalnih partnerstvih, ki vključujejo uporabnike.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje

približno 7 milijonov €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov:

- Število podprtih zdravstvenih ustanov (1)
- Število oskrbovanih bolnikov

(Viri spremljanja kazalnikov: SBT, SURS)

Ostale predvidene aktivnosti in projekti ukrepa

4.3.5.1. Projekt 1 – Skrb za zdravje v Zasavju na primarni, sekundarni in terciarni ravni

Projekt obsega razvoj in upravljanje varnih in kakovostnih zdravstvenih storitev za uporabnike, preprečevanje obolenosti in ohranjanje zdravja (zdravstvena vzgoja, preventiva) ter samo zdravljenje občanov, kar je v predpisih opredeljeno kot opravljanje zdravstvene dejavnosti na sekundarni ravni in delno v primarni dejavnosti z upoštevanjem sodobnih terapevtskih in diagnostičnih postopkov. SBT bo zdravstveno dejavnost opravljala za občane Zasavja in tudi širše skupnosti, za celovito zadovoljevanje potreb občanov se bo povezovala z zdravstvenimi zavodi na primarnem, sekundarnem in terciarnem nivoju.

4.3.6. Ukrep 6 – Mednarodno sodelovanje

Oprelitev in podroben opis ukrepa ter opis predvidenih aktivnosti

Mednarodno sodelovanje temelji na direktivah EU, strateških dokumentih in agendah s posebnim poudarkom na programu Horizont 2020. Usmerjeno je predvsem na področje okolja, zdravja, podjetništva (vključno s socialnim podjetništvom in KKI), človeških virov, turizma in na druga prioriteta področja regije.

Mednarodno sodelovanje znotraj EU in izven nje ponuja možnost seznanjanja s primeri dobrih praks na različnih področjih, predvsem tistih, kjer smo v razvojnem zaostanku. K temu nas napotujejo tudi usmeritve EU, ki spodbuja sodelovanje in razvoj novih pristopov pri izobraževanju, usposabljanju, gospodarskem in znanstvenem sodelovanju.

Zasavje ima v tej finančni perspektivi novo priložnost, saj je dobilo dostop do čezmejnih programov z Avstrijo in Hrvaško.

Časovni načrt za izvedbo

2015–2020

Okvirno finančno ovrednotenje

5 milijonov €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- število prenesenih dobrih praks iz tujine (2)
- število prenesenih modelov iz tujine (2)
- povečanje števila odobrenih mednarodnih projektov (7)

4.3.7. Ukrep 7 – Razvoj in spodbujanje vseživljenjskega učenja

Utemeljitev in podroben opis ukrepa

Današnja družba temelji na znanju, ki je nujna konkurenčna kompetenca in hkrati vrednota posameznika. V družbi hitrih sprememb in tehnološkega napredka ne zadošča le znanje, ki si ga pridobimo v času odraščanja, družba zahteva od posameznikov inovativnost, ustvarjalnost in hitro odzivnost, zato je vseživljenjsko učenje prepoznano kot pomemben instrument za osebni in profesionalni razvoj posameznika.

Zasavje se bo tako Slovenija pri zagotavljanju enake dostopnosti vseživljenjskega učenja soočilo z izzivi izboljšanja dostopnosti za starejše, manj usposobljene oziroma nižje izobražene osebe, z zagotavljanjem ustrežnejših kompetenc zaposlenih, s čimer se bodo zmanjšala neskladja na trgu dela, in s spodbujanjem prožnejših oblik učenja, izboljšane poklicnega usmerjanja in karierni orientacije, kar bo okrepilo kompetence pri izobraževanju za potrebe trga dela in družbe.

V okviru ukrepa bodo podprte aktivnosti, ki se bodo osredotočale na izvajanje programov izobraževanja in usposabljanja za dvig splošnih in poklicnih kompetenc za potrebe trga dela in dvig izobrazbene ravni, programov ugotavljanja in priznavanja neformalnih in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in veščin ter programov za digitalno opismenjevanje in krepitev kompetenc s področja informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Časovni načrt za izvedbo

2015–2020

Okvirno finančno ovrednotenje

Približno 1,2 milijona € za dejavnosti centra za vseživljenjsko učenje in medgeneracijskega povezovanja

Prikaz kvantificiranih kazalnikov

- Delež udeležencev, ki so uspešno zaključili program za pridobitev kompetenc (98 %)
- Delež udeležencev, ki so uspešno zaključili izvedena svetovanja (75 %)

Ostale aktivnosti in projekti ukrepa

4.3.7.1. Regijski medgeneracijski center vseživljenjskega učenja in povezovanja

Medgeneracijski center je stičišče generacij, usmerjen je v izvajanje raznoterih programov in aktivnosti, primernih za vse generacije.

Dolgoročno gre za model povezovanja ključnih nosilcev raznovrstnih dejavnosti od informiranja, svetovanja, vseživljenjskega učenja in organiziranega samostojnega učenja do aktivnega preživljanja prostega časa in različnih oblik druženja in delitve znanj in kompetenc med udeleženci.

Center bo nudil podporo pri razvoju in usvajanju spretnosti in znanj, ki jih aktivni posameznik potrebuje za učinkovito vključevanje v družbo in trg dela. V programih vseživljenjskega učenja bodo udeleženci izboljšali splošne, poklicne in digitalne kompetence. Ob neformalnih oblikah izobraževanja in usposabljanja bo velik

poudarek dan možnostim srečevanja in sproščenega preživljanja prostega časa v rekreativnih, kreativnih in drugih aktivnostih.

4.4. Okolje, zdravje, prostor in infrastruktura

Opis

Glavna prioriteta Zasavja v prihodnjem programskem obdobju je izboljšanje vseh elementov okolja in prostora. Kakovostno okolje predstavlja velik razvojni potencial, je osnova za zdravje prebivalcev in zagotovi, da se mladi in izobraženi ne bodo izseljevali iz regije.

Z izvajanjem ukrepov na področju infrastrukture, učinkovite rabe energije (URE), povečanja obnovljivih virov energije (OVE) in spodbujanja trajnostne mobilnosti se bo v zmanjšala onesnaženost zraka in vode, manj bo drugih negativnih vplivov na okolje, zaradi česar se bo izboljšalo zdravje prebivalcev.

Glavna usmeritev za zagotavljanje izboljšanja zunanjega zraka bo spodbujanje gospodinjstev, gospodarskih družb in ustanov za priklope na zemeljski in sisteme daljinskega ogrevanja v mestnih jedrih. Namen je varovanje okolja, izboljšanje kakovosti bivanja in odgovorno upravljanje s prostorom, naloge pa:

- izboljšanje dostopnosti v regiji in navzven, zagotavljanje pogojev za rabo trajnostnih oblik mobilnosti, s čimer se bosta izboljšala kakovost bivanja in varovanja okolja,
- zagotavljanje ustreznih vodnih virov, potrebne infrastrukture in obvladovanja tokov odpadnih voda in odpadkov,
- povečanje zanesljivosti oskrbe z energijo in energetskimi storitvami, učinkovitejša raba energije in večanje deleža OVE,
- izboljšanje pogojev bivanja in delovanja na ogroženih območjih, sanacija in revitalizacija degradiranih območij,
- celovito načrtovanje in upravljanje prostora ter zagotavljanje trajnostnega razvoja na varovanih in drugih območjih,
- celovitejše in bolj trajnostno načrtovanje in upravljanje s prostorom.

Telekomunikacijska infrastruktura

Dostopna širokopasovna infrastruktura v urbanih in ruralnih območjih omogoča enakomeren razvoj, zmanjšuje digitalno ločnico in povečuje vključenost v sodobne družbene tokove. Internet je strateški instrument za povečanje produktivnosti, za oblikovanje inovativnih poslovnih modelov, izdelkov in storitev, za bolj učinkovito učenje, večjo možnost zaposlitve in dostopa do informacij, javnih storitev, svobodnega izražanja, za sodelovanje v javnem življenju in na področju odnosov s prijatelji in v družini. Enake učinke ima za razvoj gospodarstva, javnega sektorja in civilne družbe.

Nadaljnja izgradnja in širitev širokopasovnih omrežij elektronskih komunikacij bo omogočila enakomerni regionalni razvoj ter ohranjanje in ustvarjanje spodbudnega okolja za razvoj malih in srednjih podjetij.

Cilji prioritete

Cilj te razvojne prioritete je izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev Zasavja s celovitejšimi ukrepi varovanja okolja in upravljanja prostora, zagotavljanje zdravja, zanesljiva oskrba z energijo in energetske storitve z učinkovitejšo rabo energije ter večanjem deleža OVE.

Specifični cilji

- Dostop do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev na območjih, kjer širokopasovna infrastruktura še ni zgrajena in ni tržnega interesa za njeno gradnjo
- Povečanje učinkovitosti rabe energije v javnem sektorju in v gospodinjstvih
- Povečanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi energije
- Povečanje izkoriščenosti in učinkovitosti energetskih sistemov

- Razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje kakovosti zraka v mestih
- Zmanjšanje količin odpadkov
- Višja kakovost oskrbe s pitno vodo
- Zmanjševanje emisij v vode zaradi odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda
- Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja vseh elementov v okolju
- Zmanjšanje degradiranih površin v mestih
- Boljša kakovost zraka v mestnem okolju
- Urbana prenova in regeneracija mestnega prostora
- Izboljšanje dostopnosti
- Trajnostna mobilnost
- Energetska in snovna učinkovitost
- Ohranitev naravne in kulturne dediščine

Rezultati

- Prihranek končne energije v stavbah javnega sektorja
- Prihranki končne energije v gospodinjstvih
- Izboljšano okolje, zdravje, prostor in infrastruktura
- Boljša povezanost urbanih območij z njihovim zaledjem
- Izboljšana kakovost življenjskega prostora v urbanih območjih
- Izboljšanje prometne varnosti
- Širokopasovna omrežja na območjih, kjer operaterji ne zagotavljajo dostopa do teh storitev

Kazalniki rezultata

- Letna poraba energije v stavbah javnega sektorja (– 5 %)
- Letni prihranki energije v gospodinjstvih (– 1 %)
- Delež rabe bruto končne energije iz OVE pri oskrbi s toploto (– 1,5 %)
- Delež rabe bruto končne energije iz OVE v porabi električne energije (– 1,5 %)
- Delež priključenih uporabnikov na napredne merilne sisteme (– 2 %)
- Delež potniških kilometrov v železniškem prevozu od kopenskega prevoza (+ 2 %)
- Delež potniških kilometrov v avtobusnem prevozu od kopenskega prevoza (+ 2 %)
- Emisije CO₂ iz osebnega avtomobilskega prometa (– 1 %)
- Penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s (+ 3 %)
- Število gospodinjstev, ki imajo širokopasovno povezavo (+ 5 %)

Ukrepi

- 4.3.1. Ukrep 1 – Izboljšanje kakovosti zraka v Zasavju
- 4.3.2. Ukrep 2 – Prometna infrastruktura – nove investicije
- 4.3.3. Ukrep 3 – Dokončna sanacija površin RTH
- 4.3.4. Ukrep 4 – Ravnanje z odpadki
- 4.3.5. Ukrep 5 – Sanacija stavb, racionalna raba, zeleni koncept
- 4.3.6. Ukrep 6 – Varovana območja (območja Natura 2000 in zavarovana območja)
- 4.3.7. Ukrep 7 – Vode, čistilne naprave, sekundarni razvodi
- 4.3.8. Ukrep 8 – Trajnostna mobilnost

4.4.1. Ukrep 1 – Izboljšanje kakovosti zraka v Zasavju

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Po predhodni obravnavi na občinskih svetih zasavskih občin je Vlada RS 18. 12. 2013 sprejela Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja. Na tej podlagi bodo občine v Zasavju sprejele programe ukrepov, ki se bodo izvajali na področju prometa, gospodarstva in infrastrukture. Njihovi nosilci so država, občine, podjetja in posamezniki za obdobje do leta 2016. Za izvedbo si bomo prizadevali dobiti čim večje sofinanciranje državnega proračuna in sredstev EU. Povzetek ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka v Zasavju:

Aktivnosti na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

- Povečevanje odjema in širitev sistemov za daljinsko ogrevanje. Občine bodo pripravile načrt razvoja daljinskega ogrevanja in tega v svojih aktih opredelile kot prednostno. Skupaj z državo bodo zagotovile sredstva za spodbudne subvencije za instalacijo toplotnih postaj in podpostaj.
- Identifikacija možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh. Priključevanje objektov na plinovodno omrežje. Občine bodo v svojih aktih določile območja, na katerih se bo kot prednostno določilo ogrevanje z zemeljskim plinom (kjer ni možno daljinsko ogrevanje ali mikro sistemi DOLB).

Aktivnosti na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev

- Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami. V okviru razpisov Eko sklada za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso in toplotnih črpalk bodo na voljo dodatna sredstva države in občin, ki pa jih ne bo mogoče dobiti za območja, kjer je v občinskih aktih predvideno daljinsko ogrevanje.
- Pilotni projekt svetovanja občanom za boljše delovanje kurilnih naprav. Opravljajo ga koncesionarji dimnikarske službe, vključuje pa pregled kakovosti in meritev vlažnosti lesne biomase, s čimer se bodo zmanjšali izpusti trdih delcev iz kurilnih naprav, povečala se bo njihova učinkovitost.
- Vgrajevanje avtomatske regulacije vleka dimnih plinov
- Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v mali kurilni napravi
- Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah
- Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah
- Izvajanje poostrelega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Horizontalni ukrepi

- Stalna novelacija lokalnih energetskega konceptov (LEK)
- Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb.
- Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Aktivnosti na področju prometa

- Zagotovitev parkiranja koles na avtobusnih/železniških postajališčih.
- Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta.
- Ureditev obstoječih postaj in postajališč JPP z vidika prometne varnosti in standardov kvalitete storitev (pločniki do avtobusnih postajališč, ureditev varnih dostopov).
- Trajnostna parkirna politika (brezplačna parkirišča na železniški postaji – »park&ride«).
- Urejanje JPP. Za povečevanje deleža JPP bo povečana frekvenca voženj mestnih avtobusov in prilagojen vozni red. Občine bodo dodatno uredile subvencioniranje šolskih, dijaških in upokojenskih letnih vozovnic ter preučile možnost uvedbe brezplačnega prevoza na železniško postajo ob prometnih konicah. Ob obnovi voznega parka se bo pospešeno izvajala zamenjava vozil z upoštevanjem evropskega emisijskega standarda (EEV), kar bo podprto s subvencijami Eko sklada in drugih virov.
- Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov ter promocija trajnostne mobilnosti
- Preusmeritev tovornega prometa na železnico
- Izboljšanje cestne infrastrukture. Država bo pospešila izgradnjo ceste DPN G2 108 Hrastnik–Zidani Most in v tretjo razvojno os vključila navezavo Trbovelj in Hrastnika na avtocesto (s predorom).

- Optimizacija zimskega posipanja in soljenja cest (občina, država).
- Čiščenje cestnih površin zaradi zmanjševanja resuspenzije delcev (občina, država).
- Komunalna vozila – komunalna podjetja bodo v urbanih okoljih uporabljala novejša vozila.
- Spodbude za nakup električnih vozil (država in občina).
- Dodatni ukrepi po posameznih občinah (npr. ureditev območja umirjenega prometa in peš cone na ulici 1. junija v Trbovljah z uvedbo plačljivega parkiranja).

Aktivnosti na drugih področjih

- Izvajalci gospodarskih dejavnosti bodo skrbeli za:
  - uveljavitev sistema ravnanja z okoljem,
  - zmanjševanje ubežnih emisij,
  - spodbujanje najboljših razpoložljivih tehnologij z vidika okolja,
  - zmanjševanje prašenja pri transportu sipkega tovora,
  - zmanjševanje prašenja deponij, gradbišč in vozniških površin podjetij,
  - zaščita odprtih kamnolomov in površin z različnimi materiali.
- Zmanjševanje prašenja v peskokopih in kamnolomih (poostren nadzor)
- Izobraževanje in osveščanje:
  - vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka (ARSO in MOP),
  - izvajanje stalne medsektorske družbenoekonomske analize, ki je osnova za načrtovanje ukrepov (država),
  - izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka (MOP in občine).
- Zmanjševanje ognjemetov na območju občin.
- Ozelenitev odprtih površin, ki niso v uporabi (lastniki zemljišč zatravijo ali pogozdijo površine, ki so iz kakršnihkoli vzrokov odprte).
- Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte (občine).

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Aktivnosti povečevanje odjema in širitev sistemov za daljinsko ogrevanje
- Priključevanje objektov na plinovodno omrežje
- Dodatno spodbujanje zamenjave obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi
- Promocija OVE in URE za javne institucije, zasebne lastnike in gospodarstvo
- Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta
- Izvajanje aktivnosti za trajnostno mobilnost v regiji
- Aktivnosti za dodatne meritve in ocene onesnaženosti okolja z nanodelci
- Obveščanje prebivalstva o stanju okolja
- Preučevanje vpliva onesnažil na zdravje prebivalcev
- Spremljanje in odpravljanje škodljivih emisij
- Novelacija LEK v zasavskih občinah

Časovni načrt izvajanja aktivnosti ukrepa

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje

30 milijonov € EUR

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število novih objektov, priključenih na centralni sistem ogrevanja (200)
- Število novih priključkov na plinovodno omrežje (200)
- Število prebivalcev, ozaveščenih o URE in OVE (30.000)
- Izdelana strategija trajnostne mobilnosti za Zasavje. (1)
- Izdelane lokalne prometne strategije (3)

- Odstotek izvajanja načrtov za kakovost zunanjega zraka, ki so skladni z direktivo 2008/50/ES (100 %)

4.4.2. Ukrep 2 – Prometna infrastruktura – nove investicije

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Prometna dostopnost Zasavja do glavnih cestnih povezav je na vzhodni strani slaba in predstavlja velik razvojni deficit. Prizadevali si bomo za umestitev naložbe v izgradnjo glavne ceste G2-108 Hrastnik–Zidani Most, za katero je že izdelan in sprejet DPN. Zasavje si bo prizadevalo za izgradnjo trase 3. razvojne osi skozi regijo, vključno s predorsko povezavo med Trbovljami in Preboldom, ki bi imela velik strateški pomen. Učinkovit prometni sistem in dobre povezave z drugimi središči bodo Zasavju omogočile maksimalno izkoriščanje gospodarskih in socialnih priložnosti, kar bi ugodno vpliva na njegov razvoj, medtem ko sedanje pomanjkljive povezave prinašajo ekonomske in socialne razlike ter vrsto zamujenih, predvsem gospodarskih, priložnosti.

Prizadevanja bodo usmerjena tudi v obnovo državnih in lokalnih cest v regiji.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Posodobitev lokalne cestne infrastrukture v regiji
- Posodobitev cestne infrastrukture v državni lasti
- Izgradnja novih cest v regiji (priključek na 3. razvojno os, glavna cesta G2 Hrastnik–Zidani Most)
- Izgradnja in sanacija lokalnih cestnih povezav s pripadajočo infrastrukturo
- Ureditev javne razsvetljave
- Ureditev neprometne signalizacije
- Izgradnja mestnega letališča v Zagorju
- Izgradnja kolesarskih poti in pešpoti v urbanih območjih in na ruralnem območju s pripadajočo infrastrukturo

Projekti ukrepa

- **Sistem označevanja v zasavskih občinah**
Potrebno je izdelati projekt enotne neprometne signalizacije in označitve objektov po občinah ter hkrati zamenjati stare in neprimerne označitve.
- **Cestna povezava z avtocestnim križem**
Spodbujali bomo izgradnjo najbolj optimalne povezave regije do avtocestnega križa Slovenije, kjer je ena od možnosti tudi predor Trbovlje-Prebold.
- **3.razvojna os – druga varianta**
Prizadevali se bomo za priključek na 3. razvojno os na relaciji Trbovlje–Hrastnik–Zidani Most (izvedba »Y« priključka). Ureditev navedene cestne povezave predstavlja rekonstrukcijo državne glavne ceste G2 Hrastnik–Zidani Most.

Glavna cesta G2 108 – na odseku Šentjakob–Zidani Most

Kvalitetnejša državna cesta G2 108 (tako imenovana zasavska cesta) in pripadajoče cestno omrežje je nujno zaradi vsakodnevnih migracij, drugega osebnega in predvsem tovornega prometa. Za varno in hitro navezavo z ljubljanskim in posavskim območjem je potrebno urediti določene odseke in odpraviti številne nevarnosti (zožitve, nezavarovane brežine, vožnja skozi naselja, prečkanje železniške proge).

- **Ukrepi na regionalnih cestah**
  - Rekonstrukcija R1-221/1222 Hrastnik–Šmarjeta na odseku skozi center Dola. Rekonstrukcija odseka od pokopališča do Majcna je opredeljena v OPPN za središče Dola, ki je bil sprejet v letu 2008 in predstavlja prostorsko osnovo za naročilo projektne dokumentacije. Projekt je usklajen z DRSC, ki je zanj že izdelal DIIP. Namen projekta je izboljšati prometno pretočnost in predvsem izboljšati prometno varnost v središču Dola.

- Rekonstrukcija regionalne ceste R1 Trbovlje–Čeče Hrastnik na odseku Korbar–Rinaldo. To je zadnji odsek potreben rekonstrukcije na tej regionalni cesti v dolžini cca 600 m.
- umestitev investicije v krožišče Sušnik, ki predstavlja prometno najbolj obremenjeno točko v mestu, v kratkoročni plan. Obstoječe trikrako križišče pomeni presečišče regionalne ceste R1 221 odsek 1220 (km 0,000–0,050) v smeri proti mestu Trbovlje, ki se nadaljuje v smeri proti Zagorju kot R1 221 odsek 1219, in regionalne ceste R1 223 odsek 1229 v smeri proti mostu čez Savo. Navedeni odsek predstavlja tudi edino povezavo z glavno cesto G2–108 v smeri Ljubljana/ Hrastnik.
- umestitev investicije v krožišče na R1–221/1220 Bevško–Trbovlje (km 2,350–2,450) v kratkoročni plan. Na osnovi sprejetega OPPN Bolnišnica Trbovlje (2011) in s tem povezanih predvidenih cestnih povezav je potrebno, za zagotavljanje nemotenih interventnih prevozov (rešilna vozila), izvesti povezovalno mestno cesto, ki v naravi predstavlja cestno povezavo med R1-221/1220 Bevško–Trbovlje in Rudarsko cesto. Modernizacija pomeni tudi poseg na območju regionalne ceste: predvidena je umestitev krožišča. Izdelan je projekt idejne zasnove (IBT NG, Trbovlje, IDZ Povezava med Rudarsko cesto in cesto R1–221/1220 Bevško–Trbovlje, št. proj. 018/09–N–IDZ, avgust 2009).
- **Državne ceste skozi mesto Zagorje**
  - Rekonstrukcija državne ceste (Regionalna cesta R1–221 na relaciji od priključka na avtocesto Trojane do Bevškega-Sušnik.
  - Rekonstrukcija državne ceste R1–222 od semaforiziranega križišča do priključka G2–108.
  - Rekonstrukcija državne ceste R3-366: odsek od G2–108 do priključka na R3–665 (odsek Šklendrovec–Podkum–Sopota).
  - Rekonstrukcija državne ceste R2–415: odsek Eti Izlake–Kandrše.
  - Rekonstrukcija lokalne ceste LC Jesenovo–Vrhe.
  - Rekonstrukcija lokalne ceste LC Čemšenik–Šentgotard–Trojane.
  - Rekonstrukcija lokalne ceste LC–423390: Šklendrovec–Laze–Škofja Riža.
- **Državne ceste – povezave med občinami**
  - Izvedba avtobusnega postajališča na regionalni cesti R1–221/1219 Zagorje–Bevško (v km 3.350 do km 3.500) pri gostišču Polna luna (št. proj. 7547/302, izdelal IBT NG, mar. 2003).
  - Izvedba avtobusnega postajališča na regionalni cesti R1–221/1219 Zagorje–Bevško (v km 4.870 do km 4.950) pri odcepu za Zeleno travo (Drofenik).
  - Izvajanje večjih investicijsko-vzdrževalnih del in razreševanje problematike vzdrževanja regionalnih cest.
  - Cestna povezava med Trbovljami in Zagorjem preko prevala Slačnik R1–221/1219 predstavlja eno glavnih povezovalnih poti Trbovelj s Slovenijo. Temeljita obnova močno poškodovanega cestišča zamuja že vrsto let, vožnja po odseku (od km 3,200 do km 3,350 v smeri Zagorje–Trbovlje je zelo nevarna zaradi zglajenosti cestišča, številnih poškodb in neravnin na cestni površini in tudi slabega odvajanja meteornih vod.

Časovni načrt izvajanja aktivnosti ukrepa

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje

približno 30 milijonov €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- novo zgrajeni odseki cest (7 km)
- posodobljene ceste (15 km)

4.4.3. Ukrep 3 – Dokončna sanacija površin RTH

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Spremenjen srednjeročni program postopnega zapiranja RTH 2013–2018 (SSPPZRTH 13–18) predvideva nadaljevanje doslej uporabljenih načinov oziroma principov delovanja družbe RTH na vseh treh področjih postopnega zapiranja rudnika: zapiranje jam, ekološka in prostorska sanacija površin ter kadrovsko-socialno prestrukturiranje družbe RTH.

Pri realizaciji SSPPZRTH 13–18 bo RTH sledila usmeritvam lastnika in znotraj programskega obdobja dosegla tri temeljne cilje, ki so:

- dokončno zaprtje jam rudnika do konca leta 2015,
- sanacija degradiranih površin nad celotnim nekdanjim pridobivalnim območjem do konca leta 2018 in
- zagotovitev ustrezne socialne varnosti vsem presežnim delavcem družbe v obdobju 2013-2018.

Spremenjeni program tako ohranja cilje, ki so bili predvideni v prejšnjih planskih dokumentih, spreminja pa se terminski načrt njihove izvedbe, zlasti na področju sanacije površin in v kadrovsko-socialnem delu. Pri zapiranju posameznih področij v jamah bodo upoštevani osnovni nameni zapiralnih del. Zapiralna dela bodo potekala ob čim manjšem obremenjevanju okolja, stabilnost brežin bo zagotovljena tudi po dvigu podtalnice, kar bo posledica zapiranja jamskih objektov, zapolnjevanje opuščenih jamskih prostorov bo maksimalno zmanjšalo vpliv posedanja, kar še posebej velja za stabilnostno občutljiva področja.

Glavne aktivnosti na področju zapiralnih del RTH

- demontaža opreme,
- zasipavanje vseh vertikalnih in poševnih objektov, ki povezujejo jamo s površino,
- zasipavanje jamskih objektov z nizkim nadkritjem,
- zasipavanje plitvejših jamskih objektov pod stanovanjskimi, industrijskimi in infrastrukturnimi objekti,
- zasipavanje jamskih objektov
- vzpostavitev centralnega drenažnega sistema na nivoju Savskega obzorja in monitoringa hidroloških razmer v jami.

Pri operativnem planiranju zapiralnih se bo dinamika prilagajala rezultatom opravljenih raziskav in izdelani tehnični dokumentaciji (študije, raziskave, rudarski projekti itd.). Glede na načrte je predvideno, da bodo najprej zaprli jamske objekte, ki zahtevajo visoke stroške vzdrževanja, nadalje objekte, v katerih se pojavljajo nevarni pojavi, in objekte, zaradi katerih je potrebno črpati velike količine vode.

Prostorska in ekološka sanacija površine RTH

- izvedba dokončnih sanacijskih del v okviru razpoložljivih finančnih sredstev na območjih, kjer razmere to že dopuščajo,
- primarna sanacija in vzdrževanje površine nad opuščenimi oziroma že izkoriščenimi odkopi, kjer so vplivi odkopavanja tolikšni, da dokončna sanacija še ni mogoča, za preprečevanje nastajanja nove škode na površini (izravnavanje površine za zagotavljanje gravitacijskega odtekanja površinskih in meteornih vod, urejanje začasnih odvodnjevalnih sistemov ...),
- nadaljevanje zagotavljanja pogojev za stabilnost brežin po zaprtju posameznih odkopnih polj jam Trbovlje in Hrastnik,
- rekultivacija površine na dokončno saniranih območjih,
- primarna rekultivacija površine, ki se vzdržuje v času zmanjševanja vplivov odkopavanja po likvidaciji posameznih polj na raven, ki bo zagotavljala možnost izvedbe dokončne sanacije,
- odstranitev nekaterih obratnih in infrastrukturnih objektov, ki se zaradi svoje namembnosti ne morejo vključiti v nove dejavnosti,
- priprava saniranih površin za nove dejavnosti, kjer razmere to že dopuščajo,
- monitoring stabilnostnih razmer posedanja površine in odvodnjevalnega sistema na celotni površini RTH,
- izgradnja nadomestne infrastrukture, ki je bila v preteklosti uničena zaradi rudarjenja, in

- izgradnja tiste komunalne infrastrukture, ki je zaradi intenzivnega posedanja površine ni bilo možno zgraditi v preteklosti.

Dinamika del na površini je določena glede na predvideno zmanjševanje velikosti vplivov preteklega rudarjenja in glede na razpoložljiva finančna sredstva, hkrati pa je v največji možni meri prilagojena prostorskim in ureditvenim planom občin Trbovlje in Hrastnik.

Posebna pozornost bo namenjena območjem, kjer se bodo zaradi dviga podtalnice kot posledice zapiranja jam poslabšale stabilnostne razmere. Z dvigom podtalnice se namreč spremenijo hidrogeološke razmere v hribini, ki vplivajo tudi na stabilnost območja. Pojavijo se lahko novi izviri vode na površini, dodatne količine vode v hribini pa lahko povzročijo nastanek plazov. Zaradi tega je še toliko bolj pomembno urejanje odvodnjevalnih kanalov in drenažnih sistemov na površini in v jami, kjer se že vzpostavlja drenažni sistem, ki bo deloval tudi po zaprtju rudnika.

Od Republike Slovenije kot lastnika pričakujemo, da bo zagotovil varno zapiranje rudnika in saniral zunanje površine, da bodo postale primerne lokacije za izvajanje novih dejavnosti. Zaradi obsega teh površin, okoljske občutljivosti in gospodarskih priložnosti za razvoj regije poteka tesno sodelovanje občin z RTH. Njegovo osnovno vodilo je gospodarna uporaba nepremičnin, ki so v lasti RTH, ob sočasni prostorski in ekološki sanaciji degradiranih površin, ki bo usmerjena v vzpostavitev in razvoj novih dejavnosti. Ker se upravljanje z mineralnimi surovinami v pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti zagotavlja s pripravo in sprejemanjem prostorskih aktov, s katerimi se po opustitvi oziroma prenehanju rudarskih del določijo pogoji sanacije degradiranih površin oziroma nova primernejša raba prostora, sta vključeni občini predhodno usklajene razvojne težnje povzeli tudi v prostorskih načrtih.

Na degradiranih površinah poleg večje industrijsko-obrtne cone načrtujemo obsežna zelena območja za šport in rekreacijo, prestavitev nogometnega stadiona, poligon varne vožnje, območje za organizirano vrtičkarstvo, ponovna vzpostavitev vodnih površin (ribnika), nov prireditveni prostor in podobno, vse v povezavi oziroma z vključitvijo obstoječih objektov tehnične in druge kulturne dediščine. V okviru sanacije površin RTH bomo spodbujali pristope, ki so se že izkazali za primerne (ekoremediacija, biomediacija ...).

Za načrtovane prostorske ureditve bomo skupaj z zainteresiranimi partnerji pripravili podrobnejše strokovne podlage in programe ter v skladu z možnostmi zagotavljali potrebna finančna sredstva za njihovo uresničitev.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Sanacija oziroma vzdrževanje površine v pridobivalnem območju RTH
- Sanacija območja III. polja
- Sanacija površine na območju Ojstrega
- Sanacija opuščene nadzemne kopa Bukova gora
- Ureditev odvodnjavanja okolice jaška Gvido
- Oblikovanje športno-rekreacijskega in zelenega zaledja mesta
- Oblikovanje obrtno-industrijske cone Bukova gora
- Sanacija kamnolomov, peskokopov
- Renaturacija površin
- Spodbujanje novih aktivnosti: učilnice v naravi, nova raba (sončne elektrarne, pozidava)
- Projekt ureditve cestne povezave med Trbovljami in Hrastnikom preko Ojstrega. Močno poškodovano cestišče je potrebno temeljite obnove, saj je vožnja zelo nevarna.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2018

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

79 milijonov €, ki jih deloma zagotovi Republika Slovenija ter ostali viri financiranja

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Površina revitaliziranih degradiranih območij v mestih (50 ha)
- Število prenovljenih degradiranih območij (3)
- Površina nerevitaliziranih površin v mestih, ki izvajajo trajnostne urbane strategije (0)

Projekti ukrepa

4.4.3.1. Izgradnja OIC Bukova gora

Bukova gora predstavlja obsežno območje pridobivalnih površin RTH, ki je rezervirano za industrijsko in obrtno dejavnost. V celoti nepozidano območje je strateško pomembno, načrtovano je oblikovanje obrtno-industrijske cone. Leži v vzhodnem delu mesta, meri okrog 10 ha in je dostopno neposredno z lokalne ceste LC 423051 Frančiška rov–Retje. Od regionalne ceste R1 221/1220 Bevško–Trbovlje je oddaljeno kak kilometer, z obstoječimi transportnimi povezavami RTH ga je mogoče povezati z novo pretovorno postajo oziroma javnim železniškim prometom. Območje je infrastrukturno neopremljeno.

Vrednost projekta je ocenjena na okrog 6.700.000 €.

4.4.3.2. Urbani vrt Hohkrautova

Občina Trbovlje in družba RTH razpolagata z območji in zemljišči, ki jih namenjata vrtičkarstvu. Oddajo zemljišč je težko nadzorovati, za vrtičkarstvom se zato pogosto skriva »vikendaštvo« in problemi nelegalnih gradenj. Za sistematično ureditev in oblikovanje ustrezno opremljenih vrtičkarskih predelov bomo uredili vzorčni urbani vrt, ki bo model za druga območja, namenjena vrtičkarstvu. Vzorčni vrt bo v zgornji Hohkrautovi koloniji, ki je bila zaradi vplivov odkopavanja izseljena in porušena. Tako izpraznjeno območje lahko v relativno kratkem času in z minimalnimi sredstvi usposobimo za predvideno dejavnost.

Ker gre za rudniški pridobivalni prostor, je obstajala bojazen pretiranega onesnaženja območja, kjer bi bilo spodbujanje vrtičkarstva nedopustno in skrajno neodgovorno. Vendar je iz študije Preiskava tal na območju Trbovelj, ki jo je izdelal ZZV Maribor (maj 2010), razvidno, da so bili vzorci tal, vzeti na območju Hohkrautove kolonije, neoporečni in da zaradi visoke vsebnosti organske mase migracija onesnažil v rastline ni verjetna.

Idejno zasnovo za urbani vrt je izdelal arhitekt Davor Podbregar, ki je upošteval tako slovenske izkušnje kot tudi podobne projekte iz tujine. Zasnova območja združuje šest enot s po sedmimi različno velikimi zemljiškimi parcelami. V vsaki enoti je predviden objekt z ustreznim številom shramb za orodje, semena in ozimnico ter pokrit prostor za druženje. Sedma enota s servisnim objektom s sanitarijami in posebej prilagojenimi gredicami za otroke, gibalno ovirane osebe, z zeliščnim vrtom in gredicami za vzgojo sadik, je namenjena vsem vrtičkarjem v skupnosti. Koncept območja temelji na trajnostnih načelih in v ospredje postavlja medsebojno druženje in medčloveške odnose ter tudi varovanje okolja, kar prinaša višjo kvaliteto življenja in večje zadovoljstvo občanov.

Vrednost projekta je ocenjena na okrog 100.000 EUR.

4.4.3.3. Celostna ureditev območja Ojstro

Družba RTH je v letu 2012 v sodelovanju z občinama Hrastnik in Trbovlje pridobila strokovne podlage za ureditev širšega območja Ojstro. Strokovne podlage vključujejo programska izhodišča za ureditev pridobivalnega prostora po koncu rudarjenja v povezavi s koncepti ureditve občinskih središč.

Cilji predlagane ureditve so revitalizacija degradiranega območja, umestitev športnorekreacijskih programov (poligon varne vožnje, vodne vsebine, avtokamp, prireditveni prostor, parkovne površine, površine za organizirano vrtičkarstvo), navezava območja na urbane strukture vključenih občin z umestitvijo kolesarskih stez in pešpoti. Predlagane ureditve je mogoče umeščati v prostor postopoma glede na razpoložljiva finančna sredstva. Najprej bo mogoče izvesti parkovne ureditve, tekaške steze in pešpoti, območja za vrtičkarstvo, kasneje pa tudi finančno zahtevnejše objekte in ureditve. Umestitev novih vsebin ne pomeni le revitalizacije območja, pomeni tudi priložnost za ustvarjanje novih delovnih mest. Predvidene prostorske ureditve na območju:

- ureditev površin za organizirano vrtičkarstvo,

- ureditev vodnih površin (ribnik),
- ureditev večfunkcionalnega prireditvenega prostora,
- ureditev poligona varne vožnje in drugih površin za motorizirane dejavnosti,
- urejanje prostora za učilnice v naravi,
- izdelava podlag za učni poligon za samooskrbo,
- ureditev tematski poti in pešpoti,
- ureditev kolesarskih poti.

4.4.4. Ukrep 4 – Ravnanje z odpadki

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Ravnanje z odpadki je pomemben pokazatelj čistosti regije in ohranjanja naravnega okolja. Smotno ravnanje z odpadki prispeva k razvoju regije: ustvarjajo se oskrbovalne verige z različnimi odpadki, kar pomeni več sekundarnih surovin, ki jih lahko uporabimo za nove produkte, zmanjšajo se stroški komunalnih storitev, saj je manj odloženih odpadkov. Z ločenim zbiranjem v gospodinjstvih in z učinkovitim regijskim centrom za ravnanje z odpadki dobimo pravo podlago za uresničitev ideje, da je odpadek vir.

Prizadevali si bomo za čim hitrejši prehod v snovno učinkovito družbo. Kot ključne elemente snovne učinkovitosti bomo razvijali in podpirali trajnostno naravnano proizvodnjo in porabo, zniževanje količin odpadkov in njihovo ponovno predelavo v surovine. Odpadek tako ni zgolj snov, ki jo je potrebno uničiti ali odložiti, ampak pridobi povsem novo funkcijo kot surovina za ponovno uporabo. Ta ima poleg okoljskega vpliva pomembne socialne in ekonomske učinke, saj ustvarja priložnosti nova delovna mesta.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Sortiranje, kompostiranje in odlaganje ostanka odpadkov na regijski deponiji Unično v občini Hrastnik
- Predelava inertnih gradbenih odpadkov na deponiji Neža v občini Trbovlje
- Ustanovitev regijskega centra ponovne uporabe, ki bo umeščen na najbolj primerni lokaciji

Časovni načrt za izvedbo

2014–2019

Okviro finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

10 milijonov €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Zmanjšanje količin odloženih komunalnih odpadkov (– 2 %)
- Delež odloženih komunalnih odpadkov (– 5 %)
- Delež vseh ločeno zbranih frakcij (+ 20 %)

4.4.5. Ukrep 5 – Sanacija stavb, racionalna raba, zeleni koncept

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Celostna energijska sanacija javnih, večstanovanjskih in tudi individualnih ima pomembno vlogo pri zmanjševanju porabe energije. Toplotne izgube objekta lahko že s sanacijo ovoja stavbe zmanjšamo do 30 %, s celostno energijsko prenovo pa celo do 90 %. Energijsko učinkovitost obstoječih stavb je mogoče doseči s toplotno izolacijo fasad in podstrešij, z zamenjavo stavbnega pohištva, s sanacijo sistemov za ogrevanje ali vgradnjo sodobnih tehnologij, s prezračevanjem in hlajenjem stavb in z okolju prijaznimi decentraliziranimi sistemi za energetska oskrbo s poudarkom na kogeneraciji in rabi obnovljivih virov energije.

Hkrati z energetske sanacije objektov bomo zagotavljali tudi urbano prenavo. Urbana prenova in regeneracija (zlasti) mestnega prostora sta v prihodnosti izjemna priložnost in velika družbena odgovornost. Izvajanje fizične prenave degradiranega stavbnega fonda in prostora (rudarske kolonije, novejša blokovska naselja in stanovanjske hiše, zapuščeni industrijski predeli, iz katerih so se izselile proizvodne in trgovske dejavnosti, ter celo propadajoča modernistična arhitektura iz obdobja socializma) prinaša nove priložnosti prenovljenim objektom, obstoječim gospodarskim družbam pa ponuja možnost vključevanja v prenavo. Prav tako prenova in regeneracija omeujeta nenačrtno širjenje poselitve in terjata razmislek o prostorskih, družbeno-socialnih in ekonomskih potencialih ter o kulturni vrednosti objektov in območij. Prenava zato ni le priložnost za izboljšanje bivalnega in delovnega prostora, ampak tudi odgovornost do prihodnjih generacij.

Spodbujali bomo predvsem celovito prenavo stanovanjskih sosesk in rudarskih kolonij: obnova vzorčnih objektov, iskanje novih vsebin in namembnosti, promocija dobrih praks in svetovanje, pridobivanjem sredstev EU in zagotavljanje drugih nepovratnih sredstev za energetske sanacije in prenavo. Spodbujali bomo kompleksno delovanje različnih gospodarskih, družbenih in kulturnih dejavnikov, s pomočjo katerih se bo ob ustreznem prostorskem načrtovanju zagotovilo ohranjanje in oživljanje varovanih območij, kar še posebej velja za degradirana območja. Prizadevali si bomo za preureditev starih rudarskih kompleksov, ki niso več primerni za bivanje (Njiva), v smeri ohranjanja kulturne dediščine, urejanja novih stanovanj za mlade in mladim namenjenih prostorov, ki bodo namenjeni razvoju KKI in podjetniških idej.

Lepša podoba mest, ki jo bomo dosegli z načrtno in dosledno prenavo, zelo vpliva na priljubljenost območja za prebivanje in delovanje podjetij, kar je pomembno tudi z gospodarskega vidika.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Izboljšanje energetske učinkovitosti ovoja stavb v javni in zasebni lasti: toplotna izolacija zunanjih sten, zamenjava oken, toplotna izolacija podstrešja in strehe
- Prenava ogrevalnih sistemov
- Prenava in energetska sanacija objektov in sosesk
- Znižanje porabe energije
- Izboljšanje podobe mest, sosesk, stavb
- Varstvo stavbne kulturne dediščine
- Izboljšanje podobe javnih površin
- Celostna zasnova opuščениh industrijskih kompleksov
- Nova raba obnovljenih objektov

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

10 milijonov €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Izboljšanje energetske učinkovitosti na ravni skupnega prihranka rabe končne energije (+ 10 %)
- Končna poraba energije (– 5 %)
- Prihranek rabe končne energije v sektorju gospodarstva (2 %)
- Prihranki končne energije v javnem sektorju (2 %)
- Prihranki končne energije v sektorju gospodinjstev (2 %)

4.4.6. Ukrep 6 – Varovana območja (območja Natura 2000 in zavarovana območja)

Opredeletitev in podroben opis ukrepa

Natura 2000 je evropsko omrežje varstvenih območij, vzpostavljeno za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Na varstvenih območjih želimo ohraniti ogrožene živalske in rastlinske vrste ter redke habitate. Stanje ohranjenosti številnih vrst in habitatnih tipov se je poslabšalo, najmočnejše poslabšanje je opazno na kmetijskih, vodnih in obvodnih zemljiščih. Sredstva za razvoj teh območij se bodo v naslednjem programskem obdobju porabljala na tistih delih omrežja Natura 2000, kjer bomo dosegli največje možne sinergijske (varstvene, ekonomske in družbene) učinke, poleg tega pa bomo z enotnim pristopom povečali tudi administrativno učinkovitost. Hkrati si bomo prizadevali, da bodo območja Nature 2000 prepoznana kot razvojni potencial, kjer je pomembno doseganje naravovarstvenih ciljev ob sočasnem iskanju razvojnih priložnosti, skladnih s temi cilji. V sodelovanju s pristojnimi službami s področja ohranjanja in varstva narave bomo zagotovili ustrezno informiranje in izobraževanje lokalnega prebivalstva o pomenu območij Natura 2000. S predstavitvijo dobrih praks razvoja novih dejavnosti in možnosti novih zaposlitev bomo zagotovili aktivnejšo vlogo mladih generacij, od katerih bo odvisno ohranjanje zavarovanega območja in življenje na njem. Razvijali bomo visokokakovostno in privlačno interpretacijo pomena uspešnega ohranjanja biotske raznovrstnosti, pri čemer bomo iskali sinergije tudi s področjem varstva kulturne dediščine, turizma in kmetijstva.

Upravljanje zavarovanih območij je nujen korak za učinkovito doseganje ciljev, zaradi katerih so bila območja zavarovana. Da bi bilo varstvo celovito in učinkovito, bomo skupaj s pristojnimi službami in drugimi deležniki izdelali načrte upravljanja zavarovanih območij, prizadevali si bomo za izboljšanje stanja ohranjenosti evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov ter interpretacije naravovarstveno zgledno urejenih območij, pri čemer bomo zagotovili vključevanje lokalnega prebivalstva in zainteresiranih gospodarskih družb. Upravljanje teh območij naj se na podlagi koncesij preda poslovnim subjektom, ki že opravljajo dejavnosti, povezane z naravo in njenim varovanjem.

Posebno pozornost bo potrebno nameniti izboljševanju stanja ohranjenosti evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov. Podlaga za črpanje teh sredstev bo operativni program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2014–2020.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Izgradnja ali obnova javne infrastrukture, vključno s turistično infrastrukturo in objekti kulturne dediščine, za večji obisk območij varstva narave
- Prepoznavanje naravnih danosti kot prednost in iskanje novih, do narave prijaznih oblik dela in zaslužka
- Izboljšanje stanja ohranjenosti evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov ter interpretacij naravovarstveno zgledno urejenih območij, določitev upravljavca zavarovanih območij
- Dejavnosti za zaščito evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov (npr. suha travnišča)
- Priprava načrta upravljanja
- Promocija naravnih in kulturnih vrednot
- Vključitev in izobraževanje prebivalcev
- Pomoč pri oblikovanju programov oživitve
- Iskanje virov financiranja za programe

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

1 milijon €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Habitatni tipi v ugodnem ali nezadostnem stanju ohranjenosti (1)
- Vrste v ugodnem ali nezadostnem stanju ohranjenosti (1)
- Naravovarstveno urejene površine za javni dostop (+ 10 %)
- Zagotovljena kakovostna interpretacija ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva kulturne dediščine (1)

4.4.7. Ukrep 7 – Vode, čistilne naprave, sekundarni razvodi

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Kakovost površinskih vod se je v zadnjih letih izboljšala zaradi delovanja čistilnih naprav, potrebno bo še dograditi sekundarne razvode in povečati delež gospodinjstev, priključenih na čistilne naprave. Na območjih, kjer kanalizacijsko omrežje ni zgrajeno, bo potrebno izvajati ukrepe za ozaveščanje prebivalcev o posodobitvi septičnih jam in o možnostih izgradnje malih čistilnih naprav. Na podeželskih območjih je potrebno izdelati projekte za izdelavo decentraliziranih kanalizacijskih sistemov.

Pri zagotavljanju pitne vode je opaziti trend naraščanja deleža mikrobiološko neskladnih vzorcev pitne vode, ki je v letu 2012 dosegel 35-odstotni delež. Povečati bo potrebno delež prebivalstva, priključenega na javne vodovodne sisteme z zdravstveno ustrežno pitno vodo.

Opis predvidenih aktivnosti, s katerimi se bo izvajal ukrep

- Izgradnja javne kanalizacije s čistilnimi napravami
- Izgradnja sekundarne kanalizacije
- Izgradnja in modernizacija sistemov za oskrbo s pitno vodo
- Priključevanje objektov na javno kanalizacijo in spodbujanje lastnikov zasebnih objektov, ki so izven urejenih aglomeracij, da sami uredijo stanje
- Dodatni priklopi na javni vodovodni sistem in doseganje boljšega stanja voda

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

13 milijonov €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Povečanje števila prebivalcev, ki bodo deležni boljšega zbiranja in čiščenja odpadnih voda (+ 2000)
- Povečanje števila prebivalcev, ki bodo deležni bolj kakovostne oskrbe s pitno vodo (+ 1000)
- Zmanjšanje emisij v vode (– 10 %)
- Število vodnih teles površinskih voda, kjer je doseženo izboljšanje stanja in/ali prehodnost za vodne organizme (2)

Projekti ukrepa

4.4.8. Ukrep 8 – Trajnostna mobilnost

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Prometno politiko bomo v prihodnje načrtovali celostno, skladno z načeli trajnostne mobilnosti. Z različnimi ukrepi bomo skušali zmanjšati potrebo po uporabi osebnih vozil: ustrežnejša porazdelitev dejavnosti v prostoru, kvaliteten in dostopen javni potniški promet, vzpostavitev pogojev za množično uporabo koles in drugih okolju prijaznih oblik prevoza, izboljšanje varnosti na poteh do šol in drugih javnih ustanov, uvedba plačljivega parkiranja na nekaterih javnih parkiriščih, spodbujanje hoje, osveščanje in promocija trajnostne mobilnosti.

Opis predvidenih aktivnosti s katerimi se bo izvajal ukrep

- Celostna prometna politika.
- Načrti mobilnosti.
- Vzpostavitev pogojev za množičnejšo uporabo koles in drugih okolju prijaznih oblik prevoza:
  - gradnja kolesarskih stez,
  - izboljšanje prometne varnosti na poteh do šol in javnih ustanov,

- urejena in varna avtobusna postajališča,
- gradnja nadstrešnic za kolesa.
- Urejanje mirujočega prometa:
  - gradnja ustreznega števila parkirnih mest v neposredni bližini javnih ustanov, stanovanjskih sosesk,
  - gradnja intermodalnih prestopnih središč s parkirišči P+R,
  - uvedba plačljivega parkiranja na javnih parkiriščih.
- Optimizacija JPP:
  - povečanje frekvence prevozov,
  - združevanje šolskih prevozov z JPP,
  - vključitev avtotaksi prevozov v sistem JPP,
  - usklajenost različnih vrst JPP,
  - enotna vozovnica.
- Izvajanje ukrepov za zmanjšanje uporabe vozil in njihovega števila:
  - večje omejitve hitrosti v naseljih in ulicah,
  - ekološke cone.
- Takojšnja vključitev novih sosesk in gospodarskih con v sistem JPP.
- Promocija trajnostne mobilnosti.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

2 milijona €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Zmanjšanje onesnaženja zraka z delci PM₁₀ (– 10 %)
- Zmanjšanje prevozov z osebniimi vozili (– 5 %)
- Povečanje prevozov z JPP (+ 10 %)
- Dolžina na novo zgrajenih kolesarskih poti (2 km)
- Število urejenih in varnih avtobusnih postajališč (10)

4.5. Razvoj podeželja

Opis

Pomemben del zasavskega prebivalstva živi na hribovitem podeželskem območju. Razvoj teh območij je bil v preteklosti zanemaren, podrejen razvoju mest ter reševanju njihovih prostorskih problemov, zato ga bo treba pospešiti. Izvajanje ukrepov in projektov razvoja podeželja bo usklajeno s Programom razvoja podeželja RS 2014–2020 in Strategijo lokalnega razvoja za območje LAS Zasavje 2014–2020.

Kmetijstvo je v Zasavju in vsej Sloveniji manj produktivno od drugih dejavnosti. V Zasavju prevladujejo živinoreja, proizvodnja mleka ter deloma gozdarstvo, postopoma se uveljavljajo dopolnilne dejavnosti na kmetijah, deloma tudi turizem s ponudbo domačih izdelkov. Kar nekaj registriranih kmetijskih gospodarstev ima možnost za ustvarjanje dodatnih dohodkov v specializirani kmetijski dejavnosti ter dodatni in dopolnilni dejavnosti na kmetijah.

Posebno pozornost bomo namenili doseganju ključnih nacionalnih usmeritev nastajajočega programa razvoja podeželja:

- prenos znanja in inovacij,

- povečanje produktivnosti in trajnostne rabe naravnih virov, blažitev posledic podnebnih sprememb in prilagajanje nanje,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih in gozdno-lesnih verig ter dvig njihove kakovosti,
- razvoj endogenih potencialov podeželja in delovnih mest,
- ohranjanje kulturne dediščine.

Specifični cilji

- Izboljšana stopnja produktivnosti zasavskega kmetijstva
- Trajnostno naravnano kmetijstvo
- Dvig stopnje samooskrbe
- Izboljšanje razvojne sposobnosti kmetijskih gospodarstev
- Dvig dodane vrednosti in cene kmetijskih proizvodov, večja ponudba lokalnih proizvodov višje kakovosti na trgu
- Doseganje večje participacije in konkurenčnosti na trgu
- Ohranjanje biotske raznovrstnosti in kulturne krajine
- Izboljšanje stanja naravnih virov
- Zmanjšanje vpliva podnebnih sprememb ter povečanje energetske, ekonomske in okoljske učinkovitosti kmetijstva
- Krepitev podeželskega gospodarstva in ustvarjanje delovnih mest
- Krepitev socialnega kapitala na podeželju
- Dvig profesionalizacije kmetijskih gospodarstev
- Dvig stopnje podjetništva in razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
- Ohranjena kulturna dediščina podeželja

Rezultati

- Dvig usposobljenosti in informiranosti nosilcev dejavnosti
- Pridobivanje novih kompetenc in znanja na tehnološkem, ekonomskem, trženjskem in okoljskem področju
- Večja tržna usmerjenost, specializiranost in produktivnost
- Večja snovna in energetska učinkovitost
- Boljše povezovanje v kmetijskem, živilskem in gozdno-lesnem sektorju
- Razvoj ekološkega kmetijstva
- Dvig uporabe OVE v kmetijstvu
- Dvig števila podjetniških iniciativ na podeželju

Kazalniki rezultata

- Število prejemnikov finančnih pomoči
- Skupni znesek prejetih finančnih pomoči
- Odstotek kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v shemah kakovosti, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in skupinah/ organizacijah proizvajalcev
- Število kmetijskih gospodarstev, ki sodelujejo v dobavni verigah in pri promociji na lokalni ravni
- Število podprtih projektov

Ukrepi

Razvojni ukrepi bodo usmerjeni v spodbujanje trajnostne samooskrbe z lokalno pridelano hrano, vzpostavitev tržnega in logističnega podpornega okolja za lokalno samooskrbo, povezovanje lokalnih pridelovalcev in predelovalcev za skupne nastope na trgu, razvoj spodbud za mlade prevzemnike kmetij, spodbujanje investicij v predelovalno industrijo, spodbujanje podjetništva v okviru kmetijskih dejavnosti, spodbujanje projektov na področju razvoja podeželja.

4.5.1. Ukrep 1 – Oživljanje zasavskega kmetijstva

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Program spodbujanja kmetijstva je potrebno prenoviti v smeri načrtne podpore kmetijam, ki se usmerjajo na trg, se specializirajo, uvajajo ekološko kmetijstvo, registrirajo dopolnilne in dodatne dejavnosti, uvajajo predelavo ali prispevajo k povečanju ponudbe za samooskrbo lokalnega okolja.

Zaradi majhnosti kmetij, omejene ponudbe in medsebojne izmenjave znanj je smiselno spodbujati iniciative in projekte, ki težijo k sodelovanju, povezovanju v prehranske in gozdarsko-lesne verige, k inovativni rabi razpoložljivih potencialov podeželja, rabi lokalnih surovin, skupnemu trženju, vzpostavljanju kooperativ, blagovnih znamk ... Cilj aktivnosti je podpreti tovrstne pobude v celotnem obdobju razvojnega programa in jim pomagati pri pridobivanju dodatnih evropskih virov.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

3 milijone €

Viri financiranja:

- javni in zasebni viri financiranja ter javno-zasebna partnerstva za izvajanje projektov
- strukturni skladi EU, nacionalni skladi ...

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število prejemnikov finančnih pomoči (10/ leto)
- Skupni znesek prejetih finančnih pomoči (1,5 mio €)

4.5.2. Ukrep 2 – Zasavsko podeželje in samooskrba

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Spodbujanje lokalne proizvodnje hrane ter zaposlovanja na podeželju sta temeljna namena programa Zasavsko podeželje – priložnost za samozaposlovanje in samooskrbo. Dolgoročno je pomembno zagotavljati čim večjo stopnjo lokalne samooskrbe, zato bodo lokalne skupnosti spodbujale lokalno proizvodnjo, predelavo in prodajo hrane.

Za izboljšanje kakovosti življenja vseh vključenih v proces povečevanja lokalne oskrbe s hrano je smiselno spodbujati samooskrbo, predvsem integrirano in ekološko pridelavo zelenjave, in uvajanju teh pridelkov in izdelkov v naš vsakdan. Zato so nujna vlaganja v obstoječe in nove tržnice, njihovo opremljenost, potrebno je najti območja, kjer se lahko vzpostavijo začasne tržnice.

Aktivirati in reaktivirati je potrebno čim več pridelovalnih in predelovalnih površin, v proces pridelave in predelave pa vključiti večje število občanov. Občine že sedaj omogočajo najem vrtov na zemljiščih v svoji lasti, za te namene želimo v prihodnosti urediti še nove površine (npr. razvoj urbanih vrtov). Tako bi povečali samooskrbo, obdelovalne površine pa ohranili nezaraščene. Posredno želimo s tem prispevati k uveljavljanju kratkih verig z lokalno tržnico, razvoju kmetijstva, izgradnji infrastrukture ter promociji pridelkov in živil iz lokalnega območja.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

1 milijon €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Skupni znesek prejetih finančnih pomoči (0,5 mio €)

4.5.3. Ukrep 3 – Spodbujanje kratkih prehranjevalnih verig

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig je navedeno med ključnimi usmeritvami osnutka programa razvoja podeželja 2014–2020. Poleg že omenjenih ekonomskih, okoljskih in socialnih koristi prinaša še prednosti skupnega tržnega nastopa in promocije, zmanjševanje stroškov zaradi krajših distribucijskih poti in optimalnejšo rabo proizvodnih obratov. Z vidika potreb potrošnika in usmeritev prehranske politike v Sloveniji pa so kratke oskrbne verige in razvoj lokalnih trgov pomembne zlasti z vidika zagotavljanja večje kakovosti (hranilnosti) živil.

V javnih zavodih je večinoma na razpolago hrana, ki je resda cenovno ugodna, a je dostikrat sporne kvalitete, saj prihaja iz vseh koncev sveta. V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu prehranske politike za obdobje 2005–2010, kjer so otroci in mladostniki označeni za ranljivejšo populacijo, je zanje nujno zagotoviti lokalno pridelano hrano.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

1 milijon €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Odstotek kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v shemah kakovosti, na lokalnih trgih in v kratkih dobavnih verigah ter skupinah/ organizacijah proizvajalcev (1,7 %)
- Število kmetijskih gospodarstev, ki sodelujejo v dobavnih verigah in pri promociji na lokalni ravni (16)

4.5.4. Ukrep 4 – Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (CLLD – lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost)

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Pri odločanju o razvoju posameznih območij bomo spodbujali pristop od spodaj navzgor. Ukrepi in aktivnosti programa LEADER bodo namenjeni krepitvi lokalnih razvojnih pobud. Z njegovimi aktivnostmi bomo podpirali štiri tematska področja razvoja podeželja: ustanavljanje delovnih mest, spodbujanje razvoja osnovnih storitev na podeželju, varstvo okolja ter ohranjanje naravne in kulturne dediščine, dvig vključenosti mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

V okviru izvajanja aktivnosti iniciative CLLD bo poudarjena izvedba malih infrastrukturnih projektov (gradnja rastlinskih in malih čistilnih naprav, urejanje tematskih in kolesarskih poti, mokrišč, rečnih brežin, jezov, mostičkov, vaških jeder, objektov kulturne dediščine ...) in socialnih programov na podeželju (socialno podjetništvo, ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju, medgeneracijsko sodelovanje ...).

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

1,5 milijona €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število podprtih projektov (5/leto)
- Skupni znesek prejetih finančnih pomoči (0,8 mio €)

4.5.5. Ukrep 5 – Razvoj zadrug

Opredelitev in podroben opis ukrepa

V okviru ukrepa se bodo izvajale aktivnosti za razvoj obstoječih zadrug: podpora pri trženju, povezovanje s sosednjimi zadrugami, vlaganja v boljše tehnologije, objekte, opremo in tudi znanje. Glede na potrebe se raziščejo možnosti za ustanovitev novih zadrug.

Razvoj zadrug je pomemben za nadaljnje povezovanje lokalnih pridelovalcev ter dvig prodaje njihovih pridelkov v lokalnem okolju.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Okvirno finančno ovrednotenje in predvideni viri financiranja

1 milijon €

Prikaz kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov

- Število podprtih projektov (1/leto)
- Skupni znesek prejetih finančnih pomoči (0,5 mio €)

5. Ocena finančne vrednosti RRP

Na podlagi razpoložljivih informacij smo ocenili finančno vrednost predloga RRP zasavske regije za obdobje 2014–2020. Izbrali smo pristop od spodaj navzgor: na podlagi vrednosti posameznih ukrepov smo določili celotno vrednost RRP.

Tabela 40: Finančna ocena

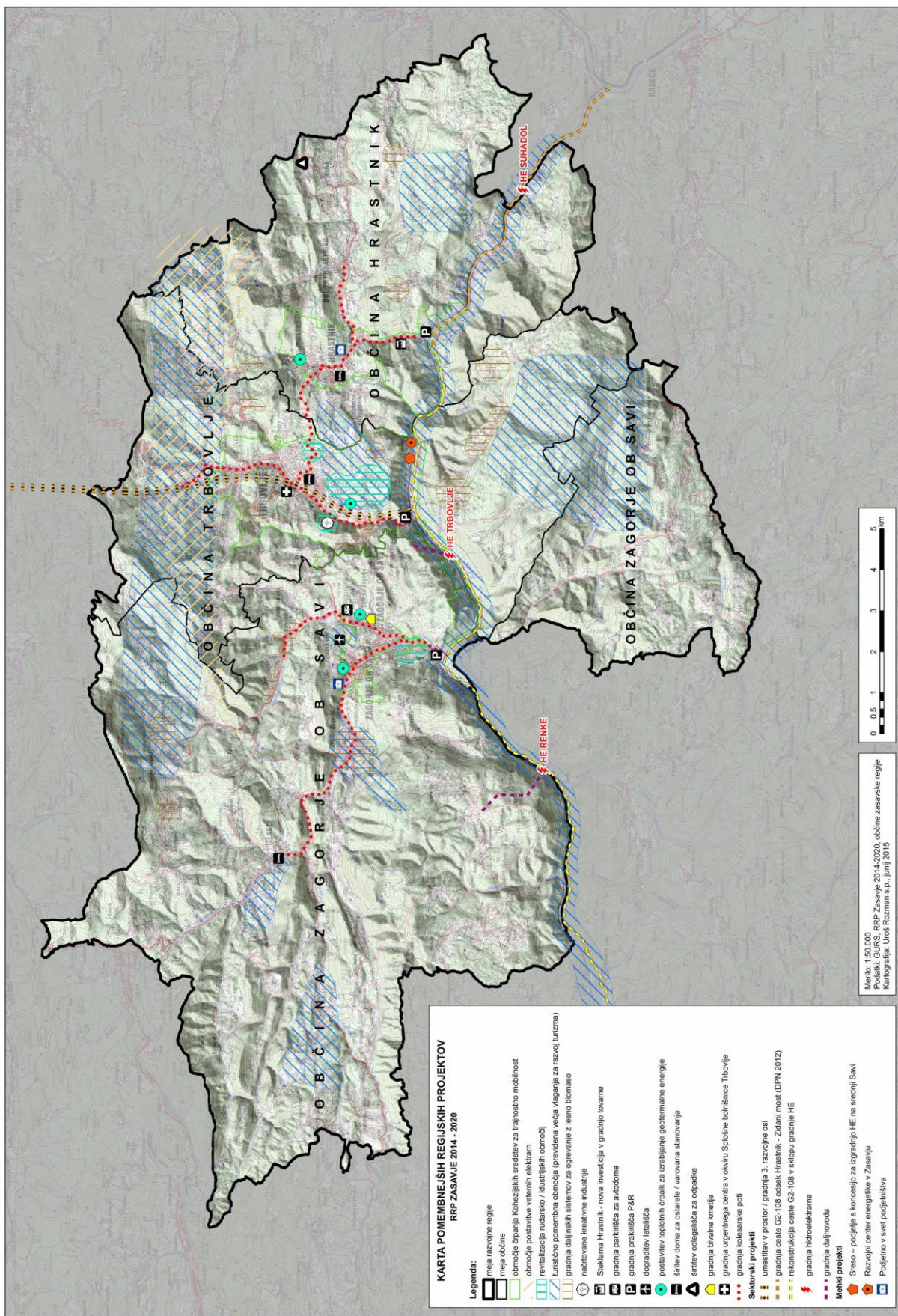
Razvojna prioriteta	Ukrep	Finančno vrednotenje po ukrepih (€)	Delež v %	Finančno vrednotenje (€)	Časovni okvir
Konkurenčnost gospodarstva	Konkurenčno gospodarstvo	93.000.000	13,56	438.374.000	2014–2020
	Trajnostna proizvodnja in raba energije	302.000.000	44,03		
	Podjetništvo	20.000.000	2,92		
	Socialno podjetništvo	10.000.000	1,46		
	Program HRT	13.374.000	1,95		
Trajnostni turizem	Izboljšanje obstoječih in razvoj novih turističnih produktov	4.000.000	0,58	25.500.000	2014–2020
	Spodbujanje investicij v turistično infrastrukturo	18.000.000	2,62		
	Promocija in trženje zasavske turistične ponudbe – V 3 krasne	3.000.000	0,44		
	Ugodno poslovno okolje za razvoj turizma v regiji	500.000	0,07		
Razvoj človeškega kapitala	Zasavje kot kulturna in kreativna družba	14.200.000	2,07	39.405.000	2014–2020
	Zaposlovanje	815.000	0,12		
	Mladi	6.940.000	1,01		
	Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine	4.250.000	0,62		
	Skrb za zdravje prebivalstva	7.000.000	1,02		
	Mednarodno sodelovanje	5.000.000	0,73		
	Razvoj in spodbujanje vseživljenjskega učenja	1.200.000	0,17		
Okolje, zdravje, prostor in infrastruktura	Izboljšanje kakovosti zraka v Zasavju	30.000.000	4,37	175.000.000	2014–2020
	Prometna infrastruktura – nove investicije	30.000.000	4,37		
	Dokončna sanacija družbe RTH	79.000.000	11,52		
	Ravnanje z odpadki	10.000.000	1,46		
	Sanacija stavb, racionalna raba, zeleni koncept	10.000.000	1,46		
	Varovana (območja Natura 2000) in zavarovana območja	1.000.000	0,15		
	Vode, čistilne naprave, sekundarni razvodi	13.000.000	1,90		
	Trajnostna mobilnost	2.000.000	0,29		
Razvoj podeželja	Oživljanje zasavskega kmetijstva	3.000.000	0,44	7.500.000	2014–2020
	Zasavsko podeželje in samooskrba	1.000.000	0,15		
	Spodbujanje kratkih prehranjevalnih verig	1.000.000	0,15		
	Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER	1.500.000	0,22		
	Razvoj zadrug	1.000.000	0,15		
	SKUPAJ	685.779.000	100	685.779.000	2014–2020

6. Najpomembnejši regijski projekti

Tekom priprave Regionalnega razvojnega programa so bili nosilci projektov pozvani, da predlagajo najpomembnejše regijske projekte, ki smo jih vključili v RRP. Vse pomembnejše regijske projekte smo prostorsko označili na Karti pomembnejših regijskih projektov.

Tabela 41: Najpomembnejši regijski projekti po prednostnih oseh operativnega programa

Razvojna prioriteta RRP	Projekt	Finančno vrednotenje (€)	Prednostna os OP
Konkurenčnost gospodarstva	Izgradnja verige HE na srednji Savi	262.000.000,00	2.4
	Sofinanciranje razvojnih projektov za nastajanje novih start-up podjetij in inovativnih proizvodov ter spodbujanje njihove globalne rasti	962.780,00	2.3
	Razvojni center eNeM, razvoj novih materialov, izdelkov in storitev	37.000.000,00	2.1
Trajnostni turizem	Povezovanje regionalnih destinacijskih organizacij 2014–2020	1.227.692,00	2.3
Razvoj človeškega kapitala	Podjetno v svet podjetništva	2.869.860,00	2.8
	Enotne regijske štipendijske sheme	1.600.000,00	2.10
	Ustanovitev regijskega kreativnega grozda	600.000,00	2.8
	Podpora manjšim projektom nevladnega sektorja	770.000,00	2.11
	MREST: mreža NVO zasavske regije	720.000,00	2.11
	Karierna platforma za zaposlene	250.000,00	2.10
	Projektno učenje za mlajše odrasle	840.000,00	2.9
	Bivalna kmetija VDC	450.000,00	2.9
	Regijski center vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega povezovanja	1.189.000,00	2.10
Okolje, zdravje, prostor in infrastruktura	Skrb za zdravje v Zasavju	6.549.220,00	2.9
Razvoj podeželja	Izvajanje EU iniciative Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD)	1.487.151,00	2.9
	SKUPAJ	318.515.703,00	

6.1. Izgradnja verige HE na srednji Savi

Opredelitev in podroben opis ukrepa

Izgradnja načrtovanih HE na srednji Savi bo pozitivno vplivala na regionalni in lokalni razvoj, saj bi prinesla povečanje števila delovnih mest, izboljšanje prometne in komunalne infrastrukture, razširitev energetskega omrežja in vzpostavitev novih območji za rekreacijske dejavnosti. Pozitivne posledice bi bile tudi zaščita pred škodljivim delovanjem poplavnih voda, izboljšana vodooskrba, boljša kontrola kakovosti in količine vode ter podtalnice.

Z vstopom na evropski energetski trg je za Slovenijo postala obvezujoča izpolnitev določenih zahtev in mora pri zagotavljanju zadostne oskrbe z električno energijo upoštevati mednarodne sporazume. Država se je med drugim zavezala, da bo do leta 2020 povečala proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov, k čemur lahko izgradnja HE na srednji Savi bistveno prispeva. Zato to ni zgolj projekt vključenih gospodarskih subjektov, ampak ima širši lokalni in državni pomen.

Zasavje ima bogato energetske tradicijo, s pridobitvijo koncesije za hidroelektrarne na srednji Savi pa bi bile vzpostavljene možnosti za nadaljnji energetski, tehnološki, okoljski in družbeni razvoj, prav tako bi se povečala socialna varnost.

Pri pripravi koncesijske pogodbe so občine in drugi nosilci razvoja pripravili seznam več kot 50 projektov, ki se navezujejo na gradnjo HE, izboljšujejo stanje infrastrukture in omogočajo razvoj novih dejavnosti. Zasavsko gospodarstvo želi aktivno sodelovati v vseh fazah investicije, od projektiranja do izvedbe, regija pa zahteva tudi, da se v Zasavju ustanovi samostojno podjetje, ki bo gradilo in vzdrževalo infrastrukturo.

Pri proizvodnji električne energije v regiji bo poudarjeno tudi izkoriščanje hidrološkega potenciala manjših vodotokov z izgradnjo manjših HE (MHE).

Cilji

- Vzpostavitev delovanja podjetja SRESA za izgradnjo in obratovanje HE na srednji Savi
- Prenos koncesije za energetsko izkoriščanje srednje Save na podjetje SRESA
- Umestitev HE na srednji Savi v prostor
- Gradnja HE na srednji Savi

Projekti ukrepa

- Izdelava strokovnih podlag za zaščito pred poplavami, zaprtje podhodov pod železniško progo, skozi katere Sava poplavlja, ureditev odvodnikov za pritoke, ureditev brežin in zavarovanje območja pred poplavami
- Ureditev zalednih voda za celovito poplavno varnost na celotnem območju DPN
- Ukrepi za zavarovanje zaradi dviga podtalnice
- Preučitev vpliva predvidenih ureditev na bližnje objekte in njihova ustrezna zaščita ali odstranitev in nadomestitev
- Preučitev možnosti za priključitev Zasavja na avtocestno omrežje
- Ukrepi za povečanje razvoja turizma, športa in rekreacije
- Ureditev večnamenskih poti ob reki Savi
- Ureditev prehodnosti jezovnih zgradb
- Ukrepi za izboljšanje varnosti glavne ceste G2-108: ureditev priključkov, križišč, počivališč in zavarovanje ceste pred padajočim kamenjem
- Rekonstrukcija celotne ceste R1 221/2119, odsek Sušnik-Ruardi
- Rekonstrukcija državne ceste R1 221/1222 Hrastnik-Šmarjeta
- Rekonstrukcija državne ceste R3 665 Velika Reka-Radeče
- Zavarovanje brežin na kritičnih delih glavne ceste G2-108: Litija-Zidani most
- Ureditev ribjega prehoda, drstišča (ribje steze)
- Kombiniran prehod za vodne organizme in kajakaška proga pri HE Suhadol

- Rekonstrukcija in sanacija poškodovane lokalne infrastrukture
- Ureditev dostopov do brežin in vode
- Izdelava podrobnejše strokovne podlage za določitev obveznosti in načinov ohranjanja proizvodnega potenciala tal in kmetijskih gospodarstev ter dostopa do njih
- Analiza vodnega režima
- Analiza vplivov na mikroklimatske razmere ter na favno in floro
- Preveritev vplivov in zaščita vodnih virov ter vodovodov z zagotovitvijo dostopov
- Ureditev odlagalnih površin in parkirišč
- Geodetsko in aerofoto snemanje celotnega porečja Save na območju bodoče HE pred začetkom gradnje
- Preučitev potreb po deponiji za odlaganje mulja in monitoring usedlin zaradi morebitnih težav z muljem na rokavih in pritokih
- Preučitev pobude za zagotovitev lokacij za namestitvev gasilnih črpalk na celotni trasi vpliva gradenj
- Ureditev dvosmerne povezave do Zidanega Mosta
- Zagotovitev prometne dostopnosti do naselij Podkraj, Cesta Hermana Debelaka, Krnice in Šavna peč
- Zaščita vodnih virov za lastno oskrbo za naselja Krnice, Šavna peč in Podkraj
- Odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda za naselja Krnice, Šavna peč in Podkraj
- Preučitev vpliva in zaščita vodnih virov, transportnih vodovodov in fekalnega črpališča s ČN
- Izgradnja nove cestne povezave G2-108: Hrastnik–Zidani Most
- Preučitev možnosti varnejšega cestnega priključka ter ureditev krožišča
- Obvoz Ravenska vas
- Ureditev nemotenega dostopa do hiše Kosem (vzhodno od ribogojnice)
- Preučitev vplivov akumulacije HE na dostope do rezervoarjev lahkega kurilnega olja in na izpuste TET v Savo
- Zagotovitev rešitev za povečanje potencialov za turizem, šport in rekreacijo, omogočanje plovnosti po akumulacijskem bazenu z manjšimi plovili in izboljšanje prepoznavnosti krajinskega parka Kum ter območij Nature 2000
- Ureditev pritokov vsaj do centralne ČN odpadnih voda v Trbovljah
- Preučitev odstranitve kompleksa starih mostov pri TET zaradi izboljšanja pretočnosti reke Save.
- Upoštevanje razvojnih načrtov za pretovor surovin
- Ureditev ustreznega dostopa do naselja Podkrcnica, ustrezno zavarovanje podhoda pod železnico pred poplavami (ureditev lokalne ceste LC 480171 Podkrcnica–Sava), obnova in ohranitev lesenega mostu čez reko Savo za pešpot in kolesarsko stezo ter izgradnja novega mostu čez reko Savo z izvennivojskim križanjem z železnico (predlagana okvirna lokacija med gostilno Berdajs in železniško postajo Sava).
- Obnova in ohranitev železnega mostu pri Zagorju
- Preučitev priključitve HE Renke na 110 kV v kabelski izvedbi
- Preučitev vplivov na centralno ČN Zagorje in izvedba njenega iztoka v Savo
- Preučitev vplivov dviga zgornje kote vode in izvedba zaščite JP 982340
- Proučitev vpliva na gradnjo komunalnih čistilnih naprav in kanalizacijskega omrežja
- Ureditev poplavne varnosti pritokov Save
- Dvig in širjenje lokalne ceste Litija–Sava z ureditvijo pločnika, avtobusnih postajališč in kolesarske steze
- Nadomestno športno igrišče v KS Sava
- Izgradnja optičnega telekomunikacijskega omrežja ter širitev brezžičnega internetnega omrežja v mestnih središčih in na podeželju
- Preučitev možnosti izkoriščanja vodnega potenciala za namakanje
- Pohitritev železniške proge

Okvirna finančna ocena projekta

Izgradnja verige HE na srednji Savi je ovrednotena na 262.000.000€. V tem znesku ni vključena vrednost spremljajočih projektov.

Kazalniki

- Aktivno delovanje podjetja SRESA
- Prenos koncesije na podjetje SRESA.
- Število umeščenih HE na srednji Savi
- Število zgrajenih HE na srednji Savi

6.2. Podjetno v svet podjetništva

Povzetek projekta

Podjetno v svet podjetništva (PVSP) je nadaljevanje in delna modifikacija operacij PVSP 2013 in PVSP 2014, ki sta se izvajali po vsej Sloveniji. Načrtujemo, da se bo operacija v vseh slovenskih regijah nadaljevala skozi vse obdobje, torej do leta 2020. V času krize so se na slovenskem trgu dela najbolj poslabšale razmere za mlade, med njimi se je zelo povečala brezposelnost in tudi njihova segmentacija na trgu dela. Projekt je nastal kot odgovor na te razmere in kot pomoč mladim, ki vidijo izhod v samostojni podjetniški poti, za kar pa potrebujejo dodatna znanja, informacije, izkušnje, motivacijo.

PVSP spodbuja podjetnost in podjetništvo mladih, cilj je njihovo hitrejše samozaposlovanje oziroma zaposlovanje, saj s pridobljenimi izkušnjami in znanji postanejo bistveno bolj konkurenčni na trgu dela.

Namen in cilji projekta ter opis skladnosti z razvojno specializacijo regije:

Namen projekta je spodbuditi podjetništvo med mladimi, s pomočjo mentorjev povečati podjetniška in druga znanja, z deljenjem izkušenj pomagati mladim pri oblikovanju lastnega podjetja, povečati število samozaposlitev ter potencialnih novih delovnih mest, popularizirati podjetništvo in preprečevati beg možganov.

V vsaki od dvanajstih regij bo letno vključenih 30 udeležencev (tri skupine po deset udeležencev). Od septembra 2015 do konca leta 2020 bo torej na vseslovenski ravni v projekt vključenih 1920 udeležencev, mladih do 29 let, ne glede na stopnjo izobrazbe. Udeleženci bodo izbrani na podlagi kriterijev, navedenih v javnem pozivu, nakar bodo z določeno regionalno razvojno agencijo (RRA) sklenili delovno razmerje za dobo štirih mesecev. Tam ji bo na razpolago vsa podjetniška infrastruktura in usposobljeni mentorji, na organiziranih usposabljanjih, kjer bodo sodelovali zunanji izvajalci s potrebnim strokovnim znanjem in izkušnjami, pa bodo pridobivali še dodatna podjetniška znanja. Načrtovani cilj projekta je 35% izhodov vseh udeležencev v zaposlitev v lastnem podjetju ali zaposlitev pri delodajalcu. Glede na dosedanjo dobro prakso, kjer se je več kot 50% udeležencev v enem letu po zaključku programa bodisi zaposlilo ali samozaposlilo, se nadejamo načrtovane cilje celo preseči.

Projekt je skladen z razvojno specializacijo regije.

Ciljna skupina:

Mladi do starosti 29 let, ne glede na izobrazbo.

Cilji projekta

Splošni cilji projekta so zagotavljanje podpore novim podjetnikom (zlasti v obliki usposabljanja), ustvarjanje novih delovnih mest v podjetništvu in zaposlovanje brezposelnih.

Nosilec projekta

Regionalni center za razvoj, ki je bil nosilec predhodnih operacij PVSP 2013 in PVSP 2014, bo vodilni partner in hkrati izvajalec v zasavski regiji, kot partnerji in izvajalci v drugih statističnih regijah bodo sodelovale RRA (11).

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

- Prijavitelj in partnerji bodo izvajali usposabljanje udeležencev na svojih območjih. Aktivnost zajema vključevanje udeležencev, njihovo zaposlitev (štiri mesece) ter usposabljanje, mentorstvo, usposabljanja s pomočjo zunanjih izvajalcev (podjetniki z različnimi poslovnimi izkušnjami, managerji in drugi posamezniki, institucije kot različne zbornice in ljudske univerze, podjetja in samostojni podjetniki z izkušnjami in znanjem s posameznih področjih, ki je pomembno za mlade podjetnike in uresničitev njihovih podjetniških idej), predstavitve in ogledi dobrih praks, druge aktivnosti v skladu s programom usposabljanja.
- Vodenje projekta bo pokrivalo stroške vsebinskega vodenja in koordinacije programa, usposabljanja mentorjev in drugih izvajalcev za izvajanje programa po vseh regijah, priprave enotnega načrta dela in modela izvajanja usposabljanja na vseh lokacijah, priprave dokumentacije in strokovnih podlag za pripravo in izvedbo programa, osnutkov pogodb in ostalih dokumentov za udeležence, programov dela za vključene v usposabljanja, podlag za poročanje in poročil za posredniško telo na nivoju programa, finančnega vodenja in poročanja na ravni programa, računovodsko-knjigovodskega vodenja in poročanja, spremljanja izvajanja programa, obiskov na vseh lokacijah, vrednotenja programa, tehnično-administrativne podpore programu.

Okvirna finančna ocena projekta

Za izvajanje programa v Zasavski regiji predvidevamo 1.834.400€ ter za vodenje in koordinacijo projekta v vseh slovenskih regijah predvidevamo še 1.035.460 €. Skupaj torej 2.869.860€ za izvajanje celotnega projekta v obdobju od septembra 2015 do konca leta 2020.

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število udeležencev PVSP (30 na letni ravni, 160 v celotnem obdobju v Zasavju, 1920 v celotnem obdobju v vseh regijah)
- delež mladih s pozitivnim izhodom (samozaposlitev, odprte družbe in zaposlitev v njej ali zaposlitev pri drugem delodajalcu) v roku 12 mesecev po zaključku usposabljanja (35%).

(Viri spremljanja: RCR, partnerske RRA in drugi deležniki projekta)

Časovni načrt za izvedbo

Projekt se bo izvajal ves čas finančne perspektive 2014–2020.

6.3. Sofinanciranje razvojnih projektov za nastajanje novih start-up podjetij in inovativnih proizvodov ter spodbujanje njihove globalne rasti

Povzetek projekta

Namen projekta je preko subjektov inovativnega okolja doseči:

- 1) Izobraževanje in ozaveščanje populacije o pomenu podjetništva ter dvig in kreiranje podjetniške kulture in znanj.
- 2) Spodbujanje ustanavljanja **novih inovativnih start-up podjetij**, s kvalitetnimi delovnimi mesti.

- 3) Spodbujanje nastajanja start-up projektov preko uvajanja **novih inovativnih produktov oziroma storitev z globalnim potencialom** v obstoječih MSP v slovenskih regijah s potencialom razvoja novih spin off oziroma spin out, podjetij.
- 4) Priprava ekip na regionalni ravni s ciljem dviga njihovega potenciala za vstop v nacionalne in mednarodne pospeševalne sheme in podporno okolje po principu »celovit dostop do podpornih storitev«.
- 5) Zadrževanje podjetniškega potenciala v slovenskih regijah s tem skladnejši regionalni razvoj in
- 6) **razvoj enotne platforme start-up mest in razvoj novih podpornih storitev SIO ter prenos znanja in standardizacija** subjektov inovativnega okolja s ciljem doseganja večje učinkovitosti in boljših rezultatov preko sinergij sodelovanja in specializacije.

Tovrstno spodbujanje podjetništva, kot dobra svetovna in slovenska praksa, je ključno za gospodarski razvoj posameznih regij v državi, saj gre za krepitev inovacijske aktivnosti v regiji, ustvarjaje novih delovnih mest, večjo gospodarsko rast, prav tako pa se vnašajo vrednote proaktivnosti v družbo. V sklopu projekta gre za nadgradnjo delovanja že učinkovitih tehnik spodbujanja podjetništva na dodatne ciljne skupine, ki sedaj niso bile zajete na nivoju vseh regij (NUTS 3).

Projekt naslavlja tri **ciljne skupine**, in sicer:

- 1) **potencialne podjetnike**, ki so običajno izobraženi ali v fazi pridobivanja izobrazbe (študentje,...), ambiciozni ter proaktivni posamezniki oziroma tisti, ki imajo specializirane poklicne kompetence ter
- 2) **obstoječa start-up podjetja z inovativnim potencialom** za prodor na globalne trge.
- 3) **Uveljavljena domača MSP podjetja s ciljem razvoja novih start-up projektov in povezovanje s startup podjetji.**

Projekt za prvi dve ciljni skupini zajema podporo start-up podjetjem v vseh fazah nastajanja in rasti podjetja (oziroma produkta), od zasnove ideje, ustanovitve podjetja, do globalne rasti. S tem se odpira možnost vključevanja podjetij iz prvih dveh skupin v vrednostne verige podjetij iz tretje skupine.

Ker je na regionalnem nivoju opazen negativni trend ustanavljanja novih podjetij, kar vpliva na povečevanje regionalnih razlik, je z vidika skladnega regionalnega razvoja smiselno na regionalnem nivoju, vključno z problemskimi območji, omogočiti koncentracijo podjetniške podpore in najbolj racionalno je to storiti v okviru obstoječe infrastrukture, katero je država že vzpostavila za ta namen. SIO namreč zagotavljajo ugodnejše prostorske, tehnične in storitvene pogoje za nastajanje in delovanje podjetij v zgodnjih fazah razvoja, imajo že razvite podporne programe, usposobljeno ekipo podjetniških pospeševalcev, mrežo zunanjih ekspertov (laboratoriji, poslovni angeli, patentni zastopniki, dostop do različnih finančnih produktov, garancijske sheme, ipd.) ter izvajajo storitve za ustanovitev in začetno delovanje podjetij pod ugodnejšimi pogoji. Storitve pa bodo z razvojnimi projektom vzpostavitve in delovanja enotne start-up platforme na ravni mest še dodatno okrepili, standardizirali in zato bistveno povečali učinkovitost in prepoznavnost storitev za navedene ciljne skupine na regionalni ravni. Prav tako pa bodo zagotovili celovito povezavo z nacionalnimi pospeševalniškimi programi Iniciative Start:up Slovenija in Slovenske podjetniškega Sklada. S podporo zagonskim podjetjem se tako podpira ciljno skupino podjetij, ki je v najbolj občutljivi razvojni fazi in katere vse regije za potrebe gospodarskega razvoja nujno potrebujejo.

Ozadje projekta

Start-up podjetništvo je ključno zaradi inovacij, novih delovnih mest in gospodarske rasti ter vnašanja konkurenčne dinamike v poslovno okolje. Raziskava Global Entrepreneurship Monitor Slovenija (2012) navaja, da se ena tretjina dinamike gospodarske rasti držav pojasni z dinamiko start-up podjetništva. Poleg tega prispevajo k promociji inovacijskega sistema in vnašanju vrednot proaktivnosti v družbo. Vse najrazvitejše države v družbi znanja spodbujajo start-up podjetništvo tako z vidika investicije v prihodnost kot z vidika aktivnega snovanja dolgoročne gospodarske politike. Zakaj? Navajamo pet ključnih razlogov za spodbujanje start-up podjetništva (*Vir: Start:up Manifesto, www.startup.si*)

- **Inovacije** – So glavno gonilo razvoja gospodarstva v družbi znanja. Start-up podjetja so najprimernejša oblika unovčenja invencij ter s tem najboljši mehanizem za komercializacijo tehnoloških in drugih novosti. Prav tako start-up podjetja prispevajo k hitremu razvoju novih tehnologij in nekega geografskega območja. Velika podjetja pogosto kupujejo start-up podjetja kot tehnologijo (temeljno sestavino), ki jo integrirajo v svoje poslovanje in s tem ohranjajo konkurenčno prednost.
- **Nova delovna mesta in gospodarska rast** – Start-up podjetja dolgoročno ustvarjajo velik del novih delovnih mest in prispevajo h gospodarski rasti države. Glede na to, da start-up podjetja temeljijo na inovacijah, potencial start-up podjetij predstavlja zdravo jedro gospodarstva. Če želi država dolgoročno spodbujati nove

zaposlitve, je nujno, da vlaga v segment podjetij, ki dolgoročno (v 10 letih in dlje) ustvarja največ delovnih mest. Start-up podjetja so idealna oblika in priložnost za zaposlovanje in aktiviranje generacije Y.

- Vnašanje nove konkurenčne dinamike v gospodarski sistem – Start-up podjetja so najbolj dinamične gospodarske organizacije na trgu, saj v gospodarski sistem vnašajo dodatno dinamiko in konkurenčnost. To pomeni, da gospodarstvo ostaja zdravo, čilo in prizadevno, posamezna podjetja pa težje zaspijo na lovorikah.
- Promocija inovacijskega sistema – Tehnološka in na znanju temelječa storitvena start-up podjetja so zelo povezana z institucijami znanja. Ustrezen podjetniški ekosistem tako promovira inovacijski pristop med visoko izobraženimi ter prispeva k aplikativni orientaciji raziskovalnega dela na univerzah in raziskovalnih institucijah.
- Vnašanje vrednot proaktivnosti v družbo – Start-up podjetništvo spreminja vrednote družbe in prinaša nov miselni vzorec, skladen z družbo znanja. Prebivalstvo se začinja vedno bolj zavedati lastne odgovornosti za svoje delo in karierni razvoj.

Specializirane aktivnosti tehnoloških parkov, podjetniških inkubatorjev in univerzitetnih inkubatorjev so v preteklih letih jasno pokazale učinkovitost spodbujanja nastajanja ter globalne rasti novoustanovljenih podjetij preko subjektov inovativnega okolja. Nujno je, da se tovrstna dokazano učinkovita podpora nastajanju ter rasti novih podjetij razširi še na druge ciljne skupine, ki imajo potencial inovacijske dejavnosti, v vseh regijah. Recesija je namreč prinesla večjo stopnjo brezposelnosti med visoko izobraženim in kvalificiranim kadrom, prav tako pa trg zahteva vedno večjo fleksibilnost, kar pomeni, da na trgu najboljše poslujejo srednja in mlada podjetja, ker se lahko hitro prilagajajo. Zato so tovrstna podjetja tudi ključni strukturni del gospodarstva. Z sistematično podporo pri nastajanju in rasti novih podjetij z izvedbo planiranih aktivnosti tudi na regionalni ravni bi bil dosežen cilj večje gospodarske rasti, ustvarjanja novih delovnih mest, povečanje dodane vrednosti na zaposlenega ter hitrejši razvoj regijskega potenciala ter s tem skladnejši regionalni razvoj.

Podjetja v fazi rasti

Srednje in mala velika podjetja so pomemben sestavni del vsakega konkurenčnega gospodarstva (poleg velikih mednarodnih podjetij - multinacionalnih ter na drugi strani novih mladih in inovativnih start-up podjetij). V Evropi ter tudi Sloveniji, mala in srednje velika podjetja predstavljajo velik sestavni del gospodarstva in posledično ustvarjajo več kot 40% delovnih mest.

Velik problem malih in srednje velikih podjetij, ki ga kažejo mnoge raziskave je, da **imajo pogosto problem razvojno-vodstvenega preskoka iz »družinskega, lokalnega,...« podjetja v globalno podjetje s hitrejšim potencialom in ambicijami po rasti**. Izvorni problem se običajno nahaja v dejavnih slabe notranje podjetniške klime, neustrezno zasnovanih procesov in organizacije poslovanja, neustreznih razvojno-raziskovalnih procesov za razvoj novih izdelkov ali zanemarjanje le teh, nepoznavanje lastnikov in vodstva po globalnih možnostih rasti ter pretekla konjunktura območja, ki je prinesla mnogo kratkoročnih priložnosti.

Podjetniki, ki so ustanovili svoja uspešna podjetja v prejšnjem desetletju ob omenjeni veliki domači konjunkturi pogosto ne vidijo nove paradigme globalno usmerjenih podjetij, s čimer stagnira tudi njihova možnost rasti in razvoja. Na eni strani imajo ta podjetja veliko znanja, uspešne produkte ter utečeno poslovanje oziroma intelektualno lastnino, po drugi strani pa zaradi pomanjkanja znanja in socialnega kapitala premalo ambicij po rasti. V to kategorijo podjetij lahko uvrščamo tudi podjetja, ki bi lahko z razvojem novih izdelkov enostavno povečala svojo dodano vrednost.

Kombinacija spodbujanja nastajanja novih start-up podjetij ter vzpostavitve podpore obstoječim podjetjem, ki bi se lotevala novih start-up projektov, s potencialom v regiji bo doprinesla k ustreznemu dvigu podjetniške in gospodarske dejavnosti v posamezni regiji.

Namen projekta

Namen projekta je spodbujanje:

- 1) nastajanja novih srednje tehnoloških in inovativnih storitvenih start-up podjetij ter
- 2) novi start-up projekti, ki temeljijo na novih inovativnih produktih oziroma storitvah z globalnim potencialom, v že obstoječih srednjih in malih podjetij v slovenskih regijah preko subjektov inovativnega okolja in

- 3) razvoj enotne, vse regijske platforme start-up mest in razvoj novih podpornih storitev v subjektih inovativnega okolja ter prenos znanja in standardizacija subjektov inovativnega okolja s ciljem doseganja večje učinkovitosti in boljših rezultatov preko sinergij sodelovanja in specializacije.

Cilji projekta

Merljivi cilji projekta na nivoju Slovenije:

- **zagon 826 podjetij** ob koncu projekta (118 letno)
- zagotoviti **min 1652 novih zaposlitev** ob koncu projekta (v povprečju 2 na podjetje)
- razvoj 910 novih produktov ob koncu projekta (130 letno)
- razvoj in implementacija enotne platforme start-up mest ter razvoj vsaj 3 novih programov za start-up podjetja

Splošni cilji projekta:

- razvoj enotne start-up platforme na ravni mest in regij, ki se sinergijsko povezuje z nacionalno platformo Iniciative Start:up Slovenija za uspešnejšo globalno promocijo nacionalnega start:up ekosistema in uspešnejši prenos znanj med deležniki SIO,
- razvoj podjetniškega potenciala tudi na ravni regij, preko programa izobraževanja in mentoriranja startup ekip s ciljem priprave vzdržnega poslovnega modela za globalni preboj,
- načrtno in sistemsko mreženje, povezovanje podjetniškega potenciala na ravni regij,
- Kreiranje regionalnih skupnosti s podjetniki – mentorji, poslovni angeli, primeri dobre prakse in promotorji podjetniške kulture, miselnosti.
- dvig prepoznavnosti in učinkovitosti start-up ekosistemov na ravni posameznih regij in njihovo sinergijsko povezovanje v enotno nacionalno platformo Iniciative Start:up Slovenija s ciljem izgradnje atraktivnega start-up vozlišča na globalni ravni.

Ciljna skupina

Ciljno skupino predstavljajo:

- 4) **potencialni podjetniki**, ki so običajno izobraženi ali v fazi pridobivanja izobrazbe (študentje,...), ambiciozni ter proaktivni posamezniki oziroma tisti, ki imajo specializirane poklicne kompetence ter
- 5) **obstoječa start-up podjetja z inovativnim potencialom** za prodor na globalne trge.
- 6) **Uveljavljena domača MSP podjetja s ciljem razvoja novih start-up projektov in povezovanje s startup podjetji.**

Umestitev SIO v podporno okolje

Faze podpornih storitev, ki jih izvajajo SIO:

- 1) **Predinkubacija** (spodbujanje nastajanja novih start-up podjetij v okviru novih oziroma obstoječih MSP podjetij).
- 2) **Inkubacija** start-up podjetij in start-up projektov (spodbujanje podjetniške in inovacijske aktivnosti mladih podjetij in priprava na rast).
- 3) **Rast in globalizacija** start-up podjetij in start-up projektov obstoječih MSP (spodbujanje rasti, razvoja in mednarodne konkurenčnosti).

NAČIN IZVAJANJA: Nabor aktivnosti se bo izvajalo v vseh 12 regijah (dve regiji imata še sub-regiji) s strani regijskega koordinatorskega in ob sodelovanju regijskih partnerjev. Vsak SIO dobi vlogo izvajalca aktivnosti, s čimer bo zagotovljena transparentnost izvajanja aktivnosti, doseganje zastavljenih ciljev projekta, prevzemanje poslovne odgovornosti in management aktivnosti, skladno z načelom dobrega gospodarja.

Posamezni član konzorcija, bo tako izvedel navedene aktivnosti v dodeljeni regiji ter v okviru horizontalnih skupnih nalog.

Delovni sklopi projekta:

- DS1: vodenje, koordinacija in management regijske start-up skupnosti
- DS2: temeljni start-up program na nivoju regij
- DS3: akademsko podjetništvo
- DS4: posebni start up program za problemska območja

DS5: povezovanje start up podjetij z uveljavljenimi podjetji
DS6: razvoj enotne platforme in novih storitev

Okvirna finančna ocena projekta

Ocena projekta za celotno Slovenijo in 7-letno obdobje je 18.727.100 €, od tega bi regiji Zasavje pripadlo 962.780 €.

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število novoustanovljenih podjetij ob koncu projekta
- Število ustvarjenih novih zaposlitev ob koncu projekta
- Število novih produktov in storitev

Časovni načrt za izvedbo

Projekt se bo izvajal ves čas finančne perspektive 2016–2022

6.4. Povezovanje regionalnih destinacijskih organizacij 2014–2020

Povzetek projekta

Povezovanje regionalnih destinacijskih organizacij 2014–2020 je nadaljevanje in delna modifikacija operacije Regionalne destinacijske organizacije (RDO), ki jo izvajamo v trinajstih razvojnih agencijah in zavodih po vsej Sloveniji. Operacija je razširjena na vse slovenske regije. Koordinator RDO-jev bo Slovenska turistična organizacija (STO). RDO-ji imajo aktivno vlogo povezovalca in promotorja turistične ponudbe v regijah in tako omogočajo oblikovanje integralnih turističnih produktov Slovenje na regionalni ravni ter povezovanje trženjskih aktivnosti na tujih trgih.

Cilji operacije so povezovanje RDO-jev v konzorcij, ki bo omogočal hiter pretok informacij, oblikovanje trdne partnerske mreže, lažje kandidiranje za evropska sredstva, pripravo skupnih projektov in nastopov na trgih, izmenjavo dobrih praks in izkušenj. Vsaka regija bo izpostavljala svojo tematiko oz. področje (zgodbo) v turizmu, za katere se bo specializirala, s čimer bi se ponudba regij dopolnjevala.

Razvojne prioritete projekta so povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, prednostne usmeritve in dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva. Glavni cilji operacije RDO je promoviranje regij pod skupno tržno znamko Slovenije ter nadaljevanje funkcij destinacijskega managementa..

Projekt na dveh ravneh je namenjen:

- turističnemu gospodarstvu v regijah (turistični ponudniki, ponudniki domače obrti, ponudniki storitev s področja športa, kulture, transporta in trgovine),
- domačim in tujim gostom in turistom v regijah z različnimi motivi prihoda.

Projekt spada v razvojno prioriteto trajnostni turizem. Prednostna os v Operativnem programu za izvajanje Evropske kohezijske politike 2014–2020: 2.3. Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast.

Projekt je skladen z ukrepi v Operativnem programu za izvajanje Evropske kohezijske politike 2014–2020:

2.3.3. Spodbujanje podjetništva zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, v kar so vključeni tudi podjetniški inkubatorji.

Specifični cilj 1: Spodbujanje nastajanja in delovanja podjetij, predvsem start-up podjetij.

Specifični cilj 2: Povečanje dodane vrednosti MSP.

2.3.4. Razvoj in izvajanje novih poslovnih modelov za MSP zlasti v zvezi z internacionalizacijo.

Specifični cilj: Povečevanje mednarodne konkurenčnosti MSP.

Ciljna skupina

Ciljne skupine so usklajene z aktualno Strategijo razvoja slovenskega turizma 2012–2016 in usmerjene v sklope ponudbe za prosti čas, znotraj katerih se razvija in trži vrsta specializiranih turističnih proizvodov, prilagojenih:

- posameznim ciljnim skupinam glede na demografske značilnosti (npr. mladinski turizem, seniorski turizem, družine),
- ožjim tržnim segmentom glede na tipe "ljubiteljev narave" (npr. ljubitelji adrenalinskih doživetij),
- tržnim segmentom glede na to, katerim oblikam dajejo določene skupine prednost (npr. ljubitelji kampov, zidanic, kmetij),
- in drugim tržnim segmentom.

Temeljne usmeritve turistične ponudbe so: zelena, zdrava, aktivna.

Temeljni segmenti/ področja ponudbe so: zdravje in dobro počutje (zdravilišča, wellness, medicinski turizem); aktivne počitnice (aktivnosti v vseh letnih časih, npr. smučanje, pohodništvo); doživetja v naravi (turizem na podeželju, turistične kmetije, naravni parki, eden, ekoturizem, kampi ...); poslovni turizem; gastronomija; kultura (festivali, mesta ...); zabavišni turizem in igralništvo; križarjenje.

Namen in cilji projekta

Namen projekta je promoviranje posameznih turističnih regij pod skupno tržno znamko Slovenije kot turistične destinacije. Prav tako je namen povezovanja RDO-jev vzpostaviti trdno partnersko mrežo, ki bo imela večjo prepoznavno moč pri predstavitvah na domačih in tujih trgih. S projektom bomo skladno s strategijo razvoja slovenskega turizma povečali obseg turistične dejavnosti, število prenočitev, števili prihodov turistov in priliv iz naslova izvoza potovanj. Uveljavljali bomo načela trajnostnega razvoja turizma, zagotavljali ugodno poslovno okolje in dosegli višjo kakovost, ki bo omogočala boljšo konkurenčnost slovenskega turizma (tudi na regionalni ravni), z izvajanjem učinkovitega in inovativnega trženja ter promocije Slovenije kot turistične destinacije pa povečanje turističnega obiska.

Splošni cilj projekta je nadaljevanje promocije turistične ponudbe ter vzpostavitve trdne partnerske mreže, skupno predstavljanje na sejnih in drugih večjih dogodkih. To bo pripomoglo k boljši prepoznavnosti tako slovenskega turizma kakor tudi ponudbe v posameznih regijah.

Prepoznavnost regij kot turističnih destinacij v Sloveniji in tujini: vzpostavitev destinacijskega managementa, krepitev in uveljavljanje tržnih znamk; uveljavljanje in prepoznavnost turističnih produktov; natančna opredelitev vizije, ciljev in smernic do leta 2020; povečanje kakovosti turističnih produktov in ponudbe; trajnostni razvoj turizma; povezovanje turističnih ponudnikov v integralne turistične produkte.

Projekt je skladen z usmeritvami in cilji trajnostnega razvoja turizma, saj ugodno vpliva na uravnotežen razvoj turizma in zmanjševanje razlik med regijami, spodbuja udeležbo lokalnega prebivalstva in drugih subjektov pri načrtovanju turističnega razvoja.

Projekt je skladen z OP-jem na področju turistične dejavnosti in z razvojno specializacijo regije, kjer je trajnostni razvoj turizma opredeljen kot ena izmed petih razvojnih prioritete zasavskega RRP. Povezuje posamezne iniciative za razvoj in promocijo destinacije ter nadgrajuje obstoječe podporno okolje z razvojem sodobnih oblik podpornih storitev, povezuje in upravlja RDO na regionalni ravni v okviru podjetniško inovacijskega ekosistema ter omogoča razvoj inovativnih turističnih produktov in storitev s povečanjem njihove kakovosti in razvojem turistične destinacije.

Nosilec in partnerji projekta

V operaciji RDO 2014–2020 bodo kot partnerji sodelovali vsi nosilci RDO-jev v regijah (regionalne razvojne agencije oziroma javni zavodi).

- Turizem Bled, zavod za pospeševanje turizma Bled (RDO Gorenjska)
- RRA severne Primorske (RDO Smaragdna pot)
- RRA Zeleni kras (RDO Zeleni kras)
- Turizem Ljubljana (RDO Osrednja Slovenija)
- RRA Koroška (RDO Koroška)
- RRA Posavje (RDO Posavje)
- RCR Zasavje (RDO V3krasne)
- Zavod za turizem Maribor-Pohorje (RDO Maribor-Pohorje)

- ZRS Bistra (RDO Ptuj-Ormož)
- RRA Mura (RDO Pomurje)
- Zavod za turizem prireditve in turizem Celeia (RDO Dežela Celjska)
- Savinjsko Šaleška območna razvojna agencija (RDO SAŠA)
- Razvojni center Novo mesto d.o.o. (RDO JV Slovenija)

Aktivnosti se bodo izvajale na področju celotne Slovenije, ki ga RDO-ji pokrivajo s svojim delovanjem. V Zasavju se bodo aktivnosti izvajale v vseh treh občinah.

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Aktivnosti so razdeljene na tri vsebinska področja:

- **Aktivnosti na področju izboljšanja kakovosti obstoječih in razvoj novih turističnih produktov.**
Obstoječi turistični produkti se nanašajo na ključna in prepoznavna področja, ki opredeljujejo privlačnost posameznih območij. Številne privlačnosti (primarna turistična ponudba) omogočajo razvoj različnih turističnih produktov. Na podlagi potencialov, ki zaokrožajo ponudbo in ustvarjajo povpraševanje, smo opredelili možnosti za razvoj novih turističnih produktov, ki jih je možno umestiti v diverzificirano paketno turistično ponudbo. Celoten koncept obstoječih in novih meddestinacijskih turističnih produktov je oblikovan na podlagi analiz stanja, izbire ciljnih tržnih segmentov ter izbora strateških trženjskih ciljev in usmeritev.
- **Aktivnosti na področju promocije in trženja turistične ponudbe.**
Na krovni ravni je komuniciranje usmerjeno v oblikovanje in utrjevanje krovne zgodbe oziroma znamke Slovenije ter v navedena temeljna področja ponudbe. Tako se oblikuje trženjsko izhodišče za učinkovitejši razvoj in trženje turističnih proizvodov tudi v posameznih sklopih ponudbe in na posameznih destinacijah. Za povečanje prepoznavnosti je potrebno opredeliti in povezati vrednote in značilnosti regij kot turističnih destinacij, deležnikov in ljudi, ki oblikujejo identiteto. S tem se zagotovi uspešnejši turistični razvoj in promocija, hkrati pa prispeva tudi k razvoju gospodarstva in odpiranju Slovenije za nove investicije. Potrebna je jasna in širše razpoznavna identiteta tržnih znamk, arhitektura, jasno pozicioniranje in enotno komuniciranje. Urejena struktura portfelja blagovnih in tržnih podznamk pojasnjuje vlogo posameznih znamk, odnose med njimi in njihovo tržno vlogo, ki je ključna za povečanje prepoznavnosti. Skupne promocijske aktivnosti bodo razbremenile proračune posameznih RDO-jev in porazdelile stroške skupnih dostopov do nekaterih trgov.
- **Aktivnosti na področju ugodnega poslovnega okolja za razvoj turizma v regiji.**
Ustrezna organiziranost na ravni regij je ključnega pomena za nadaljnji razvoj turizma. Organiziranost na ravni regij mora temeljiti na vzpostavitvi oziroma nadgradnji sodelovanja s ponudniki turističnih storitev in vsemi drugimi vpletenimi, ki skupaj razvijajo, oblikujejo in tržijo turistično ponudbo regij. Razvoj turizma v regiji spremljajo številni dejavniki, ki vplivajo na percepcijo gosta o destinaciji že pred njegovim obiskom, še posebej pa vplivajo na samo izkušnjo po končnem obisku. Na izkušnjo turista lahko vplivamo s skrbnim upravljanjem destinacije in deležnikov v destinaciji, ki so vključeni v verigo vrednosti. Strokovna in izkušena ekipa, ki se ukvarja z upravljanjem oz. managementom destinacije je tako ključna za uspešen razvoj ter sam imidž destinacije. Potrebna je torej vzpostavitev učinkovitega destinacijskega managementa (DM), ki deluje v okviru vseh štirih funkcij (razvojne, operativne, promocijske in distribucijske). Povezovanje turističnih ponudnikov in lokalne skupnosti mora temeljiti na nadgradnji sodelovanja z vsemi turističnimi ponudniki in lokalno skupnostjo (javno zasebno partnerstvo), ki imajo željo po skupnem razvoju, oblikovanju in trženju turistične ponudbe. Povezovanje s sorodnimi institucijami iz slovenskih regij in tujine je ključnega pomena za nadaljnji razvoj turizma, saj novi partnerski odnosi in prenosi dobrih praks iz tujine pomagajo pri interpretaciji trendov in načrtovanju nadaljnjih aktivnosti.

Časovni načrt za izvedbo

Operacija se bo izvajala skozi celotno programsko obdobje 2016–2020

Okvirna finančna ocena projekta

Ocena vrednosti znaša skupaj 15,96 mio €, medtem ko je proporcionalni del za Zasavje ocenjen na dobra 1,2 mio €.

Aktivnost	Odstotek na aktivnost	2016	2017	2018	2019	2020	Skupaj
Izboljšanje kakovosti obstoječih in razvoj novih turističnih produktov	22 %	702.240	702.240	702.240	702.240	702.240	3.511.200
Promocija in trženje turistične ponudbe	44 %	1.404.480	1.404.480	1.404.480	1.404.480	1.404.480	7.022.400
Ugodno poslovno okolje za razvoj turizma v regijah	34 %	1.085.280	1.085.280	1.085.280	1.085.280	1.085.280	5.426.400
Skupaj	100 %	3.194.016	3.194.017	3.194.018	3.194.019	3.194.020	15.960.000

Odstotek na partnerja	2016	2017	2018	2019	2020	Skupaj
8 %	245.694	245.694	245.694	245.694	245.694	1.227.692

Sredstva sofinanciranja (60 %)	11.400.000,00
Lastna sredstva (40 %)	4.560.000,00
Skupaj	15.960.000,00

Možni načini financiranja: EU, podjetja in lokalne skupnosti

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

Opis kazalnika:	Vir podatkov za spremljanje:
Število RDO-jev, povezanih v konzorcij	partnerji v projektu, izvajalci aktivnosti
Število RDO-jev z razvitim destinacijskim managementom	partnerji v projektu, izvajalci aktivnosti
Število novo razvitih turističnih produktov	partnerji v projektu, izvajalci aktivnosti
Število izvedenih skupnih promocijskih aktivnosti v tujini	partnerji v projektu, izvajalci aktivnosti
Število meddestinacijskih (medregijskih) turističnih produktov	partnerji v projektu, izvajalci aktivnosti
Število izvedenih izobraževanj, usposabljanj, delavnic	partnerji v projektu, izvajalci aktivnosti

6.5. Enotne regijske študentske sheme

Povzetek projekta

Sistem enotnih regijskih študentskih shem temelji na pogodbeni vezanosti študenta na regionalno okolje oziroma gospodarsko družbo. Realizacija tega načela vsebuje tudi individualno odgovornost študentov in njihovih skrbnikov, ki vsebuje elemente vračila subvencioniranega dela študentske, kadar ne pride do realizacije osnovnega namena študentske sheme.

Izhajajoč iz želje po razvojni naravnosti študentskih shem smo prišli do zaključka, da je razvojno naravnost sheme možno izvesti z uvedbo dveh nivojev v izvajanju študentske sheme ob upoštevanju načela alokacije in redistribucije, ki v praksi pomenita sistem dveh razpisov. Prvi razpis postreže z natančnimi podatki o študijskih smereh in šolskih programih, za katere se razpišejo študentske in ostale vrste študijskih pomoči, v drugem razpisu se razpiše celotna kvota študentske za tekoče šolsko leto, razdelana po študijskih smereh in programih.

Izvajalci regijskih študentskih shem (RRA) letno objavijo javni poziv k oddaji vlog za izbor gospodarskih in negospodarskih družb za vključitev v sistem enotnih študentskih shem. Gospodarski in negospodarski subjekti v

prijavi na javni poziv opredelijo izobrazbeno strukturo prejemnikov štipendij, ki jih nameravajo štipendirati. V praksi to pomeni, da se podjetjem, ki so izbrana na javnem pozivu, omogoči vključitev v štipendijsko shemo. Na podlagi izkazanih potreb podjetij RRA-ji objavijo razpis za štipendije za tiste poklice in stopnje izobrazbe, za katere so gospodarski in negospodarski subjekti v posamezni regiji izrazili potrebo. Sredstva za izvajanje štipendijske sheme zagotavljajo podjetja, vključena v štipendijsko shemo, Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje (sredstva ESS) ter v nekaterih regijah tudi lokalne skupnosti.

Projekt spada v razvojno prioriteto razvoj človeškega kapitala.

Ciljna skupina

Ciljna skupina so delodajalci in štipendisti.

Namen in cilji projekta

S ciljem spodbuditi kadrovsko štipendiranje, ki je v Sloveniji v drugi polovici 90-ih let začelo upadati, ter spodbuditi delodajalce za vlaganje v bodoče kadre, so RRA vzpostavile instrument regijskih štipendijskih shem. Na osnovi tega modela je bil poenoten sistem štipendijskih shem v dvanajstih regijah. Ta je najprej omogočil sofinanciranje kadrovskih štipendij z državnimi sredstvi (neposredne regijske spodbude) in deloma sredstvi lokalnih skupnosti, v zadnjih letih pa so v sofinanciranje vključena EU sredstva.

Z vzpostavitvijo skupnega modela na nivoju regij smo tako:

- bolj učinkovito razreševali omenjeno problematiko na področju trga dela, uspešneje zadovoljevali potrebe delodajalcev in študentov,
- spodbujali perspektivne, nadarjene mlade kadre, da bodo ostali v regiji ter s tem prispevali k pospešenem in skladnem razvoju regije,
- zagotovili gospodarstvu regiji dobro usposobljen, motiviran kader z dodatnimi znanji,
- zmanjšali beg perspektivnih kadrov iz regije,
- spodbudili podjetja za načrtovanje razvoja kadrov in jih aktivno vključili v reševanje razvojnih problemov regije,
- povečali število podeljenih štipendij v regiji.

Regijske štipendijske sheme omogočajo usklajevanje ponudbe in potrebe po kadrih v regiji, spodbujajo delodajalce k dolgoročnemu načrtovanju kadrov glede na svoje razvojne potrebe, postopno dvigajo izobrazbeno strukturo prebivalstva in zmanjšujejo strukturno brezposelnost, omogočajo večjemu deležu mladih, ki se šolajo izven regije, da se po končanem šolanju vrnejo, omogočajo neposredno reševanje nastalih problemov in neposreden stik ter komuniciranje med delodajalcem, štipendistom ter izvajalcem štipendijske sheme.

Prenos sofinanciranja regijskih štipendijskih shem iz SVLR (in regijskih sredstev) na MDDSZ oziroma Javni sklad za razvoj kadrov in štipendiranja (ter na sofinanciranje iz evropskega socialnega sklada) je v začetni fazi povzročil vrsto težav, nedoslednosti in zmede med delodajalci. Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje je vpeljal svoj razpis in sofinanciranje kadrovskih štipendij kot neposredno sofinanciranje, regijske štipendijske sheme pa opredelil kot posredno sofinanciranje. Kljub temu se delodajalci raje odločajo za vključevanje v regijske štipendijske sheme, kar dokazuje tudi število podeljenih štipendij, saj so delodajalci razbremenjeni administrativnih postopkov.

V novi finančni perspektivi 2014–2020 želimo sistem enotnih štipendijskih shem še nadgraditi. Cilji so

- uskladiti razmerje med ponudbo in potrebami po kadrih v regiji,
- dvigniti raven izobrazbene strukture v regiji,
- vplivati na znižanje strukturne brezposelnosti,
- vplivati na vračanje izšolanih kadrov iz univerzitetnih središč v regijo,
- spodbuditi podjetja v regiji za kadrovsko štipendiranje in načrtovanje razvoja kadrov,
- približati kadrovsko funkcijo potrebam trga delovne sile,
- zmanjšati odliv kadrov v velike centre, kar bo vplivalo na zmanjševanje razvojnih razlik med regijami,
- spodbujati vpis na tiste vrste in področja izobraževanja, ki omogočajo večjo zaposljivost glede na potrebe gospodarstva.

Nosilec in partnerji projekta

V projektu bodo kot partnerji sodelovale vse RRA.

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Aktivnosti tečejo na dveh ravneh: letni pozivi za delodajalce in letni razpisi za kadrovske štipendiranje, ki se nato skozi izvajanje delijo na: izvajanje štipendiranja, informiranje in obveščanje, spremljanje pogodbenih obveznosti po zaključku izobraževanja ali izterjava v primeru neizpolnjevanja obveznosti.

Časovni načrt za izvedbo

Operacija se bo izvajala skozi celotno programsko obdobje 2014–2020

Okvirna finančna ocena projekta

Skupna vrednosti je ocenjena na 60 milijonov €, zgolj del za Zasavje pa na 1,6 mio €.

Možni načini financiranja: EU, podjetja in lokalne skupnosti.

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

Kazalniki za spremljanje so število vključenih podjetij, število podeljenih štipendij in število zaposlitev.

6.6. Ustanovitev regijskega kreativnega grozda

Povzetek projekta

V okviru ustanovitve regijskega kreativnega grozda bomo povezali ustvarjalce kreativnih industrij z gospodarskimi družbami. Povezave bodo temeljile na interdisciplinarnih razvojnih procesih, s čimer bomo omogočili dvig konkurenčnosti gospodarstva v regiji. Prepoznavanje vloge kreativnih industrij kot bistvenega elementa povečanja konkurenčnosti gospodarstva se bo izkazovalo z večjo prepoznavnostjo gospodarskih družb in njihovih blagovnih znamk, izdelkov in storitev na trgu, z uporabo kreativnosti kot strateške sestavine, raziskovanjem potreb trga, razvojem novih tehnologij in materialov, s kreativnim in kvalitetnim upravljanjem okolja ter z zviševanjem ekonomske, uporabne in vizualne kakovosti prostora.

Uresničitev projektne predloga bo prispevala k dvigu ravni splošne in strokovne izobrazbe na področjih kreativnih industrij, integraciji kreativnih industrij v poslovne procese gospodarskih družb ter ustvarjanju pogojev za razvoj kreativnih industrij na vseh področjih, še zlasti:

- oblikovanja kot ustvarjalne dejavnosti in vzpostavitve lastnosti posameznih predmetov in procesov,
- industrijskega oblikovanja, ki omogoča preoblikovanje znanstvenih dosežkov in novih tehnologij v uporabne izdelke in storitve, združuje širok spekter znanj in področij, povezanih z razvojem izdelka,
- vizualnih komunikacij, ki prevajajo kompleksne podatke v razumljive informacije in prispevajo k vizualni kvaliteti identitete podjetij,
- tržnih komunikacij, ki predstavljajo vse interakcije med proizvajalcem in proizvodom ter kupcem oziroma uporabnikom,
- arhitekture, ki ima z vplivom na kvaliteto grajenega okolja posreden vpliv na povečanje konkurenčnosti.

Projekt bo v prvi fazi opozarjal javnost na ekonomski in razvojni potencial, ki ga te dejavnosti ponujajo. Partnerji bodo skušali s promocijo še dodatno približati pomen te industrije in njenih potencialov širši javnosti. Po drugi strani pa tovrstno povezovanje, ki ne izhaja iz ustaljenih pomenov, ponuja nešteto novih izzivov tudi za mlade in izobražene v nevladnem sektorju. V tem kontekstu so pomembne družbene iniciative, kot je skupnostna umetnost, ki se tudi v Zasavju vse bolj uveljavlja, saj temeljijo na delovanju ljudi v skupnosti in uveljavljanju interesov, ki so koristni za vso skupnost. Pri tem se največkrat opirajo na nove ustvarjalne metode dela in uporabljajo orodje, ki je značilno za umetnostne prakse, aktivizem, raziskovanje in politiko. Čeprav tovrstne iniciative mnogokrat niso razumljene kot tradicionalne KKI, pa so izjemno pomembne za delovanje družbe v celoti, saj tako ustvarjajo tudi primerno okolje za nastanek in razvoj KKI.

Predlagani projektni predlog je skladen z razvojno specializacijo regije.

Ciljna skupina

Ciljna skupina so mladi od 15 do 30 let in ranljive skupine.

Visoka stopnja brezposelnosti je eden poglobitnih problemov tega časa, saj problem zajeda tako v gospodarsko kot v socialno področje. Zato si vse evropske vlade prizadevajo za zmanjševanje brezposelnosti in skušajo z ukrepi aktivne politike zaposlovanja odpravljati njene negativne posledice. Naraščanje dolgotrajne brezposelnosti, še posebej med ranljivimi skupinami, nakazuje možnost pojava trdovratne visoke brezposelnosti oziroma histereze brezposelnosti, ki se povezuje s pojavom povečanja naravne brezposelnosti. Tako obstaja tveganje za pokrizno obdobje visoke in vztrajne brezposelnosti, ki bo zahtevalo oblikovanje sklopa ukrepov, ki bodo usmerjeni k spodbujanju zaposlovanja in preprečevanja pojava gospodarske rasti brez nastajanja novih delovnih mest. Pri tem gre za velik problem nemobiliziranih človeških virov, ki jih trenutna situacija sili v iskanje individualnih strategij preživetja, ki se pogosto končajo v neformalni sferi ali na centrih za socialno delo.

Namen in cilji projekta

Osnovni namen projekta je pokazati, da razvoj KKI ni rezultat stihijskih procesov na trgu, ampak aktivne vloge skupnosti, da oblikuje prostor, v katerem njene kulturne specifičnosti in antropogene vrednosti lahko postanejo prepoznavne in v funkciji njenega razvoja.

Cilji projekta so:

- promovirati podjetniški duh v kulturi, ki je bila doslej vodena le z logiko institucionalnega in rutinskega delovanja,
- ustvarjati nova delovna mesta in izkoriščati potencial intelektualne lastnine,
- kreirati nove produkte NVO in s tem zagotavljanje njihovega trajnostnega razvoja,
- omogočiti razvoj posameznikovih veščin in talentov za izvajanje dejavnosti, ki temeljijo na izkoriščanju intelektualne lastnine.

Nosilec in partnerji projekta

Prevideni partnerji v projektu so:

- Regionalni center za razvoj,
- Sklad dela Zasavje,
- kulturne ustanove v Zasavju,
- kreativne organizacije v Zasavju.

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Ustanovitev grozda, imenovanje managementa, upravljanje projekta, usposabljanje, celostna podoba, promocija, monitoring in evalvacija.

Časovni načrt za izvedbo

Operacija se bo izvajala skozi celotno programsko obdobje 2015–2017.

Primerna lokacija za izvajanje aktivnosti so prostori Regionalnega centra za razvoj.

Okvirna finančna ocena projekta

Za vzpostavitev projekta predvidevamo zagonski kapital v vrednosti 100.000 €, za delovanje v času trajanja projekta pa še približno 500.000 €.

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število zaposlenih in samozaposlenih, še posebej tistih s statusom samostojnega kulturnega delavca, med mladimi in ranljivimi ciljnim skupinami (60)
- Število posameznikov, ki so uspešno končali izobraževanje (200)

Viri spremljanja kazalnikov: RCR, partnerji v projektu in ostali deležniki projekta

6.7. Podpora manjšim projektom nevladnega sektorja

Povzetek projekta

Projekt je namenjen vzpostavitvi sheme globalnih nepovratnih sredstev za reševanje lokalnih problemov.

Operacija je sestavni del prioritete razvoj človeških virov.

Projekt se sklada s strateškimi akti, saj se z manjšimi projekti zasleduje cilje, ki jih je posamezna razvojna regija postavila v svojih strateških dokumentih. Hkrati pa projekt zasleduje cilje Evropske unije, ki posebej poudarja pomen lokalnega razvoja, lokalnih partnerstev in globalnih nepovratnih sredstev. Prav tako je skladen s prioriteta Strategije razvoja Slovenije 2014–2020.

Namen in cilji projekta

Na podlagi ugotovitev, da manjše lokalne organizacije zaradi premajhnih kapacitet ne morejo izvajati projektov iz evropskih strukturnih skladov, hkrati pa veliki projekti pogosto ne dosežejo končnih upravičencev na lokalni ravni oziroma so premalo osredotočeni na potrebe specifičnih ciljnih skupin v posamezni lokalni skupnosti, je EU uvedla poseben mehanizem razdeljevanja sredstev, globalna nepovratna sredstva (»global grants«).

Posebni mehanizem znotraj ESS omogoča, da organ upravljanja izbere enega ali več zunanjih posredniških teles (navadno konzorcij lokalne javne institucije in NVO), ki razdeljuje sredstva za izvedbo manjših projektov (v povprečju 7.000–15.000 €) med NVO. Glede na majhna sredstva za posameznega upravičenca je tudi postopek prijave in poročanja poenostavljen. V praksi to pomeni, da se za shemo na nacionalni ravni predvidi določen znesek, ki se razdeli med regije in da v upravljanje posredniškimi telesom. Posredniška telesa objavljajo razpise in razdeljujejo denar med NVO, spremljajo izvajanje ipd. Način izvedbe je podoben izvajanju programa LEADER.

Mehanizem se uporablja od finančne perspektive 2000–2004, preko njega pa se razdeli približno odstotek sredstev ESS. Države, ki že več let uporabljajo mehanizem, so Velika Britanija, Francija, Španija, Nemčija, Češka, v naslednjem obdobju pa ga bo uvedla tudi Hrvaška.

Shema zasleduje iste cilje kot celoten ESS. Predlog skupne uredbe 2014–2020 pravi, da je shemo potrebno predvideti v ustreznem operativnem programu in zanj določiti sredstva.

Cilji operacije so:

- dvig zaposljivosti lokalnega prebivalstva,
- večja socialna vključenost marginalnih skupin,
- razvoj socialnega podjetništva na lokalni ravni,
- večja vključenost manj izobraženih in ranljivih skupin v neformalno izobraževanje,
- dvig kapacitet in razvitosti NVO na lokalni ravni.

Ciljna skupina

Ožja ciljna skupina so nevladne organizacije, širša ciljna skupina pa lokalno prebivalstvo.

Nosilec in partnerji projekta

Partnerji v projektu bodo Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS), RRA in regionalna stičišča nevladnih organizacij

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Za izvedbo je potrebno v pripravljalni fazi opredeliti mehanizem in pravila ter določiti organ upravljanja. V izvedbenem delu kot aktivnosti predvidevamo izvajanje garancijske sheme – podpora projektom, samo sofinanciranje in spremljanje projektov.

Časovni načrt za izvedbo

Operacija se bo izvajala skozi celotno finančno perspektivo.

Okvirna finančna ocena projekta

Operacija je ovrednotena na 36,1 milijona €, od tega bi Zasavju pripadlo 0,77 milijona €. Kot možni viri financiranja so predvideni ESS in nacionalna sredstva.

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

Kot kazalnike bi spremljali število novih delovnih mest, obseg novih poslovnih površin v m², število izvedenih manjših projektov, število vključenih končnih uporabnikov in število izvedenih akcij za razvoj lokalnih skupnosti.

6.8. MREST: mreža NVO zasavske regije

Povzetek projekta

Mrest – mreža nevladnih organizacij Zasavja se bo izvajal na območju celotne regije in je namenjen krepitvi NVO in nevladnega sektorja ter zagotavljanju podpornega okolja, ki jim omogočil boljše delovanje. V projektu bo poleg podpornega okolja oblikovane kakovostnejše in trajnostno naravnane javne politike, krepila se bo usposobljenost NVO za izvajanje projektov in programov, izvajala se bo promocija NVO in ozaveščanje javnosti o njihovem pomenu, vlogi in ključnih vprašanjih. Omogočil bo izboljšanje strateškega položaja nevladnih organizacij in sinergijske učinke: združevanje znanj, izmenjave izkušenj, skupni nastopi na razpisih, s čimer bodo nevladne organizacije naredile kvalitativen premik v smeri hitrejšega razvoja.

Projekt bo prispeval k izboljšanju odnosov s ciljnim javnostmi, promoviral bo nevladni sektor in povečal prepoznavnost nevladnega sektorja in tudi posameznih NVO. Z njihovim povezovanjem in spodbujanjem sodelovanja bo povečal pretok informacij, znanj in veščin ter vzpostavil aktivno sodelovanje z državnimi organi, gospodarskimi subjekti, mediji, javno upravo ter širšo javnostjo.

V zasavski regiji je opaziti razpršenost, nezaupanje in nesodelovanje med NVO-ji, kar slabi celotni nevladni sektor. Projekt bo pripomogel k razreševanju pomanjkanja strokovnega znanja med predstavniki NVO, ki povzročata nestimulativno okolje za razvoj nevladnega sektorja in NVO.

Regionalno stičišče je edina regijska ustanova za izvajanje podpore in strokovne pomoči pri informiranju, usposabljanju, svetovanju, vrednotenju programov in projektov, pridobivanju finančnih sredstev, administrativno-tehnični podpori, povezovanju, krepitvi dialoga z drugimi institucijami, lobiranju, cenovno dostopnejših storitvah, promociji, stikih z javnostmi ter mediaciji za potrebe nevladnega sektorja.

S svojimi aktivnostmi bo krepil že vzpostavljeno povezovanje NVO v regiji. Z okoljem, ki bo spodbujalo sodelovanje NVO, bodo te pridobile ustrezna znanja, si izmenjale izkušnje ter identificirale primere dobrih praks, kar bo posledično vodilo v njihovo boljše, aktivnejše ter učinkovitejše delovanje.

Projektne aktivnosti bodo povečale učinkovitost skupnega delovanja in komuniciranja med nevladnimi organizacijam ter njihovimi člani, povečale bodo finančno neodvisnost, sposobnost črpanja sredstev lokalnih, državnih in evropskih sredstev, pripomogle k uspešni pripravi individualnih in skupnih projektov, izboljšale urejenost pravnih zadev in zakonodaje, promovirale NVO in celoten nevladni sektor, izboljšale prepoznavnost nevladnega sektorja in nudile kvalitetne storitve za NVO in njihove predstavnike.

Namen in cilji projekta

Namen projekta je informiranje NVO, ključnih deležnikov in javnosti o pomenu nevladnega sektorja in NVO, mreženje, sodelovanje in povezovanje NVO, vplivanje na javne politike, nudenje servisne podpore NVO in spodbujanju dialoga med njimi. Projekt je s svojo vsebino in aktivnostmi osredotočen na zagotavljanje podpornega okolja za NVO v zasavski regiji, da bi lahko aktivno prispevale k usklajenemu delovanju na regionalni in lokalni ravni.

Projekt je skladen z razvojno specializacijo regije ter z Operativnim programom za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, s prednostjo osjo pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev..

Cilji projekta pa so:

SKUPAJ	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000	720.000
---------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število novih članov mreže NVO zasavske regije (35)
- Število promocijskih produktov in dogodkov (25)
- Število realiziranih oziroma izvedenih podpornih storitev – svetovanja, usposabljanja, pomoč pri elaboraciji in prijavi projektov (300 ur)
- Število izvedenih akcij, iniciativ NVO v sodelovanju z drugimi sektorji (mediji, gospodarstvo, širša javna uprava, splošna javnost) ter akcij, katerih namen je krepitev mreženja, sodelovanja in povezovanja ter promocije NVO in nevladnega sektorja (15)
- Delež podprtih struktur, ki imajo 6 mesecev po izhodu vsaj 1 zaposlenega, ki izvaja podporne aktivnosti za NVO (1)

6.9. Karierna platforma za zaposlene

Povzetek projekta

Operativni program razvoja človeških virov izpostavlja, da so za vzpostavitev prilagodljivega in konkurenčnega gospodarstva potrebna vlaganja v razvoj človeških virov. Za konkurenčnost kadrov na trgu delovne sile je nujno vlaganje v pridobivanje novih znanj in spretnosti: usposabljanje, izobraževanje, štipendiranje, povezovanje gospodarske, izobraževalne, raziskovalne in zaposlitvene sfere.

Slovenskega in regionalne trge dela zaznamujejo strukturna neskladja, ki izhajajo tudi iz neustreznih kompetenc delovne sile, kar slabi gospodarsko konkurenčnost. Za doseganje ciljev strategije Evropa 2020, Partnerskega sporazuma med RS in EU ter ciljev posameznih regijskih razvojnih programov je potrebno čim prej vzpostaviti celovit pristop, ki bo omogočal:

- napovedovanje dolgoročnejših potreb po kompetencah na nacionalnem in regionalnih trgih dela,
- razvoj ustreznih programov usposabljanja/ izobraževanja, ki odgovarjajo trgu dela skladno z napovedmi gospodarstva,
- razvoj kariere ter izobraževanje/ usposabljanje zaposlenih skladno s potrebami tehnološkega razvoja in drugih sprememb na globalnem trgu.

V ta namen razvijamo karierno platformo za zaposlene, ki na navedene potrebe odgovarja z vzpostavitvijo celovitega modularnega modela. Ta bo k aktivaciji zavezal obe ciljni skupini: delodajalce za načrtovanje in napovedovanje dolgoročnejših potreb po kompetencah, zaposlene pa za pridobivanje kompetenc v najširšem smislu, vključno s kompetencami vodenja lastne kariere. Cilj projekta je razviti celovito platformo, sestavljeno iz medsebojno povezanih modulov, za napovedovanje potreb po kompetencah, za motivacijo in karierno orientacijo ter za usposabljanje in izobraževanje v skladu z današnjimi, predvsem pa prihodnjimi potrebami gospodarstva. Za vzpostavitev karierne platforme bomo oblikovali partnerski odnos in sodelovanje med delodajalci, sindikati in pristojnimi institucijami na trgu dela, izobraževanja in usposabljanja.

Ciljna skupina

Ciljna skupina so:

- zaposleni v vključenih podjetjih
- delodajalci v vključenih podjetjih

Namen in cilji projekta

Namen projekta je razviti celovit modularni sistem prepoznavanja in spodbujanja pridobivanja kompetenc za trg dela, karierne orientacije zaposlenih ter njihovega usposabljanja in izobraževanja v skladu s potrebami gospodarstva. Izvedba projekta podpira doseganje ciljev Strategije Evropa 2020, in sicer doseganje 75-odstotne

zaposlenosti aktivnega prebivalstva, starega od 20 do 64 let, in deloma tudi ciljev zmanjšanje revščine in socialne izključenosti.

Cilji projekta so usmerjeni k uresničevanju predvsem ene od vodilnih pobud (»flagship initiatives«), ki jih predlaga strategija, in sicer gre za iniciativo novo znanje za nova delovna mesta, katere cilj je vzpostaviti sodoben trg dela, ki bo bolj odziven in vključujoč ter bo omogočal več boljših zaposlitev, in zagotoviti ustrezna znanja za delovna mesta sedanjosti in prihodnosti.

Predlagani projektni predlog je skladen z razvojno specializacijo regije.

Odprava neuskkljenosti kvalifikacij in potreb na trgu dela je zapisana v priporočilu Sveta Evrope v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovenije za leto 2014. Priporočilo navaja, da je odprava smiselna s povečanjem privlačnosti usposabljanja in nadaljnjim sodelovanjem z ustreznimi deležniki pri ocenjevanju potreb. Da bodo zaradi sprememb v gospodarstvu potrebne strukturne spremembe v izobrazbi delovne sile, predvsem v sposobnostih in kompetencah zaposlenih, je tudi ključna ugotovitev študije Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela (MGRT, 2011 in 2012).

Da bomo lahko zasledovali cilje Evropa 2020, slovenske razvojne cilje in cilje posameznih regij, je potrebno čim prej vzpostaviti model, ki bo omogočal prepoznavanje in analiziranje kratkoročnih/ srednjeročnih/ dolgoročnih napovedi na regionalnih trgih dela, razvoj temu ustreznih programov, ki odgovarjajo trgu dela, ter okrepljena vlaganja v razvoj kariere ter izobraževanje/ usposabljanje zaposlenih. S tem bomo zagotovili sistematično in celovito spremljanje potreb po kompetencah ter krepili ustrezne strukture, ki povezujejo ključne akterje in socialne partnerje za boljšo usklajenost ponudbe in povpraševanja na regionalnih trgih dela.

Nosilec in partnerji projekta

Nosilec projekta oziroma partnerji v njem so:

- Gospodarska zbornica Slovenije
- Zavod RS za zaposlovanje
- Regionalni center za razvoj
- Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti Prizma

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

- Aktivnost 1:
  - Vodenje in koordinacija projekta
  - Informiranje in promocija karierne platforme za zaposlene ter razširjanje rezultatov
- Aktivnost 2:
  - Razvoj modulov karierne platforme za zaposlene (moduli napoved potreb, karierna orientacija in razvoj kompetenc)
- Aktivnost 3:
  - Pilotna izvedba projekta Karierna platforma za zaposlene

Projekt se bo pilotno izvajal v Zasavju in Podravju, testiral se bo v petih izbranih podjetjih iz vsake regije – predvsem družbah s področja elektronske in elektroindustrije ter njihovih partnerjih. Zaradi prenosljivosti modela v druge regije in panoge bodo vključena še nekatera podjetja iz drugih panog. Skupaj bo vključeno najmanj 10 podjetij oziroma 30 zaposlenih iz teh podjetij (15 iz vsake regije). Pilotno se bodo izvajali vsi trije moduli.

Cilji aktivnosti projekta so:

- Razvoj inovativnih instrumentov za dolgoročne napovedovanje potreb po kompetencah
- Vzpostavitev podpornega okolja in dvig kvalitete storitev vseživljenjske karierne orientacije za zaposlene
- Razvoj novih programov usposabljanja in izobraževanja v sodelovanju z delodajalci
- Večja vključenost zaposlenih v proces izobraževanja in usposabljanja z namenom dviga splošnih in specifičnih kompetenc
- Vzpostavitev partnerstva s subjekti, ki bodo zainteresirani za delovanje v karierni platformi za zaposlene

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Finančna ocena projekta

cca 250.000 € za izvedbo pilotnega projekta

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število posameznikov s pridobljenimi kompetencami – temeljne, poklicne, digitalne (360)
- Delež strokovnih delavcev s pridobljenimi kompetencami, ki jih uporabljajo pri delu (360)
- Število posameznikov, vključenih v nove modele usposabljanja (delež vključenih)
- Število posameznikov z izboljšano situacijo na trgu dela (360)

Viri spremljanja kazalnikov: GZS, partnerji v projektu in ostali deležniki projekta

6.10. Projektno učenje za mlajše odrasle

Povzetek projekta

Program PUM je javno veljavni neformalni izobraževalni program, namenjen mladim odraslim v starosti od 15 do 25 let – osipnikom. Program se izvaja v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje. Delno je financiran iz sredstev Evropskega socialnega sklada.

Program se izvaja v obliki projektnega učenja in temelji na odprtem kurikulumu, prilagojenem potrebam posameznih skupin. Glavni namen programa je spodbuditi mlade osipnike za nadaljevanje opuščene ali nedokončanega šolanja ali za iskanje zaposlitve ter vključitev v zaposlenost, hkrati s tem pa za preprečevanje socialne osamitve mladih nepriviligiranih skupin.

Ciljna skupina

Program je namenjen mlajšim odraslim v starosti od 15 do 25 let brez poklica ali ustreznih zaposlitvenih izkušenj ter brez poklicne ali strokovne izobrazbe. Ta dejstva udeležence programa na trgu delovne sile umešča v kategorijo najtežje zaposljivih. Poleg tega mladi osipniki razvijejo določene lastnosti, povezane z dejavniki in okoliščinami njihovega neuspeha, ki morajo biti v programu nujno upoštevane (nestvarna percepcija področja dela in zaposlovanja, manjša motiviranost za izobraževanje, neustrezno načrtovanje poklicne kariere, negativni učinki družbene osamelosti ter pomankljive izkušnje funkcionalnih socialnih spretnosti za uspešno komunikacijo v manjših skupinah in uspešno vključevanje v širšo družbeno skupnost). Program mora biti torej prilagojen specifikam ciljne skupine, aktivnosti in cilji programa se morajo skladati z interesi in sposobnostmi skupine, mentorji pa morajo razviti izrazit socialni čut, sposobnost komunikacije ter razvijanja pozitivnega delovnega vzdušja in odnosov.

Namen in cilji projekta

Program je usmerjen v odpravljanje vzrokov, ki so pripeljali do izstopa iz sistema šolanja ali dela. Krepil naj bi pozitivne izobraževalne izkušnje, spodbujal k nadaljevanju že opuščene šolanja, pomagal pri izdelavi celotne poklicne kariere in udeležencem omogočil pridobivanje pozitivnih izkušenj delovanja v okolju. Posebna značilnost programa je upoštevanje interesov in sposobnosti udeležencev, ki sodelujejo že pri načrtovanju vsebin programa. Ta neposredna vključenost udeležence spodbudi k učenju, ki tako dobi smisel in postane ciljno usmerjena dejavnost. Program stremi k čim boljši izrabi udeležencevih zmožnosti in premagovanju manj spodbudnih vzgibov iz primarnega socialnega okolja. Cilj programa je pomagati osipnikom pri pridobivanju izkušenj in znanja, ki bi jim omogočil uspešno nadaljevanje izobraževanja ali v izbrani poklicni karieri. Pri tem se domneva, da so bolj kakor same izobraževalne vsebine pomembni drugi dejavniki, ki zagotavljajo temelje za uspešno in nepretrgano izrabo šolsko strukturiranih izobraževalnih virov: motivacija, izdelava življenjske strategije, temeljno splošno znanje, ki poveča učno prožnost, in zagotovljena nadaljnja podpora pri individualnem učenju.

Nosilec in partnerji projekta

Nosilec projekta oziroma partnerji v njem so:

- Regionalni center za razvoj

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Zavod RS za zaposlovanje

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

- Izbirno projektno delo
- Produktijsko projektno delo
- Individualni učni projekti
- Interesne dejavnosti

Časovni načrt za izvedbo

2014–2020

Finančna ocena projekta

840.000 €

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Delež oseb iz ranljivih skupin, vključenih v iskanje zaposlitve, izobraževanje/ usposabljanje, pridobivanje kvalifikacij ali v zaposlitev ob izhodu (izhodiščna vrednost 22 %, ciljna vrednost 25 %).

Viri spremljanja podatkov: RCR, Andragoški center Republike Slovenije in drugi partnerji v projektu

6.11. Bivalna kmetija VDC

Povzetek projekta

Evropska strokovna skupina za prehod iz institucionalne oskrbe na oskrbo v skupnosti (The European Expert Group on the Transition from Institutional to Community Based Care) poudarja nujnost deinstitucionalizacije pri skrbi za ljudi, potrebne dolgotrajne oskrbe, kamor sodijo tudi odrasle osebe s posebnimi potrebami, uporabniki VDC Zagorje ob Savi. V skladu z evropskimi smernicami je bila v letu 2013 sprejeta Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020, v kateri je med drugim poudarjen pomen prehoda institucionalnega varstva na skupnostne oblike oskrbe. Projekt bivalne kmetije VDC Zagorje ob Savi pomeni uresničevanje evropskih in slovenskih smernic na področju socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva ter strateških usmeritev zasavskega VDC-ja.

Uresničitev projekta bivalne kmetije (skupnostne oblike bivanja) za odrasle osebe s posebnimi potrebami bi poleg bivanja uporabnikov (nadomeščanje doma) omogočala socialno vključevanje, medsektorsko povezovanje, nove zaposlitve in aktivnosti v zelenem programu.

Kmetija bi bila namenjena različnim interesnim skupinam (vrtcem, šolam, domom upokojencev, društvom, podjetjem, družinam, brezposelnim ...), saj bi nudila tudi možnosti za igro, piknike, učenje, naravoslovne dneve, promocijo za zdravje, usposabljanje, izmenjavo dobrih praks in izvajanje različnih športno-družabnih aktivnosti. S tem bi se zagotovila tudi integracija oseb s posebnimi potrebami v družbo, širitev njihove socialne mreže in podiranje stereotipov o drugačnosti.

Kmetija naj bi bila locirana na podeželju, v bližini mesta Zagorje ob Savi, kjer je sedež zasavskega VDC, v katerem se izvaja dnevno varstvo za osebe s posebnimi potrebami. Kmetija bi morala biti dostopna z javnimi prevoznimi sredstvi, kar bi stanovalcem kmetije omogočilo samostojno obiskovanje dnevnega varstva, zaposlenim in ostalim obiskovalcem pa lažjo dostopnost.

Ciljne skupine

Ciljna skupina so:

- osebe s posebnimi potrebami,
- osebe z odločbo o nezaposljivosti, invalidi,
- težje zaposljivi brezposelni,
- mladi brezposelni

Namen in cilji projekta

Izvedba projekta podpira doseganje vsaj dveh ciljev strategije Evropa 2020, in sicer doseganje 75-odstotne zaposlenosti aktivnega prebivalstva, starega od 20 do 64 let, ter zmanjšanje revščine in socialne izključenosti.

Cilji projekta so usmerjeni tudi k uresničevanju teženj Evrope po deinstitutionalizaciji in so skladni z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva 2013–2020 in z razvojnim strateškim načrtom VDC Zagorje ob Savi 2014–2019. Predlagani projektni predlog je skladen tudi z razvojno specializacijo zasavske regije.

Namen projekta:

- Povečali bomo število mest v skupnostnih oblikah institucionalnega varstva
- Osebam s posebnimi potrebami (uporabnikom) bomo omogočili socialno vključenost in možnost dodatne izbire nastanitve (poleg bivalne enote in stanovanjske skupine v mestu še kmetija na podeželju)
- Uporabnikom iz podeželja bomo omogočili, da nadaljujejo svoj podeželski življenjski slog tudi po smrti svojcev
- Uporabniki bodo imeli možnost sodelovati pri različnih kmečkih, podeželskih opravilih – zaposlitev pod posebnimi pogoji na zelenem programu
- Omogočili bomo nove interesne in nadstandardne aktivnosti, projekte za uporabnike dnevnega varstva in stanovalce (hipoterapija, terapija z ostalimi domačimi živalmi, piknik prostor, možnost za aktivne počitnice...)
- Omogočili bomo sodelovanje z lokalnim podeželskim okoljem (vključitev v delovanje podeželskih društev, udeležba na prireditvah, pomoč in vključevanje sosedov v aktivnosti na kmetiji)
- Omogočili bomo določeno mero samooskrbe s prehrano
- Omogočili bomo začasne nastanitve uporabnikov za čas počitnic, da gredo svojci lahko sami na dopust
- Omogočili bomo prostor za taborjenje
- Omogočili bomo medsektorsko sodelovanje – prostor za učenje različnih podeželskih aktivnosti, igro, šolo v naravi, učenje socialnih veščin, spoznavanje drugačnosti ..., možnost aktivnih počitnic za šolarje, povezovanje s populacijo duševno in telesno prizadetih oseb, »team buildingi« za podjetja, aktivnosti za promocijo za zdravje, prostor za piknike družin ...
- Omogočili bomo širitev izdelkov lastnega programa VDC Zagorje ob Savi (naravni izdelki z zgodbo)
- Omogočili bomo nove zaposlitve v Zasavju (s poudarkom na težje zaposljivih in mladih)

Glavni cilj projekta Bivalna kmetija VDC Zagorje ob Savi je vzpostaviti bivalno kmetijo z namestitvijo za deset odraslih oseb s posebnimi potrebami (stalnih in začasnih), ki bo omogočala različne aktivnosti in socialno vključevanje, medsektorsko povezovanje in povezovanje z lokalnim okoljem. Na kmetiji bodo zaposleni tudi težje zaposljivi, invalidi in mladi.

Nosilec in partnerji projekta

Nosilec projekta oziroma partnerji v njem so:

- VDC Zagorje ob Savi
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- krajevna skupnost, kjer bi bila locirana kmetija
- zasavski mladinski centri
- Regionalni center za razvoj
- Zavod RS za zaposlovanje

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

- Zagotovitev ustrezne lokacije in prostorov kmetije:
  - identifikacija in ogledi možnih zemljišč, kmetij, ki so na razpolago za nakup,
  - ogledi podobnih bivalnih kmetij v tujini (Avstrija, Nizozemska),
  - analiza usklajenosti med potrebami in ponujenimi možnostmi – izbira kmetije,
  - priprava in podpis pogodbe o nakupu,
  - načrt preureditve prostorov kmetije v skladu z zakonskimi zahtevami za izvajanje institucionalnega varstva in upoštevanjem potreb iz vsebinskega programa,

- priprava dokumenta identifikacije investicijskega projekta (DIIP) in potrditev s strani MDDSZ,
- javno naročilo za izvedbo del,
- izvedba potrebnih del za preureditev kmetije in pridobitev uporabnega dovoljenja.
- Informirati in pridobiti podporo pri projektu:
  - informirati MDDSZ o načrtovanem projektu in pridobiti njegovo podporo, soglasje,
  - dobro informirati zaposlene, svojce in uporabnike o projektu, pridobiti njihovo podporo na sestankih s posameznimi interesnimi skupinami,
  - dobro informirati lokalno skupnost (zasavske občine, krajevne skupnosti), pridobiti njihovo podporo in sodelovanje pri projektu,
  - informirati medije o projektu, pridobiti njihovo podporo pri projektu,
  - organizirati sestanek s sosedi bivalne kmetije, da se jim pojasni namen in pozitivne učinke projekta za njihov kraj.
- Zagotovitev ustrezne opreme za bivalno kmetijo:
  - definiranje potrebne opreme,
  - ugotoviti možnosti donacij opreme (telefonski klici, dopisi, sestanki),
  - javno naročilo za nabavo potrebne ostale opreme,
  - montaža, namestitve opreme.
- Zagotoviti finančna sredstva, potrditev cene oskrbnega dne:
  - ocena stroškov dela, materiala, storitev in amortizacije,
  - identifikacija možnih virov financiranja,
  - zbiranje finančnih sredstev z dobrodelno akcijo 1 € + 1 € = bivalna kmetija,
  - predstavitev projekta potencialnim financerjem,
  - priprava in podpis pogodb o financiranju,
  - izračun cene oskrbnega dne na bivalni kmetiji,
  - soglasje MDDSZ na ceno oskrbnega dne.
- Zagotoviti, usposobiti ustrezen kader:
  - postopek za zaposlitev potrebnih novih delavcev (težje zaposljivi, mladi brezposelni),
  - poskusno delo v bivalni enoti, stanovanjski skupini,
  - usposabljanja, izobraževanja.
- Statusno pravna ureditev bivalne kmetije:
  - registriranje dodatne dejavnosti na bivalni kmetiji,
  - ažuriranje obstoječih in pisanje novih internih aktov in njihov sprejem.
- Zagon delovanja bivalne kmetije:
  - izdelava urnikov za zaposlene,
  - preselitev stanovalcev na bivalno kmetijo.

Cilji aktivnosti projekta:

- Potrjen vsebinski program
- Zagotovljena ustrežna lokacija in prostori kmetije
- Zagotovljena ustrežna oprema za bivalno kmetijo
- Informirane interesne skupine in dobljena podpora pri projektu
- Zagotovljena finančna sredstva
- Zagotovljen ustrežni kader
- Statusno-pravna urejenost bivalne kmetije
- Vzpostavitev delovanja bivalne kmetije

Časovni načrt za izvedbo

2015–2020

Finančna ocena projekta

450.000 €

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število vključenih udeležencev v projekt (10)
- Število vključenih oseb s posebnimi potrebami v skupnostno obliko bivanja
- Število zaposlenih brezposelnih, težko zaposljivih na projektu
- Število zaposlenih mladih na projektu
- Število dejavnosti zdravega in aktivnega življenja

Viri spremljanja kazalnikov: letna poročila VDC Zagorje ob Savi, partnerji v projektu in ostali deležniki projekta

6.12. Skrb za zdravje v Zasavju

Povzetek projekta

Projekt obsega razvoj in upravljanje varnih in kakovostnih zdravstvenih storitev za uporabnike, preprečevanje obolenosti in ohranjanje zdravja (zdravstvena vzgoja, preventiva) ter samo zdravljenje občanov, kar je v predpisih opredeljeno kot opravljanje zdravstvene dejavnosti na sekundarni ravni in delno v primarni dejavnosti z upoštevanjem sodobnih terapevtskih in diagnostičnih postopkov. Splošna bolnišnica Trbovlje (SBT) bo zdravstveno dejavnost opravljala za občane Zasavja in tudi širše skupnosti, za celovito zadovoljevanje potreb občanov se bo povezovala z zdravstvenimi zavodi na primarnem, sekundarnem in terciarnem nivoju.

Namen in cilji projekta

Na področju izvajanja zdravstvene dejavnosti na sekundarnem nivoju so strateški cilji:

- širitev zasavske regije na občine Litija, Šmartno pri Litiji, Radeče, Rimske Toplice, Sevnica,
- ohranitev statusa SBT najmanj na petih temeljnih dejavnostih (interna, ginekologija, porodništvo, kirurgija, pediatrija) in širitev programa
- dejavnost bolnišnice na sekundarnem nivoju bo obsegala najmanj:
  - akutno obravnavo bolnikov na področju internistike, ginekologije in porodništva, kirurgije, pediatrije, onkologije,
  - dnevno bolnišnično obravnavo,
  - neakutno bolnišnično obravnavo (zdravstvena nega in paliativna oskrba),
  - dializno obravnavo,
  - specialistično ambulantno obravnavo (s področja internistike, kardiologije, gastroenterologije, nefrologije, kirurgije, proktologije, ginekologije, pediatrije, pulmologije, alergologije, urologije, nevrologije, ortopedije, radiologije in ultrazvočne dejavnosti, anestezije, fizioterapije in rehabilitacije),
  - nujno medicinsko pomoč in neprekinjeno zdravstveno varstvo na sekundarnem nivoju ter urgentne ambulante na področju vseh glavnih dejavnosti bolnišnice,
  - vključevala se bo v izvajanje presejalnih programov, ki se izvajajo v RS Sloveniji,
  - vključevala se bo v redne izobraževalne procese s področja zdravstva in tudi drugih dejavnosti ter nudila storitve s področja izobraževanja notranjim in zunanjim koristnikom.

Z upoštevanjem ciljev bo zagotovljena celostna oskrba bolnikov Zasavja in širše skupnosti, SBT pa bo postala povezovalni faktor na področju zdravstva in socialnega varstva, stabilen pravni subjekt, ki bo nudil varno zaposlitev in vplival na povečanje družbenega bruto produkta, neposredno in posredno z opravljanjem zdravstvenih storitev za obolele in njihovo čim hitrejšo vrnitev v domače/ delovno okolje.

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Z dodatnimi vlaganji v obstoječe prostorske zmogljivosti se bo zagotavljal primeren bivalni in varni standard za bolnike in učinkovitost storitev. S posodabljanjem medicinske opreme in pridobitvijo magnetne resonance bo zagotovljena celostna zdravstvena oskrba bolnikov, kar bo zagotavljalo mednarodno primerljivo izvajanje zdravstvenih storitev. Vrednote so celostna obravnava bolnikov, učinkovita izraba obstoječih prostorov, zagotavljanje varnega delovnega okolja za bolnike in zaposlene, kakovostno opravljanje zdravstvenih storitev,

ohranitev obstoječih vrst zdravstvenih dejavnosti in omogočanje širitev dejavnosti. Z upoštevanjem zelenega naročanja bo zaznan pozitiven vpliv na izboljšanje okolja. Učinkovitost kadrovskih resursov za izvajanje zdravstvenih storitev bo dosežena:

- z zadostnim številom izvajalcev po strukturi dejavnosti bolnišnice glede na primerljive podatke pri drugih izvajalcih storitev v Sloveniji in EU,
- s permanentnim izobraževanjem zaposlenih,
- s štipendijsko politiko,
- s specializacijami zdravnikov, zdravstvenih delavcev in sodelavcev ter drugih zaposlenih,
- z izvajanjem aktivnosti s področja učne bolnišnice.

Časovni načrt za izvedbo

2014–2018

Finančna ocena projekta

6.549.220 €

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva v regiji
- Zmanjšanje deleža prebivalcev z dejavniki tveganja za kronične bolezni ter druge bolezni
- Količina nabavljene medicinske opreme
- Število oskrbovanih bolnikov

6.13. Regijski center vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega povezovanja

Povzetek projekta

Osnova za delovanje centra je dolgoročno usmerjeno povezovanje vseh ključnih nosilcev dejavnosti informiranja, svetovanja ter različnih vrst vseživljenjskega učenja in organiziranega samostojnega učenja v Zasavju.

Center bo nudil podporo pri razvoju in usvajanju znanj, spretnosti ter splošnih in poklicnih kompetenc, ki jih posameznik potrebuje za učinkovito vključevanje v družbo in na trg dela. Dejavnosti bodo usmerjene v povečanje dostopnosti različnih oblik vseživljenjskega učenja, še posebej za manj usposobljene, nižje izobražene, starejše nad 45 let, ki si bodo v programih vseživljenjskega učenja izboljšali splošne, poklicne in digitalne kompetence.

Za prepoznavanje izobraževalnih potreb odraslih bomo izvajali informativno svetovalno dejavnost po razvitem modelu informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih (ISIO). Že uveljavljena in strokovno podprta svetovalna dejavnost zagotavlja trajno, kakovostno in učinkovito svetovanje. Svetovance na osnovi prepoznanih kompetenc usmerja v ustrezne programe formalnega in neformalnega izobraževanja in usposabljanja za pridobitev ali poglobitev ključnih kompetenc.

Za prepoznavanje in usmerjanje odraslih v razvoj kompetenc bomo izvajali dejavnost vrednotenja in priznavanja neformalno pridobljenih znanj. Gre za nadaljevanje in nadgradnjo projekta Ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenega znanja, ki smo ga v obdobju 2012–2014 pilotno izvajale ljudske univerze. Ugotavljanje in priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in veščin oziroma kompetenc je potrebno za uspešnejše vključevanje na trg dela in v družbena dogajanja, pa tudi za nadaljnje vključevanje v usposabljanja ali izobraževanja.

Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih v povezavi z vrednotenjem in priznavanjem neformalno pridobljenih znanj predstavlja osnovo za razvoj te dejavnosti v izvajanje vseživljenjske karierne orientacije.

Karierna dejavnost bo sledila ciljem regije, zagotavljala celovit sistem razvoja kariere posameznika, z različnimi programi vseživljenjskega učenja bo spodbujala in zagotavljala razvoj splošnih, poklicnih in podjetniških znanj in kompetenc. Poleg tega bo nudila svetovalno dejavnost odraslim na vseh področjih vključevanja v neformalne in formalne programe izobraževanja in usposabljanja. V sklopu svetovalne dejavnosti bo vzpostavljena koordinacijska točka za izvajanje slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK).

Vseživljenjsko učenje in medgeneracijsko sodelovanje bomo podprli z razvijanjem in izvajanjem naslednjih dejavnosti:

- Programi splošnega neformalnega izobraževanja odraslih
Izvajanje splošnih in posebnih neformalnih programov je namenjeno zviševanju splošne razgledanosti odraslih, boljše usposobljenosti in razvoju ključnih, poklicnih in digitalnih kompetenc odraslih, ki potrebujejo posebna znanja in veščine za hitro spreminjajoči se trg dela.
- Programi 45 +
Program je namenjen svetovanju in izobraževanju odraslih, starejših od 45 let, ki so manj izobraženi in potrebujejo znanja za povečanje fleksibilnosti na trgu dela, ohranjanje delovne kondicije in delovnih mest.
- Točke vseživljenjskega učenja
Šest lokacij vseživljenjskega učenja v regiji bo namenjenih zagotavljanju dostopa do organiziranega neformalnega učenja čim širšemu krogu prebivalstva, še zlasti tam, kjer dejavnost ni razvita in je manj dostopna. Sestavni del vseživljenjskega dela je mentorsko delo pri samostojnem učenju
- Medgeneracijsko učenje in sodelovanje
Program je namenjen medgeneracijskemu povezovanju in prenašanju znanj in izkušenj med generacijami ter aktivnemu in kakovostnemu preživljanju tretjega življenjskega obdobja. Vključenim v program zagotavljamo dostop do znanja vseh generacij

Projekt se uvršča v prioriteto razvoja regije: 4.2. Razvoj človeškega kapitala, Ukrep: Razvoj in spodbujanje vseživljenjskega učenja. Vsebine dejavnosti projekta so usklajene z elementi OP 2014-2020, točka 2.A.1., 2.A.4., 2.A.5., 2.A.6. in druge.

Ciljne skupine

- Manj usposobljeni, nižje izobraženi in starejši od 45 let
- Brezposelne osebe
- Odrasli prebivalci regije

Nosilec in partnerji projekta

Nosilec projekta je Zasavska ljudska univerza, partnerji pa Regionalni center za razvoj, Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Trbovlje, Gospodarska zbornica Slovenije, Območna zbornica Zasavje, obrtno-podjetniške zbornice, knjižnice, mladinski centri, šole in druge organizacije.

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

- Aktivnost 1:
  - vodenje in koordinacija projekta,
  - informiranje in promocija vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega sodelovanja.
- Aktivnost 2:
  - razvoj programov in priprava izvedb,
- Aktivnost 3:
  - izvedba programov in dejavnosti (informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih, vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenih znanj, vseživljenjska karierna orientacija, neformalno izobraževanje odraslih, programi 45+, vseživljenjsko učenje na točkah VŽU, medgeneracijsko učenje)
- Aktivnost 4:
  - evalvacija programov

Namen in cilji projekta

Cilji projekta so:

- Vzpostavitev podpornega okolja in kvalitetno izvajanje dejavnosti informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih
- Ugotavljanje ter vrednotenje neformalnih znanj odraslih
- Izboljšanje in povečanje kompetenc manj vključenih v vseživljenjsko učenje
- Izboljšanje kompetenc zaposlenih za zmanjšanje neskladij med željenimi in dejanskimi potrebami
- Vzpostavitev enakomernejšega dostopa do vseživljenjskega učenja širšemu krogu prebivalcev regije in s tem doseganje boljše vključenosti v vseživljenjsko učenje
- Zagotovitev temeljnih znanj in spretnosti, socialnih veščin in usposabljanj za vseživljenjsko uspešnost, aktivno državljanstvo, zdravje in trajnostni razvoj širšemu krogu prebivalcev regije
- Nadaljnji razvoj partnerstva s subjekti, ki bodo sodelovali v projektu

Časovni načrt za izvedbo

2015–2020

Finančna ocena projekta

1.189.000 €

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

- Število vključenih v svetovalno dejavnost (informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih)
- Število vključenih v postopke vrednotenja in priznavanja neformalnih znanj (kompetenc)
- Število vključenih oseb v karierno svetovanje
- Število vključenih v programe za pridobitev kompetenc ter splošne neformalne programe za odrasle
- Število vključenih nad 45 let v svetovanje in programe za pridobitev kompetenc
- Število prebivalcev regije, vključenih v programe VŽU
- Število vključenih v programe medgeneracijskega učenja in sodelovanja

Kazalniki se vrednotijo v skladu s sprejetimi normativi in standardi na področju posamezne dejavnosti, ki so opredeljeni v že sprejetih aktih in dokumentih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve ter enake možnosti, Andragoškega centra Republike Slovenije, Centra RS za poklicno izobraževanje ...

Viri spremljanja kazalnikov: poročila izvajalca projekta

6.14. Izvajanje EU iniciative Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD)

Povzetek projekta

V prihodnji finančni perspektivi je predvideno medsektorsko povezovanje in sodelovanje za učinkovitejše črpanje evropskih sredstev na lokalni ravni s pobudo Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD)¹¹. Podobno kot pri pristopu Leader gre za prenos odgovornosti odločanja o izbranih izvedbenih projektih iz državne na lokalno raven. V pretekli finančni perspektivi je bil v programu Leader na državni in lokalni ravni že vpeljan »know how«, ki omogoča transparentno razdeljevanje in porabo sredstev. Vzpostavljane novih organizacijskih struktur v tem

¹¹ Kratka predstavitev programa je delno povzeta po gradivu Pobuda za izvajanje CLLD v SLO (Društvo za razvoj slovenskega podeželja, Goran Šoster)

primeru ne bi bilo potrebno. Potrebno se bo odločiti le o delitvi nalog in sredstev ter odločiti o razmejitvi pristojnosti.

V horizontalno pobudo CLLD se bodo poleg sredstev Leader združila še sredstva ESRR in ESPR. Po podatkih MGRT bo Zahodni Sloveniji (predvidoma) pripadalo 860 milijonov evrov, vzhodni Sloveniji pa 1.260 milijonov evrov iz strukturnih skladov. V skladu z Uredbo¹² o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost se v programskem obdobju 2014–2020 načrtuje črpanje sredstev v skupni višini 95.782.281,19 €. Od tega 52.365.613,75 € iz sklada za regionalni razvoj, 36.750.000,44 € iz kmetijskega sklada in 6.666.667 € iz sklada za pomorstvo in ribištvo.

Zbrani finančni potencial bo omogočil lokalnim razvojnim partnerstvom, da postanejo ključni tvorca lokalnega razvoja. Lokalne skupnosti bodo z vključevanjem gospodarskega sektorja in civilne družbe, kar je osnovno načelo lokalnih razvojnih partnerstev, pridobile večjo legitimnost pri odločitvah o lokalnem razvoju. Poleg lokalnih skupnosti bodo tudi druge družbene skupine sprejele večji del odgovornosti za lokalni razvoj, kar je pomembno za učinkovito črpanje sredstev in v nadaljevanju tudi za zagotavljanje trajnosti projekta. Z aktivnostmi bodo pokrita vsa štiri tematska področja, ki so navedena v poglavju 4.5.4 Ukrep 4.

Tako zbrana sredstva bodo namenjena za izvajanje:

- malih infrastrukturnih projektov na podeželju (npr. rastlinske čistilne naprave, male čistilne naprave, urejanje tematskih in kolesarskih poti, kalov, rečnih brežin, jezov, mostičkov, vaških jeder, objektov kulturne dediščine, gospodarskih objektov na kmetijah ali v podjetjih, ureditev družbenih objektov ali zemljišč ...),
- socialnih programov na podeželju (socialno podjetništvo, ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju, medgeneracijsko sodelovanje ...).

Nosilec in partnerji projekta

Izvajalci programa bodo potrjene Lokalne akcijske skupine (LAS) za opravljanje nalog v obdobju 2014–2020.

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Način izvedbe programa:

- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se morata uskladiti in predvideti izvajanje programa CLLD v strateških dokumentih: program razvoja podeželja, operativni program ESRR ...).
- Partnerski sporazum Slovenije predvideva izvajanje programa CLLD. Program se smiselno umešča med aktivnosti lokalnih akcijskih skupin, ki že izvajajo program Leader.
- Program CLLD temelji na pristopu od spodaj navzgor. Odločanje je domena lokalnih partnerstev (lokalnih akcijskih skupin), ki pripravljajo lokalno razvojno strategijo, osnovni strateški dokument za črpanje sredstev Leader. Ta omogoča celovit lokalni razvoj, ki prispeva k uresničevanju razvoja podeželskih območij. Prispevek ukrepa Leader je možen na vseh prednostih nalogah razvoja podeželja glede na lokalne razvojne strategije in projekte, ki se uresničujejo znotraj njih.
- V Sloveniji je bilo v obdobju 2007–2013 potrjenih 33 lokalnih akcijskih skupin, ki so bile kadrovsko in tehnično usposobljene za izvajanje programa Leader. V novem programskem obdobju načrtujejo nekatera območja drugačno oblikovanje območij LAS. Organizacijska struktura LAS omogoča transparentno izvajanje programov in porabo javnih sredstev v kombinaciji z zasebnimi sredstvi nosilcev projektov. Izvajanje CLLD bo tako pomenilo le nadgradnjo obstoječega programa in ne bo zahtevalo dodatnih administrativnih in tehničnih stroškov zaradi postavitve organizacijske strukture.

Sredstva za izvajanje CLLD bodo v kombinaciji s sredstvi Leader prispevala k celostnemu teritorialnemu razvoju.

Namen in cilji projekta

Cilji operacije so

- Povečati vlogo lokalnih iniciativ pri izvedbi in v nadaljevanju z upravljanjem projektov, sofinanciranih iz sredstev LEADER
- Izboljšati infrastrukturo na podeželju

¹² Uradni list RS, št. 42/2015

- Ustvariti pogoje za nastanek novih delovnih mest na podeželju
- Izboljšati kvaliteto življenja za vse ciljne skupine na podeželju

Časovni načrt za izvedbo

Operacija se bo izvajala vsa leta finančne perspektive

Finančna ocena projekta

Operacija je ovrednotena na 95,8 milijona €. Po trenutnih informacijah bi LAS Zasavje za izvajanje CLLD pripadalo 1.487.151 € (775.280 € iz ESRR, 707.871 € iz EKSRP)

- 615.540 € iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)
- 92.331 € dodatnih sredstev za izvedbo operacij na problemskih območjih Hrastnik in Trbovlje (15 % EKSRP sredstev)
- 649.400 € iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR)
- Projekti iz občin Trbovlje in Hrastnik bodo upravičeni do dodatne kvote sredstev zaradi problemskega območja Hrastnik, Radeče, Trbovlje

Zasavje ne izpolnjuje pogojev za pridobitev sredstev Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

Merljivi učinki programa v celotni Sloveniji:

- izvedenih več kot 1.300 malih projektov (povprečna vrednost projekta 80.000 € brez DDV)
- vključenih več kot 3.000 končnih uporabnikov

6.15. Razvojni center eNeM, razvoj novih materialov, izdelkov in storitev

Povzetek projekta

Projekt predvideva razvoj novih materialov in storitev s področja tehnične keramike, stekla in anorganske kemije, prav tako tudi razvoj elektrotehničnih izdelkov, zasnovanih na teh materialih. Zelo pomembna je povezava med novimi materiali, izdelki in storitvami tega raziskovalnega področja, saj bo razvoj sledil tudi ekološkemu cilju razviti in pridobiti nova znanja, potrebna za spremljanje in zmanjševanje vplivov na okolje.

Projekt je namenjen:

- ustvarjanju novih znanj na področju keramike in drugih materialov za razvoj električnih varovalk in drugih zaščitnih aparatov za električne inštalacije,
- ustvarjanju novih znanj na področju elektrotehničnih izdelkov, ki se bodo uporabljali v modernih pametnih električnih inštalacijah in elektroenergetskih sistemih,
- razvoju novih izdelkov, ki bodo predstavljali komponente novih pametnih elektroenergetskih sistemov,
- razvoju in postavitvi pilotnih projektov za razvoj sistemov in storitev na področju pametnega doma, pametnih tovarn in pametnih elektroenergetskih sistemov,
- razvoju, ustvarjanju in pridobivanju novega znanja glede materialov in storitev za oplemenitenje steklenih izdelkov, vključno z napredno in sodobno opremo za avtomatizacijo in optimizacijo procesa plemenitenja steklenih izdelkov,
- razvoju, pridobivanju in uporabi novih znanj ter metod na področju spremljanja in zmanjševanja vplivov na okolje.

Projekt spada v razvojno prioriteto konkurenčnost gospodarstva.

Namen in cilji projekta

Cilj projekta je razvoj novih znanj, materialov, izdelkov in postopkov za širitev in posodobitev proizvodnih kapacitet matičnih podjetij in z njimi povezanih podjetij. Novi izdelki bodo ustrezali kriterijem pametne specializacije.

Na področju novih materialov gre za tehnično keramiko v obliki porcelana, steatita in drugih oblik, vključno z varistorско keramiko, za pomembne materiale na osnovi silicija, titana, aluminija in cinka, ki v svoji oksidnih oblikah predstavljajo osnovno surovino za komponente, ki bodo vgrajene v končne izdelke.

Omenjeni materiali bodo uporabljeni v končnih elektrotehničnih izdelkih, kot so električne varovalke in odklopniki, varistorji, drugi izdelki za proizvodnjo, zaščito, merjenje in upravljanje z električno energijo. Pomembno je poudariti, da končni izdelki te vrste pomembno podpirajo zelene tehnologije in izrabo obnovljivih virov energije.

Pomembna področja uporabe teh izdelkov so pametni domovi, pametni energetski sistemi, transport z električnimi vozili (vlaki, avtomobili), pametne tovarne. Razviti bodo v takšni obliki, da bodo primerni tudi za druge industrijske panoge, kot npr. aditivi za kemijsko industrijo, industrijo premazov, avtomobilsko industrijo.

Na področju stekla in kemijskih materialov gre za povezovanje med partnerskimi podjetji znotraj matične družbe Steklarna Hrastnik, zunanjimi raziskovalnimi institucijami, dobavitelji materialov in tehnologij za oplemenitenje stekla na eni strani ter matičnim podjetjem na drugi.

Nova znanja bodo omogočila odpiranje novih delovnih mest, prispevala k izboljšanju življenjskega standarda in gospodarskemu preboju regije. Realizacija projekta prinaša podjetju in partnerskim podjetjem nove tržne priložnosti in povečanje prihodkov zaradi višje dodane vrednosti izdelkov. S standardizacijo in posodobitvijo tehnoloških procesov, funkcionalnim usposabljanjem zaposlenih, vertikalnim in horizontalnim povezovanjem ter izmenjavo znanja in izkušenj bo prispeval k razvoju, napredku in rasti te gospodarske panoge.

Na področju elektrotehničnih izdelkov za zaščito v električnih inštalacijah in elektroenergetskih sistemih se pojavljajo spremembe, ki vodijo k potrebam po razvoju novih materialov in izdelkov. Elektroenergetski sistemi in z njimi električne inštalacije se spreminjajo v smeri decentralizacije virov električne energije, povečuje se obseg obnovljivih virov, kar povzroča težave, ki jih je potrebno rešiti na primeren način. Poudarek bo na izdelkih in storitvah za učinkovito rabo energije, še posebej električne energije v zgradbah.

Naslednje pomembno področje je transport z električnimi vozili, kjer se kažejo potrebe v dveh osnovnih smereh. Prva so železnice in vlaki, ki za vleko uporabljajo električno energijo, kjer se pričakujejo investicije v infrastrukturo in razvoj sistemov za električni pogon vlakov (pomemben del predstavljajo prav zaščitni in kontrolni sistemi, ki bodo izdelani na osnovi električnih varovalk, stikal in odklopnikov). Druga so električna cestna enosledna in dvosledna vozila, kjer bo šel razvoj v dveh smereh: zaščita sistemov v samem vozilu ter razvoj in izgradnja infrastrukture za polnjenje vozil.

Na področju stekla tržne raziskave kažejo rast povpraševanja po barvnih spektrih in raznih dekorativnih in posebnih izvedbenih elementih, kar prinaša nove tržne priložnosti z večjo dodano vrednostjo, saj stekleni izdelek z nadaljnjimi obdelavami pridobi nove lastnosti in novo vrednost.

V matičnem podjetju Steklarna Hrastnik že obstajajo začetne kapacitete in kompetence na področju tehnično-tehnoloških postopkov plemenitenja steklenih izdelkov, vendar pa zaradi omejenih prostorskih in proizvodnih kapacitet ter pomanjkanja znanja in napredne tehnologije velik delež izdelkov odpeljejo na oplemenitenje, predvsem dekoriranje, v druge države. V podjetju so nujno potrebna nova znanja, dodatne proizvodne, skladiščne in proizvodne kapacitete ter napredna tehnologija, ki bo sledila sodobnim tržnim trendom. Zaradi prostorske stiske obstaja potencialna možnost za postavitve novega obrata izven podjetja.

Namen projekta je tako ustvarjanje novega znanja na področju materialov, izdelkov in storitev s področja elektrotehničnih izdelkov, stekla in kemijskih izdelkov, ki vključuje ekološko komponento.

Cilj projekta je podpreti industrijo v Zasavju in tudi širše. Nova znanja ter širitve in posodobitve proizvodnih kapacitet bodo omogočili odpiranje novih delovnih mest, kar bo prispevalo k izboljšanju življenjskega standarda in gospodarskemu preboju regije. Zasavje kot nekdanj pretežno energetska regija potrebuje nov gospodarski temelj. Projekt vključuje najpomembnejše izvoznike, ki že imajo začetne kapacitete in kompetence na omenjenih področjih, in ključne industrijske sektorje, kjer ima regija gospodarstvo znanje, zmogljivosti in priložnosti.

Projekt je v celoti skladen s principi pametne specializacije, saj gre za močno navezanost v verigi razvoj materialov, razvoj končnih izdelkov iz teh materialov, razvoj znanja in razvoj storitev. Projekt upošteva že dosežene kompetence vseh partnerjev in sinergije znanj in kompetenc.

Nosilec in partnerji projekta

Nosilec projekta bo ETI Elektroelement, ki je največji izvoznik v Zasavju, partnerji v projektu pa bodo gospodarske družbe (Steklama Hrastnik, TKI, RTCZ, Amtec-Pro, RCR, Varsi, Iskra Zaščite, Iskra Sistemi) in institucije znanja (Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, tehnološki centri SEMTO, ICEM, Teces).

Opis aktivnosti, s katerim se bo izvajal projekt

Aktivnosti projekta bodo razvoj novih materialov, izdelkov in storitev, razvoj novih elektrotehničnih izdelkov, razvoj sodobnih postopkov oplemenitenja steklenih izdelkov in razvoj monitoringa izpustov. Z njimi se bodo ustvarjala nova znanja in razvijali novi izdelki ter storitve na osnovi novih materialov (keramika, steklo, kemija) na področju elektrotehnike in elektronike, električnih varovalk in varistorjev. Razvoj in raziskave bodo potekale na področju standardizacije in optimizacije tehnoloških postopkov dekoriranja, temperiranja ter drugih vrst oplemenitenja steklenih izdelkov, vključno z razvojnimi investicijami za nakup oziroma razširitev potrebnih proizvodnih ter skladiščnih prostorov in opreme za oplemenitenje in nadaljnjo obdelavo steklenih izdelkov ter razvoj postopkov in znanj na področju spremljanja izpustov PM₁₀, vključno z izvajanjem monitoringov.

Časovni načrt za izvedbo

Operacija se bo izvajala skozi celotno finančno perspektivo

Finančna ocena projekta

Operacija je ovrednotena na 37 milijonov €.

Kot možni viri financiranja so predvidena sredstva ESRR in lastna sredstva partnerjev projekta.

Opis kazalnika ter navedba virov spremljanja kazalnikov

Spremljani kazalniki bodo nova delovna mesta, ustvarjena nova znanja (patenti) in obseg poslovanja ter izvoza.

7. Spremljanje RRP

7.1. Sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranosti izvajanja RRP

7.1.1. Postopek priprave RRP

V postopek priprave regionalnega razvojnega programa (RRP) so skladno z veljavnim Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2) vključeni naslednji organi na ravni regije:

- Razvojni svet zasavske regije z odbori,
- Svet zasavske regije,
- Regijska razvojna mreža Zasavje,
- zainteresirana javnost,
- Regionalni center za razvoj.

Razvojni svet zasavske regije vodi in usmerja pripravo RRP, strokovne, tehnične in administrativne naloge pri pripravi RRP pa opravlja RCR v sodelovanju z drugimi razvojnimi institucijami v regiji in skladno s programom priprave RRP. Začetek priprave RRP je določen s sprejemom sklepov o pripravi RRP in programom priprave RRP, ki ga je sprejel Svet zasavske regije 11. 10. 2012.

Sklep o pripravi RRP vključuje navedbo območja priprave RRP in določitev ožje skupine za njegovo pripravo. Program priprave RRP vsebuje:

- vsebinski okvir na nacionalni ravni,
- območje priprave RRP 2014–2020,
- vsebino RRP 2014–2020,
- člane priprave 2014–2020-2020:
  - ožjo skupino,
  - širšo delovno skupino,
  - odbore Regionalnega razvojnega sveta, od 8. 5. 2013 odbore Razvojnega sveta regije,
  - Regionalni razvojni svet, od 8. 5. 2013 Razvojni svet regije,
  - Svet regije,
- časovni načrt priprave RRP 2014–2020,
- finančni načrt priprave RRP 2014–2020,
- zaključek.

Vodja priprave je za vsebinsko in operativno usmerjanje priprave RRP odgovoren razvojnemu svetu regije. V projektni skupini sodelujejo vodje odborov razvojnega sveta regije in predstavniki RCR.

Pri programu priprave RRP je potrebno upoštevati časovni načrt priprave programa državnih razvojnih prioritet in investicij, tako da se pripravljata usklajeno. RRP mora biti usklajen z državnimi dokumenti razvojnega načrtovanja: strategijo razvoja Slovenije, strategijo pametne specializacije, operativnim programom, partnerskim

sporazumom in z nacionalnimi razvojnimi politikami. Skladen mora biti tudi z državnim strateškim prostorskim aktom. Za del, ki se nanaša na prostorski razvoj, morajo biti dane smernice ministrstva, pristojnega za prostor. RRP mora biti skladen z varstvenimi in razvojnimi dokumenti zavarovanih in varovanih območij ter izkazovati način razvoja primerjalnih prednosti regije v odnosu do sosednjih regij in pri mednarodnem razvojnem povezovanju.

7.1.2. Organiziranost izvajanja RRP

Organiziranost izvajanja RRP določa uredba o regionalnih razvojnih programih. RRP sprejme razvojni svet regije, potem ko pridobi mnenje ministrstva, pristojnega za regionalni razvoj. Po sprejetju ga mora potrditi še svet zasavske regije, ki ga sestavljajo župani vseh treh občin v regiji.

RRP se uresničuje z dogovori za razvoj regije. Dogovor za razvoj regije je definiran kot ključni instrument regionalne politike, ki ga za obdobje štirih let skleneta ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, in razvojni svet regije. Priprava tega se začne z načrtom priprave dogovora, ki se pripravlja skupaj z državnim programom razvojnih prioritet in investicij, s katerim mora biti dogovor usklajen. Načrt pripravi RCR. V dogovoru za razvoj regije bo poleg regijskih projektov vključenih tudi nekaj ključnih sektorskih projektov, ki bodo izbrani v dogovoru med državo in regijo.

Dogovor za razvoj regije je pripravljen na osnovi poziva MGRT razvojnemu svetu zasavske regije. RCR mora pri pripravi predloga dogovora preveriti oziroma zagotoviti:

- finančno izvedljivost dogovora,
- izvedljivost z vidika umestitve projektov v prostor,
- sodelovanje z lokalnimi skupnostmi.

7.1.3. Spremljanje in vrednotenje učinkov RRP

Način in sistem spremljanja in vrednotenja RRP prav tako določa uredba o regionalnih razvojnih programih. Za zagotovitev učinkovitega spremljanja mora RRP vsebovati:

- opredelitev in opis razvojnih prioritet regije s kvantificiranimi kazalniki in navedbo virov podatkov za spremljanje kazalnikov,
- opredelitev in podroben opis ukrepov v okviru posamezne prioritete s prikazom kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov,
- predstavitev najpomembnejših regijskih projektov, pri čemer mora biti vsak projekt okvirno predstavljen tako, da vsebuje opis kazalnikov ter navedbo virov podatkov za spremljanje kazalnikov.

Za spremljanje izvajanja RRP in uresničevanje zastavljenih ciljev je odgovoren razvojni svet regije, ki sprejema letna poročila in končno poročilo o izvajanju RRP. Vsa poročila pripravi RCR, ki spremlja kazalnike in izvajanje dogovorov za razvoj regij, podatke pa vnaša v informacijski sistem ministrstva.

Letna poročila in končno poročilo o izvajanju RRP vključujejo:

- kratek prikaz sprememb, ki so pomembne za izvajanje RRP, ter njihov vpliv na doseganje ciljev,
- napredek pri doseganju kvantificiranih ciljev z uporabo fizičnih in finančnih kazalnikov,
- dosežene učinke po izvedbi posameznih ukrepov in projektov,
- povzetek pomembnih težav pri izvajanju RRP in ukrepov, sprejetih za njihovo odpravo.

Letno poročilo se predloži MGRT v treh mesecih po koncu koledarskega leta, končno poročilo pa v šestih mesecih po poteku programskega obdobja.

Razvojni svet regije lahko predlaga spremembe RRP. Za postopek priprave se smiselno uporabljajo določbe uredbe, ki urejajo postopek priprave RRP.

Vrednotenja RRP izvaja RCR tako, da za posamezne vsebine ali celoten program zagotovi neodvisne izvajalce vrednotenja.

7.2. Sistem informiranja in obveščanja javnosti

Regionalni center za razvoj bo skrbel za predstavljanje programa in obveščanje javnosti o vseh aktivnostih pri pripravi in izvajanju programa. Promocijske aktivnosti bodo usmerjene proti dvema povezanima ciljema. Prvi je široka dostopnost do samega programa in informacij, ki se tičejo njegovega uresničevanja, drugi pa je pozivanje in privabljanje kar največjega števila ljudi, da se tvorno vključujejo v razprave, morebitna preoblikovanja in spremljanje izvajanja programa. Takšen pristop bo omogočal vsem zainteresiranim, da sodelujejo pri oblikovanju rešitev, programov, ukrepov, aktivnosti in tudi spremljajo njegovo izvajanje.

Najpomembnejše sredstvo komuniciranja z javnostjo je spletna stran Regionalnega centra za razvoj www.rcr-zasavje.si, kjer je na posebni podstrani ves čas omogočeno brskanje po celotnem besedilu RRP, izvedbenih načrtih in drugih gradivih. Objavljene bodo tudi različne predstavitve, vabila in zapisniki. Nekatere informacije bodo vključene tudi na spletni strani vseh treh zasavskih občin.

Na vsebinsko pomembnejše seje bomo vabili novinarje iz lokalnih, regionalnih in državnih medijev, zanje bomo pripravljali informacije in tiskovne konference. S tem bomo skušali kar največjo pozornost javnosti usmeriti v razvojna prizadevanja v regiji. Izkoristili bomo tudi posamične projekte, predvsem ključne, saj le-ti praviloma bolj zanimajo javnost in posledično medije kot različne razprave.

Medijske aktivnosti bodo potekale pod vodilnim geslom Soustvarjamo odprto, moderno Zasavje, oziroma pod njegovimi izvedenkami, ki izhajajo iz razvojne vizije zasavske regije.